

העולם הזה

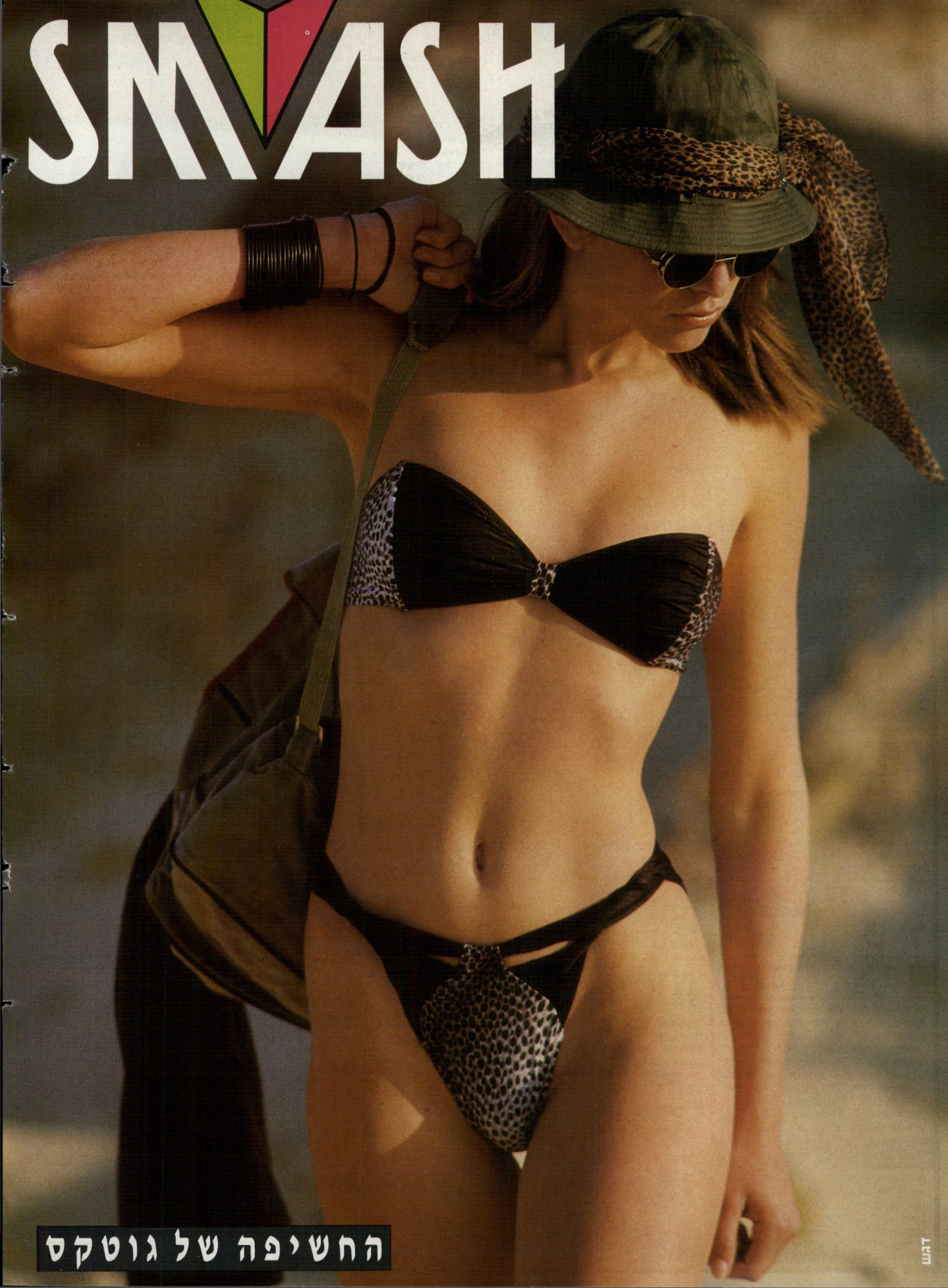
אורי אבנרי על אבוג'יהאד

דמיאניוק: הוויכוח לא נגמר

עונש
מוות

SMASH

החשיפה של גוטקס

מיכתבים

הספר מפירוצה

על הקורבן בכפר ביתא (טיול הד-מיס", העולם הזה 13.4.88). תירצה פורת, היקרה והענוגה, שבלא-עת נלקחה למוות מאיתנו עוד קורבן טרי, נערה בתולה שלא הגיעה לפירקה,

על מיזבח המולך וגואליו. קורבנך יחזק את מישרם האיום של כוהני-המולך מגיא כדהיונם שמיר, שרון, ארנס וכו' השונאים את השלום והסוחרים בנפשות המתים שלנו כיום ובנישמתך שלך, תירצה. וטוב מותי במקומך, תירצה. הם יביאו במהרה עוד מלחמה מפני שכוח שילטונם יגדל, יעלה ויבוא ביחס ישר למיפסר קורבנות-הדם. ד"ר ארן גרין, פירוצה, איסליה

האופציה הפלסטינית

על מהלכיו האחרונים של חוסיין, מלך ירדן. הגעתי למסקנה כי חוסיין המלך הוא בסך הכל אוהב ישראל ושלכל בילבוליהמוח שלו, הכן והלא למיניהם, יש רק מטרה אחת: להשיב אותנו לשפיות-הרעת.

הרי עכשיו, כאשר הוא גילה, כי כל מה שמ-עניין אותו זה רונם פה ורונם שם, בערבה ובשפך-הירמוק, זה כאילו שהוא אומר, במפורש: אני לא שותף לפיתרון בעיית השטחים הכבושים. הם בכלל לא מעניינים אותי. עליכם לדבר עם בעלי-הם של השטחים האלה, הלא הם הפלסטינים. אולי עכשיו, טריסוף, ייקלט האיתות המלכר תי ובמקום לדבר גבוהה-גבוהה על האופציה היר-דנית, תתחיל ממשלתי-ישראלי, טריסוף, במהל-כים לכיוון האופציה האחת האמיתית, האופציה הפלסטינית.

ילד עם אבן

על דימיון מדהים ומסקנה מתב-קשת מדיכוי בארץ רחוקה. "כאשר זה מגיע לילדים קטנים, שך לה לומר לעצמך שילד בן שמונה עם אבן ביד הוא רוצח אכזרי ואוייב של כולנו. אני לא יכול לקבל את זה. הם רק ילדים. מה הם יודעים על המצב שבו הם מעורבים?"

כך ציטט השבוע הניו-יורק טיימס חייל רוס-אפריקאי, שחור ממשמת "הרגעה" בעיירות השחורות בקירבת וינהסבורג. זה היה יכול להיות גם ציטוט מפיו של חייל צה"ל בשטחים הכבושים.

יואב ברגר, ירושלים

הכיס של שמיר

על גישתו של ראש-הממשלה לש-לום.

כאחרונה אין ערב שראש-הממשלה לא ניבט מעל מירקע הסליוויה, בשעת השידור של סבט, כשהוא מופיע במקום זה או אחר ומדבר על חשיבותו של השלום.

אבל, כידוע, שלום, שלום ואין שלום. זה מזכיר לי מעשה ברבי אחד, באחת מעיירות הגולה, שנדרש לראות, כערב פסח, כיצד אחד מעשירי העיירה, שהיה ידוע בקמצנותו המפלגה, עומד בפתח ביתו ומנער באופן יסודי מאוד את כל בגדיו ואפילו מהפך את כיסי המעילים והמכ-נסים על-מנת שלא יישאר בהם אף קמצוץ של חמץ (שהימצאותו אסורה, כידוע, בפסח).

פונה אליו הרבי ואומר לו: שמענא, לפי ההלכה אתה פטור מלברוק בכיסך. שהלא נאמר כי יהודי חייב לברוק רק "עד הכיס שידו מגיעה" והרי ירך ממיר מגיעה רק עד הכיס, ולעולם אינה יורדת לתוכו.

שמואל סלדמן, תל-אביב

הדרך לאורסה

על בדיחה המהלכת בין בכירים בירושלים (אנשים", העולם הזה 6.4.88).

למה לספר על בדיחות נפוצות בווינה, בירת אוסטריה (מעשה כאחר שנפטר תוך כדי קיום יחסים עם יצאנית בחדר בקומה 17 של בית מלון והיצאנית המבוקשת מצלצלת לאשתו החוקית של הברמינן וזאת מורה לה להטיל את המנות מבעד לחלון בנימוק הענייני ש-אם הוא יכול לדפוק, הוא גם יכול לעוף?).

העולם הזה 2642 (המשך בעמוד 4)

חייו ומותו של אבן ג'יהאד

חליל איברהמים וזיר, המכונה אבן-ג'יהאד, לא יכול היה לשכוח את גירוש הערבים מרמלה. טראומה זו דירבנה אותו לפעילות בעניין הפלסטיני. על חייו ומותו של מי שהיה סגנו ויד ימינו של יאסר ערפאת.

"ברשת אלישבע" — המשך

יוזמה והרבה חוצמה הביאו לפגישתם הראשונה של אלישבע צ'זיס ומשה דיין, שהיה אז שר-הביטחון. אלישבע ניסתה לעזור לאחיה להיחלץ ממישפט פלילי. פגישתם הביאה לרומאן של שנתיים. בינתיים, הספיק האח להסתבך שוב בפלילים.

דגל אחד כחות מדי

פגישה עם אבן-ג'יהאד • דגל אחד כחות מדי • מעם של כלואי גטו לעם של כולאי גטו • ומה לישראל, יליד נהלל, יהודי ממוצא רוסי ולשיר של היינ-ריך היינה • והחזנתה היותר דיה של מייקל דוקאקיס.

מה קרה באוס-אל-תח-תח?

סיפור הרפתקאותיו של ניצן זאבי, הידוע בכינויו סטולן, שנפצע בתאונת-דרכים ביציאה מכפר ערבי ונותר במקום לבדו, שותת דם, לבוש במדי צה"ל ונושא נשק.

רחל המרחלת מדווחת:

רותי בן-אברהם חיפ-שה אב לעידו — בסוף מצאה • על המחשור החמור בתוצרת מקר-מית שהביא לייבוא גברים מחו"ל • על השריטה במכוניתה של חיה יוסף • על הרומאן המוזר וחוש-ההומור של תמר אבירד • גברת לבטוב מספרת על מזכירה נאמנה קצת יותר מדי • ועוד על נושאים של אתי צבר (בתמונה) לקבלן אמריקאי.

המהורים הקבועים:

מיכתבים — הדרך לאורסה 3 איגרת העורך — חיד חבינו 4 הנדון — דמיאניוק 5 במדינה — מי התג 6 תשקף — מיתקפת תצפית 10 אנשים — שיער מיוחד 12 תמורות — אביר הצלב 16 יומן אישי — חזנתת יהודה 17 מה הם אומרים — נלעד בלום, איריס עמי, דפי פובר.

כתבת השער הקירמי:

הנוכח שלא הופיע

ההפתעה היחידה שאירעה בסיום מישפטו של ג'ון דמיאניוק היתה היעדרותו של הנאשם. ההרשעה עצמה לא הפתיעה איש, גם לא את יורם שפטל, סניגורו של הנאשם. בראיון להעולם הזה הוא מגיב על תהליך המישפט ועל פסק-הדין, שלפי דבריו התנהלו בדרך לא הוגנת.

כתבת השער האחורי:

האהבה הסודית

גלי עטרי לא מפחדת מחשיפה, גם לא מרכי-לות. ולהאיה, שידיה האחרונים לא מצניעים על חיה האישיים, אלא חושפים יותר מטפח. על אהבתה הסודית אין היא מדברת. זה יותר מדי קשה.

המגילה הגנוזה

ניתוח מעמיק של מגילת-העצמאות מגלה אי אלה סתירות, כמה אידיויקוס, קצת היסטוריה מפוברקת והרבה בעיות של משמעות הקשו-רות בצירוף "מדינה יהודית".

מיהו חמש הדוגמניות המצלחות והמיקצו-עיות ביותר בארץ? מה הן חושבות על עצ-מן? על דוגמנות בכלל? על הקאריירה האישית שלהן? ומה חושבים עליהם אנשי המיקצוע ב-מישאל שערך העולם הזה. (בתמונה למעלה: דורית ילינק).

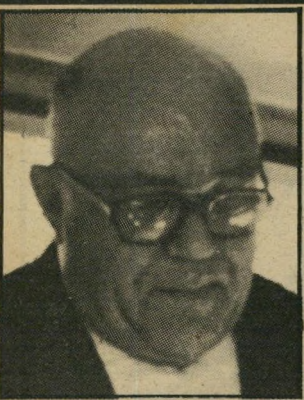
אסיר משוחרר

ויליאם שפירא (62) הגיע השבוע מארצות-הברית. חייל עתידי קרבות, שנאשם וישב 13 שנים בכלא על רצח שהוא טוען כי לא ביצע. חרות למיד-דאג לשיחרורו מן הכלא.

חיים במתנה

סיפורו של אשר ששון, שסבל מתיפקוד לקוי של הכליות ועבר באחרונה ניתוח השתלה. הוא מספר על הסבל והייסורים שהיו מנת חלקו, ועל הניתוח שהציל את חייו.

מוטה נוג, מרים בן-פורת 18 סולנוע — אשת הוחש 20 לילות ישראל — נסיכות מפקחות 22 אתה והשקל — הפישפשים באים 27 דף חדש — מוש הבסף 28 תשכנצו — שבע רגיל 32 זה וגם זה — מוז שור 33 דורסקים — על כל העולם 34 החל מהחלה — פצצת סירחון 36 ריגוני הון — נלי עפרי 37 חשבון נפש — 38

שופטת שלא מבינה באופציות

מרים בן-פורת (בתמונה), השופטת העליונה הפורשת, כלל לא מתרגשת מאיזכור שמה ברשימת ה-150 שזכו לקבל אופציות ממיקי אלבין. "אם אחייני, עורך-הדין עמיהוד בן-פורת קשור בזה, זה כנראה בסדר", היא אומרת. על קרן נשואה היא לא יודעת דבר.

להלבין כסף

מיכבסת הכספים של מיקי אלבין • יש-ראלים בעיסקי הבניה באמסטרדם • האם המציאו פקדי-המכס מיסמכים? • על שוק-פישפשים ישראלי בצומת גלילות • שלום בלושטיין ירוויח מהבטלנים • ואגד יחוייב למכור את דיהטסו • אונגר לא מוכר

דף חדש אחרי המישגל או במעמד הר'סיני

מדוע הנער והנערה בשירו המפורסם ביותר של אלתרמן, "עייפים עד בלי קץ"? האם תינו אהבה לפני שנפלו ירויים? ואולי ביקש המשורר סתם לשכתב את מעמד הר'סיני בלשון חילונית? צפרי גוטליב שואל ומשיב במאמר פרובוקאטיבי. סלמאן נאטור, כותב על סתם יום של חול שבו "קמים ו" נופלים" אבל שום בן-אדם אינו נושך כלב, ומימי הברי-כה נותרים צלולים כשהיו.

ריגני רון

מעשה בשוטר-ביטחוניסט ובנערות-ליווי שפחדו להתלונן • פצצת-סירחון ליום-ההולדת של ורדינה כהן • מה עושה משה גיאת במרכזיה של בית-אבות? • מדוע התפשט גדי גיל על הבימה? • והאופנה החדשה בעיר — עור חדש העולה 4000 דולר.

מכתבים

(המשך מעמוד 3)

הרי לפניכם בריחה המהלכת באחרונה בירושלם, לים, בירת ישראל, והיא מתייחסת למצב בשטחים הכבושים. כאשר בכיר מוראג שואל את רעהו, הבכיר המוטרי, מה יהיה משיב לו הראשון: זה מזכיר לי את המעשה ביהודי ברכבת הלילה מוסקבה-אורסה!

ומעשה שהיה, כך היה: בתא אחד יושב לו יהודי רי בעל בעמיו ובתחנה הראשונה אחרי מוסקבה הוא מופתע לא מעט כשלואו נכנס יהודי מרופט ועלוב-למראה. אבל מה, שיהיה. ואז, כעבור כמה דקות, נכנס מבקר-הכרטיסים ומבקש את הכרטיס סים לביקורת. ליהודי המרופט אין, כמובן, כרטיס. בתחנה הקרובה נוטל אותו המבקר ומשליך אותו מן הרכבת בצירוף בעיטה הגונה באחוריו. להפתעת היהודי הראשון מופיע, כעבור כמה דקות, היהודי השני שוב ומתיישב במקומו כאילו לא קרה מאומה. ואז שוב נכנס המבקר, שוב תופס אותו בלי כרטיס, שוב משליך אותו, בתחנה הקרובה, מן הרכבת, ושוב, בליווי בעיטה הגונה באחוריו.

כך חוזר המחזה על עצמו שלוש, ארבע פעמים עד שהיהודי הראשון כבר לא יכול להתאפק יותר והוא שואל את היהודי המושלך ונבעט: רב יידי, בשביל מה אתה עושה את זה? עונה לו היהודי: אם הקדוש-ברוך-הוא רוצה ואם האחוריים שלי יחזיקו מעמד, אני עוד אנני, בכל זאת, לאורסה!

אין צורך להרחיב על הנמשל. מאיר דנקר, תל-אביב

המיליון של מיקי

על הקצאת האופציות האלבניות ("האופציונרים של מיקי אלבין", העולם הזה 6.4.88).

הרשימה של 150 המאשרים שזכו במתנות הענק של מיקי אלבין המנוח באמת מעניינת מאוד. כמה וכמה מבין הנהנים אפילו זכו בסכומים המסתיימים בחמישה אפסים (0.1). במאות אלפים, בלשון פשוטה.

אבל רק אדם אחד זכה בסכום המסתיים בשישה אפסים, דהיינו מיליון אחר עגול. והאדם הזה היה מיקי אלבין.

כלשון חז"ל: המבקש על אחרים, נענה תחילה.

ישראל לבני, רחובות

אין מספיק מאושרות

על שיויון-המינים בין מקבלי האופציות של אלבין (150 המאשרים", העולם הזה 6.4.88).

ניסיתי, מתוך סקרנות, לגלות עד כמה נטה מיקי אלבין המנוח חסד למין הנשי, עת חילק מתנות של אלפים ורבבות לכל דרכפיו.

התאכזבתי קשות. מתוך רשימת 150 המאשרים רבים ויהתי בקושי 37-35 נשים (לפי שמותיהן הפרטיים: ליאורה, דליה, הדסה וכו').

מזמן לא נתקלתי בקיפוח כולט כזה של בנות מיני. רחל לוי, חדרה

בילעם במיגדל-העמק

על פעילות חיונית של רב (כלב עזר זר לקיום-מיצווה", "תשקיף", העולם הזה 6.4.88).

בשבוע שעבר הזכיר לי העולם הזה את ביל-עם, שבא לאור (במובן של לקלל) וגמצא מברך. העולם הזה הבליט, במיסגרת על רקע לבן, במרכז עמוד תשקיף האפור, את הדיעה, כי מתפללי בית-הכנסת במיגדל-העמק גירשו מבית-הכנסת עיוור שבא להתפלל בליוויית כלב-ההנחיה שלו, אך מיד נאלץ העולם הזה להוסיף, כי רבה של מיגדל-העמק, כבוד הרב דוד יצחק גרוסמן שליט"א, נחלץ להגנת העיוור ודווקא ראה בהופעתו, בבית-הכנסת, בליוויית הכלב, קיום מיצווה.

משה רוזן, בני-ברק

כתובת המערכת

קוראים המבקשים לכתוב למערכת העולם הזה מתבקשים לדייק בכתובת המערכת: רחוב גורדון 3, תל-אביב, מיקוד 63458.

בשעת הצורך ניתן גם לפנות בטלפון (03) 232262, בפקס-מיליה — 245242-3-972. מנ"י 2009, ובטלסקס — RMYM IL 341667.

לצלם במיוזון — הוא צילם את הפוליטיקה הישראלית דרך הדיוקנאות של הפוליטיקאים ורגעיהם הקטנים.

פעם, שנים לאחר מכן, כשנסע עם מנחם בגין לקמפ-דייב, וראה אותו עוזר לאשתו לשרוך את שריוני נעליה, לא התאפק וצילם, אף שהיה לו הסכם בלתי-כתוב עם בגין שלא לתפוס אותו בחולשותיו. בגין ביקש שלא יפרסם, וגם עליוה ביקשה. רק מאוחר יותר אמרה בתו, חסיה, כי חבל שלא פירסם, כי בשריכת הנעל היה אולי בגין אמיתי ולא שחזר מהבעת ההדר והגאון.

רובינגר למד בהעולם הזה להיכנס לתוך המר-אורעות. להיות תמיד שם, במקום. כבר אז למד שלא לרוחח בלבד, אלא לתעד. לא להבליט את הצלם שבו, אלא את המצולם. הוא עשה היטי-טוריה, מפני שהוא צילם מאורעות ואנשים כאילו היו היסטוריה. שכן ברגע התרחשותם איש אולי לא חשב שזאת תהיה ההיסטוריה.

הוא צילם נהדר, אמר עלי אבנרי, שקט, אמין, תרבותי, אציל, לא קיים בצילומים שלו. הצילומים שלו מדברים בעד עצמם, בתהודה של הזמן.

מיצעד

המוות

רובינגר משך אותי מהרגע הראשון בכך אדם. איני דוגל בדיעה שצלם-עיתונות צריך להיות בלתי-אנושי, מנותק. הדגש האנושי צריך להתבטא גם בתצלום, כמו שהוא צריך להתבטא בכתבה. (עצם העובדה שרובינגר מזכיר, אחרי

רובינגר: המגנה הידית בירושלים, 1952
בין וועלי אשתו

שנים בה רבות, את התרומה שתרם העולם הזה להתפתחות מעידה על אופיו. העולם הזה לא פונק במהלך השנים בגילויים רבים של הכרת תודה).

רובינגר היה גם "שפן ניסיון". כעורך, השתרק קטני תמיד להפוך צלמים לכתבים, וכתבים לצלמים. איחוד שני התפקידים באיש אחד (או באשה אחת) יש בו יתרון רב. רק לעיתים רחוקות זה מצליח, כי זה מחייב מיוזג של כמה תכונות שונות. כשראיתי את רובינגר רוכב על אופנועו הכי נד, עלה על דעתי שהוא יכול להגשים רעיון זה, וכך אכן היה. הוא היה הראשון בשורה של כתבים-צלמים בתולדות העולם הזה.

כיליתי לאדארת בביתם של דוד ואנני רובינגר. שמעתי את סיפוריה. אנני ואמה היו ניצולות שואה, שהשתתפו במיצע-המוות של הנשים בין מתנות-ההשמדה בסוף המלחמה. חוויות השואה עוד ריחפו בבית אנני אספה או "מוכרות" מימי הנאצים, פגיונות של אנשי ס"ס וכדומה, ואלה הישרו בבית אורורה מיוחדת. אולי גם זה מוסיף לאנושיותו של רובינגר, המסוגל לצלם הפגנה של פלסטינים באותה הרגישות שבה צילם לפני 35 שנים את כוואם של העולים ממארוק. הוא לא דחף את עצמו לתוך התמונה, אך בכל תמונה יש משהו מאישיותו.

רובינגר החל לפרח. הוא צילם את מהומות השילומים, שער היום מעוררות צמרמורת. הוא צילם את המהומות הראשונות של החרדים במי-דינה החרשה. הוא צילם בכנסת — אז מותר היה

צלם המביא צילומים, אלא מי שעובד כצלם במערכת ומכריע את צורת המאמר ותוכנו. כך נעשה רובינגר למה שהיה צפון בו מראשית דרכו, עיתונאי-צלם.

העולם הזה היה, לדעת רובינגר, בתי-ספר מצוי. הצלם היה חבר-מערכת, ולקח חלק בעריכת הכתבות וכעיצוב העיתון.

השבוע היתה לי שעה של שימחה אמיתי. קיבלתי את סיפורו של דוד רובינגר, 40 שנות צילום.

גם לולא היה ספר זה קשור בהעולם הזה ובן היה גורם לי הנאה עמוקה. אני אוהב תצלומים טובים. אני אוהב במיוחד תצלומי-עיתונות, חצי-לומים של אירועים ואנשים, תצלומים המקפאים את ההיסטוריה בהתהוותה.

בסיפורו של רובינגר תצלומים השייכים להיסטוריה של מדינת-ישראל. תצלומים הגורמים לי התרוממות-הרוח, לגוססלגיה, וגם לצער עמוק. כמה מן התצלומים עוררו בי רגש נוסף. אני זוכר אותם עם לידתם.

הם היו מונחים על הר שולחן שלי כשאך יצאו בראשונה מן המעבדה, כשעריני היו "קונטקט טים" (תצלומי מגע) — השם המיקצועי לי-תצלום הקטן שנוצר תוך "מגע" עם התשליל, ו-הוא משמש לצורכי בחינה, בחירה ותיקוף באר-כיון).

רובינגר

היה לי חלק כלשהו בדרכו של דוד רובינגר. הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

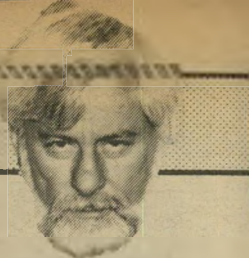
הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

הוא היה אחד מצלמי-המערכת הראשונים של העולם הזה. בראשית שנות ה-50. בימים ההם היה העולם הזה העיתון היחיד במדינה שהחזיק צלמי-מערכת קבועים. יותר מזה: היה זה העיתון היחיד שבו תפס הצלם מקום חשוב בעבודה, שבו השתתף בעיצוב העיתון. זה נדיר מאוד גם בימים אלה.

זאת היתה שגיאה מלכתחילה. שליפה מן המוות

דמיאניק

היחוד של השואה היה טמון בכמה יסודות: שהיתה זאת מדיניות מחושבת של מדינה מודרנית גדולה, שהדבר נבע מהשקפת-עולם אשר סיפקה לכך בסיס פילוסופי-מוסרי, שהדבר בוצע באמצעות המכשירים המודרניים ביותר של מדינה תעשייתית. מהותה של השואה, איכותה וכמותה — כל אלה הופכים אותה לתופעה מיוחדת-במינה. כך יש להתייחס אליה. יש ללמוד אותה ולזכור אותה, כדי למנוע את הישנותה של תופעה זו בכל מקום שהוא, מטעם כל אידיאולוגיה שהיא, נגד כל קורבן שהוא.

יש לאתר את סימני המחלה עוד בשלבים הראשונים, כדי למנוע כל אפשרות שתוכל לצמוח שוב בכל מקום שהוא. אף מדינה אחת אינה מחוסנת, אף עם אחד אינו נקי מחידקים נאציים. גם לא אנחנו. העובדה שהעם היהודי היה הקורבן העיקרי של הנאציזם הגרמני אינו מחסן אותנו מפני היווצרות המחלה אצלנו. ואולי — מחשבה נוראה! — נכון דווקא להיפך.

שומיך יש סנה רבה כנאנאליזציה של השואה, כהפיכתה למטבע עובר לסוחר. היה הרבה טעם רע, בלשון המעטה, במה שאירע בשבוע האחרון בפולין.

לפני הרבה שנים טבעתי את המילים "שואן" ו"שואנות", ולא דווקא כתאריי-כבוד. יש אנשים ההופכים את המהבככיציה של השואה למיקצוע, קרדוס לחפור בו.

היה טעם לסגם במיצעד של פוליטיקאים מיקצרי עיים בארשוויץ, לאור מצלמות הטלוויזיה, ערב ההתחרות על המקומות ברשימות-המועמדים ל-כנסת.

היה טעם לפגם בהופעתו של שר-התיירות שם, בליוויית הרוברת של משרדו, כאילו היה זה עוד מיבצע תיירותי יפה. (אני מקווה שהוא לא הופיע שם כשר-המישפטים, שהציע והדעתה למחוק מעל פני האדמה כפר שהורשע בלי מישפט על סמך עדויות כוזבות).

המראה הזה של נערות הבוכות בחגיגות לפני המצלמות, הפגנות לאומניות וזלות מול פני המונומנטים המחייבים הצטנעות והתכנסות שקטה, של ניצול העניין הפלירט דיפלומטי עם ממשלת-פולין — כל זה אינו נאה.

גם הטכסים בארץ לא רוממו לבד. הם כנסו וזמככו לשיגרה חסרת-חיים. פוליטיקאים באים ונאומים נאומים כנאליים. שואנים מיקצועיים מרימים את קולם השמנוני כדי להגיד דברים נדרשים. אמצעי-התיקשורת מבאים שוב עדויות וזיכרונות, כמאמץ נואש להגיד משהו שלא התגלה עדיין. הצגה מבוימת, כמעט משעממת, המרחיקה את הלבבות יותר מכפי שהיא מקרבת אותם.

עצם הרעיון של "יום השואה" פסול מעיקרו. תוצאות השואה קיימות בחיינו בכל ימות השנה, בכל שעות היממה.

השאלה איננה: איך נכריח את העם והנוער לזכור אותה לפחות יום אחד בשנה. השאלה היא: מה אומרת לנו השואה, המרחפת על כל חיינו?

יש בישראל כיום שתי צורות שונות להתייחס אל השואה, שני לקחים שונים המוסקים מן השואה. כמעט ואמרת: שתי שואות שונות.

יש הרואים את השואה כפשע כלפי האנושות כולה, מחלה אנושית מודרנית, שקורבנותיה הראשונים היו היהודים. יש הרואים את השואה כפשע נגד היהודים בלבד, פשע שאינו אלא פרק נוסף בספור הארוך של רדיפות ופוגרומים, בכל הדורות ובכל הארצות, והנבדל מקודמיו רק בצומתו.

ההשקפה הראשונה משתפת את העם היהודי בגורל האנושות כולה, ומגייסת אותה למערכה העולמית נגד הלאומנות, הגזענות, הקנאות הדתית וכל שאר האידיאולוגיות הטוטאליטריות, המובילות לקראת שואה חדשה.

ההשקפה השנייה מטפחת בקרב העם היהודי תחושת של "אני ואפסי עוד", העולם כולו נגדנו, מאזוכים לאומי העלול להוליד לאומנות תוקפנית מסוכנת.

ההשקפה הראשונה מטפחת תחושה מוסרית, והגשה שאנו, היהודים, צריכים להישמר יותר מכל עם אחר מכל צורה של רדיפת עם אחר, רדיפה של מיעוט לאומי.

ההשקפה השנייה גורמת לתוצאה ההפוכה בדיוק. היא אומרת: אחרי מה שעשו לנו הגויים, יש לנו הזכות לעולל להם ככל העולה על רוחנו. כדי להכביש לעצמנו ביטחון מוחלט מפני כל אפשרות של פגיעה חדשה, מותר לנו לפגוע בזולת, לדכא, להרוג, להרוס. אחרי מה שנעשה לנו, למי הזכות להטיף לנו מוסר?

המאבק בין שתי תפיסות האלה הוא שיקבע את דמות מדינתנו. הוא משפיע על כל מה שמתרחש במדינה. הוא חוזר לכל רבדי הוויכוח המודע והבלתי-מודע. מבחינה זו השואה אכן שולטת בחיינו.

איך השפיע על כך מישפט דמיאניק? הוא לא השפיע כלל.

הוא לא היה אלא אפיזודה באנאליה.

המישפט עצמו. שתי הרמויות של הסניגורים המתנצחים היו הרבה יותר סגנוניות מאשר רמותו של הנאשם האפור.

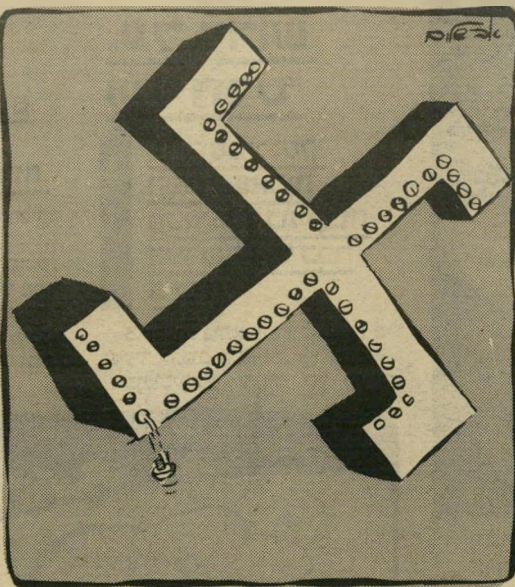
האפילה על הכל האנטיפאתיה הגלוויה של אב בית-המישפט כלפי הסניגור הישראלי, יחס שהטביע את חותמו על המישפט כולו.

במישפט-אייכמן ריחפה רוחו של השופט משה לנדוי על המישפט כולו. אלמלא דמותו האנושית, האבהית, יתכן ואייאפשר היה לעמוד במתח הנורא.

רוחו של השופט רוב לזין היתה שונה לגמרי. מעולם לא טרח להסתיר מה רעתו על יורם שפטל, וההתנצחויות בין השניים היו התופעה הבולטת ביותר של הדרמה, שהיתה אמורה להביא את עם ישראל לעימות עם זוויות טרבלניקה.

שאני חושב על טרבלניקה, עולה לנגד עיני קטע מסרטו של לנצמן.

תצלום מתוך רכבת נוסעת. נשיפת קטר ישן וחריקת קרונות

בורג קטן

ישנים. תחנות-רכבת קטנה. שלט תמים, הדומה לאלפי שלטים של תחנות-רכבת קטנות בעולם, ועליו השם "טרבלניקה".

את השאר ממלא לי הדימוין. אינני חושב על אולם בבניין-האומה בירושלים, על עדויות על סוג המהדקים שבו השתמשו הגרמנים, ועל תיירים אמריקאים שקפצו למישפט כדי לבלות בו שעה קלה, אחרי ביקור-קניות בעיר העתיקה ולפני ארוחת-הצהריים התגייגית עם שליח המגבית היהודית המאוחרת.

להנחלת התחושה של השואה, המישפט הזה לא תרם דבר. להיפך.

חנה ארנט יצאה כשעתו ממישפט-אייכמן ודיברה על הבנאליה של הרשע.

אחרי מישפט דמיאניק אפשר לדבר על הבאנא ליזאציה של השואה.

מישפט היה רק חלק מתהליך זה של כנאליזציה, תהליך מראי, ולעיתים גם די מבחיל.

השואה היתה מאורע חריג-עמי בהיסטוריה של המין האנושי ובתולדות העם היהודי.

אמנם, היו שואות אחרות, כמאות אחרות וגם במאה הנוכחית. היו מיבצעים של השמדות-אוכלוסיה, של רצח-עם.

רצח העם הארמני בידי התורכים במלחמת-העולם הראשונה היה מאורע מונומנטלי בהיקפו ובטראגיותו.

מיליונים רבים הושמדו במיבצע הקולקטיוויזציה של החקלאות בימי סטלין. ג'ון דמיאניק טען כי בילדותו היה עד לזוויות אלה באוקראינה.

לאומזמן ביצע מישטר קומוניסטי מטורף בקמבודיה מיבצע-השמדה המוני של עמו.

אך פשעים אלה, גדולים ומחרידים ככל שהיו, אינם דומים לרצח-העמים שביצעו הנאצים כלפי היהודים, וגם כלפי הצוענים ובני עמים אחרים. אילו ניצחו הנאצים במלחמה, אין ספק שהיו משמידים עשרות מיליונים נוספים — פולנים, רוסים ובני שאר העמים הסלאוויים של מזרח-אירופה. ולראייה: הם המשיכו להרחיב את תפוקת-ההשמדה של אושוויץ, אחרי שהיהודים כבר כמעט "נגמרו".

ן הרגע הראשון הייתי נגד בקשת ישראל להסגיר לה את ג'ון איוואן דמיאניק, כדי להעמידו כאן לדין.

היתה זאת החלטה ישראלית טיפוסית: שליפה מן המוות, בלא מחשבה יתרה, פעולה אינסטינקטיבית שאיש לא טרח מראש לשקול את כל היבטיה והשלכותיה, ולדמיין לעצמו מה יקרה בסוף.

הרגשה של אי-נוחות ליוותה אותי בכל שליבי המישפט. היא התגברה בי השבוע.

לשם מה זה היה דרוש? למה זה טוב?

תשובה הסטנדרטית היא: צריכים להוכיח את השואה. הופעתו של אדם חי על פסגת-הנאשמים בירושלים, כך נאמר, תגרום לזרואת-השואה מחודשת, ותעזור להעביר את תחושת השואה לדור חדש.

האם הופעתו של איכר אוקראיני מבולבל, שנחשד בכך שהיה בורג זעיר במכונת-הרצח הנוראה ביותר בהיסטוריה, יכלה לשמש מטרה זו?

יש דרכים רבות להוכיח את השואה. אחת מהן היתה סירטו המונומנטלי של קלוד לנצמן, שזוהא. אחרת היא שיגור מישלחות נוער לאתרי-ההשמדה.

המישפט לא תרם לכך דבר.

ה היה צפוי. אילו חשבו על כך, ניתן היה לחזות מראש איזה אופי ילבש המישפט.

דמיאניק אינו אייכמן, ומישפטו לא יכול היה להיות מישפט-אייכמן שני.

(ושאלת-תמו: האם היה בכלל רצוי שיהיה מישפט-אייכמן שני? האם לא היה מובן מראש שמישפט-אייכמן שני יפגע בייחודיות של מישפט-אייכמן הראשון?)

אדולף אייכמן היה איש קטן, ביורוקרט אשר יד-המיקרה הביאה אותו למרכז-העצבים של "הפיתרון-הסופי". אדם אפסי זה, אדם כמעט נלעץ באפסיותו, סגן-אלוף קטן באימפריה האדירה של הרשע, הווי מיליונים על גבי המפה. הוא טען שהיה רק "קצין היסעים". ואכן, כקצין-ההיסעים של ההשמדה עשה היסטוריה נוראה.

בגלל תפקידו המיוחד של אייכמן, ובלי לאנוס את הנהל המישפטי, איפשר מישפטו לפרוס יריעה רחבה של השואה. במהלך המישפט הועלו כל מהלכי השואה לארצותיה.

המישפט גרם לקאטארויס לאומי. דברים מודחקים הועלו על פני השטח. העם היהודי כולו התמודד עם העבר הנורא.

מישפט דמיאניק לא יכול היה להיות אף צל קלוש של חזוייה מרטיבה זו.

עוד לפני שדרכה רגלו של דמיאניק על אדמת ישראל, היה ברור כי מישפטו יהיה כהכרח שונה לגמרי.

עברו כמעט 50 שנה מאז ראשית מלחמת-העולם השנייה, ר"42 שנים מאז שפרץ הצבא הסובייטי את שערי המתנות.

בניגוד לאייכמן, שהתגאה בעברו ("לא הייתי סתם פקיד..."), הכחיש דמיאניק מן הרגע הראשון שמילא תפקיד במתנות ההשמדה. לכן היה ברור כי במרכז המישפט תעמוד בעייה פרוזאית מאוד: בעייה של זיהוי.

והיה אדם אחרי 40 וכמה שנים מעורר תמיד בעיות חמורות. אפשר היה לנחש כי במקרה כזה תישאר התוצאה לוטה ערפל, ושגם פסק-הדין לא ישים קץ לוויכוח בין המאמינים כך ואחרת.

היה ברור כי הראימה הקשורה בשאלה זו תאפיל על הרקע ההיסטורי הרחוק. וכך אכן קרה.

מרבית ישיבותיו של מישפט-הענק הוקדשו לשאלות כגון טיב הנייר במיטמך סובייטי, סימנים של מהדק, איכותו של דיו, זוויות של צילומים, ומעבר לזה: המהימנות של מוסדות-הביון הסובייטיים ומצב המאבק בין השילטונות הסובייטיים והתנועה הלאומית האוקראינית.

השואה עצמה מילאה תפקיד קטן בכל המישפט, ורק בחלקו הראשון. גם חלק זה היה כמעט בלתי-רלוונטי, מכיוון שההגנה לא הכחישה שום פרט לגבי השואה עצמה, והסתפקה בטענה שהנאשם לא היה שם.

במשך מאות השעות שבהן הועבר המישפט בשידור חי בטלוויזיה וברדיו, לא נוצרה אווירה של התייחדות עם זכר השואה. להיפך: על רקע השואה התנהל דיון ארוך ומייגע, ולעיתים קרובות גם נרגז, על עניינים של מהדבק.

בכל אותן שעות ישב לו הנאשם, זה שנאמר עליו שהוא איוואן האים ושביצע מעשים איומים, כאילו כל זה אינו נוגע לו כלל, אדם נשכח על הבימה, סטאטיסט במישפט של עצמו, אדם חסר-חשיבות שנגרר למישפט לאלול.

צורה של גיהול המישפט הוסיפה על הרגשת אי-הנוחות וההתקוטטות בין הסניגורים הסיוח את הדעת מתוכן

העם

מי הרג?

העולם החליט כמעט
פה אחד: זאת היתה
פעולה של קומנדו
ישראלי. יצחק שמיר
התאפק בקושי

מי הרג את חליל (אברג'הארד) וזיר בתוניס?

ישראל נמנעה מכל הודעה אשר יכלה להתפרש כהודאה רשמית בכך שהפעולה בוצעה בידי קומנדו ישראלי. אולם בעולם התקבלה כמעט פה אחד הדעה כי אכן היתה זאת פעולה ישראלית מתוכננת היטב. רשת טלוויזיה אמריקאית חשובה אף ידעה לספר כי הפעולה אושרה על ידי שימיעון פרס, יצחק רבין ויצחק שמיר, ושתוכננה על ידי דן שומרון ואהוד ברק, סגנו.

מה הביא את המומחים למסקנה זו? מדיבריה הפרשנות שפורסמו בעיתון גות, בתחנות רדיו ובפרשת טלוויזיה בעולם, הובילו לכך השיקולים הבאים: האופי הנועז והחלק של הפעולה, הדומה לפעולות ישראליות קודמות, כגון פעולת אנטבה והריגת ראשי אש"ף בכירות על ידי קומנדו שנחת מן הימים.

מעולם לא ביצע אירגון פלסטיני או ערבי כלשהו פעולה כה מתוכננת, מדויקת ורחבת היקף.

הגירסה שהופצה על ידי כמה "מומחים" ישראליים, כאילו היה קיים סיכסוך בין אברג'הארד וערפאת, היתה בעליל בגדר קישקוש.

מעולם לא היו הפלגים הפלסטיניים השונים מאוחדים כפי שהם עכשיו, תחת הנהגת הזרם המרכזי של אש"ף, שאברג'הארד היה אחד מנציגיו

אחרי ההתנקשות הכריז ראש הממשלה כי ישראל "תמנע מאש"ף להרים ראש". הודעה זו, יומיים בלבד אחרי ההתנקשות, העידה על עצמה, בעניין זה היתה קיימת, השבוע, הסכמה רבה בין הציבור הישראלי והציבור הפלסטיני. בעוד שהתושבים בשטחים הכבושים הפגינו לאות מחאה ואבל, והאשימו בגלוי את ישראל בהריגה, התגאו רוב הישראלים כמעשה זה של "אלמונים", וראו בכך אישור לכושרם וליכולתם של צה"ל ומוסדות הביטחון.

היתה בכך גם תחושה מסוימת של הקלה. אחרי שצה"ל הסתבך במלחמה עכורה בשטחים הכבושים, שאינה מביאה לו כבוד, נראתה הפעולה בתוניס כמיבצע צבאי אמיתי, המחזיר את הכבוד למי שתיכנן בשעתו את פעולת הקומנדו באנטבה.

בעיני העולם, העולם הערבי והעם הפלסטיני, זה נראה, כמובן, באור שונה לגמרי.

ההתקוממות

מדוע הם

נהרגים?

לרמטכ"ל נפלטו
השבוע כמה מילים.
הסותרות את
ההודעות הרישמיות.

לרמטכ"ל, דן שומרון, החליקה הלשון.

השבוע נשאל בכנסת לפיתרונה של תעלומה: בו בזמן שהוא וקציניו מספרים לציבור כי "איהשקט" בשטחים הכבושים הולך ונרגע, הרי מיספר הקורבנות הפלסטיניים הולך וגדל. הכיצד?

(ס. יוהר) סמילנסקי, את רעתו על הפרשה.

כתב סמילנסקי ב"דבר" תחת הכותרת "על גירוש ועל הרס":
למה נהרסו בתים בכפר ביתא? אם הסיבות הן בליכך ברורות והכרחיות — למה לא בבית מישפט בפומבי, שיהיה הצדק גם נראה? למה צריך לסמוך על שיפוטם של מחליטים חשאיים ועל צדק המסתיר פניו? אם הרס הבתים הוא רק נקמה — לאיזה תוצאות מצפים? אם הרס הבתים הוא עונש — מה היחס בין החטא והעונש? ואם הרס הבתים הוא גמול הסתה, התגרות וחירור מעשייאיבה — מה עושים למסיתים יהודיים ולמחרת מעשייאיבה יהודיים? או די שיהיה האיש ערבי כדי שיפלו בין רין לדין?

כי מי, למשל, שלח ילדים לטייל באיור בוער באש, ומי אחראי לתוצאות ולמוות? מי בועט באחריות המדינה ונוטל את החוק ואת הנשק לידיו מלכד הפורעים הערבים, מי עוד מחזיק פניו כלפי צה"ל? ומה עושים לפורעים יהודיים בכוח ובפועל, בהסי

אישי-מצפון סמילנסקי
אנשים שראשם מלא דם...

תה ובמעשה? האם מתכננים לגרש גם אותם?

מרדע לא רואים שאין כאן רק יהודים וערבים המכים זה את זה — אלא יש כאן בני-אדם משני צידי בעיה קשה — ששום אש ושום כוח ושום הרס בתים ושום גירוש אנשים לא יפתור אותה? הכוח הגדול לא פתר כלום בלבנון, והכוח הגדול לא יפתור כלום גם כאן ובשטחים?

האם כבר אין אצלנו אנשים חכמים, ואין לנו אנשים שהם בני-אדם? כי חכמי הגירוש אינם חכמים, ופוקרי ההרס אינם בני-אדם.

על הראשים המלאים דם. איך צמחו אצלנו אנשים שראשם מלא דם — ובידיהם ההיסטריות כל-יגשק רוערים?

מניין באו קשי-המצח הללו, המחר פים את צה"ל והמחפצים פנים כלפי תיקנות ישראל לחיים, והגוררים אותנו יום-יום מאש אל אש, ולא ינחו עד למילחמת האזש הגדולה?

למה מעוררים קבוצות שוליים להיות מגווייה-מדיניות? למה אין מרסנים את המתפרצים האלה? למה אין יד קשה על מסיתים ועל מתפרעים יהודים, ממש כשם שהם תובעים יד קשה כנגד כל מסיתים ומתפרעים — למה אין מסתייגים מהם ומכל צעקרי תיהם?

למה קוראים להם לרבר איתם — אלה החושפים שרירים של רשע, של רוע ושל שינאה תאוותנית, במקום שלבני-אדם יש לבארם — אלה הממריצים כאחוזי תזוית להרוס את תיקנות ישראל, למה נותנים לקוראים למוות — לשלוט על חיינו?

דעות

על גירוש

ועל הרס

יוהר סמילנסקי
העלה שאלות
מכאיבות בעיקבות
הפרשה של כפר
ביתא.

מאורעות ביתא עדיין לא חדלו מלהסעיר לבבות בישראל.
פוליטיקאים זריזים של תנועת

החרות הפכו אותם מנוף לקידום הקאריירה שלהם. אריאל שרון ודודי לוי ערכו כינוס באילן-ימורה, שהיה מכון בגלוי לעירוער מנהיגותו של יצחק שמיר, שאינו די קיצוני לטעמם של המתנחלים.

בצר השני של המיתרס ממשיכים אנשים להתחלחל כאשר הם נזכרים כיצד ניתן היה להכניס את המדינה כולה להיסטריה, על סמך ידיעה כוזבת. יותר מכל הטרידה המחשבה שגם ראשי צה"ל הוכנסו ללחץ ופקרו על הריסת בתים בטיטונות, אף שכבר ידעו כי הידיעה על הריגת הילדה כאבנים היתה שקרית.

השבוע הביע אחד מאנשי-המצפון המכובדים ביותר בישראל, הסופר יוהר

הסביר הרמטכ"ל: דווקא מכיוון שהמהומות הצטמצמו, בולטים בהן יותר המסיתים והמבלים.

הסביר הרמטכ"ל: דווקא מכיוון שהמהומות הצטמצמו, בולטים בהן יותר המסיתים והמבלים.

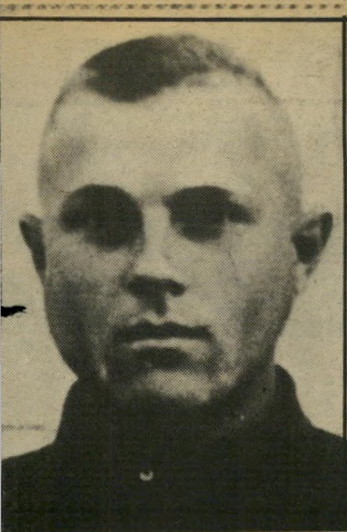
הסביר הרמטכ"ל: דווקא מכיוון שהמהומות הצטמצמו, בולטים בהן יותר המסיתים והמבלים.

הבולטים.
אברג'הארד היה ממונה מטעם אש"ף על ההתקוממות בשטחים הכבירים.

אברג'הארד היה אחראי לפיגוע האחרון ליד דימונה, שהסתיים במותם של שתי נשים וגבר יחד עם שלושת מבצעי-הפיגוע.

להררים ראשי. אף ששום מנהיג ישראלי לא אישר את ההשערה הביני-לאומית הזאת כפה מלא, לא התאפקו אחרים מהם מרמזים שהיו עשויים להתפרש בעולם כאישור בחציפה. בין השאר:

לפני ההתנקשות הודיע ראש אמ"ן בראיון עיתונאי כי ישראל תשיג את ראשי אש"ף.

אחר שמיעת הזועות הנוראות שבית-המישפט ייחס לג'ון (א.א. וואן האיום) דמיאניוק, אפשר רק

ישראל הצילה

את חייו של

ג'ון דמיאניוק

מהוצאה להורג

בברית-המועצות

להצטרף כי מדינת-ישראל היא שהציר לה את חייו של הפושע הנתעב.

לולא התערבה מדינת-ישראל, וביקשה את הסגרתו של האוקראיני הקשיש, אחרי שנשללה אזרחותו האמי-ריקאית, הוא היה כבר כווראי מוצא להורג. ארצות-הברית היתה מסגירה אותו לברית-המועצות, ושם היה גורלו כגורל חברי פידור פרנקו, שהוצא שם השנה להורג.

לעג הגורל הוא ש-איוואן האיום" בילה את השנה האחרונה בתרגילי-הת-עמלות ובסעודות רשנות בבית-המע"צר ברמלה, בעוד ש-תכריז-לעבודה" מטריבלינקא, פרדנקו, שלא הכחיש את זותו, הוצא להורג בברית-המועצות.

"רחובות

הנהר"

הקהל הרב שחיכה באולם ומחוצה לו לשמיעת פסק-הדין התאכזב מאוד, כאשר התברר כי הכוכב הראשי של ההצגה לא יהיה נוכח. ברגע האחרון התלונן דמיאניוק על כאבי-גב חזקים, התפתל על כסאו והוצא מן האולם לתא הצמוד לו. הסניגור ג'ון גיל ביקש את רשות בית-המישפט להמשיך בדיון בהיעדרו של הנאשם והשופט רוב לוין נעתר לבקשה זו, למרות שהתעורה הרפואית לא הצדיקה היעדרותו. כך נבצר מהקהל לחי-זות בתגובותיו של הנאשם לפסק-הדין. השופט לוין פתח את הישיבה בקריאת פסק-הדין. חלקה הראשון של הכרעת-הדין היתה דיון ארוך ומייגע בגורמי השואה ובתהליך התגבשות הפיתרון הסופי. הקהל באולם התעייף לאט-לאט וראשים רבים התחילו להתי-נודד. השוטרים עברו מצופה לצופה והעירו את המתנמנמים.

ארבע שעות ארכה ההרצאה המלרי-מרת, של עובדות הידועות לכל. אוטר-נויה, מיבצע האויטאנאזיה, ועידת-אנזוה, הימלר וגבלס מילאו את חלל האולם עד ההפסקה. מילים נדרשות כמו "צאן לטבח", "גורל מר ונמחר", "עירומים כבדים היוולדם", ו"כשל כוח הסבל" היו שזורות בפסק-הדין, ומפעם לפעם הובאו ציטוטים מתוך עיר-הה-רונה של ביאליק ומרחובות הנהר, של אורי צבי גרינברג. רק כאשר ציטט

הנאשם שולא הייר

שיש לפחות ספק סביר באשר לזהותו של הנאשם כאיוואן האיום. אני מקווה שיהיו די אנשים בעלי אומץ, שיביעו את דעתם זו בפומבי.

בחירה כושלת ואווילית

לכאורה, גיון דמיאניוק הפסיד את המישפט, אבל למעשה הפסידה המדינה. כי מה שנשאר מהמישפט לדורות זה לא זוויות טרבלינקה, אלא השאלה אם הנאשם הוא אמנם איוואן האיום. ולעניות דעתי, בית המישפט לא נתן עלייך תשובה מספיק.

היתה זו בחירה כושלת ואווילית להציג לדור הצעיר את השואה באמצעות

השופט מעדויות הניצולים, שמילותיהם באו מהלב, מתוך כאב ומצוקה אמיתית, נכנסו הדברים ללב השומעים. רק אחרי ההפסקה הראשונה, כאשר השופט צבי טל החליף את השופט לוי בקריאת הכרעת הדין, התקרבו הרובים לנושאי המישפט האמיתיים. בית המישפט הביע את דעתו כי איוואן האיום לא נהרג במרד בטרבלינקה, וכי הניצולים שהעידו עלייך הביעו את היראה והכבוד. אחרי קביעה זו עברו השופטים לנתח את האליבי של הנאשם, את תעודת הטרואניק ואת עדויות עדיהם והעדים המומחים. לא היתה כל הפתעה כאשר השופט טים הביע את אמונו המלא כמעט בכל עדויותיו, ואת פיקפוקם בעדויות עדיהם הגנה. עורך הדין יורם

ספסליהנאשם הריק (מאחורי הסניגורים) איכר אוקראיני בור וטיפש משוהו הפך מרכז המישפט.

בית המישפט לא נתן די מישקל לכך שכאשר ניתן לערוך מיסדריוהו חיי, אין לערוך מיסדריוהו באמצעות תמונות. לנאשם מעולם לא הוצע לעשות זאת, והוא מעולם לא סירב לכך.

אותנטיות, העריף בית המישפט חוות דעתו של מומחה מדרגה ג', איש המישפטה בצלאל, על פני מומחה בינלאומי כד"ר יוליוס גראנט. בית המישפט המחזוי בתל אביב, מפי השור פט אליהו מצא, קטל באחרונה את

לעניינים הקשורים למישפט. לעומת זאת לסניגוריה לא ניתן אפילו לצלם את פסק הדין של מישפט טרבלינקה בדיסלדורף, בשל קשיים ביוקרא-טיים. על אחת כמה וכמה שלא ניתן לסניגוריה להגיע כלל לפולין. הסניר

העירעור של שפטל: "בית המישפט העדיף את חוות דעתו של מומחה סוג ג' על פני מומחה עולמי שקביעותיו לא נדחו מעולם בבתי מישפט..."

בית המישפט לא קיבל את דבריו של הפסיכולוג הניסויי, הפרופסור ואכנאז לענייני הוויכוח לגבי מיסדריוהו וזהו בכלל, ואת חוות דעת המומחה שלו. ועובדה היא כי התביעה, אשר חיפשה בכל העולם, לא הצליחה להביא מומחה אחד לזיכרון שיפירך את התזה של ואכנאז על מיסדריוהו כאלה, שנערכו אחרי 37 שנים.

כן רחה בית המישפט את העובדה כי לעומת כל זיהוי פזיטיבי היו שמונה אנשים אשר לא זיהו את הנאשם. כלומר, לעומת חמישה אנשים שזיהו אותו היו 40 איש מטרבלינקה שלא זיהו אותו.

ואחרון אחרון לעניין הויהו: מתברר היום, מהעדויות המאוחרות שהוגשו לבית המישפט, כי בטרבלינקה היו לפחות שישה אנשים דומים לנאשם.

שנתיים של חיים

אשר לאליבי של הנאשם, אין זה נכון לקבוע כי הוא הופרך. לא היו כל עדים מיוחדים להפרכת האליבי, והיה מומחה שקבע כי 10 אחוזים משבויי מחנה חלם שהו במחנה במשך כל תקופת קיומו.

עד כאן דברי שפטל. רק בשבוע הבא ייוודע אם התביעה עומדת לדרוש עונש מוות לנאשם. מתיאורי הוועות של מעשי, כפי שפורטו בהכרעת הדין, קשה יהיה לתביעה להימנע מלבקש עונש כזה. סניגוריו של דמיאניוק אינם עומדים, כנראה, לטעון להקלה בעונש. כפי שאמר יורם שפטל מתחילת המישפט, הוא מגן על דמיאניוק רק מתוך הנחה שהוא אינו הרוצח המתועב מטרבלינקה, ועלייך לא יעמוד ויבקש רחמים עליו.

על כל פנים, אם יגזור בית המישפט עונש מוות על דמיאניוק, יביא הדבר לעירעור יחד עם ההרשעה. וגם אז, עדיין הרוויח דמיאניוק לפחות שנתיים של חיים עלייך ניהול המישפט ביש-ראל.

אילנה אלון

כישוריו של בצלאל כמומחה, בפסק דין שנתן. אבל בית המישפט בירר שליט לא היה מוכן לאפשר לסניגוריה להביא לפניו קטעים מהחלטה זו. לעומת זאת, ה"ר גראנט הוא ללא כל ספק המומחה הטוב ביותר בעולם כיום למרד הפורנסי. הוא העיד ב-7500 מישפטים ב-100 מדינות בעולם, ומעריכים לא רחו את קביעותיו בבית מישפט.

בית המישפט קבע כי תעודת טראוויניק אותנטית, למרות שה"ר גראנט קבע בלא צל של ספק כי חתימת הנאשם עליה מזוייפת. קשה להאמין כי איוזה שהוא מישפט בעולם, מחוץ לישראל, יקבל קביעה זו. אותו הרבר לגבי התמונה שעל גבי התעודה. בית המישפט התעלם מחוות דעתו של גראנט, שקיימים כל הסימנים לכך שהתמונה לא היתה באופן מקורי על גבי המיסמך, אלא הוצמדה אליו אחר-כך.

קביעת בית המישפט כי תעודת טראוויניק היא אותנטית, עולה בקנה אחד עם דבריו של בית המישפט כל-פני, כאשר קמתי להתנגד לשאלה מעליבה ששאל התובע, מיכאל שקר, את ערתי ההגנה. בית המישפט אמר לי אז: "היו לנו כמה ימים שקט ממך". השקט שלי נבע אז מהצורך לנסוע באמצע חקירתו הנגדית של הנאשם לאנגליה, כדי להשיג ראיות ועדים מומחים. וזאת כאשר בית המישפט ידע שמארק אוקונור לא הכין כל הגנה, ובכל זאת סירב לדחות את המישפט גם ליום אחד!

בקביעותיו לגבי מיסדריוהו שני ערכו לעדיהם הראיה, לא נתן בית המישפט די מישקל לסירדה של פסיכידין של בית המישפט העליון בעניין מיסדריוהו. פסיכידין אלה דורשים שיהיה דימיון בין התמונות המוצגות לעיניים, ואין כל צל של ספק כי לא היה כל דימיון בין התמונות שהוצגו לעדים בשני מיסדריוהו.

בית המישפט לא נתן מישקל מספיק להלכה הקבועה בפסיקה כי מיסדריוהו, הנעדר בלא עורך דיין, כאשר הנאשם כבר מיוצג, שווה לאפס.

גורים לא קיבלו אפילו אשרה להיכנס לשם. אין זה סוד כי יחסו של בית המישפט לסניגוריה בכלל, ואליי בפרט, עורר תדהמה בקרב ציבור המישפטים במדינה, כמעט בלא יוצא מהכלל. וזה מעורר היריונים נוגים, שאיש ממאות אלה שהביעו את דעתם על כך באוונ, במילים בוטות, לא מצאו לנכון לתת לזה ביטוי, חוץ מה"ר חיים מישגב.

"כמה ימים של שקט"

בפס פגע ביכולת הסניגוריה לתפקד. כי למרות שכאופיי איני מתרשם מדברים כאלה, הרי בסופו של דבר זה פגע ביכולתי לתפקד ולמצות עצמי כסניגור. ומכאן יש פגיעה משמעותית בנאשם.

ואשר לעניין ההרשעה: בתעודת טראוויניק אין זכר לטרבלינקה, ובית המישפט לא הצליח לתת לכך הסבר מתקבל על הדעת. בקבעו כי תעודה זו

צעות גרוטסקה. שהרי ברור לגמרי, כי בעקבות מה שהתרחש במישפט זה, לא יהיו עוד מישפטי שואה, אלא אם כן ייתפס ה"ר יוזף מנגלה. כי הציבור מאס במישפט זה כבר לפני חודשים רבים. וזה קרה, לדעתי, מכיוון ששאלת הויהו הפכה הציר העיקרי של המישפט, ואיכר אוקראיני בור וטיפש משוהו הפך מרכז המישפט, והאפילו על זוויות טרבלינקה.

המישפט גם התנהל בתנאים של חר-סריוויין משווע. זה בא לביטוי בכמה היבטים:

● מצד התביעה עסקו בתיק לפחות 20 איש, ולעיתים אפילו עד 40 איש. ההגנה עמדה לעיתים על אדם אחד בלבד.

● לתביעה היה תקציב בלתי-מוגבל. לסניגוריה לא היו אלא תרומות שנאספו עלייך הכנסיה הפרבוסט לאבית בארצות הברית ובקנדה.

● יונה בלטמן, פרקליט המדינה, התפאר בסיכומו כי לתביעה היתה גישה לכל מקום שבו היה חומר שנגע

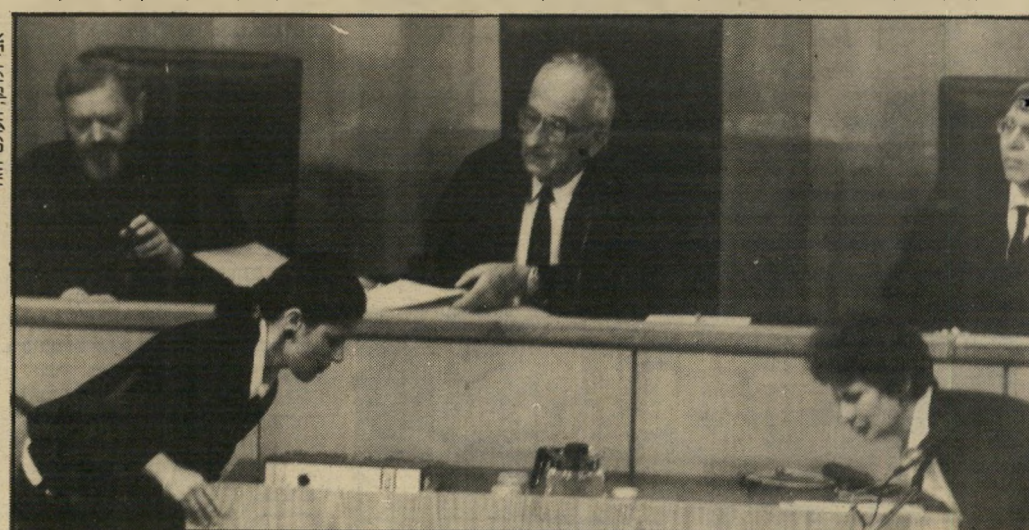
שפטל התחיל כבר לגבש את עיקרי העירעור שיגיש לבית המישפט העליון על הרשעת דמיאניוק, וגם הוא לא הופתע מההרשעה.

ואלה היריוניו הראשונים של הסניגור על הכרעת הדין: איני מופתע, כי זה עניין של צי-פיות. לאור הדרך שבה התנהל המישפט, תגובות השופטים והתייחסותם לחומר הראיות, הרי שתוצאה זו מתיי-שבת היטב עם הגישה הכללית של בית המישפט.

כל בר-בירב יכול היה לחוש כי הרשעה זו מתקרבת. מאמרו של ה"ר חיים מישגב בחדשות השבוע מביע רק בלשון המעטה את יחסו השונה של בית המישפט לסניגוריה ולתביעה.

אולי אנשים שכזה, אבל בתחילת המישפט אמר היועץ המישפטי לממ"שלה שאם יהיה זיכוי, תהיה זו תער-דתיכוד למישפט ישראלי. אם כך, הרי שתהיה רחייה בחלוקת תעודת-כבוד זו.

כפי שדוע לי משיחות עם עורכי-דין, קיים קונסנזוס בין עורכי הדין

קריאת פסק הדין: השופטים דורנר, לוי, טל הרצאה מלומדת על השואה

כילד השתתף במיצעד הזוועה מרמלה ★ הוא נעצר על ידי המצרים והסורים ★ הוא התחתן עם יפהפיה שהפכה לראש המפקדה ★ בנו ניספה באסון הוא ניהל את הפיגועים ופעל מאחורי הקלעים לפיתרון מדיני

אבנו-ג'יהאד

מהם היה מעט לחם, גבינה וגם פִּיג'אמה חדשה, שהתגאיתי בה מאוד. כשהיהודים אמרו לנו שאיננו יכיר לים לקחת את התיקים שלנו איתנו, ניסיתי לקחת את הלחם, הגבינה והפִּיג'אמה החדשה. בקול התמים של ילד קטן דיברתי עם אחד הנהגים. אמרתי לו בעברית: "אדון, אדון, אני רוצה לקחת קצת אוכל", והצבעתי על אחד התיקים שלנו. הוא אמר: "בסדר". כשהכנסתי את ידי לתיק, היו פתי אום צעקות בעברית. ברגע זה משכה אותי אמי אליה. היא ראתה שחייל יהודי מכוון את הנשק אלי. הייתי נפגע, ואולי נהרג, אלמלא ראתה אמי מה שקורה. הכדור החטיא אותי ונכנס לרגל של אחד משכנינו. הוא חי כיום בעמא.

...כאשר היינו במרחק של 15 קילור מטרים מרמאללה, עצרו היהודים את האוטובוסים ואמרו לנו לצאת ולעבור את שאר הדרך ברגל. הם הצביעו ואמרו: "רמאללה היא שם. אתם צריכים לעבור בין הגבעות והעמקים האלה". או התחלנו ללכת. נאלצנו לנוע לאט. כמה מהנשים היו זקנות מאוד וחולות, והן היו צריכות לעצור כל כמה דקות כדי לנשום ולנוח. כמה מהנשים,

אמרו שהם מסררים לנו אוטובוסים, שיקחו אותנו לרמאללה. במשך שלושה ימים חיינו על הכביש. בלילה הם ירו מעל לראשינו. ביום השני, כשהאוויר בוסים עדיין לא הגיעו, הם ציוו על הזקנים ללכת ברגל לרמאללה. **נשארתי עם שלושה מאחיי — אחד היה עדיין תינוק — שלוש אחיותיי, אמו, סבתי ודודה.**

האמהות מתו

בדרך

ב יום השלישי הגיעו האוטובוסים. הם היו לנו כמה תיקים. באחד

יכול לשכוח מה קרה. הגג של הבית שלנו נפגע, ואנחנו ירדנו לקומת הקרקע. אז נפל פגז אחד ברחוב, ודלת ביתנו נהרסה עלי ידי ההתפוצצות. הי פגזים נפלו בכל חלקי רמלה, וראשי העיר אמר לכל האנשים לחפש מחסה במסגדים ובכנסיות.

חיינו בחלק נוצרי של העיר, והלכנו לכנסייה הקתולית. בדרך נהרגו כמה משכנינו עלי ידי הפגזים.

היינו בכנסייה במשך יומיים, עד שהיהודים נכנסו לעיר. גברים, נשים וילדים ישנו זה לצד זה. לא יכולנו לשים רגל בין השוכבים. היינו צריכים לשים את רגלינו על גופם של אחרים. כשבאו היהודים, עליתי לקומה החד מישית. הסתכלתי מבעד לתריסים וראיתי כמו עיני כיצד חיילים יהודיים יורים והורגים כמה נשים וילדים שהיו עדיין ברחוב. אינני יכול לשכוח. אחר כך ראיתי איך החיילים היהודיים רבים נכנסים לבתים שלנו, בועטים בוללות, פורצים אותן ויורים. לפעמים הם משכו אנשים אל תוך הרחוב והרגו אותם.

בכנסייה בכו האנשים. הם אמרו, "דיר יאסין! דיר יאסין!" הם היו בטוחים שישחטו ארץ הם.

הכומר הכין רגל לבן, וכאשר החיי לים היהודיים נכנסו לרחוב שבו שכנה הכנסייה הוא יצא לפגוש אותם.

הכומר והחיילים נכנסו לכנסייה. הם אמרו לכל האנשים: "הרימו הידיים!" כולם הרימו ידיים. אז התחילו היהודים להפריד בינינו. הם אמרו לכל הצעירים והגברים, מגיל 14 עד 45, לעמוד בצד. הם לקחו אותם לבתי-סוהר ולמתנות מעצר.

נשארו רק אנחנו, הילדים, הנשים והזקנים. חזרנו לבתים....כעבור יומיים הודיעו היהודים ברמקולים שעלינו לצאת מבתינו ול- התכנס במקומות מסוימים בכביש. הם

ייכתבו עליו שירים. כאשר תקום המדינה הפלסטינית, ייקראו על שמו רחובות, כיכרות, מוסדות. עד אז תפיה פרשת הריגתו רוח חדשה באינתי פאדה, ותלהיב את רימיון הדור הפלסטיני הצעיר. **אין ספק שהריגתו היתה טעות חמורה.**

טראומה ברמלה

ח ליל איבראהים וזיר נולד ברמלה ב-10 באוקטובר 1935, כבנו של חנווני קטן. כמו רוב מנהיגי אש"ף, הוא לא בא מן האצולה העשירה של עמא. הוא בא מדלת-העם.

המאורע שעיצב את כל חייו — כמו את חייהם של כמעט כל ראשי אש"ף ופעיליו — היה הטראומה הגדולה של הגירוש. במיקרהו של וזיר, היתה זאת טראומה אכזרית במיוחד.

זה היה בקיץ 1948, זמן-מה לפני יום הולדתו ה-13.

ובך תיאר את המאורע בעצי מוז:

...באחד הלילות הקיפו היהודים את רמלה ולור. הם היו מסוגלים לעשות זאת, מפני שהירדנים נסוגו בלי קרב. היינו מוקפים, ולברנו. אנשינו לא יכלו להילחם. לא היה להם במה להילחם. ראשהעיר ומישיחת מטעם העירייה ביקרו אצל המפקדים היהודיים. ראשהעיר אמר להם: "בסדר, אתם יכולים להיכנס לעיר, אך אסור לכם לפגוע באנשים או לקחת שבויים, ואתם צריכים להרשות לאנשים להישאר בבתיהם ולחיות חיים נורמליים."

היהודים אמרו: "לא". הם רצו שנעזוב את בתינו, שנעזוב את ארצנו. כשהחלטנו שלא נעזוב, פתחו היהודים באש מאחורי הקלעים. אינני

מ שהו מוזר קרה לאברג'יהאד, למחרת הריגתו.

לפתע גילו כל-ההתיקשות ביש ראל שהוא היה מנהיג גדול, כאריזמטי, מצניע-לכת, שאין לו תחליף, ושמותו היה אכידה עצומה לעניין הפלסטיני. דובר על אישיותו הנעימה, על אשתו המרשימה, על כושר-האירגון המופלג שלו, על יכולת-העבודה שלו, על ריעור תיו המתנות והמציאותיות, על מעמרו המרכזי במחנה הפלסטיני, כמנהיג מס' 2 — ובעצם כמנהיג מס' 1, ליד וגם מעל לאיסר ערפאת.

התמונה הכללית היתה של מנהיג הראוי להערצה, האיש שניהל את ההתקוממות בשטחים הכבושים, האהוב על כל בני-עמא.

כל זה בא, כנראה, להסביר מוזר הריגתו של אברג'יהאד היתה מעשה נדון, שאחריו לא היה אש"ף עוד מה שהיה. כמו בלעם, יצאו הפרשנים לקלל ונמצאו מברכים.

למעשה לא היה חליל אל-וזיר, המכונה אברג'יהאד, שונה מחבריו בצמרת אש"ף. להיפך, הוא היה רומה מאוד לשאר חברי הקבוצה, המנהלת מזה שנות-דור את התנועה הלאומית הפלסטינית. מבחינת הביוגרפיה האישית שלו, השקפותיו ופעילותו היה אופייני לקבוצה כולה. דווקא לכן יש עניין בתיאור האיש — כי הדבר עשוי לעזור להבנת התנועה כולה.

חליל אל-וזיר גילם באישיותו את פת"ח, את אש"ף ואת התנועה הלאומית הפלסטינית כולה. התפתחות ריעותיו היתה כשל התנועה כולה. מותו בידי אנשי-קומנדו, שביצעו פער לה נועזת כדי לשים קץ לחייו, היה גם הוא מתאים לאישיותו.

אברג'יהאד נכנס עם מותו לפאנ-תיאון הפלסטיני. כמו עבר-אליקאדר חוסייני, ייכנס לתודעת העם הפלסטיני כגיבור לאומי, וישמש נושא לאגדה.

אברג'יהאד ובתו בכיירות (1980)
הנמל דרך על המוקש

שמצנן הגופני היה טוב יותר, התעייפו גם הן, מפני שנשאו את הילדים שלהן. כלילה השני הפגיו אותנו היהודים בתותחים ובמרגמות. תחילה מצאנו מחסה מאחורי כמה סלעים, אך כשהיה פגזה נמשכה, כולם התחילו לבכות ולהתקף בפאניקה... רצנו, רצנו, רצנו כל הדרך לרמאללה.

אינני יכול לשכוח מה קרה. כמה אמהות הסקירו את הילדים שלהן. הן היו יותר מדי מודעות מכדי לשאת אותם.

אפילו דודתי אמרה לאמא שלי להשאיר כמה ילדים מאחור. אמא נשאה שלושה ילדים. דודתי אמרה לה: "את לא יכולה לרוץ כאשר את סוחבת שלושה ילדים! את תיהרגי! את צריכה להשאיר מאחור שני ילדים, וכשנגיע לרמאללה נשלח משהו לעזרתם!"

אמא ירבה. היא אמרה לי: "חלילי, אתה רק בן 12 ואתה לא חזק — האם אתה חושב שאתה יכול לסחוב את אחת האחיות שלך ולרוץ?"

אמא שלי: "כן, וכך עשיתי."

כמה ילדים נשארו מאחור מפני שלא היה מי שיסחוב אותם. אחרים נשארו מפני שהאמהות שלהם נהרגו. עד עכשיו אני לא יכול לשכוח.

לא היו בסביבה כוחות ערביים. לא חיילים סורים ולא מתנדבים, שום כוחות ערביים מכל סוג שהוא. היהודים ידעו מי אנחנו והיכן אנחנו.

זאת היתה התקפה מחושבת ומתורכבת שהיתה לה רק מטרה אחת: הם רצו שנגיע לרמאללה במצב של פאניקה ומצוקה. הם קיוו כי מצבנו וסיפורינו יגרמו לאחרים לפחד ולבטח מבתיים.

זה היה חלק מאסטרטגיה ציונית מחוכמת ומצוללת להכריח אותנו לבטח את מולדתנו בפחד!

עד כאן הסיפור. באיו מידה הוא אמיתי?

על גירוש הערבים מרמלה כבר נכתב הרבה. יצחק רבין עצמו הורה בכך. אין ספק שהיה גירוש כזה. בידי כוחות צה"ל היו אז רק תותחים מעטים, אך היו מרגמות.

בסופו של דבר, לא בליכך

חמת העצמאות — נראה לפלסטינים באור שונה לגמרי.

אמו של חליל אליזביר עדיין חיה, והשכנו צולמה כשהיא מבכה את בנה בשקט, מבלי לאמר מילה.

● מנהיג, שותף, אח

מי שפחת וזיר עברה מיד מרמאללה לעזה, שנראתה אז בטוחה יותר. שם גדל חליל.

מגיל צעיר מאוד זמם להקים מחתרת שתילחם בישראל. בעזרת קצין מצרי, שהיה שייך למחתרת האחים המוסלמיים, אכן הצליח בכך. אולם גמל עלה על מוקש מתוצרת-בית שהכין, המצרים חקרו מי הניח אותו, גילו את וזיר ועצרו אותו. כאותם הימים חששו המצרים כי פעולות פלסטיניות יביאו לפעולות-תגמול יש-ראליות, ומנעו כל פעולה פלסטינית.

מעצר זה, ב-1954, הביא לידי הברחה בין וזיר והאיש שהפך מאז מנהיגו, שותפו וכמעט אחיו הבכור: עבדאלל-ראוף אליקדווה, הידוע כיום בשם יאסר ערפאת או אבו-עמאר.

ערפאת ישב בקאהיר, שמע על מעצר הצעיר בן ה-19 ופעל לשיחרורו. מאז הם ביחד.

תחילה תלו את תיקוניהם במנהיג המצרי הכריזמטי, גמאל עבדאל-נאצר. אולם חיש מהר הבינו כי נאצר מדבר גבוהה, אך אינו מתכוון להילחם בישראל. השרותים החשאיים-המצריים רדפו אותם, גם בשל חששם שהם קשורים באופוזיציה המצרית הדתית (האחים המוסלמים). הם עברו לכוחית, שם עבר ערפאת כמהנדס וחליל כמר. רה. בסוף שנות ה-50 הקימו שם את האירגון, שנקרא לאחר-מכן פת"ח.

בניגוד למה שמקובל לחשוב בישראל, האויב העיקרי של פת"ח לא היה ישראל, אלא שירותי-הביטחון של המדינות הערביות. אנשי פת"ח נרדפו הם פעלו במחתרת, ופעולתם העיקרית היתה פירסום כתבי-עת, שמסכיבו

התורה התקבלה רק אחרי מאבקים פנימיים קשים, שבהם עמד וזיר לצד ערפאת, מול רוב המנהיגים האחרים של פת"ח, שלא האמינו במאבק המזויין הפלסטיני. רק בהדרגה הפך ערפאת למנהיג העליון והמוכר, כשאברג'יהאד תומך בו לאורך כל הדרך.

ילד נפל מהמירכס

דמות השלישית בכרית זו היתה אשה: אינטיצאר ("ניצחון"). אינטיצאר היא קרובת-מישפחה של אברג'יהאד, והיא היתה בלדרית במחיתרת שלו בעזה כשהיתה בת 13.

המחתרת בארצות רבות. בניגוד לדיעה המקובלת ש-אברג'יהאד היה איש נוקשה, חסר-רגשות, מתארת אותו אשתו כאדם רגיש, שלמד להסתיר את רגשותיו ולפעול על פי ההגיון בלבד.

בין ערפאת והווג נוצרו יחסים מיוחדים. מכיוון שאין לערפאת מישפחה, והוא לא התחתן מעולם, אימץ לעצמו את מישפחת וזיר. הוא נהג לבנות בביתם, לשחק עם ילדיהם, ונהג כדור. פעם, כשג'יהאד הילד ברח מן הבית, יצא ערפאת עם שומרי-ראשו לחפשו, וכשתפס אותו סטר את לחיו מפני שגרם עוגמת-נפש להוריו. בשנים ההן היה אברג'יהאד הרוח

הסורים התכוונו להרשיע את ערפאת ברצח ולתלות אותו, אולם בסופו של דבר הופעל לחץ וערפאת שוחרר. הוא יצא מיד לפגוע בישראל משטח לבנון, נתפס בגבול עליידי הלבנונים, נאסר ועונה עליידים קשות.

אולם פגועים אלה, קטנים ובלתי-יעילים ככל שהיו, השיגו את מטרתם. העולם התחיל לשים לב לפלסטינים. בין ישראל וסוריה נוצרה מתיחות, הרמטכ"ל יצחק רבין איים על סוריה בפלישה, ובסופו של דבר פרצה בגלל פיגועים אלה מלחמת ששת-הימים.

במלחמה זו הנחילה ישראל מכה ניצחת לצבאות-ערב, וכבשה בין השאר את הגדה המערבית ועזה. הפלסטינים איבדו את שארית אמונתם באחיהם

אינטיצאר וחליל וזיר בעת הפינוי מטריפולי להילחם לצד הבעל

הערביים, והארץ כולה היתה נתונה תחת שילטון ישראלי.

מאבק מזוין והידברות

בין שתי המלחמות — מ-1967 עד 1973 — עברו הפלסטינים תהליך של התפכחות.

התיקווה החדשה נולדה אצלם בקרב של כראמה, שבו רואים הפלסטינים ניצחון גדול. אבל אברג'יהאד לא היה שם. ערב ההתקפה, כשהפלסטינים ידעו שהיא עומדת להיערך, נשלח אברג'יהאד לדמשק להביא נשק ותגבורות. בעיקבות קרב זה השתלט פת"ח על אשף — אירגון פוליטי שהוקם לפני כן ביוזמת המצרים, וששימש עד אז ככדורגל במישחקים הפוליטיים הביניים ערביים. האיחוד הביא לשינוי גמור: אשף הפך לאירגון-הגג של האירגונים הפלסטיניים. פת"ח הפך בה לגורם הדומיננטי. ערפאת התמנה כיו"ר הוועד הפועל וכמפקד הכוחות המזוינים. אברג'יהאד הפך למעשה שר-הביטחון ומפקד-בפועל.

הוא נשאר חסיד של "המאבק המזויין", אך גישתו הידברותית התפתחה, במקביל לזו של ערפאת עצמו. כל הקבוצה המרכזית, שכללה גם את אברג'יהאד (צאלח חלף), אברמאזן (מחמוד עבאס) ואחרים, הגיעה למסקנה שיש לשאוף להסדר עם ישראל ולהקמת מדינה פלסטינית בחלק מן הארץ.

בעיקבות מלחמת יום-הכיפורים התגבשה גישה זו סופית. היא פעלה בשני מישורים, שהפלסטינים ראו אר-תם כמשלימים זה את זה:

● במישור אחד התארגן מאמץ להגיע להידברות עם ממשלת-ישראל. כשלב ראשון נפתחה הידברות עם כוחות-שלום ישראליים, בתוך כוונה (המשך בעמוד 42)

החיה של האירגון. בעזר שערפאת ניהל את המערכה הפוליטית וניסה לתמרן בין המדינות הערביות המוסככות, היה אברג'יהאד אחראי להקמת האירגון המחתרתי, לאיסוף כספים מפלסטינים ברחבי העולם, להפצת העיתון, אשתו לא היתה פחות פעילה ממנו, והיתה מנהיגה בזכות עצמה.

הדבר הוכח בראשית שנות ה-60. אחרי שהשקפת ערפאת-ג'יהאד התקבלה לבסוף החלו הפיגועים של פת"ח בישראל, משטח סוריה. הסורים הסכימו לכך אך רצו לכפות על האירגון את האיש שלהם, אחמד ג'בריל. מעולם לא השלימו עם פת"ח עצמאי, שלא יהיה מכשיר בידי סוריה.

כשהדבר לא הצליח, אירגנו הסורים התנקשות בחייו של ערפאת. הניסיון נכשל, מפני שערפאת לא בא לפגישה שנועדה לו. במקומו נהרגו שני אנשים אחרים. הסורים אסרו את ערפאת ואת אברג'יהאד, יחד עם כמעט כל חברי המיפקדה הצבאית של פת"ח. אוס-ג'יהאד (אינטיצאר) נותרה בחוץ.

במאמץ רב איתרה את אברג'יהאד בכלא, והורשתה לבקר אותו. הוא לחש באוזניה שהיא מתמנית בזה כראש המיפקדה הצבאית הזמנית, שבה היו מלבדה שני החברים האחרונים שנותרו חופשיים.

במשך הזמן שבו כיהנה אינטיצאר וזיר כמפקדת הצבאית של פת"ח אירגנה כמה פעולות קטנות בישראל — הכוונה היתה להוכיח לסורים שאינם יכולים לשלוט בפת"ח — קרה אסון למישפחה. בשעה שהיא אספה שברים של כוס שנפלה מידי בנה הקטן, נידאל, זחל הילד למיפקדת, נפל ממנה ומת.

אברג'יהאד שוחרר מן הכלא ל-24 שעות כדי לקבור אותו. הילד נקבר בקבר-אחים של עניים, מפני שלחוריו לא היה כסף לקבר מכובד יותר.

אברג'יהאד (מסתכל במישקפת) עם קציניו במצור של טריפולי (1983) ערפאת הצופף בחשא'י

כשעבר וזיר לקאהיר ב-1956, נותק הקשר ביניהם. כעבור שלוש שנים הוזמנה אינטיצאר להיפגש עם אישיות אלמונית חשובה שבאה מקאהיר. להפתעתה גילתה שזה ברדורה. עוד באותה הפגישה הציע לה נישואין, והצעירה היפה הסכימה מייד. אך הנישואין נדחו בגלל פעילותם. הם עברו ביחד בין תאי שמועות רבות מדי על טיב היחסים בין אינטיצאר ואברג'יהאד, החליטו להתחתן. גם את ירח-החלב ניצלו לסיבוב בעולם, כשהם יוצרים קשר בין תאי

קמו תארימתתרת. התורה העיקרית היתה: מדינות-ערב לא יעזרו לנו. אנחנו צריכים להילחם בעצמנו. עלינו לפתוח במאבק מזויין, כדי להביא לפעולות-תגמול ישראליות נגד המדינות הערביות, וכך תתלקח מלחמה כללית שתסתיים בניצחון ערבי ובשר-בתנו לפלסטין.

זאת היתה תורתם של ערפאת ואברג'יהאד (כל מייסדי פת"ח אימצו לעצמם שמות-מחתרת בנוסח אברמישהו). הם דבקו בה עד מלחמת ששת-הימים, כשהתאכזבו סופית ממדינות-ערב.

חשוב מה קרה באמת. חשוב שנער פלסטיני בן 12 זכר את המאורעות כך, ושההסך לטראומה המרכזית של חייו. שמעתי סיפור רומה, אך פחות אכי ורי, מפי סעיד חמאמי, שמישפחתו גורשה מיפו כשהיה ילד.

קשה להבין את אשף אם אין לוקחים בחשבון שבראשו עומים דים פליטים, שרבים מהם עברו חוויות כאלה בילדותם. מה שנראה לישראלים כפרק המקד פואר ביותר בחייהם — מילי

עיסקת-זשק

בערב פסח ביקרה מישלחת של משרד הביטחון והתעשייה האווירית במדינת דרום-אמריקאית. לצורך חתירה על עסקת-זשק, המישלחת נפתה 24 בני-אדם, כולל נשות אנשי-המישלחת. מלבד מנכ"ל התעשייה האווירית, משה קרת, ופקיד נוסף, כל אנשי המישלחת הביאו עימם את נשותיהם.

ש"ס במקום המבד"ל?

ראשי מילגת-העבודה שיגרו ביום השני השבוע מסרים כהולים לעסקי ש"ס, ובהם הבטחות מפתות על ותוחים לחקיקה דתית, אם תסכים ש"ס להינתק מהבית שיש לה עם הליכוד. אנשי העבודה, שדרכו בחלם מתבססתו של זבולון המר, מקווים שש"ס תהיה, "השותפה ההיסטורית" הבאה שלהם, תמורת מחיר חתי חלום.

עמירב בראש האלופים

המארגן, הרוחף והמתכנן של פעולות קבוצת האלופים, "המועצה לשלום ולביטחון אינו אלא מורש חרות משה עמרוב. אחרון יריב הוא שהציג השבוע לפני הציבור את התנועה החרושה, שמטרתה לשכנע כצורך להגיע לפשרה טריטוריאלית. בשכונות הקרובים ייחשפו לצימון נג האלופים אלעד מלך, יוסף גבע ומרדכי דור. עמרוב הוא העסקן היחיד בקבוצה זו, שכמה מתבצרים מהחברים בבנינים סגורים, באפשרות שישראל תגדל משאומתן עם אש"ף.

עמית חטף מיקרופון

בשל חשש מאינסולציה בנואמים במים" גן צה"ל, שייצור ביום החמישי, החליטו המארגנים לאפשר רק לשלושה אנשים לשאת נאומים. ראש עיריית רמת-גן, אורי עמית, רצה להקדים רפואה למכה, והודיע שאם לא יינתן לו לנאום, הוא יבטל את האישור של נתן לעריכת המסגן בעירו. האיום הועיל, ועמית יהיה בין שלושת הנואמים.

חיים דורון למולדתו

חיים דורון, מנכ"ל קסמיה-חולים חבלית, מיועד לתפקיד דיפלומטי במדינת דרום-אמריקאית. דורון, יליד ארגנטינה, היה מעורף להישלח בשגריר למולדתו, אך טרם נקבע היכן הוא ישרת. ב' ביני יצא דורון לחופשה בלא תשלום מתפקידו בקפס"ח. כגלל כישלונותיה, ולא ישוב עוד לתפקיד.

הממשלה איה

ראויה למשוררים...

שנים מתברר הוועדה המייעצת לפסטיבל-השירה הבינלאומי, העומד להיערך בישראל בחודש יוני, במסגרת תגנית 40 למדינה, הגישו השבוע את התפטרותם והכריזו כי לא יסלו כל חלק בפסטיבל. השניים, נתן יך וניסים קלדרון, בתביהם במכתבם בין השאר: "ממשלה — על שתי המיסלנות הגדולות החברות בה — הממוצעת בתי אוכלוסייה אורחית, המגלה אורחים ללא מישטט... אינה ראויה שמשוררים יבאו ממל קצוות העולם לתגינה המאורגנת עליה, כדי לקרוא בה משיריהם". המשוררת אליה רביקוביץ, והמשורר הרדוד נעים ערידי, אף הם חברי הוועדה, נענו לקריאה והודיעו כי לא ישתתפו בפסטיבל.

דיל ברזאני-שגי

מפתח הסכם בין הליברלים וחרות בבחירות הראשונות העיריות של בתיים ורמת-גן. תוכנו של הדיל: הליברלים לא יערערו על מועמדותו של אלוף (מילי) יהושע שגיא בבתיים, וחרות לא תתנגד למועמדותו של ניצב (נימי) צבי ברי ברזאני ברמת-גן. בכל מקרה, בצמרת הליכוד מעוררים את הסניפים למצוא מועמרים שהם קצינים בגימלאות, בתיקה שאירועי האינטיפאדה ירחפו את המצביעים היהודיים לתמוך במועמרים בעלי תחמית קרבית.

פוליגראף בתיאטרון

השבוע נחקר מנכ"ל תיאטרון חיפה, נועם סמל, במבונת-אמת, במסגרת חקירה שעורכת המישטרה בחשד לשיבושים מכוונים, שנערכו במחשב התיאטרון. במישטרה שוקלים חקירת בכירים נוספים.

אגודת העיתונאים מאיימת

אגודת העיתונאים פנתה לציתון הארץ והודיעה, שאם יעסק העורך האחרון החדש, חנוך מירמרי, על-פי תחנה מיוחדת, כפי שהועסק עד עתה ברשת מישטפת שוקן, ולא על-פי תחנה הקיבוצי של אגודת-העיתונאים, הוא לא יוכל למלא את תפקידו.

157

שרה-ביטחון, יצחק רבין, דיווח השבוע לממשלה דיווח כוזב לגבי מיספר הפלס-טינים שנהרגו בשטחים הכבושים בירי חיילי צה"ל, מאז תחילת ההתקוממות לסני ארבעה וחצי חודשים. רבין דיווח על 124 הרוגים. על-פי גירסת דובר-צה"ל, נהרגו עד ליום הראשון בש"ב, בוע, ה' 17 באפריל, ועד בכלל, מירי חיילי צה"ל בלבד 136 פלסטינים, ועוד 21 הר"ר גים מסיבות בלתי-ברורות. מאז נהרגו עוד כמה פלסטינים. מקורות פלסטיניים מוסרים מיספר שר"נ. עד ליום הראשון הגיע מיספרם הכולל של ההרוגים לפי מקורות אלה ל-225, לפי הפירוט הבא:

- 145 איש נהרגו מירי חיילים,
- 12 מירי מתנחלים,
- 12 ממכות ומהתחשמלות,
- 42 בתוצאה משאיסת-גז,
- 14 מסיבות בלתי-ברורות.

הסודות של יונה

הסודות שהשקיעו בתנויות בתחנה המרכזית החדשה מתל-אביב שוב כועסים. הפעם הם מפנים את היצי הועם שלהם לעבר הקבלן מרדכי יונה, ודורשים ממנו להסביר את העיסוק המתמשך בהשלמת התחנה, שנודעה כבר בעשור הקודם כפיל לבן. למרות שבידי יונה מצוי דוח סודי של חברת-מחקר בלבדית, התוזה למקים הצלחה בבירה, מסתבר שיש מי שמעוניין בעיכוב הבנייה.

רצים במישפחת לוי

מקסים לוי, ראש עיריית לוד, החלים להתמודד על מקום כהנימת הליכוד לכנסת. בראשית השבוע התקיים בלוד כינוס מחוזי של תנועת-החרות, בהשתתפות האח הגדול, וזיה לוי. עתה ירוץ האחד כמועמד לראשות-הממשלה והשני לכנסת.

"אורט" לדרום-אפריקה

רשת בתי-הספר אורט שולחת השנה מישלחת של שני תלמידים לדרום-אפריקה, לצורך יצירת קשרים עם נוער יחזי, למרות שהממשלה החליטה להפסיק את כל חילופי-הנוער וקשרי-המיסוד עם מדינה זו.

ועד העיתונאים מפולג

השבוע נערכו הבחירות להעד העיתונאים בידיעות אחרונות. הועד הקודם עמד כולו מאחורי הועד, דוב

יורקובסקי, בסיכסוכיו עם המנכ"ל גוני מוזס. לקראת הבחירות לוועד החדש נוצר גוש שבו היו חברים דורית שריד, סמי גרינשפון ודפי נאה, מתומכי יורקובסקי. מול הגוש התייצב אריה אבנרי, שהצליח לזרז את דורית שריד. בין גבתו גידעו עשת, שהוא ניסרלי, ודפ"ר ג'קסון, מאנשי מוזס. התוצאות הן בבחינת מהפכה, וכולם נאפים עתה בדריכות לקראת הפיכתו הבא של המאבק.

העווש של בזק

סנקציה חדשה של עובדי בזק: עובדי החברה הודיעו, כי מעתה הם יעשו כל מאמץ כדי לקצר את משך ההמתנה לתיקון קו טלפון שהתקלקל. כל העובדים יעסקו בתיקונים בלבד, יקימו מוקדים חדשים לקליטת הודעות על קילקולים ואף יגייסו לעבודה עובדי-מינהל. כל זאת, עד שיתקו המוניטין שלנו שהתקלקל מתוכנית כנבוסק. כדברי יעקב שפר, נציג העובדים: העוקץ במיתקפת-החריצות הזאת הוא שהעובדים יספיקו כליל את התקנתם של טלפונים למנויים חדשים. העדוש הזה הוא לא ל"בלבוסק", אלא להנחלת החברה, המפירה את ההסכמים עם העובדים.

כיפה — תנאי לבוקאות

אספו סיכויי של רואה-החשבון חיים בך-דור להתמנות כמנכ"ל בנק, "טפחות", מפני שאינו דתי. בך-דור, שהוא הסמנכ"ל, רואה עצמו מועמד ראוי לתפקיד, אחרי פרישתו הפתאומית של המנכ"ל הוותיק, משה מן. אולם מהנהלת "בנק המזרחי", שהוא בעל המניות העיקרי ב"טפחות", הובהר שהמנכ"ל בבנק למשכנתאות חייב לחברש כיסה.

לין בדרך החוצה

ח"כ שבח וייס ודוב גורסינקל הם המועמדים בעלי הסיכויים לזכות בשני המקומות המשריינים למחוז חיפה ברשימת מישלגת-העבודה בבחירות לכנסת הבאה. ח"כ אמנון לין מנהל מאבק נואש על מקומו, אולם סיכוייו קלושים. בבחירות החיפאיות, שיערכו בשבוע הבא, מתמודדים עוד ארבעה עסקנים נוספים.

שליטא מאבד שליטה

ח"כ בני שליטא שכר כאחרונה שרותי פרסום ויחסי-ציבור ממישרד חדש שנפתח בתל-אביב. בעלי המישרד הם שלושה עיתונאים לשעבר. שליטא מבקש לעשות לעצמו יחסי-ציבור לקראת הבחירות הקרובות במרכז הליברלים, שיקבעו את מועמדי המישלגה לכנסת הבאה.

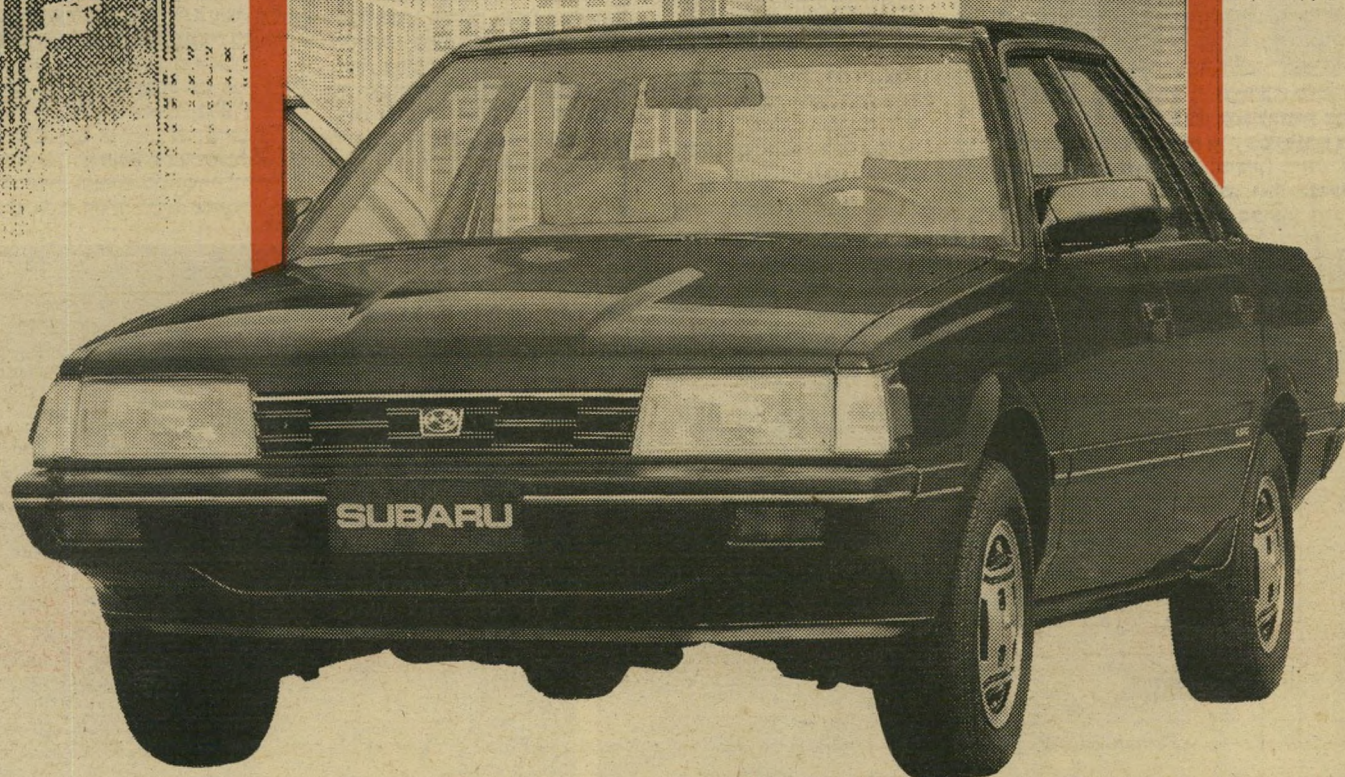
דיניץ: קיצוצים ולוקסוס

בעוד הוא תובע קיצוצים בתקציב, הקי טנת מערך השליחים וצעדי-היסכון קפרי ניים, משקיע יו"ר הסוכנות, שימחה דיניץ, רכבות דולארים בשיפוץ לישיבתו החדשה בירושלים. דיניץ השתלט על לישיבתו של גיזבר הסוכנות לשעבר, עקיבא לווינסקי, ובימים האחרונים עוסקים פועלים בעקירת המירצפות, בצביעה ובשיפוץ. דיניץ עצמו שורה בסולק, ותחנתו הבאה היא דרום-אמריקה.

נורית בתי-ער. טוהרה

אגודת-העיתונאים הודיעה לעיתונאית-האמנה נורית בתי-ער, "היעות אחרונות" כי דחתה את תלונתה של עמיתתה-למיקצוע, יחזית חנוך ("מעריב"). תוך טענה כי בתי-ער השיגה ופירסמה תומר לפני שהגיע ליד העיתונאיות האחרות. מכיון שהעיתונות הימית מאורגנת כקאסטל, הפוסל יומה עצמאית של עיתונאים לשם השגת סקופים, טענה חנוך שזוהי מגיעה באתיקה. ועדת-האתיקה קבעה כי בתי-ער לא חרגה מכללים אלה.

המכונת מס' 1 בישראל

בשנת 1969 ראינו את סובארו לראשונה בישראל. וכבר אז היא כבשה את הלב. השנים שחלפו רק הטיבו עימה. היום יש לסובארו רוח דינמית, טכנולוגיה עתידנית ועיצוב שובה-עיניים.

כל מי שהתאהב בסובארו היה שקט ובטוח. המכונת הזו לא תכזיב. היא גם לא דורשת הרבה. לא תקונים, לא טיפולים מיוחדים ולא זוללת דלק. והנהג הישראלי, וגם האמריקני, אוהב את סובארו. עובדה. יותר מ-170,000 בעלי מכונות בישראל נוסעים סובארו. יותר ממיליון מכונות סובארו נוסעות באוטוסטרדות של אמריקה.

סע בראש שוק. סע סובארו.

SUBARU

יפנאוטו בע"מ

פרטים מלאים בסוכנויות המורשות ובנציגות הבלעדית בישראל "יפנאוטו בע"מ" תל-אביב, רח' יצחק-שדה 28 • טל' 03-338861

במקומה והמשיך בתפקיד השחקן, ניהל, שישיבה באולם וצפתה בו. הוא הסביר שזה בא לו ספונסריות. מה הניע את משה פרנץ? סילס לפתוח את מיסטריו או? למפיה גם בערכים, החל בשבוע

ריטי שירלי ולוויין. שבו היא מכי, כבת, היא עלתה על הבימה רדיקלמה מונולוג, כשהכימאי ירסי אלפי משמש כקהל. לפתע ביקש ממנה אלפי לרדת מהבמה. דיין הופתעה, ואז הוא עלה

חיים הרצוג (במרכז) נשיא המדינה, נימנס בעת העצרת הממלכתית בנתניה, במלואות 50 שנה להעפלת האוניה, "אף על פי כן", במיסגרת העליה הבתולית-ליגלית. ראש הממשלה יצחק שמיר (מימין) וראש עיריית נתניה יואל אלרואי (משמאל) ישבו מרותקים, ואף הביעו את התרגשותם משיחזור הורדת המעפילים לחוף, בביצוע חיליהם ואגודת-צעירי-נתניה.

הבא? פרנסים הממולח מאמין שיושבי מיסערותו — פוליטיקאים, אנשי-עסקים ואנשי-תקשורת — ייפגשו הרבה לקראת הבחירות ההולכות וקרבות, ולכן הרחיב את הזירה שלו משעות הדינריות גם לערכים.

כולם יודעים שחווה לוי ורפי שאולי מצפים להולדת ילדם המשותף, ולשם כך יעקרו, בקרוב, למקום-מגורים רחבי-ידים. ומי יגור בדירתה של לוי בשכונת ל' יורם פולני, המחלק לק את זמנו בין לונדון ובין תל-אביב. פולני, נער-שעשועים לשעבר ואיש-עסקים, השווה בימים אלה בארץ בחברת בנו בן ה-9, מתכוון לרהט את הדירה בימים הקרובים. את דירתו הנוכחית כבר מכר.

יושב-ראש קרן ר"ב, מנחם סבידור, הביע את דעתו על המצב הפוליטי בארץ במישור אחד: "נצח ישראל לא ישקר, אם ישראל לא תשקר לנצח". כששאל למי הוא מתכוון, אמר שזה גרוע מאוד אם אין מבינים את כוונתו.

השחקן-מפיק יהודה ברי קן החליט למתוח מכון-יופי ידוע, שפירסם מודעה ובה נכתב: "אנחנו מרחיקים שיער לצמיח תות". הוא התקשר עם המכון רציג עצמו כמזכיר של מושב ב' שם צמיתות, הנמצא בנגב הצפוני. הוא מחה בתוקף על-כך שזה שיער המורחק מועבר למושב, ר' דרש להעבירו למקום אחר. האישה ההמומה מעבר לקו הבטיחה לטפל בעניין. ברקן עדיין מחכה.

הדוגמנית ומלכת-המים ל' שער יורדי נגר, שהיתה אף חת השופטות בתחרות "הגבר הישראלי", נשאלה בתוכנית-רדיו מה הוא הגבר הישראלי. נגר ה' שיבה שהגבר הישראלי הוא בע' לה, איש-עסקים סאם ברכה, ותיארה מעל גלידה את תכר

מיפגש מרגש ביותר נערך בביתו של עורך-הדיון ב' ציון באייר ואשתו מיקי. המפגש היה בין מושגתלי לב בעבר, מושגתלי פוטנציאליים ואורח מיוחד מבריסל — הפרופסור ג'ורג' פרימו. הפרופסור הרגיע את המושגתלים בעבר ובעתיד. באייר הוא ראש-אגודת מושגתלי-הלב בישראל.

הזמר יהורם גאון ואשת-הבובה מיקי אמדורסקי החליטו, כל אחד בנפרד, על מ' מושגתלי. גאון התחיל לקחת שיעורים בטיס, ואילו אמדורסקי אמורה לקבל בשבוע ה' בא את הרישיון לנהיגה כמונית.

להיכן נעלם גיל גוט? פריד? מי שהיה אמור לארגן בארץ את תחרות מיס-יוניברס, יושב כעת, לרבריו, בבירמינגהם, ומנסה לגייס כספים לתחרות. הפירסומים, שלפיהם הודיעו נציגי מיס-יוניברס לראש-עיריית תל-אביב, שלמה להב, על ב' טול התחרות בארץ, לא גרמו לו להרים ידיים. גוטפריד טילפן ללהט אחרי הפירסומים, וניסה לשכנע אותו שהכל מסתדר כר גיל. גוטפריד לא חסך בשיחות טלפון גם לאנשים אחרים בישראל, אל, כשכפיו אותו המסר: אשוב בקרוב! בשטח, המצב קצת שונה: מישרדו שבכיר-המדינה סגור, והעובדים התפזרו לכל עבר.

השחקנית תיקי דיין סיפ' רה שבמהלך החזרות למחזה הב' וילדיו.

בכלא העיראקי. השרה אלמוד לינו והרצליה לוקאי נולדו ב' מחוז הכורדי של עיראק, ואילו מוצאה של מישפחת ניסים הוא מבגדאד.

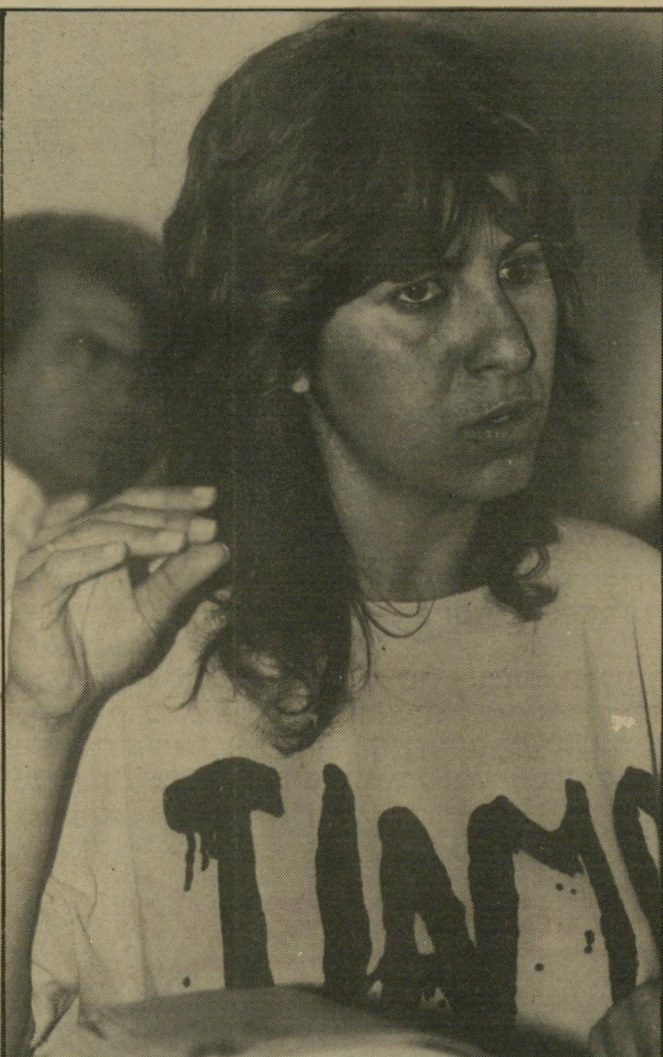
מ' משה שישון, שגריר-יש' ראל במצרים, היה נרגש ביותר, משהתבשר על-כך שנבחר לה' ליק את משואת-השלום ביום העצמאות. ששון טילפן ארצה לילדים ולא ניסה להסתיר עד כמה ההודעה מחמיאה לו.

כפתור ופרח לאשת-החב' רה יונה לחובבי. הבלונדית החטובה, שאין לדעת את גילה על-פי הופעתה, חזרה מלוס-אנג'לס, והביאה משם את חידור שיהאופנה — כפתורים. לחור ב' היתה עדויה בכפתורים עני-קיים, בשלל צבעי-הקשת, החל בחגורה שעל מותניה וכלה בע' גילים הענקיים, שקישטו את אוזניה.

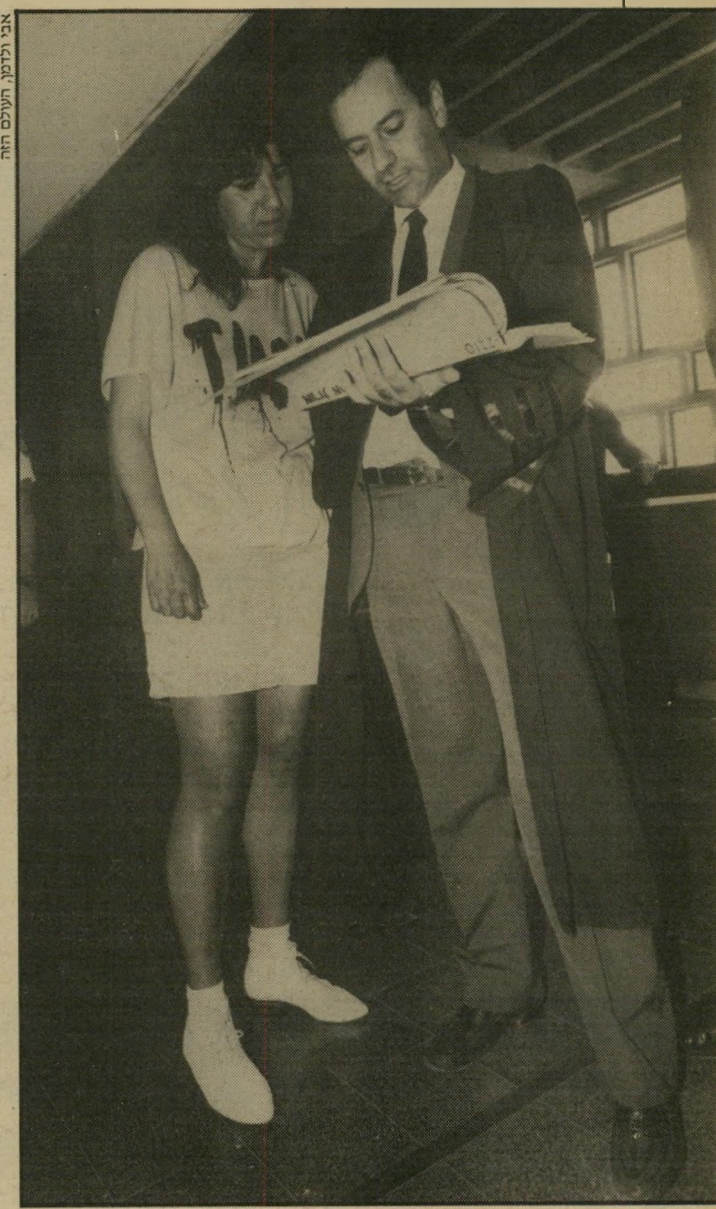
סיבה למסיבה היתה ביום השישי בערב ליוסי הוכמן, מי שהתפרסם כגיבור "אוטובוס ה' מי" והידוע כיום כאחד מנאשמי "הפגישה הלילית". להוכמן מ' או, בשבוע שעבר, 41 שנים. יובל אשתו אירגנה עבורו מסיבת-ענק. כמו שהוכמן אומר: "עני, מסיבת הפתעה..." ההפתעה האמיתית היתה הריגת חליל (אברג'יהאד) "אל-זויר", שלו מייחסים את יומת הפיגוע שהס' תיים בצומת-גלילות, ושבו ש' כל הוכמן את אשתו הראשונה וילדיו.

קוראי הארץ עמדו לפני חידה. בעיתון פורסם כי לארי ססיקס, הדובר הקודם של ה' שיא רונלד רגן, שם בשעתו כפיו של הנשיא את האימרה "איברתי את הכרזת שלי" הוא אמר זאת כניכול לאשתו, נאנ' ס', כהלצה, מייד אחרי שנורה בניסיון-התנקשות. למה היתה הכוונה? הסתבר כי היתה זאת שגיאה של המתרגם בסוכנות נח"ס, שהעבירה את הידיעה. ה' פסוק המקורי היה "I FOR-GOT TO DUCK!" (שכחתי להתכופף!) (המתרגם סבר כי נ' מר "I FOROT MY DUCK!" — פסוק חסר משמעות, שתרגומו הוא אכן "שכחתי את הכרזת שלי". הארץ התנצל על הטעות, אך לא הסביר את סיבה.

שרת-הבריאות שושנה ארבל-אלמוזלינו נפגשה עם נטע סובול, המגלמת בס' רסה-טלוויזיה המוסרטת עתה את הרצליה לוקאי, אסירת-החמ' תרת הציונית בעיראק, שנאסרה בגיל 16. סובול סיפרה על התפ' קיר בסרט, בעוד שהרצליה סיפ' רה על המאסר והעינויים שעברה. בכלא העיראקי במשך שנה וחצי. שרת-הבריאות, שהיתה נוכחת ב' פגישה, אמרה לשחקנית ולאס' רה: "מה אתן חושבות, גם אני אסירתו של שרה-אצור מ' משה ניסים, וגם אני עוברת יום-יום עינויים נוכח המתרחש במערכת הבריאות! האמינו לי, יסורי נ' סים אינם פחות קשים ממאסר

אורית ארבי הנאשמת בהחזקת נשק, מתכוננת בכתב' האישום, כשעורך-דינה דויד יפתח מסביר לה את הפרטים. במהלך השיחה עימה אמר לה יפתח: "הגיע הזמן שתפ' סיקי להתעסק בהרצל אביטן (אבי בנה, היושב בכלא על שוד מזוין) ותתחילי לחשוב על עצמך!" ארבי לבשה חולצה-טי, שעליה מתנוססות המילים "טי אמו" (באיטלקית — אני אוהבת אותך), וחצאית-מיני בולטת.

יש צרות לעופרים

אבי עופרים
והם הקדשה

שוב צרות לאבי עופרים. לפני 10 שנים נדון עופרים למאסר על שימוש בסמים. אחרי שיחרורו הכריז: "לעור לא עוד קוקאין!" הוא גם כתב שיר נגד השימוש בסמים.

עכשיו נערך חימוש בביתו במינכן. הבלשים חיפשו סמים, אך לא מצאו. בתום הביקור ביקש אחד מהם תק' ליש עם הקדשה של הזמר בן ה-51.

החימוש בא בעיקבות מע' צרו של חשוד במיטחור בס' מים, שהוכיח את אבי עופ' ויש בחקירתו. עופרים טען שהוא חף מכל פשע: "המיטחור לא מצאת אצלי דבר. מזה שנים אין לי קשר עם עסקים כאלה!"

היכן נעלם יוחנן השליח? בתעלומה מסקרנת זאת נתקלה בסוף השבוע האופנאית "שנה בן-צור", שניסתה להפי' תיע את ידידתה ולקוחתה, ר"א"ר מה וייצמן, בשי לכבוד גיור' תה החדשה (של ראומה). בן-צור הפקידה את המתנה יקרת-הערך בידי השליח וכעבור כמה שעות הופתעה לגלות שיוחנן השליח נעלם עם המתנה.

יש לשער ששלושה אנ' שים, לפחות, חשו בצמרמורת כאשר קראו על מותו של איש' המערות "שימעותן נקש", שהיה ידוע יותר ככינויו "רוקי מרצי" אנו". לפני חודשיים סיכם המר' איין איתן דנציג עם רוקי שהוא יחכה במערה — יחד עם

נתינו: הוא רגוע, חכם, ג'טלמן, ומעניק לה חופש-פעולה מלא.

ר"ר גידי קרן היה רופא ילדים בבית-חולים תל-יהושע, מלחין וראש להקת האחים והא' חיות. לפני שש שנים פירק קורן את הלהקה, ועבר עם אשתו, בת-ישבע, ושלושת ילדיהם לטורונטו בקנדה. תוכניתו היתה להשתלם שם במשך שנתיים שלוש, ולחזור. מאז הוא שם, ולא ברור עדיין מתי חוזר. הר"ר קורן הוא כיום הפרופסור קורן, עוסק במחקר על השפעת תרופות על עוברי וילדים, מפרסם מאמרים ומבוקש כמרצה בכל העולם. נראה שההצלחה והקאריירה ה' בינלאומית, מונעות את חזרתו לארץ.

מי אתה בשבילי בכלל?

מרקליט כספי ועורך דיסנציון
סגרתו לו את המלפון

זה כבר הפך כמעט לדבר שבשגרה. כאשר מתקיימת ישיבת בית-המישפט בעניין "הפגישה הלילית" מגיעים לאולם אח'מים שונים, מידידיהם של הנאשמים. במישוב הראשונות הגיעה למישפט ג'ורדי ג'ירמאנוס, בנו של נוח מוזס ז"ל, עורך הקודם של הנהגות ידיעות אחרונות. היא הפגינה את ידידותה לנאשם, עורך-הדין יגאל ארנן, בנשיקה מצלצלת שהדביקה ללחייו. בכך ביקשה להפגין את אהדת מישפחת-מוזס למרקליט שייצג אותה בעניינים הפנימיים של ידיעות אחרונות — מול פני עובדי ידיעות אחרונות, שהביאו את ארנן למישפט. השבוע, בעת עדותו של אלברט אזולאי, עדה-תביעה העיקרי, בלט בשורה הראשונה בן הקהל עורך מעריב, עירו דיסנציון. הוא טרח להביע את ידידותו לנאשם אחר במישפט, עורך-הדין רם כספי. השניים יצאו יחדיו להפסקה והסתדרו במיטדתו.

עיון במיטתים, שהוגשו לבית-המישפט, מגלה כי לא היתה זו פגישתו הראשונה של עורך מעריב עם העד אלברט אזולאי. בשנחה קודמת של השניים, על פי גירסתו של אזולאי, הוא העליב את דיסנציון בצורה גסה. בתמליל של שיחה שהוקלטה, שבה דיבר אזולאי עם אחרים, סיפר אזולאי את הדברים הבאים: "נתתי לרם בן-צור מכתב, וביקשתי ממנו שלא ישתמש בו ולא ימסור אותו לעיתונאים. אחרי זמן קצר התקשר אלי בטלפון עורך מעריב ואמר שהוא מבקש תגובה שלי למכתב הזה. אמרתי לו: אם אתה פה, הייתי מזיין אותך בתחת! הוא אמר לי: אני העורך של מעריב! אז אמרתי לו: אז מה! מי אתה בשבילי בכלל? וסגרתי לו את הטלפון."

אמנון דנקנר

כתב "דבר" בווינגטון, בא במפתיע ארצה, ללא קשר לתפקידו. היתה זאת מחווה של חברות כלפי שני ידידיו, ישראל סגל וניסים מישעל, שהועמדו לדין מישמעתי בגלל פרשת האופציות של מיקי אלבין. הדבר עלה לו ב-2000 דולר מכיסו. דנקנר הופיע ביום השישי ליד שולחנו הרגיל ב"כסית", ובידך את יושביו — המתרגמת ניצה בן-דוד, הפסיכיאטרית רוחמה מרטון, מראשי תנועת-המחאה של הפסיכולוגים והרופאים, ועמיקם גורביץ, שכיכב השבוע בכמה טקסים.

שמו לבשר להם שמונסה הצליחה מאוד כאן, שזכתה בכמה פרסים חשובים, ושתמוני' תה מופיעה לעיתים קרובות בשערי העיתונות הרומנית בארץ.

נוסף על עבודתו כנ"ל צה"ל ימצא אלי ישראל זמן לעבודה נוספת, כמנהל המוסר קלי של המועדון (ולשעבר של רפי שאול), אשר נפתח באחד רונה, כבעלות חרשה. אחת לשבוע יופיע ישראלי באופן אישי, ויגיש ערב של דיסקר קרנבל.

תאומים, בן ובת, נולדו בשבוע שעבר לזמר מוני בגר ולאשתו, השחקנית-לשעבר דל' יה מלכה. התנינוקות, ששמות עדיין אין להם, מכיוון שהורים מתקשים להחליט, נולדו בחודש השביעי, בניתוח קיסרי, כפגים, והם עדיין מטופלים בבית החולים. בעוד חודש, כשימשי' קלם יגדל, הם יובאו הביתה. לבנייהווג בגר בת, שיר, בת 4 וחצי, אין תאומים במישפחה. תיהם, והם די הופתעו כאשר התבשרו על כך.

תברי להקת השחקנים הר' פיעו לא מוזן בסניסה, בערב אומרים שטייסיס מרכים להוליד בנות, יותר מאשר בנים. בקבוצת הכדוריד מכבי קריית שרת, השייכת לליגה הלאומית, קרה בחודשים האחרונים דבר הפוך: לארבעה מחברי הקבוצה — מאיר ארננה, טוביה יוגב, אבי והבה ודני צילי — בון — נולדו בנים-בכורים.

דפנה ברק, זודה אהליאב ונעמי רון

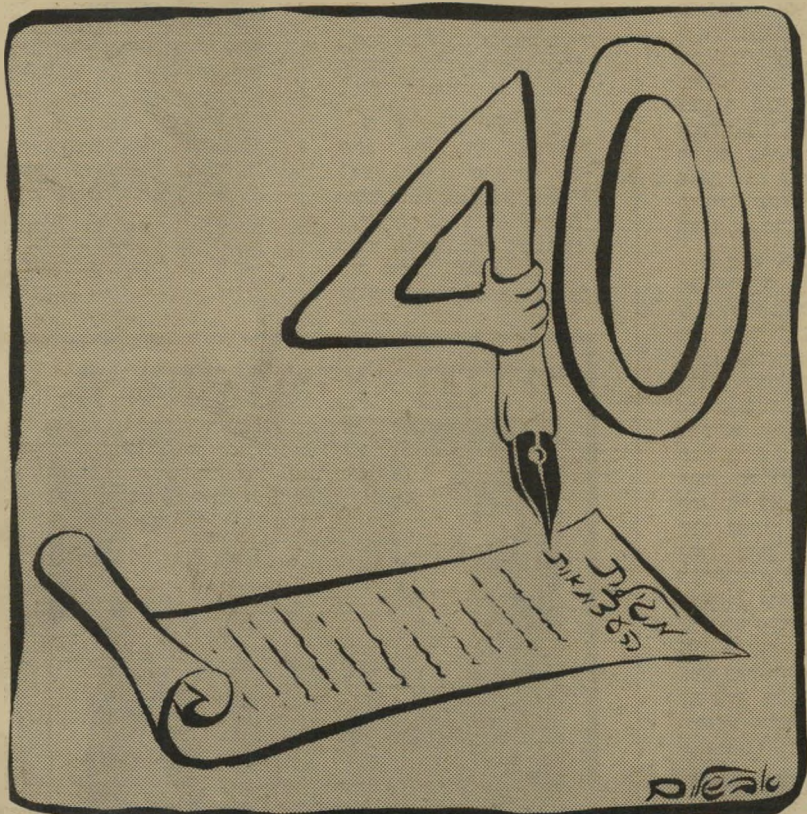

קים פלאוארס הדוגמנית השחורה (עומדת), אשתו של שחקן מכבי-חיפה ג'ון פלאוארס, היתה הכוכבת של תצוגת-אופנה. חברותיה שרון מרסר (ובנה), אשתו של שחקן הפועל-תל-אביב לבן מרסר, שון ברלו, אשתו של קן ברלו ממכבי-תל-אביב, בברלי פר, אשתו של טרי פר מאליצור-נתניה ודפנה וולס (ובתה) אשתו של השחקן קלפטריק וולס מהפועל-חיפה, באו לעודד.

התגילה

מותר להתייחס לתקציר היסטורי זה בסלחנות. "היסטוריה" זו סוברקה עלידי התנועה הציונית, לצורך התקופה. אותה לימדו בבית-הספר. חותמי המגילה האמינו בה, מן הסתם.

בן יותר תיאור ההיסטוריה המודרנית. הוא מזכיר כמה יסודות, שעליהם בנו מנסחי-המגילה את בניין טענותיהם: הקונגרס הציוני הראשון וחוננו של תיאודור הרצל, הצהרת בלפור והמנדאט של חברי-לאומים, השואה והקמת היישוב. (ורק דרך אגב: המגילה מבחינה בכל מקום בין "העם היהודי" לתפוצותיו ובין "היישוב העברי" בארץ. בצורה מודעת או בלתי-מודעת, הוגנב לתוכה המינוח הכנעני, שגם בך-גוריון קיבל אותו. בסוף המגילה מדובר על "העם העברי העצמאי בארצו" ועל "העם היהודי בכל התפוצות.") כל זה מביא לשיא: "ב-29 בנובמבר 1947 קיבלה עצרת האומות המאוחדות החלטה המחייבת הקמתה של מדינה יהודית בארץ-ישראל..." והו נוסח מזור במקצת. העצרת החליטה על הקמת שתי מדינות בארץ:

3. מדינות עצמאיות, ערבית ויהודית, והמישטר הבינלאומי המיוחד לעיר ירושלים... יתחילו להתקיים בפלסטיין חודשיים אחרי סינוי הבחורות המזוינים של מעצמות-המנדאט... משום-מה השמיטו מנסחי-המגילה שניים מבין שלושת היסודות של פטוקמפתח זה: אין בה זכר למדינה הערבית וגם לא למישטר הבינלאומי בירושלים. אך עצם הלגיטימיות של המדינה היהודית היתה מבוססת על החלטת האו"ם, ואי-אפשר להפריד בין חלקיה. למיכך נתכנסנו, אנו חברי מועצת-העם, נציגי היישוב העברי והתנועה הציונית, ביום סיום המנדאט הבריטי על ארץ-ישראל, ובתוקף זכותנו הטבעית וההיסטורית, ועל יסוד החלטת עצרת האומות המאוחדות, אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל, היא מדינת-ישראל." והו מישפטה-מפתח של המגילה כולה, והוא מבוסס בפירוש על החלטתה של עצרת האו"ם.

מילוני מילים כבר נכתבו, ומיליוני מילים עוד ייכתבו, על המשמעות של שתי המילים "מדינה יהודית".

מה זה למה היתה הכוונה? האם הבונה היא למהות הרוחנית של המדינה? לתרכב הדמוגראפי שלה? לבעלות על המדינה?

תיאודור הרצל טבע בגרמנית את המושג "יודישטאט", שפירושו "מדינת יהודים". המגילה מרבית על "מדינה יהודית" — נוסח שונה במהותו. באחת מהתקפות-השטות שלה, חוקקה הכנסת הנוכחית חוק מטופש שבו נתבעים הכל להכיר בכך שישראל היא "מדינת העם היהודי" — מושג שלישי, שונה מקודמיו.

אם בן, מה זאת "מדינה יהודית"? פיתרון התעלומה הוא פשוט ביותר, והוא טמון באותו המישפט עצמו. כדאי לקרוא בו שוב, ולהבליט את המילים הקובעות, היוצרות רצף הגיוני לגמרי: "... ועל יסוד החלטת עצרת האומות המאוחדות אנו מכריזים בזה על הקמת מדינה יהודית..."

עצרת האו"ם קבעה, בהחלטתה ההיסטורית — אחת החשובות והחכמות ביותר בכל שנות קיומה — שיש להקים "מדינות עצמאיות, ערבית ויהודית". על יסוד החלטה זו החליטה מועצת-העם כעבור ארבעה וחצי חודשים, להקים "מדינה יהודית". אין כאן שום קביעה אידיאולוגית, פילוסופית או היסטוריוסופית, אלא קביעה פוליטית פשוטה.

אשר שמעתי בראשונה את מגילת-העצמאות, היא נראתה לי מאוד-מאוד בלתי-חשובה. זה היה בקיבוץ חולדה, שם שכן אז הבסיס הקרבי של הגדוד שלנו. עמדנו לצאת לפעולה לכיבוש הכפר אליקובאב, בין רמלה ולטרון. נפוצה שמועה שמכריוס על מדינת-ישראל, ושזה מועבר ברדיו. מיהרתי לחדרה-אוכל של הקיבוץ, שם היה מכשיר-רדיו גדול. כמה אנשים הצטופפו סביבו. מן המכשיר בקע קולו המוכר של דויד בך-גוריון. לא שמענו את כל הנוסח, כי הקליטה היתה גרועה. קטעים שלמים נבלעו ברעש. האמת היא שלא הייתי מעוניין במיוחד. זה נשמע לי כמו אוסף של מליצות. למעשה הייתי סקרן רק לגבי פרט אחד: מה שמה של המדינה החדשה. הבנתי שהיא תיקרא "ישראל". מה שקרה באותו יום בתל-אביב נראה לי, ולכל חבריי, כחסר-חשיבות. ידענו כי המדינה היהודית קמה בשדה-הקרב, וכי בשדה-הקרב ייחרץ גורלה, לשבט או לחסד. הכרזה כלשהי בתל-אביב לא יכלה להוסיף או לגרוע.

ממילא לא שמנו לב לניסוחים. למי היה איכפת אז? איני זוכר אם הקשבתי עד הסוף, או שיצאתי באמצע. כחץ כבר הסתדרו היחידות שעמדו לצאת לפעולות השונות. כמה מן האנשים עמדו להירג באותו לילה, וזה נראה לנו חשוב הרבה יותר.

עבור כמה שנים, באמצע שנות ה-50, החליט העולם הזה לערוך מיבצע שהיה ספק מישאל, ספק תעלול.

הרפסנו את הסעיף האופרטיבי של מגילת-העצמאות בצורה עצומה, לאמור: "מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקיבוץ גלויות, תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה, תהא מושתתה על יסודות החרות, הצדק והשלום לאור חוננו של נביא-ישראל, תקיים שיויוני-זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין, תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות, ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות."

שיגרנו צוותים לרחובות ולמוסדות-ציבור כדי להתחם את האזרחים על העצומה. לא נאמר בה שהדברים לקוחים ממגילת-העצמאות.

התגובה היתה מדהימה, אם כי לא מפתיעה. בכמה מקומות כמעט הוכו הצויות. הם נתקלו בתגובות-זעם בנוסח, "קומוניסטים! לכו מפה! עזרי-ישראל!" בין המספרים לחתום היו גם כמה אישי-ציבור, שלא הבחינו במקור הנוסח.

כעבור תריסר שנים, בראשית ימי כהונתי ככנסת, הגשתי לכנסת הצעת-חוק, שנועדה להעניק תוקף מישפטי מחייב לאותו סעיף של מגילת-העצמאות. הפעם, כמוכח, ציינתי בפירוש מניין הוא לקוח. חברי הכנסת הרימו את ידיהם ודחו כמעט פה-אחד את המזימה להפוך את מגילת-העצמאות לחוקה-מדינה.

עכשיו עורכים פולחן למגילה. יש מגמה להפכה לסמל מקודש וחסרת-תוכן, נערץ ובלתי-מחייב. מקדשים את הקליפה החיצונית וגוננים את התוכן. גדולי המדינה נתנו את ידם לניסיון נואל זה. אך המגילה ראויה בהחלט לבחינה מחודשת.

מה היא אמרת, בעצם?

אין המגילה מהווה חוקה. אין בה פירוש של סידרי-שילטון. אין בה גם עומק מחשבות. החוקה של ארצות-הברית, למשל, נבדעה מדיינים מעמיקים וממושבים של כמה אישים מכריקים, בעלי רמה מוסרית ואינטלקטואלית יוצאת-דופן. היא נושאת בחובה פילוסופיה שלמה של המדינה והתברכה.

מגילת-העצמאות נכתבה בחיפזון, והתקבלה בחיפזון. מבחינת העומק המחשבות, יכול היה לכתוב אותה גם תלמיד-גימנסיה.

זהו מיסמך פוליטי-עמולתי, שבא, בין השאר, להשיב על כמה טענות שריחפו אז בחלל, לענות על צרכי הרגע הסוער ולהפריך את התעמולה של יריבים ואויבים. אך הוא הניח גם את עקרונות-היסוד של המדינה.

על רקע זה, אכן יש במגילה דברים חשובים, המחייבים התמודדות.

הסעיפים הראשונים של המגילה נועדו ליצור מעין רקע הסטורי למאורע הגדול שעמד להתרחש — ייסוד המדינה.

זהו תפיסה היסטורית בגרוש, גם היא ברמה של תלמיד-גימנסיה. אין בחלק זה של המגילה אף מישפט אחד שאינו שנוי במחלוקת. כפי שכבר נאמר לא-אחת, כמה מן הקביעות מופרכות בעליל. "בארץ ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית..."

לפי המסורת היהודית, קם העם היהודי במידבר-סיני, ושם עוצבה דמותו הרוחנית והדתית. לפי אסכולה היסטורית אחרת, נולדה היהדות בגלות-בבל, אחרי חורבן ממלכות ישראל ויהודה. לפי גירסה שלישית, נולד העם היהודי בגלות, אחרי חורבן הבית השני, ושם נוצרו יצירותיו הרוחניות והדתיות, כגון התלמוד הבבלי והתלמוד.

במיקרה הטוב ביותר ניתן לאמור כי הקביעה במגילה היא פשטנית מאוד-מאוד. בה חי חיי קוממויות ממלכתיות..."

האמת היא שחיי "הקוממויות הממלכתיות" (מילים אהובות על דויד בך-גוריון) חי העם היהודי רק במשך תקופות קצרות ביותר. ממלכות ישראל ויהודה, שקשה לקרוא להן מדינות "יהודיות" רוקק, חיו במשך כמה דורות. הממלכה היהודית האמיתית היחידה היתה ממלכת החשמונאים, שהתקיימה כ-70 שנה.

"בה יצר נכסי תרבות לאומיים וכללי-אנושיים, והוריש לעולם כולו את ספרי הספרים הניצחיים..."

לפי המסורת היהודית, התורה נכתבה כולה על-ידי משה רבנו בדרך לארץ. אם מתעלמים מאגרה זו, הפסוק נכון בעיקרו.

"לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח-הזרוע..."

זה חוק מהאמת ההיסטורית. העם נשאר מחוץ לארץ בהתנבצות. בימי הבית השני, לפחות שני שלישים של העם היהודי חיו בחוץ-לארץ, ולא חלמו לבוא ארצה — אז כמו היום.

.... שמר לה אמונים בכל ארצות סוזריו, ולא חדל מתפילה ומתיקוה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חרותו המדינית. מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהאחז במולדתם העתיקה..."

האמת היא שבמשך לפחות 1700 שנה לא עשה העם היהודי מאומה כדי לבוא לארץ ולהקים בה ממלכה. התפילות הביעו מישאלה מקודשת לימות-המשיח. אך שום ניסיון מעשי לא נעשה. מעטים עלו לארץ מטעמים דתיים, או ביקרו בה כצליינים. פה ושם היו "משיחישק" שהקימו תנועות דתיות. שום מאמץ לאומי לא היה, מפני שהיהודים לדורותיהם, מאז מרד ברכוכבא ועד ימי הרצל, לא ראו את עצמם כלאום, כיישות מדינית חזקה למדינה ולמולדת.

המייסדים אמרו: האו"ם החליט לחלק את הארץ בין מדינה ערבית ומדינה יהודית. בהתאם לכך, אנחנו מקימים עכשיו את המדינה היהודית הזאת, שתיקרא ישראל.
כאשר דיבר האו"ם על מדינה ערבית ומדינה יהודית, גם הוא לא עסק באידאולוגיה. הוא עסק בעניינים מעשיים ביותר. הוא הניח שקיימים בארץ שני עמים, ערבי ויהודי, שאינם יכולים לחיות במדינה אחת. הוא החליט שלכל אחד משני העמים האלה תהיה מדינה משלו (ושתי המדינות תהיינה קשורות זו בזו באיחוד כלכלי, שהיה אמור להיות פרדציה כלכלית לכל דבר).
אם כן, מה משמעות הציון "ערבי" ו"יהודי" לגבי שתי המדינות?

דבר ברור לגמרי לאור הנוסח וההקשר:

ההבונה היתה ליצור מדינה אחת שבה יהיו הערבים רוב, ומדינה אחרת שבה יהיו היהודים רוב.

רק מעט מאוד יהודים נכללו בגבולות המדינה הערבית. אבל הרבה מאוד ערבים נכללו בגבולות המדינה היהודית. האוכלוסיה הערבית בשטח שהוקצה למדינה היהודית הגיעה כמעט למחצית האוכלוסיה הכללית. במציאות הגיאוגרפית-דמוגרפית של אז לא היה מנוס מכך.
האו"ם לא התכוון לבצע העברת אוכלוסיה מצד אחד לצד שני. הוא לא התכוון ליצור שתי מדינות דמוקרטיות. הוא הסתפק בכך שכל אחד משני העמים יהווה רוב במדינה שלו, וכך יוכל לבצע את מהותה החוקית, להטביע את חותמו על ההחלטות עימה, לראות בה את הגשמת מאוויזי האומיים.

כאשר נוסחה המגילה, אישרו בעליה קביעה זו. כלומר, ברורים על מדינה יהודית הם התכוונו למדינה שרוב תושביה יהיו יהודים. הם קיוו שיהודים רבים נוספים יבואו אליה, ויגדילו את שיעור היהודים בה ("מדינת-ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקליבוץ גלויות..."). מכיוון שהיהודים יהיו בה רוב, תבטא המדינה את ישותם הלאומית, הרוחנית והמעשית, כשם שהמדינה הערבית (שלא הוכרזה במגילה בפירוש, אך שהקמתה נראתה אז כדבר מובן מאליה, על-פי החלטת האו"ם) תבטא את ישות העם השני.

לכן נקבע למדינה שם לאומי-יהודי: ישראל. אילו קמה המדינה הערבית, היתה נקראת, מן הסתם, פלסטיין.

אם יש סתירה בין חלק זה של המגילה ובין חלקה השני, האופרטיבי חלק זה קובע עקרונות לחוקת המדינה, שאמורה היתה להתקבל, כפי שנקבע במגילה. (... בהתאם לחוקה שתיקבע על-ידי האספה המכוננת הנבחרת, לא יאוחר מ-17 באוקטובר 1948...)

כדאי לקרוא את הנוסח שוב:

"מדינת-ישראל תהיה סתורה לעליה יהודית ולקליבוץ גלויות, תשקד על סיתוח הארץ לטובת כל תושביה, תהא מושתתת על יסודות החרות, הצדק והשלום לאור חזונה של נביאי ישראל, תקים שיווי-זון חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה, בלי הבדל דת, גזע ומין, תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות, תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות, ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המלאוחרות."

אנשים מסוגו של מאיר כהנא טוענים כי יש סתירה מהותית בין שני חלקיה של המגילה. ב"מדינה יהודית" אין מקום לאזרחים שאינם-יהודים, ולא כל שכן אזרחים הנהנים משיוויון גמור בכל דבר. ואם יש שיוויון-זכויות בין כל האזרחים, בלי הבדל של דת, מין וגזע (וממילא גם לאום) — הרי אין זו "מדינה יהודית".

לדעת הסבורים כך, הסעיף הזה לא היה מלכתחילה אלא העמדת-פנים צינית, מיסאלה חסודה שלא נועדה כלל להתגשם, ושהדברים נכתבו לתפארת המליצה, כדי לעשות רושם על הגוים. ומכיוון שכן, שאין כאן סתירה.

האמת היא ששני ההסברים כוזבים, ואינם דרושים כלל. אין צורך לפענח תעלומה, מפני שאין תעלומה. אין צורך ליישב סתירה, מפני שאין כל סתירה.

הרצף ההגיוני של המגילה, המוכן על רקע התקופה וההקשר המדיני, הוא זה:

- צרת האו"ם החליטה לחלק את הארץ בין מדינה ערבית ומדינה יהודית.
- היא קבעה את הגבולות כך שיהיה רוב ערבי במדינה הערבית, ורוב יהודי במדינה היהודית.
- יהיה מיעוט יהודי קטן במדינה הערבית, ומיעוט ערבי גדול במדינה היהודית.
- אנחנו מקימים עכשיו את המדינה היהודית הזאת, כפי שנקבע בהחלטת האו"ם.
- המדינה היהודית תבטא את הישות הלאומית, הרוחנית והמעשית, של היהודים.
- בזכות הישות רוב יקבעו היהודים את רמותיה החוקיות, כשם שהערבים הפלסטיניים יבטאו את הישות הלאומית שלהם במדינתם.
- המדינה היהודית תהיה דמוקרטית, ולא יהיה בה שום הבדל בין האזרחים היהודיים הלא-יהודיים.
- (וכקישוט אידאולוגי מכיוון שחונם של נביאי-ישראל היה מבוסס על "יסודות החרות, הצדק והשלום", לא תיתכן ממילא כל סתירה בין הדברים).

אם כן, היכן כאן הסתירה?

הקיצוניים היהודיים, הטוענים שב"מדינה יהודית" לא תיתכן אזרחות שווה ליהודים וללא-יהודים אומרים דבריהם.

יש מדינות רבות בעולם שהן מדינות לאומיות, ויש בהן מיעוטים לאומיים גדולים הנהנים משיוויון-זכויות גמור.

למשל: פיג'נר היא, בכל ספק, מדינה לאומית פינית. היא מבטאת את הישות הלאומית של האומה הפינית אך יש בה מיעוט לאומי שוודי, הנהנה ממעמד ומהשפעה שהערבים בישראל אינם מעוים אף לחלום עליהם, אף שהוא מהווה רק 7% מן האוכלוסיה בפיג'נר. כל השלטים בפיג'נר כותבים בשתי השפות.

בעשרות מדינות לאומיות בעולם יש מיעוטים לאומיים, גדולים וקטנים, הנהנים משיוויון-זכויות אזרחי, ובמקומות רבים גם מזכויות לאומיות, לשוניות ותרבותיות. הדבר טבוע במהותו של המישטר הדמוקרטי.

מי ששולל אפשרות זו שולל, למעשה, את קיומה של הדמוקרטיה הישראלית כולה. ואכן, הם רוצים במישטר רוטני, שבו תבטל זכות הרוב לחוקק את החוקים, ולהקים במקומה את שילטון ההלכה.

עומת הקנאים היהודיים יש גם בציבור הערבי בישראל אנשים הרואים סתירה בין הגדרת המדינה כ"מדינה יהודית" ובין השיוויון המובטח במגילה ללא-יהודים.

אם יש שיוויון, הרי אין טוענים, איך יכולה המדינה להיות "יהודית"?

מכיוון שגם 40 שנה אחרי הכרזת המגילה אין לאזרחים הערבים בישראל שיוויון אמיתי, והם מהווים כמעט ככל התחומים אחרים ממדרגה שניה, קל להם לבעל-ידיעה זו להאמין בסתירה שאינה ניתנת לגישור.

גם גישה זו מוטעית.

האו"ם החליט על חלוקת הארץ לשתי מדינות לאומיות. המדינה היהודית קמה. בגלל נסיבות היסטוריות (התנגדות הערבים, באותה תקופה) לא קמה המדינה הערבית. הפיתרון המתבקש הוא לתקן מחלל היסטורי זה, ולהקים מדינה ערבית-פלסטינית לצד המדינה היהודית-הישראלית. כמעט כל האזרחים הערבים בישראל תומכים בפיתרון זה, וגם הרוב העצום של הפלסטינים בשטחים הכבושים ובפזורה הפלסטינית.

מי שרדצה בהגשמת חלק זה של החלטת האו"ם, אינו יכול לשלול את הגשמת החלק השני. כלומר: מי שרדצה בהקמת מדינה פלסטינית לאומית, חייב להסכים לקיומה של מדינה יהודית לאומית.

הסכמה זו אינה נוגדת באומה את הרישאה לשיוויון-זכויות. חברתי ומדיני של המיעוט הערבי בישראל, או של מיעוט יהודי במדינה הפלסטינית, אם יהיה בה כזה.

אלה הם שני מישורים שונים.

במישור האחד: הזכות של כל אחד משני העמים למדינה לאומית משלו, שתבטא את יישותו הלאומית, שתניח את דיגלו הלאומי ושבתנאי את האינטרסים הלאומיים שלו.

14 במאי 1948: בן-גוריון קורא את המגילה

במישור האחד: החובה של כל אחת משתי המדינות לקיים בתחומיה שיוויון מלא בין כל אזרחיה, בלי הבדל של לאום, דת, גזע ולשון.

בשני המישורים האלה נטושים מאבקים.

במישור האחד: המאבק להקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, המאבק להבטחת קיומה של מדינת-ישראל.

במישור האחר: המאבק להבטחת הדמוקרטיה והשיוויון בתוך ישראל, ובכוא היום גם בתוך פלסטיין.

שני המאבקים קשורים זה בזה למעשה, אם כי לא להלכה.

אם כן, למי הבעלות על מדינת-ישראל?

ליישות הלאומית יש בעלות מיסטית על המדינה — בעלות בתחום הרוח, הזדות התרבותית, הרצף ההיסטורי.

הבעלות המעשית על המדינה היא בידי אזרחיה — שרובם יהודים, ומיעוטם ערבים.

בתחום הרוחני, ישראל היא אכן "מדינת העם היהודי". שמה עברי, שפתה עברית, ריגלה ציוני. בתחום המעשי, ישראל היא מדינת אזרחיה — אותם החיים בה, המקיימים אותה בחייהם היומיומיים, הקושרים את גורלם בגורלה. רובם יהודים, מיעוטם ערבים.

גם בין שתי הבעלויות האלה אין סתירה, לא להלכה ובדואי לא למעשה.

חלק האחרון של המגילה מוקדש להצהרות שונות, שענו על צרכי השעה.

מובעת בו הנכונות לשתף פעולה עם האו"ם, ובעיקר. להקמת האחדות הכלכלית של ארץ-ישראל בשלמותה.

יש בו קריאה לאו"ם לקבל את ישראל כחברה באירגון. (האו"ם קיבל את ישראל כחברה ב-11 במאי 1949, אחרי שרשם לפניו את התחייבות ישראל להעניק לפליטים הפלסטיניים את זכות הבחירה בין שיבה וקבלת פיצויים. מוכן שהתחייבות זו לא הוגשמה מעולם.)

יש קריאה לשלום עם המדינות השכנות (שהתכוננו באותו רגע ממש לשגר את צבאותיהן לארץ) תוך נכונות המדינה. לתרום את חלקה במאמץ משותף לקידמת המזרח התיכון כולו.

יש קריאה לעם היהודי להתלבד פביב ישראל (אך לא קריאה לעלות בהמוניו לישראל. זהו מחלל מרתק: נראה שכבר אז נבנע בן-גוריון לעסקנים הציוניים בגולה).

יש איזכור של "צור-ישראל" — המחוזה היחידה שבן-גוריון היה מוכן לעשות או לדתים, מלבד איזכור "נביאי ישראל".

אם בחלק זה יש קטע הנוגע למישטר בישראל:

"אנו קוראים גם בתוך התקפות-הזמנים, הנערכת עלינו זה חודשים — לבני העם הערבי תושבי מדינת-ישראל לשמור על השלום ולטול חלק בבניין המדינה, על יסוד אזרחות מלאה ושווה, ועל יסוד נציגות מתאימה בכל מוסדותיה, הזמנים והקבועים."

אפשר לטעון כי זאת היתה צביעות, כי באותה שעה כבר היה בעיצומו המאמץ הבן-גוריוני לגרש בכוח מתחום השילטון הישראלי עד כמה שיותר תושבים ערביים.

גם כיום, כעבור 40 שנה, אין חבר ערבי בממשלה, אין שופט ערבי בבית-הדין הפשט העליון, אין מנכ"ל ערבי במשרד ממשלתי. הנציגות הערבית במוסדות העליונים של המדינה ובפקידות הבכירה היא זעומה עד סימלית.

אולם גם הסעיף הזה מוכיח כי מייסדי המדינה לא ראו כל סתירה בין היות המדינה "מדינה יהודית" ובין שיוויון מלא בין האזרחים היהודיים והערביים בה.

אין שום צורך לפסול את המגילה.

גם אם אין רואים בה מיסמך מרשים מבחינה ספרותית, לשונית, פילוסופית והיסטוריוסופית, יש בה בכל זאת מחשבה מדינית-חברתית בריאה.

המצב במדינה כיום, כמלאת 40 שנה להקמתה, רחוק עדיין מהגשמת העקרונות היפים הכלולים בה.

אולם עובדה זו אינה פוסלת את המגילה. נהפוך הוא: היא צריכה לדרבן את כל אזרחי-ישראל — יהודים בערבים — להיאבק להגשמתם.

האבקה
שנוולדה מן השפע

נחוג ♦ בוויזו, עיירה שווייצית בת 20 אלף תושבים, השוכנת לגדות אגם'נצה והידועה בתעשיית השוקר לר והסיגנרים שלה וכמקום קבורתו של צ'ארלי צ'אפלין, יום-הולדתו ה-50 של הנסיקה. הנסיקה נולד בוויזו במעבדות קונצרן המזון הענק וסטלה, החברה הראשונה שנתנה את השם לאבקת-הקפה החדשה, אשר נקחה לבקשת מגדלי-הקפה בכרזיל שלא ידעו כיצד להסדר עם יכולת-השפע של שנות ה-30. אחרי שגם שריפת היבולים וגם הטלתם לים לא פתרו את הבעיה, הם ביקשו דרך לאחסן קפה בצורה מרוכזת.

אביר
הצלב רבי-הקצוות

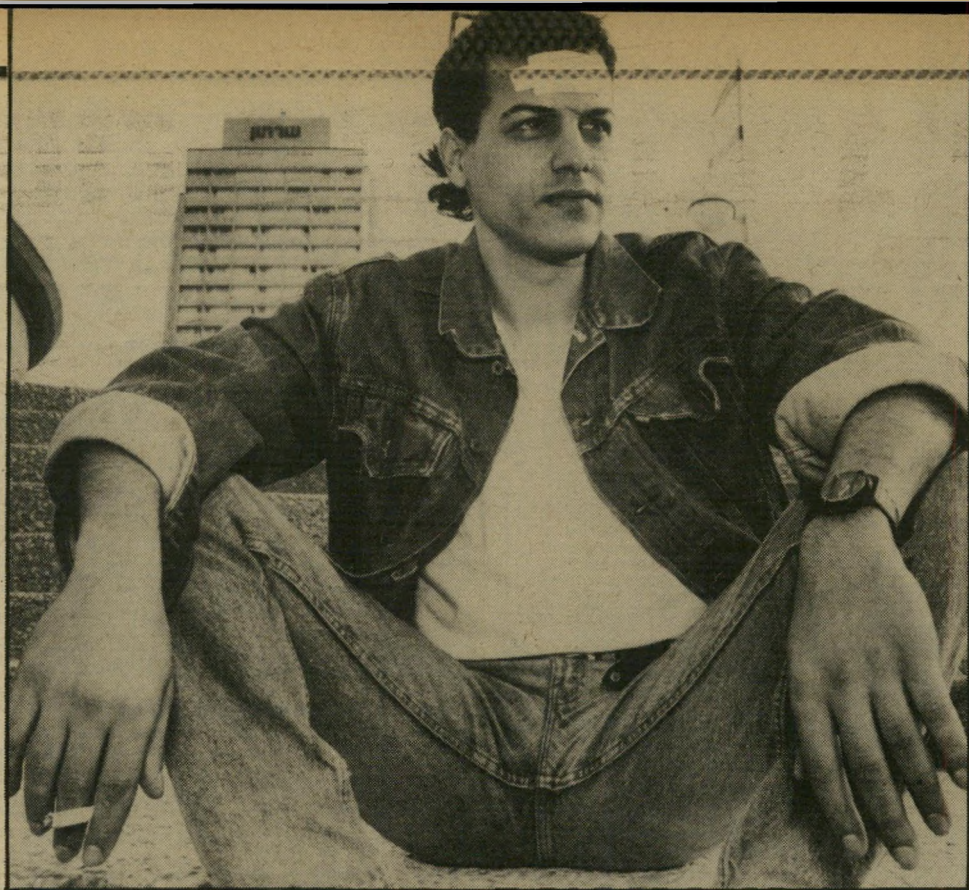
נתמנה ♦ לראש מוסד אבירי מלטה. אנדרו ברטי, 58, היסטוריון ובלשן סקוטי שתחביבו העיקרי הוא עיסוק בגננות. ברטי הפרוססטנטי, אחד יין של וינסטון צ'רצ'יל המנוח וקרוב רחוק של אליזבת, מלכת אנגליה, יע מוד כראש המוסד הנוצרי הבריטני (שדונ חבריו הם אמנם קתולים), עתיר הנכסים והמוזמנים (כחצי מיליארד דולר), העוסק בימירגיעה במע שים טובים ובימירגיעה בהספקת אמבולנסים ובהקמת בתי-חולים בשרה. ראשיתו של המוסד לפני 940 שנה כמינור ובית-חולים ליד הקבר הקדוש בירושלים, שאנשיו היו עד מהרה למי סדר צבאי-דתי שכבש במאות השנים הבאות בזה אחר זה (וגם נאלץ לנטוש) את עכו של סוף ימי הצלבנים, את האי קפריסין, את האי רודוס (שהעניק להם, זמנית, את השם של אבירי-רודוס) ואת האי מלטה, שהעניק להם לא רק את שמם העכשווי אלא גם את סימון-ההיכר שלהם: צלב מלטה בעל שמונה הקצי וות.

בן הכוה
והאדם הלבן

נפטור ♦ בדרבאן, דרום-אפריקה, מוסרטה-הגורן, בגיל 85, אלן סטיוארט פאטון, הסופר הדרום-אפריקאי שהקדיש את חייו למילחמה באפרט הייד (כולל יסוד המפלגה הליברלית האפוזיציונית, שלא האריכה ימים מ שהוצאה מחוץ לחוק). פאטון קנה את עולמו, לפני 40 שנה, בספרו עונק. ארץ אוהבה (סיפורו של כוהדת שחור, שכנו נעצר באשמת רצח אדם לבן), שתורגם ל-20 לשונות (גם לעברית), נמכר בלמעלה מ-15 מיליון עותקים ועובד גם לסרט וגם למחזמר (שהוצג גם בהימנה התל-אביבית).

הטברייני
שלא הסתפק בבירור

נפטור ♦ בחיפה, בגיל 83, אלי עזר טויסטר, מבכירי הפרקליטים הפילייליים בארץ. טויסטר, ליד טבריה שלמה הנדסה בכירות, שינה בגיל 25 כיוון ועבר ללמוד מישפטים בלונדון. מששב ארצה התמחה טויסטר במישפ טירצח ואחר קום המדינה במישפ טיריגול (שרבים מהם נערכו מאחורי דלתיים סגורות). בין היתר היה טויסטר פרקליטו של אהרון כהן המנוח, מיוזמן וחבר קיבוץ שער-העמקים, שהואשם בריגול, כפי שהתברר כסופר של רב, בעיקר בגין מיספר פגישות תמימות עם אנשי השגרירות הרוסית מתל-אביב.

אבי ולדמן, העולם הזה

הוא נמצע כתאונת-דרכים ביציאה מכפר ערבי, כשנסע בשבת אחרי-הצהריים, לפני שבועיים, בכביש בן-שמדרמאללה. הוא היה כמכונית הפיאט ספורט שלו, בדרך לשרות מילואים, כשהוא לובש מדים ונושא נשק.

בני-הכפר הגיעו למקום התאונה, ניסו לעזור לו כמיטב יכולתם. החובש המקומי ניסה לטפל בו. כאשר הגיע למחנה הצבאי הסמוך, בסנדר ערבי, היו אנשי-המחנה מופתעים. הם שאלו: "מה, אלה הביאו אותך?"

הוא דמות מוכרת למדי בחיי-החילה של תל-אביב. שמו ניצן זאבי, אבל הכל מכירים אותו בכינוי "סטולן", המלווה אותו מאז הצבא. משום-מה הוא מסרב לדבר על מקור הכינוי — מי הדיק לו אותו, ובאילו נסיבות.

כאשר נשאל מה שמו של הכפר הערבי, הוא ענה שזה שם מסוכן, ואינו זוכר בדיוק. "משהו כמו אוס-אלתח'ת", הוא אמר. מאוחר יותר, אחרי בדיקה במפה, ידע לנקוב בשם המדויק: בית-עור-אלתח'ת (בית-עור התחתית. יש גם בית-עור העלית. כך יש גם בית-אחתית ובית-עלית).

סטולן (24), נולד ברמת-גן, מתגורר בצפון תל-אביב, מנהל את הפאב התלי אביבי מאבו, שכנעלותה של אורה בר-אור. הוא רווק, אוהב את חיי-החילה, אוהב לשתות. בחור לא-ממוסד, לא שיגרתי.

מה קרה לצעיר חמוש ולובש-מדים, כאשר אירעה לו תאונת-דרכים ליד כפר ערבי בגדה, והוא נותר במקום לבדו, חצי מעולף ושותת-דם?

הרפתקה בכפר אוס-אל-תחתית

הראש, אבל זה עדיין לא עצר את זרם הרם. הוא ביקש מאחד החבר'ה ללכת לק' רוא לחובש של הכפר. החובש ניסה לני קות את הפצע במיחמץ, דבר שכמעט גרם להתעלפות, מרוב כאבים. אמרתי לו שאני מודה לו על הטיפול, אבל אני מעדיף לחכות לרופא.

מחסניות הנשק פוחדים להסתבך

היגענו למחנה הצבאי. הנהג וח' בר שלו, שנסע איתנו, הורידו את הציוד שלי. אמרתי להם המון-המון תודה על הטיפול, והם אמרו: "גם יהודים הם בני-אדם." הם מיהרו להסתלק מהמחנה. היה נראה שהם חוששים להסתבך בבעיות.

תוך חצי שעה היגעתי, באמבולנס, לחדר-המיון של בית-חולים הדסה בהר-הצופים. רופא אחד אמר לי: המצת שלך הרוס, אנחנו נתפור אותה. אני מתאושש עכשיו מהפגיעה, אם כי יש לי עוד כאבים פה-ושם. בדיעבד התברר לי שבאותו לילה, כאשר באו לגרור את האוטו, ראו בחור ערבי יושב במכונית ושומע רדיו. כא' שר שאלו אותו מה הוא עושה שם, הוא אמר שהוא שומר על האוטו, מחכה שיבואו לגרור אותו. הרבה אנשים השומעים את הסיפור שלי, מופתעים. קשה להם להאמין שגם בערבים יש תכונות אנושיות.

נעמי דון

ההמשיכה ישר בכיוון התהום. למולי הרב, באה מכונית ממול, ונכנסתי בה. אחרי התאונה התברר לי שניפצתי בראשי את שימשת המכונית. כאשר נחלצתי מן האוטו, הבחנתי שהמכונית שבאה מולי היתה שייכת לערבי. אחרי-כך התברר שהוא תושב רמאללה.

חסר-אונים

הייתי המום. לא חסרה-כרה, אבל הרגשתי חולשה, חוסר-אונים. לקחתי מגבת וחבשתי את הפצע כמצא. היו לי הרבה חתכים, והחבישה לא הצליחה לעצור את הדם. הנהג הערבי ניגש אליי. הוא נשמע כועס. אמר: איך אתה נוהג? אתה לא רואה לאן שאתה נוסע? הוא לא התייחס לעובדה שאני פצוע ושטוידים. ניסיתי, במהירות, להחליף איתו פרטים, כדי להיפטר ממנו. מיהרתי, כי הרגשתי שאני מתחיל לאבד את הריכוז.

הוא חזר למכוניתו, ובאותו זמן ראיתי קבוצה של חמישה חבר'ה, יורדת מהכפר לכיוון התאונה. חששתי ממה שהולך לקרות. ניסיתי להחליט באיזו דרך להתנהג איתם. התלבטתי בין ארצי שות לארביות. עמדתי ליד הכביש, בתיקווה שתע' בור מכונית ותחלץ אותי משם. בינתיים הגיעו החבר'ה האלה. בחור אחד ני' גש אליי, הביע התעניינות במצבי. הוא דיבר עברית. אחרי שראה שאני סדור, רי, הוא חיזק את הקשר של המגבת על

ההמשיכה ישר בכיוון התהום. למולי הרב, באה מכונית ממול, ונכנסתי בה. אחרי התאונה התברר לי שניפצתי בראשי את שימשת המכונית. כאשר נחלצתי מן האוטו, הבחנתי שהמכונית שבאה מולי היתה שייכת לערבי. אחרי-כך התברר שהוא תושב רמאללה.

הנהג הערבי ניגש אליי. הוא נשמע כועס. אמר: איך אתה נוהג? אתה לא רואה לאן שאתה נוסע? הוא לא התייחס לעובדה שאני פצוע ושטוידים. ניסיתי, במהירות, להחליף איתו פרטים, כדי להיפטר ממנו. מיהרתי, כי הרגשתי שאני מתחיל לאבד את הריכוז.

חסר-אונים

הייתי המום. לא חסרה-כרה, אבל הרגשתי חולשה, חוסר-אונים. לקחתי מגבת וחבשתי את הפצע כמצא. היו לי הרבה חתכים, והחבישה לא הצליחה לעצור את הדם. הנהג הערבי ניגש אליי. הוא נשמע כועס. אמר: איך אתה נוהג? אתה לא רואה לאן שאתה נוסע? הוא לא התייחס לעובדה שאני פצוע ושטוידים. ניסיתי, במהירות, להחליף איתו פרטים, כדי להיפטר ממנו. מיהרתי, כי הרגשתי שאני מתחיל לאבד את הריכוז.

הוא חזר למכוניתו, ובאותו זמן ראיתי קבוצה של חמישה חבר'ה, יורדת מהכפר לכיוון התאונה. חששתי ממה שהולך לקרות. ניסיתי להחליט באיזו דרך להתנהג איתם. התלבטתי בין ארצי שות לארביות. עמדתי ליד הכביש, בתיקווה שתע' בור מכונית ותחלץ אותי משם. בינתיים הגיעו החבר'ה האלה. בחור אחד ני' גש אליי, הביע התעניינות במצבי. הוא דיבר עברית. אחרי שראה שאני סדור, רי, הוא חיזק את הקשר של המגבת על

הוא יפה-תואר, גבוה, חתיך. רוב הז' מן מסתובב בג'נס ובחולצת-טריקו. כסוף בית-הספר היסודי החליט לעבור לקיבוץ שיש בו הרבה ים, שדות ירודים. היה שם עד הגיוס לצבא. תקופה מאוד מאושרת, הוא אומר.

תאונה בסיבוב

אחרי השיתור נסע לארצות-הברית עם חבר טוב, גידי שטרן. הם טיילו כמשך חמישה חודשים. כמעט נשארתי שם, בהוליווד, בגלל רומאן עם מאפרת-צמרת, מספר סטולן. "באותו זמן היא גרה באחוזה של קני רוג'רס. היא עבדה עם כולם — מייקל ג'קסון, דון ג'ונסון, ברט ריינולדס. היכרנו במועדון-לילה". הוא לא מדבר על פוליטיקה, מסתפק בנאני בשמאל, איפה שהוא. אוהב לכתוב, בזמנו הפנוי — סיפורים קצ' רים, סיפורים ארוכים, שיריים.

יש לו חלום: לפתוח מקום משלו, התואם את סיגנונו האישי, וגם "לע' שות קולנוע, אולי גם לשחק". רוצה, בעתיד, להיות, כמו עכשיו, חופשי. נייד. הוא רוצה לקום מאתר בבווק ולנסוע לכל מקום שהוא בעולם, שיוכל לעשות זאת.

סיפר סטולן: נכנסתי לכפר ערבי. ירד גשם קל. התחתי את תגורת-הבטיחות, לפי הור' אות הצבא. ביציאה מן הכפר היה סיבוב חד מימני, בירידה. ניסיתי לבלום, לס' בב את ההגה, אבל המכונית לא הגיבה,

פגישה עם אבוג'יהאד

אחר כך הופיע על המיקרופון השר אברהם שריר, שבא לפולין כדי להשתתף בטקס לזכר מחיקת גטו ורשה. כמה ימים לפני כן תבע שריר — אותו שריר — למחוק מעל פני האדמה את הכפר ביתא.

(יוסף בורג, שיש לו אסוציאציות דומות לשלי, אמר על כך בכנסת: "אל נהפוך את השם ליריבה למילה עברית" ליריבה היתה כפר צ'כי, שנמחק ב-1941 מעל פני האדמה על ידי הנאצים, כתגמול על הריגת איש-ס"ס בכיר בידי פרטיזנים.)

קצינים ישראליים נוקשים הצביעו ממרומי גג על גטו שאטי, שהשתרע למרגלות, סיפרו על הפגנה שנערכה שם, על שימוש בגזאים, בכדורי גומי וכאש חיה לפיזור. ההפגנה באה בעיקבות גירוש אחד מראשי המקום. קצין אחר ריכז באותו סינגון קשות וחסרי דגשות על פעולה בגטו סלפית, שבו נעצרו 70 מאנשי המקום.

המצלמה הראתה את העצורים האלה בתנוחה בלתי-אנושית, חבושי-עיניים, כפות-ידיים, יושבים בצפיפות על הארץ, כשחיי-לם זקופים ואדישים מסתובבים ביניהם.

מיד לאחר מכן, תערוכת תצלומים שצילם חייל גרמני בגטו ורשה.

בוודאי, אין שום דימיון בין שני הדברים. זה לא אותו הגאז, ולא אותו סוג של גטו. עצם ההשוואה מקוממת ומבעיתה.

ובכל זאת: איך אפשר להראות את הרברים ביחד, בזה אחר זה? איך הפכנו תוך 40 וכמה שנים מעם נרדף לעם רוֹדֵף, מעם של כלואי-גטו לעם של בלוי-גטו, מעם של מוכים-על-ידי-חיילים לעם של חיילים-מכים?

ואיך אנתנו יכולים להניח לשני מצבים אלה להתערבב בתור דעתנו ועל המיקרופים שלנו, כאילו זה טבעי לגמרי, כאילו כך צריך להיות?

הגרנדיר מבאר-טוביה

אין סוף להפתעות.

צפיתי בסדרת הטלוויזיה על פרשת-לבון, ולפתע שמעתי מפה של ייגאל הורביץ תירגום עברי של שיר של היינריך היינה. היה זה השיר על שני הגרנדירים הצרפתיים, שחזרו מן השבי הרוסי ושמעו בגרמניה על תבוסת "הצבא הגדול" ונפילת נפוליון בשבי.

בשיר מקוננים שני החיילים על גורל הקיסר הנערץ, ואחד אומר לשני, על פי התירגום שבפי הורביץ:

"שא את גופי צרפתה,
בקרע של צרפת קבור אותי.
שים במוחני את הסיף,
תקע בכפי את רובי.
אנו בשלום על משמרת
אקשיבה בקבר כדום —
עד אשמע קול תותח אאזינה
סוסים צוחלים בשעטם.
הו! הו! על קיברי בא בדרך,
בשעט פרוט נציחון!
או אקום מקיברי, אגונך
קיסרי, קיסרי, נכון!"

זהו אחד השירים הקלאסיים של השירה הגרמנית. הוא מרגש מאין כמוהו. כל הורינו ידעו את תו בעל-פה. רחל אומרת שכל פעם שאמה היתה מרקלמת אותו, היו הרמויות זולגות מעיניה. הוא הולח (כמרומני על-ידי פראנץ שוברט), ובמנגינה המל-וזה את השורות האחרונות בוק עים צלילי המאסטייה בקצב מל-היב וסוחף.

בשנים האחרונות שאלתי עשרות צעירים וצעירות גרמניים אם הם מכירים את השיר הזה. אף לא אחד מהם שמע עלי מעולם.

הנאצים מחקו אותו, מפני שה מחבר, היינה, היה יהודי. עם קום "גרמניה האחרת" נמחקה כל השירה הגרמנית מתורעת הדר, כחלק מתהליך הרחיקה של העבר הגרמני. (בגרמנית קוראים לזה "העבר שלא התמודדו איתו" או "העבר שלא התגברו עליו".)

זה מה שאדולף היטלר עולל לעם הגרמני. הוא מחק אלף שנים של תרבות מפוארת. הנוער הגרמני אינו רוצה לשמוע עליה. כל דבר שאירע לפני 1945 פשוט נגנז. נכסי-צאצאיו נעלמו.

וכך קורה שישראל מבאר-טוביה, יליד נהלל, יהודי ממוצא רוסי, יכול לדקלם בעל-פה שיר גרמני קלאסי, שרוב הגרמנים אינם יודעים כלל על קיומו.

אגב, הורביץ הביא את השיר כביטוי לגישתו כלפי דויד בך גוריון הזקן. הוא היה מסור לו ככל ליבנו, והצטרף אליו במפלגת רפ"י מתוך נאמנות אישית, בלי קשר לשאלה אם צדק, אם לאו: "קיסרי, קיסרי, נכון!"

חותנת יהודיה

אם ייבחר מייק דוקאקיס כנשיא ארצות-הברית, כך אומרים, זה יהיה טוב לישראל. כי לדוקאקיס, שהוא ממוצא יווני, יש אשה יהודיה.

לא כן, אומר לי ידיד החי בארצות-הברית.

אמנם, לדוקאקיס יש אשה יהודיה, והוא אוהב אותה. אבל לאשה זו יש גם יהודיה, שהיא ציונית גדולה. ואת החותנת הזאת דוקאקיס שונא.

אורי אבנרי

יומני אישי

להילחם ולהזיק זה לזה, מפני שהרג תחת רגל זה יהיה רצחאח, יהיה התאבדות.

הרגל הוא לבן, סמל השלום.

חצי-הסהר הירוק הוא סמל האיסלאם.

ירוק הוא צבע הצמיחה וממלכת העצים.

צבע הגעגועים לארץ פוריה ללא-גבול

מלאה ביערות ומידעה

ובת חלב ורובש.

ירוק הוא צבע התיקווה.

ירוק הוא צבע הנביא מוחמד.

הכוכב המשושה הכחול מייצג את העולם היהודי.

כחול הוא צבע השמיים, צבע המים, מקור החיים.

הצבע הנצח שלא נחקר.

הכוכב הכחול הוא סימן לגאון האדם בעל-החזון.

העם השמי, בתוך הגבולות של היום ומחר ומחוצה להם,

יכיר ברגל כסמל השלום.

זהו סמל הסובלנות, של התלות ההדדית,

של העזרה ההדדית וההפרייה ההדדית.

הרגל מקפל בתוכו את שאיפות שני העמים ושתי האמונות.

הוא משקף באופן חזונית את הקשר ההדדי

בהיסטוריה ובהווה

יותר מכפי שמילים יכולות לבטא.

שני הסמלים יחד ולא זה נגד זה

מייצגים איחוד אדיר ועצום.

תחת רגל זה יביא שיתוף-הפעולה בין

העם הערבי והעם היהודי

לייסוד מעצמה עולמית חדשה

במרכז ההיסטוריה העתיקה, מלאת יופי ועושר

וצדק ושלום עם הטבע והחיים.

עד כאן המינסר. הונדרטואסר כתב אותו לפני חודש בלבד,

במפרץ-האיים בנידולנר.

אולי יש אמת עמוקה בגישה זו. אולי אין בארץ שלנו רגל אחד

יותר מדי (הרגל הפלסטיני או הרגל הישראלי), אלא רגל אחד

פחות מדי — רגל השלום בין שני העמים, שלכל אחד מהם רגל משלו.

ערב של סכיופריה

האם הפכנו עם סכיופריני?

השאלה מתבקשת למראה מהדורות-מבט בטלוויזיה ביום

הרביעי האחרון, ערב יום-השואה.

מייד אחרי הטקס הממלכתי הפאטטי לפתיחת יום-השואה, הר

פיעה על המיקרופון קריינית-החדשות, וסיפרה על אשה וקנה במ

חנה-הפלטיים שאטי, שנספתה משאיפת גזא.

הרגל של הונדרטואסר

מעולם לא פגשתי את אבוג'יהאד בתוניה. פגשתי רק פעם אחת בחיי — ורוקא במטוס.

הייתי בדרך לעמאן. כנמלה-העופה של קאהיר פסעתי מן האוטובוס למטוס, כשראיתי על המסלול קבוצה קטנה של אנשים, ובמרכזה אדם שנראה לי מוכר.

הייתי בחברת ידידי אנה פונגר, העיתונאית הגרמניה הנשואה לאדריכל ישראלי מירושלים. לפתע קראתי: "הרי זה אבוג'יהאד!" כשנכנסנו למטוס, כבר ישב אבוג'יהאד במחלקה הראשונה. עברנו על פניו וישבנו במקומותינו, מאחור.

מכיוון שהייתי בעקיפין במגע עם אבוג'יהאד במשך הרבה שנים, שמחתי להזדמנות להכיר פנים-אל-פנים. אך היסטתי. המטוס הוא מקום פומבי. היינו בדרך לעמאן. המצב בין המלך חוסיין וראשי אש"ף הגיע אז בדיק לשיא העימות, אחרי שהמלך ביטל את הסכם חוסיין-ערפאת. שמא לא רצוי לאבוג'יהאד להיראות בפומבי כשהוא משוחח עם ישראלי, מה גם שהייתי בעצמי במצב עדין מאוד?

החלטתי לנקוט שיטה זהירה. ביקשתי את אנה פונגר לגשת אל אבוג'יהאד ולשאול אותו אם רצוי לו שאגש אליו. אנה כבר ראינה אותו בעבר.

היא ניגשה למחלקה הראשונה, וחזרה כעבור רגע בהתרגשות: "הוא אמר שישמח לדבר איתך!"

קמתי וניגשתי אליו. הוא ישב בחברת שומר-ראש או מזכיר. החלפנו כמה מילים אדיבות. המקום היה הרבה יותר מרי פומבי מכרי שאפשר יהיה לדבר על נושאים מדיניים. קבענו פגישה בעמאן.

אולם בעמאן השתבש הכל. בואי לשם במצב עדין זה גרם לגל של שמועות. היו שהאמינו כי נשלחתי ל-ידיי שימעות פרס (או ראש-המשלה) בשליחות עולמה למלך חוסיין. אך משגורע כי באתי באותו המטוס כמו אבוג'יהאד, פשטו שמועות שקשרו אותי עם המצב שהשתרר בין המלך ויאסר ערפאת.

לפני שהגיע מועד הפגישה, טס אבוג'יהאד לתוניה. עזרוו בא מלחן שבו גרתי והתנצל בשמו.

כך אברה לי ההזדמנות להחליף עימו דיעות בצורה מעמיקה יותר, פנים-אל-פנים. אך במרוצת השנים שמעתי עליו הרבה מפי אנשים שהיו קרובים לו מבחינת הדעות והפעילות המדינית, כגון סעיד חמאמי ועיצאם אל-סרואוי, שראו בו את עמוד-התווך של המחנה המתון בצמרת אש"ף (ראה כתבה). פעם, במאסר 1981, כתבתי לו מיכתב על-פי בקשת סרסואוי, בקשר עם הרעיון להזמין ממשלת ישראלית לפתיחת מושב המועצה הלאומית הפלסטינית ברמסק. על כך דיווחתי בסיפרי.

אחרי מגעים ארוכים אלה, היה נדמה לי כאילו אני מכיר את האיש היטב. מוזר לחשוב כי דיברתי איתו פנים-אל-פנים רק פעם אחת, כמשך כמה דקות, במטוס.

רגל אחד פחות מדי?

יורם הראל הביא לי רגל. בעצם, ערימה של רגלים.

יורם הראל הוא אמרגן ישראלי, החי זה 30 שנה בווינה. הוא ניהל את ענייני הפנטומימאי הישראלי סמי מולכו, שגם הוא ירד מן הארץ.

לא ראיתיו שנים רבות. עכשיו בא והביא לי דרישת-שלום מהונדרטואסר. ר"ש ורגל.

פרידנסרייך הונדרטואסר נולד בווינה ב-1928 בשם פשוט יותר: פרידריך סטוואסר. את

השם הארוך אימץ לעצמו בגיל 21. פרידנסרייך פירושו "ממל" כתהשלוש" (ואולי גם "עשיר בשלום").

הונדרטואסר "פיר" שו "מאה-אגמים" או "מאה-מים". הוא אחד מגדולי הציירים של

הדרו, העוסק גם באדריכלות, בציור בולים, בחיבור מינסרים.

הוא יהודי-למחצה, לוחם, פעיל-שלום, גאון. באחרונה הוא חי בנידולנר.

איש-מאה-האגמים מעוניין ב-רגלים. כמו יוניא חשוב אחר — תיאודור הרצל — הוא מבין את

הונדרטואסר

חשיבותם של סמלים.

מכיוון שבאוסטריה ובנידולנר יש המבקשים להיפטר מן הרגלים הלאומיים הישנים שלהן, שהם כריטיים ביסודם, הוא המציא לשתייה רגלים חדשים. הם לא התקבלו עדיין.

הוא שלח לי רגל לבן, שבחלקו העליון מתנוסס מגן-דוד כחול, ומתחתיו, במצב מאוזן, חצי-הסהר ירוק. הוא לא ביקש להמציא רגל לאומי חדש, אלא רגל על-לאומי של אותה יהודי-ערבית. הוא

ידע כי חצי-הסהר הוא סמל מוסלמי, המופיע כריגליהם של כמה ממדינות האיסלאם (למשל: תורכיה, אלג'יריה, תוניסיה, פאקיס

תאן, ובעבר גם מצרים).

וכך כתב הצייר במינסר שצירף לרגל:

רגל זה הוא סמל הכבוד ההדדי

וההבנה בין העם הערבי והעם היהודי.

זהו רגל לכל

המבקשים לשים קץ למלחמה ולשינאה.

זהו רגל של פשרה ושל רצון טוב,

אין זה רגל פוליטי.

אין הוא מייצג מדינה

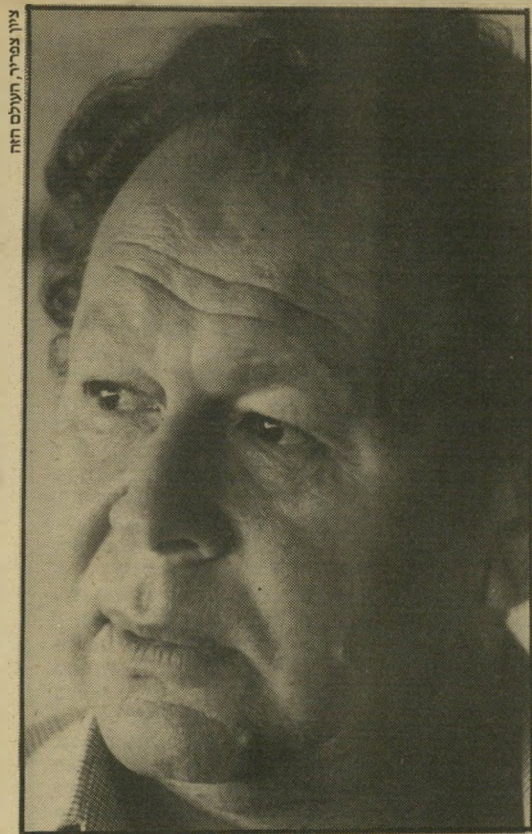
שיש לה גבולות טריטוריאליים מגודרים.

זהו רגל האמונה בשלום.

הוא כמו שיחור מחשיכה רבת-שנים

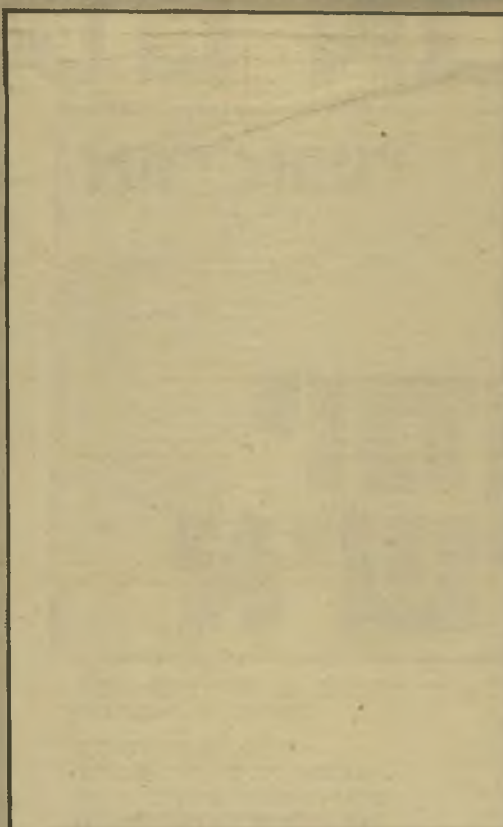
שנוצרה על-ידי השחצנות והשינאה העיוורת.

תחת רגל זה תהיה זאת שטות לגרש

מוטה גור:

„ריטה ראתה איך
הסתובבתי סביב עצמי!”

אבא של:

מרים בן-פורת:

„מה זה בכלל
'נשואה' איזו קרן?”

ביום השני חזרו שניים לממשלת-ישראל – משה ארנס ומרדכי גור. נזכרתי בשיחה עם גור כשהיה „בגלות”. אז הירחר אף על פרישה מהפוליטיקה בכלל, וגילגל רעיונות די נועזים. שבתו לשוחח עימו ערב ההשבעה בכנסת.

ממשלה

● מתרגש?

לא חושב. אני יודע מזה כבר כמה ימים, אז זה לא חדש.

● ברור לך, למשל, שיהיו שיטענו שאינך עיקבי, אחרי הצהרותיך הנוקבות עת התפטר מהממשלה?

אלא מה? איך את חושבת? שלא ברור לי? זאת הפעם הראשונה שאני שומע דברים כאלה? עיקביות? לא האמינו לי שאני עוזב את הממשלה — ועזבתי. לא האמינו לי שאני חוזר — וחזרתי. הבעיה היא שלעיתונאים יש סטריאוטיפ של פוליטיקאי. דווקא אלי מתייחסים בסדר, אבל כרי שלא הכל ייצא כל-כך בסדר — אז צריך להוסיף משהו. מה אומרים? חוסר-עקביות.

● בזמנו תיארת לי איך רוחך לאשתך, כשעזבת את הממשלה. ועכשיו?

נכון מאוד, בזמנו. בינתיים, ריטה מאוד בעד שובי לממשלה. היא פשוט ראתה, איך הסתובבתי סביב עצמי בחורשים האחרונים, ואמרה: „אם זה הגורל — אז זה הגורל!” לא סתם חיים 30 שנים ביחוד! (דפנה ברק)

(דניאלה שמי)

בין 150 המאוששים שזכו לחסדיו של מיקי אלבין המנוח, מופיעים שני שמות המזדקרים לעין: מרים בן-פורת ועמיהוד בן-פורת. מכיוון שידוע שעמיהוד בן-פורת הוא עורך-דין, וקרובת-מישפחתו היא השופטת העליונה הפורשת מרים בן-פורת, העזתי וטילפנתי אל כבוד השר-פסטה.

● יודע לך ששם זהה לשלך נכלל ברשימת ה-150? אני לא מבינה בכלל על מה את מדברת.

● על רשימת 150 האנשים שקיבלו אוסציות מקרן „נשואה”.

פרשת אלבין

מה זה בכלל נשואה? איזו קרן? הסבירי לי, יקירתי, על מה את מדברת.

● עלייך ששם זהה לשלך ושמו של קרוב-מישפחתך נכללים ברשימה המפורסמת של מקבלי-האוסציות.

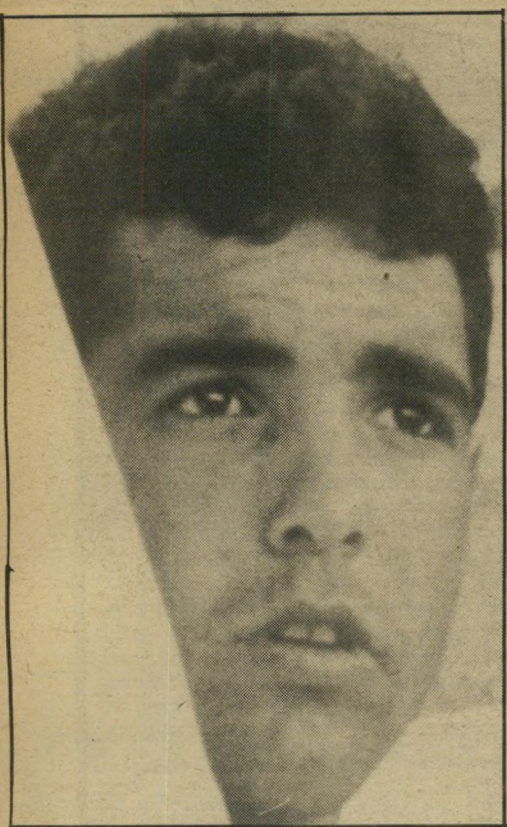
עמיהוד בן-פורת הוא באמת קרוב שלי. הוא עורך-דין מצליח. היתה מרים בן-פורת נוספת במישפחה — אשת דודו — אבל היא נפטרה.

● מתי?

לא מזמן, לפני כשנה. תגירי, מותק, זה כל-כך נורא, הרשימה הזאת? אם עמי קשור בזה, אז זה כנראה בסדר.

● זה נותן לכל העסק לגיטימציה?

אני לא יודעת. אין לי מושג וחצי מושג. זה מוכיר לי שפעם קיבלתי מיכתב ממסדהכנסה, שאני חייבת מיסים על המיגרש שברשותי בצפון-הארץ. כתבתי לשלטונות המס: „קנו לי מיגרש ואשלם מיסים...” (דפנה ברק)

גילעד בלום:

איריס שמי:

רפי פרבר:

„תרגילים נפשיים עוזרים לניצחון בתחרויות טניס!“

בתקופה האחרונה יותר ויותר נעשה שימוש מעשי באמצעים פסיכולוגיים על-ידי ספורטאים מכל ענפי הספורט בישראל, כחלק בלתי-נפרד מהצלחתם המיקצועית. מושגים כמו „תרגילי-הרפיה“, „שיחות-ייעוץ עם פסיכולוג“, „אימון מנטלי“ ו„האזנה לקסטרות-הרגעה“, נקשרים להצלחה או לכישלון של ספורטאים מצטיינים. קשה לאמוד במדויק את יחסי-הגומלין האלה, אך אין ספק שהשימוש בהם מראה שהכדורגל, הטניס וענפי ספורט אחרים הופכים מיקצועיים יותר.

נפגשתי עם גילעד בלום, טניסאי צעיר, שדורג במקום הראשון באליפות-ישראל האחרונה בטניס.

● האם גם אתה רואה השפעה של כלים פסיכולוגיים על הצלחת הספורטאי?

קיים קשר הדוק. אך הדבר תלוי בספורטאי המסוים ובאי-שיותו. השימוש באמצעים פסיכולוגיים מתאים לסוג מסוים של ספורטאים, שאינם מצליחים להגיע לרמה האופטימלית שלהם בעת מישחק. לא חסרות סיבות שכללן מופיע ספורטאי לתחרות כשהוא עצבני, לא-ישקט ולא-מרוכז. מסרת „האימון המנטלי“ היא להביא את עצמך לדרגה גבוהה של ריכוז ועירנות בזמן המישחק, אך בצורה שיטתית ולא-ספונטנית.

● האם אתה בעצמך משתייך לקבוצת-ההרוב היכולה להיעזר באותם אמצעים פסיכולוגיים?

מזה כמה שנים אני עושה תרגילי-הרפיה מנטליים ועובר ייעוץ אצל הפסיכולוג שרגא שרה. אבל יש לראות את העובדות האלה בפרופורציה הנכונה. כדי להיות טניסאי טוב צריך קודם כל לשחק טוב מבחינה טכנית, להיות מוכשר ולעבור אימונים שיטתיים ברמה גבוהה.

ספורט

● ובאילו שיטות פסיכולוגיות אתה נוקט כדי להגיע לריכוז עצמי, לרגיעה ולשלווה בזמן מישחק או תחרות?

מעבר לתרגילי-הרפיה, אני מאזין לקסטרות הגורמות לרגיעה ולריכוז עצמי גבוה. יש 15 קסטרות של תוכנית ספציפית בכל אחת, ואני משתמש בארבע: „הרפיה שרידית“, „רגיעה מנטלית“, „הכנה לפני תחרות“, ו„הזרמת אנרגיה תוך כדי תחרות“.

● האם זכור לך מיקרה שבו נעזרת בשיטת הקסטרות?

כן, לפני שבועיים, במישחק חצי-הגמר נגד מרנשטיין, כאשר הגעתי ארצה שלושה ימים בלבד לפני התחרות. לא הייתי מוכן מבחינה נפשית ופסיכית לתחרות. במשך כל המישחק הייתי עצבני, לא-מרוכז ובמצב של אי-ישקט. בסופו של המישחק ניצחתי, אך על סף הפסד. למחרת היום שיחקתי עם שחקן מאוד מוכשר, שחר פרקיס. החבר שלי נהג בנסיעה לירושלים, ואני התפנית להאזין לקסטה „הכנה לפני תחרות“.

„אם לא נזכה יהיה לנו תירוצ!“

הסערה סביב ירדנה ארזי והשיר לא-יוניברסל שכתבה. הנושעים כבר אורזים את המיזוודות, אבל במקום „נסיעה טובה“ אומרים להם כולם „משוגעים, מה אתם נושעים עכשיו כשכל העולם שונא אותנו?“ את מפתחת – שאלתי את איריס שמי, אחת משלושת מלוויה של ירדנה ארזי.

קצת מפתחת, בטח. ● ממה בדיוק? מזה שנהיה מסרת מושכת-אש. ● אבל לא תבטלי את הנסיעה שלך? לא עד כדי כך אני מפתחת.

אירוויזיון

● באמת כל העולם שונא אותנו עכשיו. את לא חושבת שמשפני זה לא יתנו לכם הרבה נקודות?

אני משוכנעת שלפחות בגלל זה לא ניבחר. אבל מצד שני יש לזה גם יתרון.

● מה היתרון? היתרון הוא בכך שאם נחזור הביתה במקום לא טוב בתחרות, יהיה לנו תירוץ.

● אני בטוחה שגם טיול יסח לא יחיה לכם, כי תרי מייד בנמל-התעופה יקשו אותך כל סוגי השומרים. נכון מאוד. ביחד עם השומרים שלנו אנחנו נראה את הדרך מבית-המלון ועד לאולס-המופעים. אבל אחר-כך, אינקוגניטו, אולי נוכל להציע מבט כדאבלץ' היפה.

● כמה את ואולי שני המלווים. ומה עם ירדנה, שבבר-מכירים את פניה? לירדנה כאמת יש בעייה. אבל כמו שאני מכירה אותה, היא תתגבר.

„ידעתי מראש שלא ניתן להרים פרוייקט כזה!“

בסוף השבוע פורסם שתחרות „מיס-יוניברסל“ לא תתקיים בארץ ב-1989, כפי שהבטיח לכולנו בחור נחמד, בעל בייבי-פייס, בשם גיל גוטפריד. נזכרתי במי שצפה שכן יהיה, בעת שהכל כירכרו ופיזזו סביב גוטפריד שהבטיח – אולי בתוסף-לב – הרבה זוהר ואשליות. זה היה רפי פרבר, מנכ"ל משרד-התיירות. הוא היה האיש ששיכנע אותי שלא להתלהב יתר על המידה מגוטפריד, עוד בעת שגוטפריד היה החביב התורן של התיקשורת. שבתי אליו, עם הגשמת נבואתו. להפתעת, לא מצאתי מנכ"ל חוגג.

הייתי משוכנע מראש שכן יהיה. ראיתי שלאיש (לגוטפריד) אין כסף, אין תשתית. קראתי את החוזה שעליו חתם. ידעתי שיש נגרו צוירעיקול ומישפטים. ריכרתי עם אנשים שהכירו אותו.

● אני אמורה להתפעל מטביעת-העין שלך? זאת לא היתה טביעת-עין, אלא בדיקה מיקצועית. מניחוח החוזה שחתם ראיתי שלא ניתן להרים פרוייקט כזה: את כל השמנת לקחו אנשי מיס-יוניברסל. לגוטפריד – לא השאירו כלום. הוא, כנראה, לא הבין כזה. הוא חשב להרוויח מהתיירות שתלווה לכך. הכל גורא פשוט: צריך לדעת לקרוא.

מיס-יוניברסל

● בזמנו ניסה גוטפריד ליצור רושם כאילו אתה ומישרדך מתנכלים לו בכוונה תחילה.

איוזה מתנכלים לו פשוט צפיתי הכל מראש. רק לפני כמה ימים טילפנו אלי והודיעו לי שגוטפריד שהיה בלונדון ואומר שהכל בסדר, יש כסף והוא אירסטרטו חוזר. הלואי שיחזור. אני הראשון שאשמת, אני ומישרד.

● אתה רואה בזה פרוייקט אבוד, מבחינתה של מדינת ישראל?

אי-אפשר לעשות תחרות במאי 1989, כשבאפריל 1988 עוד לא מוכן כלום. עובדה שבכל מדינה, שאירחה את התחרות עד כה, הרימה הממשלה את הפרוייקט. הפרוייקט אינו ריווחי עבור יומים פרטיים.

● אז אולי מישרד-התיירות ירים את הכספה? איך? לי אין מיליונים לזה. את מה שיש לי, אני מעדיף להשקיע בפיתוח התיירות בארץ. חבל לי על שמה של ישראל בכל הפרשה. (דפנה ברק)

חובה לראות:

תל-אביב: מוכח ירח, מלאכים בשמי ברלין, דאן דה פלורס, הקיסר האחרון, המבצר הנסתר, עיניים שחורות, להראות ילדים, קו הקוקיה.

ירושלים: הקיסר האחרון, עיניים שחורות, מוכח ירח, להראות ילדים.

חיפה: הקיסר האחרון, מוכח ירח.

תל-אביב

*** **המבצר הנסתר** (לב, יפאן) — פנינה בת 30 שנה, שהיתה מקורה שראה לסר חמח הכובעים של ג'ורג' לוקאס. מצביא מוכס נעזר בשני איכרים תאורטיים, כדי להחזיר בש לום נסיכה לביתה דרך שטח אדומים. אקירה קור ראסוה במיטבו והפעם — בקומדיה.

*** **הקיסר האחרון** (נוח, מוצג גם ברכינת בחיפה ובאורינו בירושלים) — מי שרצה

בימאי ברטולוצי ושהקן גיזן לח
הקיסר האחרון — 9 אוסקרים

לברוק מרדוק קיבל הסרט הזה את תישעת האוס קרים (כל הפרסים שלהם היה מועמד) מוזמן לספור על הקיסר האחרון של סין דרך עיניו של ברנארדו ברטולוצי.

*** **מלאכים בשמי ברלין** (לב, נרמיה צרפת) — וים נדרס ואגדתו על מלאכים מובטלים, שאחד מהם רוצה להפוך לבשר ודם. הישגים צילומיים נפלאים של האשף הצרפתי אנרי אלקאן.

*** **עיניים שחורות** (מוסאון חל אביב, איטליה, אורנו ירושלים) — מארצ'לו מאסטרואני כמעט קיבל את האוסקר על הופעתו המרנינה בסרט הזה בסיפור האהבה צ'וכי מבוים בידיו המעודנות של ניקיטה מיכאלקוב.

*** **מוכת ירח** (אורלי, ארצות-הברית, מוצג גם בכפיר בירושלים ובזון חיפה) — זוכת האוסקר שר, היפה והמחוננת, כאלמנה איטלקית, המתאהבת בהשפעת הירח באחי ארושה ניקולאס קייג'. זוכה אחרת, המצטיינת כאן בתפקיד אמה של שר, היא אולימפיה רוקאקיס, שחקנית-יאט רון מעולה, שקיבלה על תפקיד זה את אוסקר שחקנית-המישנה. אוסקר נוסף ניתן גם לתסריט של ג'ון פטריק שאנלי.

*** **להראות ילדים** (צפון, צרפת, מוצג גם בחיפארון ירושלים) — המפסיד של האוסקר בקטגוריית הסרט הזר. למרות הכל זהו סרט עדין ויפה מאין כמוהו על זיכרונותיו המי בועתים של הבימאי לואי מאל מילרונת, כש הגסטאפו נכנס לכיתתו במינור קאתולי והוציא משם ארבעה ילדים יהודים שלא חזרו יותר.

הנרי פונדה וברברה סטנוויק: וגם הסוס

קלפנית מדומלמת השייכת לחבורת-דמאים מיקצועית. כאשר מגלה שומר ראשו את חתרניות חוזר היות לביתו. אבל נחשית כמו ג'יין (ברברה סטנוויק, שגם היא צעירה, סכסית ומקסימה ביותר) לא תוותר והיא מופיעה בגילגול חדש של לידי איב, גברת מן היבשת הישנה. הסרט מוזמן כמה מהרגעים המצחיקים והחריפים שגראו מעולם על הגבר. שורת שחקני-המישנה היא בעלת קשת מישהקית מדהימה — מצ'ארלס קוברן, יוג'ין פאלט וויליאם דמארסט ועד הסוס התוחב את ראשו בין שני האוחזים.

מייקל דאגלאס וצ'ארלי שין: החיה והתמים

בירה אחת, לשמש כעד-מדינה נגד המיליונר המושחת. נכון, קצת מסובך, מסורבל, אבל העיקר הוא שהכנות והיושר האר-ציים, הטמונים באומה האמריקנית מקידמת דגן, מנצחים. מיותר לציין שמי שאינו מתמצא ברוי הבורסה לא ימצא עניין רב בז'רגון המיקצועי שעל חסמך וייאלץ להתנחם בפסיכולוגיה בגרוש, שאותה מספק לנו סטון ובדריל האנת, שאותה הצליח לכער באופן לא מובן לחלוטין. מישחק אין מה לחפש פה. צ'ארלי שין עדיין נבון ומבולבל כמו בכלאטון. מייקל דאגלאס הרשע מנסה כל הזמן, ללא הצלחה, להיות מרושע. אך לשווא.

תרזה ראסל ומייקל אמיל: מונרו ואיינשטיין

אחרת. הפרופסור רוצה לברוח מאשמת הפצצה שהמציא, השחקנית רוצה לברוח מתדמית המצחיקות החד-מימדית שהצמידו לה, הבעל רוצה לחשיב אליו את אשתו והסנטור רוצה את נייירותיו ועדויותיו של הפרופסור. המיפגשים מעניינים ויש בהם ניסיון לסמל תקופה, אבל ת-בעיית העיקרית היא שקשה לעקוב אחרי דיאלוגים של סטריאוטיפים שאינם בשר ודם בעלי חיים חומשיים משלהם.

נשיקת אשת הנחש

לידי איב (פרי, תל-אביב, אר-צות-הברית) — עד למסטיבל חיפה 1987 היה פרסטון סטרג'ס הצלע הער לומה בסריו הגאונים ארנסט לר ביט-פר-פרסטון סטרג'ס-פראנק קאמרה. מתוך 11 הסרטים שביים הגאון-תסריטאי-מחזאי-בימאי זה, הוצגו בחיפה שמונה וסרט זה — התשיעי — הוא בלי ספק אחת הפניות שבכיתרו של סטרג'ס, שבאורח מוזר הצטמצמו שנות הזוהר שלו לעשור שבין 40-50, כשפאר העיירה הקולנועית שביים נידקם בין השנים 40-45.

לידי איב נולדה ב-1941 ומאז לא הזדקנה אפילו בלילה אחד. העותק החדש שהגיע לישראל הוא בחיר ובאיכות מעולה — ורק מדגיש את מיקסמו של סטרג'ס, לא רק ביכולת המילולית שלו — דיאלוגים חריפים ופזמונים וסאטירה בוסה ומתוחכמת — כי אם גם בכישורו לעצב תמונה ולבטא בתנועה חזותית את מה שאפשר לחסוך במילים. מבחינה זו גדולה לידי איב ממחזיקיונים אחרים שגולדו בכל התקופות ואם רוצים להשוותה לפנינה אחרת די לפנות לתנות שמעבר למינה.

גם לידי איב הוא סיפור-אהבה בין תמים למסוכחת, ודי בשם כדי להבין זאת. הנרי פונדה (צעיר ומקסים) הוא ג'יימס פינק, יורש מיליונים, המתמסר לחקר נחשים בג'ונגל של האמזונס. בדרכו הביתה עם הנחשית אמה (הנוקקת לדיאטה של ארבעה זבובים, ביצת יונה וג'וק אחד), הוא מוגש את הנחש האמיתי, ג'יין (ביאה לסרון החור מן הג'ונגל), שאינה אלא

הם יורים גם במניות

וול סטריט (חן, תל-אביב, ארצות-הברית) — אוליבר סטון הוא אחד הגאונים התורנים של הוליווד. אחרי שקצר את שדה האוסקרים עם פלא-

טון הוא ממשיך במסורת האלהת הרוח האמריקנית האמיתית. וול סטריט, סירטו החדש, אמנם ממוקם בג'ונגל הפרוע של הבורסה הניו-יורקית, במקום בערבות ויאט-נאם, אבל הפס-טנות החירותיות לעולם נשארת.

בחור צעיר ונמרץ מאוד, ועוד יותר שאפתן, בשם באד פוקס (צ'ארלי שין) עובד כבורקר בחברה גדולה ונאלץ לסבול השפלות מדי יום ביומו, כשהוא מנסה לקדם מניות אצל אילי-החון הגדולים. חלומה הוא להפוך ביום אחד לנאון מינסקי, כמו האליל הפרטי שלו, כריש בשם גורדון גקו (מייקל דאגלאס, סמוק המנים, שכבר הוכיח חשנה בחיור גורלי כמה קשה להיות גבר בעולמנו חסר הרחמים). שין-פוקס מנסה לפרוץ את חומת המכירות האופנת תמיד את גקו ולבסוף, בכוח העקשנות, מצליח. שם הוא לומד שאם רוצים להצליח, צריך לדמות.

החידרדרות המוסרית שלו מתגלגלת מאלוה, וכמו כדור-שלג נאספים להם החטאים בדרך אל המיסנה. הוא מצליח לעצור רק כאשר מותקן גקו להקריב את החברה של אביו (מרטין שין, אביו האמיתי) על מזבח המניות והפיננסים הזורמים. המציאות טופחת סוף-סוף על פגיו של פוקס הנאיבי ואחרי שהוא מנסה לסדר את מיטיבו בעזרת יריב שן שלו, כריש אחר בגילומה של טרנס סטמפ, מסגיר אותו גקו לשליטנות, המותירים לו רק

מיפגשים מן הסוג השולי

עניין שולי (תכלת, תל-אביב, ברי-טניה) — מתזה חופך לסרט וצלם חור פך לבימאי. המחזאי טרי ג'והנסון הפך בעצמו מחזה מפרי עטו לסרט,

אך לא ידע לוותר על מה שאולי טוב לסבלנותו של צופה-התי-אסרון, אבל אינו מרתק דיו את צופה-הקולנוע.

הצלם, ניקולאס רג — שבה הפליא לצלם בעבר את פרנחייט 451, סרט המדע הבדיוני המרתק של פרנסואה טריפו ואת חרחק מן ההמון הסוער — עבר לבימאי ונעשה זאת בהמבט, סרט על המיסתורין שמאחורי המוות. אך למרבה המלא, דווקא רג, שהיה צלם מודע היטב לחשיבותה של התמונה בקולנוע, הפך לבימאי לא מרתק.

הבעיית הגדולה של הסרט היא תמלל הרב שבו וכובד-הידי של רג.

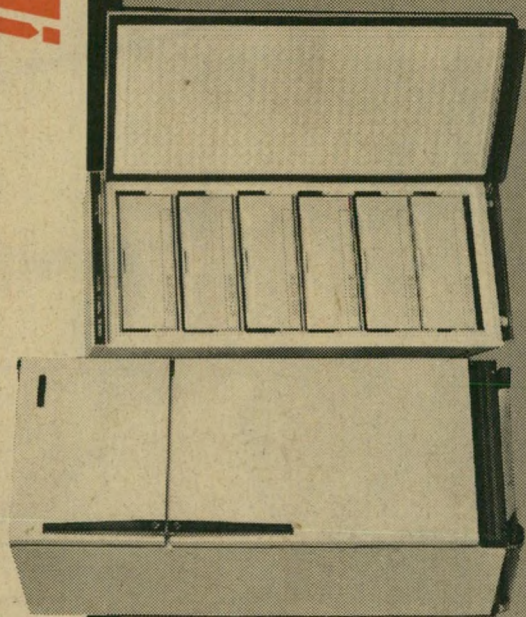
זהו מיפגש דימויני הנערך בבית-מלון אמריקאי בין פרופסור (המרמו) לאלברט איינשטיין ומגלם אותו מייקל אמיל-ג'ולום, אחיו של הבימאי הנרי ג'ולום, שחקנית (הרומנות בבירור לדמר-תה של מריקל מונרו ומגולמת על-ידי תרזה ראסל, אשתו של הבימאי רג), סנאטור (שנועד להיות מקרקאיתי ומעצב אותו טוני קרטיס) וספורטאי (האמור להיות ג'ו דמאגיו, בעלה הנעי-חי של מונרו ומי שעד היום מנח חודדים על קיברה ואותו מגלם גארי באטי).

המיפגש נערך בשעה שבבית-המלון מורצת שרימה, באמצע הלילה, וכל אחד מן הארבעה מגיב אחרת ורואה את האירוע

**ובריבית הנמוכה ביותר במשק:
1.95% לחודש!**

טמיר כהן (עקבסון)

**אפשרות גם
ל-24 השלומים
לא צמודים
ברבית נמוכה***

אמקור

לחשבו
בכל תחילת אסמא
אצל מוריס מוריס
רשת סקט
המספר 1000

אמקור
שרות
ללא תשלום

* פריים + 1.2% לחודש

**אמקור
מחירה**

שרה מילר האופנאית, היתה גאה להציג את פניה החלקים, אחרי הקילוף שעברה, וסיפרה שחזרה מסקי בצרפת ימים ספורים לפני המסיבה. בעלה דוד (לצידה), ויתר על ריקודים וישב ליד הבר.

חני שטיינר הדוגמנית ומלכת-המים, רקדה ב"חברת בן-זוגה לחיים, מקס מלכה, שביהולו. חבן עדיף שיתחתן משמאל) חבר

קוסם ונסיכות מפהקות במסיבת יום-ההולדת של לאה שלמון * ומי לא בא? — טל ברודי * וסוד ההצלחה של יהודית ארדיטי.

שחמט של שולה

ידנה ארזי בראשונה באירוע חברתי-פרטי, באה בחברה בעלה נתן תומר והסכימה להצטלם רק עם הזמרת שולה חן (משמאל).

מגי דובוביץקי מלכת הסריגים, ישיבה, בניגוד ל"הרגלה, בשולחן פינתי בחברת ידידים מחו"ל.

כיום קוראים למקום הזה שחמט. בעבר הוא נקרא דיקסילנד ולפני כן היה שמו בישראל רידיון. היום מנהלים אותו שני אנשי-עסקים — יוסי ח' סון, שהוא בעל חברה להפצת אוטומי טים לכתי-עסק, וניצה דובשני, הי עוסקת ביהלומים. אבל את התוכן הי חברתי-אמנותי תספק הזמרת-שחקי נית שולה חן. ובמידה וכל אלה שי כאו לפתיחה יבואו גם בהמשך, אפשר לאמר ששולה חן "עשתה זאת". יר" דנה ארזי היתה שם ואיש הכלבומק רפי גינת היה שם. כל אנשי-ההפקה של סיבה למסיבה הגיעו ישירות מ" מסיבת יום-ההולדת ה-50 של ריבקה מיכאלי.

האורחים הרבים, שמנו כמה מאות, לא הסתפקו בפאב פנימה, והתנחלו גם בחצר הגרולה שבחזיתו. האח"מים הר" בים שהגיעו, גרמו לפקקים רבים באי" זור, מכיוון שנהגו המכוניות החולפות עצרו כדי לצפות בחוגגים. מלצירות חינניות הסתובבו בין החוגגים כשהן מחזיקות במגשים עמוסי כל טוב. הבר" רן מנחם זילברמן טען, ספק בצחוק, ספק ברצינות, שגבו ממנו כסף עבור שתיה שהזמין במקום למרות שהיין והבירה חולקו בחינם, ואולי היה זה תירוץ לכך שהוא עזב את המקום עם אשתו דורית זמן קצר אחרי שהגיעו.

אורית דובשני בתה של ניצה דובשני, בעלת המקום, הני" מה אל"על את השחקן-בדרן דובי גל, ש" נראה מאוד מרוצה מכך. היא חזרה על ההנפה לא פחות מארבע פעמים.

אתי ברקן דוגמנית מ" מרסמת ב" שנות ה-70, וכיום אשת-עסקים.

גדולים והעניקה אותם כמתנה לארדיטי. תוך דקות ספורות חוסלו הבלונים עלידי הדוגמניות, שמוצו אותם בעזרת סיגריות מעל לראשה של ארדיטי.

יהודית ארדיטי הדוגמנית בת ה-31, הופתעה כאשר בשעה אחת אחרי חצות נכנסה בחורה שנשאה 10 בלונים

בתי ישראל אשתו של השדרן הפופולארי אלי ישראלי (ל- צידה), סיפרה לידידה על עבודתה החדשה עם האמרגן-מפיק מיקי פלד, והתבדחה על רצונה לעשות שינויים בהופעתה.

המסיבה השכונתית

אף אחד לא יודע מדוע ואיך, אבל זאת עובדה — המסיבות של יהודית ארדיטי תמיד שמחות ומלאות פעילות. כשנשאלה הדוגמנית מהו סוד ההצלחה של מסיבות יום-ההולדת שלה, השיבה שהיא מזמינה רק חברים ואנשים שאוהבים לשמוח ולהשתולל. וכאלה באמת היו שם. קבוצה של שש דוגמניות: ליליאן קפון, שלומית אמיר, רונית ויגלר, נילי פלד, יהודית נגר ויהודית ארדיטי, שחגגה את יום-הולדתה ה-31, השתוללו ועשו שמח. זה התחיל כמו בן — איך לא? — עם קצת שתייה, מוסיקה סוחפת ואווירת עליצות.

הבנות התחילו לרחוף זו את זו לכיוונים שונים, ואף ניסו להוריד זו לזו את החולצה או את הכתפיות. הרבר נראה כקטע מסרט הוליוודי על גיל ההתבגרות, אבל נעשה ברוח טובה. בדיסקוטק הסטופט, שבו נערכה המסיבה, לקחו את העניין ברצינות, ומאחר והגיל הממוצע התקרב ל-30 התאימו את המוסיקה לגיל והשמיעו הרבה להיטי-דיסקו. בין האורחים היו כמה מחזורים של יהודית ארדיטי, כמו אישה-ספורט **איציק שמזאלביץ** שבא בחברת חברתו **אורנה גאון** ובחברת **אלי האנה מרישראל**.

נערת-ישראל לשעבר, **נינט אסור** הנשואה וחיה באיטליה זה שש שנים ומרגמת בהצלחה עבור בתי-אופנה איטלקיים, הגיעה גם היא. בין החתכים בלטו שחקן-הכדורגל והשוער הלאומי **בוני גינזבורג**, שבמהלך הערב שוחח ארוכות עם הדוגמנית ארדיטי, וקצין קבע בשם **ערן יעקובוביץ**, שבא בחברת יעלית ריון. הצעירים והצעירות, המהווים בדרך-כלל את הקהל הקבוע של המקום, לא הרגישו בנוח באווירה המישפחתית ששררה במקום.

קלרה רון הדוגמנית (משמאל), הופיעה בבגד חושפני, והסו- ערה על רחבת-הריקודים, כשהיא גוררת את חברי- תיה הדוגמניות, נילי פלד (לצידה), חברתו של השחקן יהודה ברקן.

שלומית אמיר חושפת כתף, ויהודית נגר מסוככת עליה במיטריה כדי להגן עליה מהמשקאות ש- הותזו עליה במסיבת יום-ההולדת העליונה מאוד של יהודית ארדיטי.

זו אמרו לו שבמקום להגדיל את עסקיו, גדיל את מישפחתו. עטרה עזריה (למטה של כלת-השימחה לאה שלמון (לצידה).

מסיבה אירובית

במועדון התל-אביבי חגגו את יום- הולדתה ה-30 של **לאה שלמון**, מו- רה לספורט, בעלת מכון-בריאות ובע- בר חברתו של הכדורסלן ואיש-העס- קים **טל ברודי**. וכמו בכל האגדות התל-אביביות גם אותה הצליחו להפ- תיע. אמרו לה שהיא מזומנת עם עוד כמה חברות לפאב, אך בדרך הן צרי- כות לעצור לכמה דקות במועדון. והשי- אר כבר ברור וידוע. כל החברים חיכו לה שם, עשו הרבה שמח וגם העניקו לה הרבה מתנות. טל ברודי הודיע ש- לא יוכל להגיע מפני שרישיון-הנהיגה שלו נשלל, אבל זה לא שינה את מצב- הרוח של שלמון וחבריה.

החמישייה הפותחת

רונסקי
המורה

יליניק
יפהיה

גנזי
מיקצועית

בך-עמי
המלכה

קאופמן
משתנה

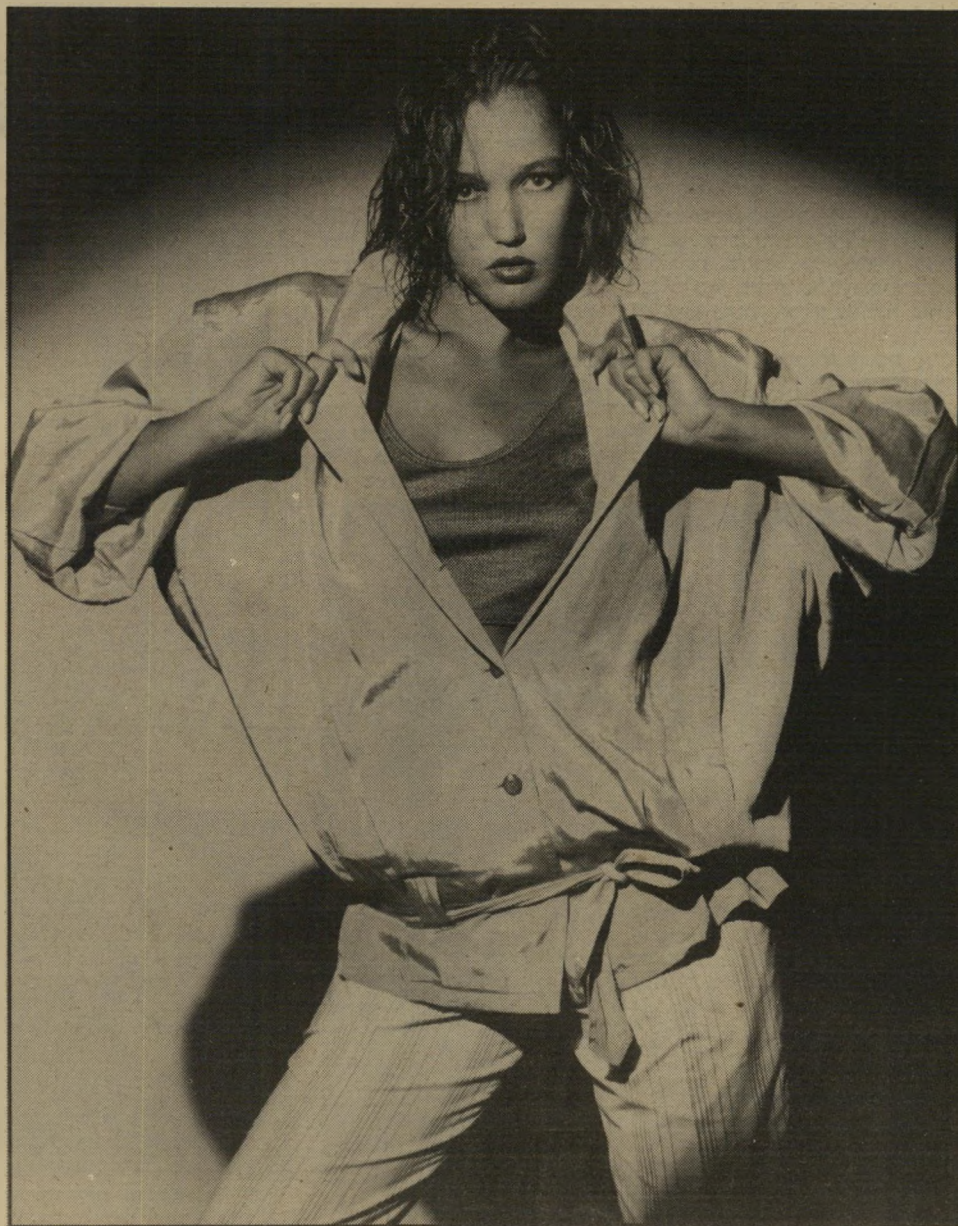
ספיר קאופמן:

"נחבאת אל הכלים"

היא הדוגמנית המצולמת ביותר בארץ. דמותה מתנוססת בעיתונים, פניה מופיעות מעל גבי תחנות-האוטובוסים. בתמונה אחת היא טועמת בהנאה שוקולד, ובאחרת היא מסתבנת בחושניות. בפוסטר אחד היא אוכלת בתיאבון מעדן-חלב, ובאחר היא מחייכת ליד מכונית חדישה. ספיר קאופמן, בת 22, מלכת-היופי במיל. הפנים שלה הן אולי המוכרות במדינה. "לפני כמה שנים לא האמנתי שאחיה דוגמנית. הייתי ילדה ביישנית חסרת-ביטחון, נחבאת אל הכלים. עד היום אני ביישנית. תחרות-היופי נמלה בדיוק בזמן הסיירויות. החלטתי להשתתף בה מתוך מחשבה על ימי-החופש שאקבל." לא רק ימי-החופש היא קיבלה, גם את כתר מלכת-היופי. אחרי שוכתה חזרה אל הצבא, והתרחקה מעולם הדוגמנות. "זה משוט לא התאים לי. נראה לי מיקצוע מפחיד ואכזרי." רק אחרי שנה התחילה להיענות להצעות הדוגמנות שקיבלה, ונודך זמן קצר הגיעה לפיסגה. "מה שעושה דוגמנית טובה זה היכולת שלה להשתנות בכל פעם. אסור לה להיראות טיפוס אחד מסוים, כי אז היא לא תחזיק מעמד הרבה זמן. דוגמנית צריכה הבעה מעניינת בפנים." התואר שבאמתחתה עזר לה, היא מספרת, להגיע לפיסגה. "אבל זה לא רק התואר, יש מלכות-יופי שלא הצליחו מפני שלא היו להן כישורים אחרים, מלבד יופי." הביישנות שלה, שנשארה בה עד היום, מתפרשת לעיתים כהתנשאות. "זה לא נכון, יש סיבבי חומת. אני לא רוצה שייכנסו לי לחיים הפרטיים. אחד הדברים שהכי מפריעים לי במיקצוע זה החדירה למרסיות. עיתונאים כותבים מה שבא להם על החיים הפרטיים שלי, וזה לא נעים." באירועים ובמסיבות היא ממעטת להופיע. "משתדלת להגיע אליהם כמה שפחות. אני באה רק למקומות שאני חייבת. יש לי חברי-ילדות, ואלה החברים האמיתיים שלי. הם מספיקים לי. אני לא מאמינה שהאירועים הללו טובים ליחסי-ציבור. בשבילי יחסי-הציבור הטובים ביותר הם תוצאות טובות בעבודה." את הביקוש הרב שהיא זוכה בו בדוגמנית-צילום היא מסבירה: "אני משתנה בכל תמונה, משתדלת לשמור על רמה גבוהה, לא מקבלת כל הצעה. לא מזמן עשיתי צילום לתנובה, סוכם שהוא יופיע בעיתונים ובשלטים, והם שמו את התמונה על שקיות-ניילון. זה נראה לי הזוי מדי. לא הסכמתי לזה, פניתי לבית-מישפט, והוא הוציא צו האוסר להפיק את השקיות. אני מאוד נהנית לראות את עצמי בפוסטרים ובתמונות, זה סימוק. מצד שני לא תמיד נעים לי שמוזים אותי ברחוב. אנשים אוהבים להסתכל, לבחון, לחפש פגמים. לפעמים אני עצבנית, מצוברחת, לא נראית טוב, ולא נעים שמסתכלים ככה. אבל התרגלתי, ולפעמים זה אפילו נחמד." ספיר מספרת שהיא מרוויחה הרבה-הרבה כסף מהמיקצוע. בעת האחרונה עזרה להוריה לממן קניית דירה חדשה. "זה תענוג גדול להרוויח כסף בשתי ידיים ובעבודה קשה. אני יודעת שבשום מיקצוע לא תייתי מרוויחה ככה." בשנים הקרובות היא רוצה להתחתן. כשהיא יקרה היא תעזוב את המיקצוע. "אולי אמשיך לדגמן, אבל לא בקצב של היום. אני חושבת שמישפחה היא הדבר החשוב ביותר, ואני ארצה להקדיש את כולי לבעל ולילדים."

גיש. העבודה האמיתית היא על המסלול, עבודה יומיומית קשה במתנס"ס בדמונה ובבית-העם בחצור. רק בעבר דה ניתן לרעת מי הן הטובות באמת, ואת זה ביקשנו לברר אצל אנשי-המיקצוע. צוע. צלמים, מארגנות תצוגות-אופנה ודוגמניות השיבו על שאלה זו. על דוגמנית אחת היה קונסנזוס

ת מי בך-עמי, קארין רונסקי, ספיר קאופמן, סמדר גנזי ודורית יליניק — אלה הן חמש הדוגמניות הטובות, המצליחות והמיקצועיות ביותר בארץ. כך עולה ממישאל שערך העולם הזה בין אנשי-מיקצוע בתחום האופנה. דוגמנות, "מיקצוע קשה, שחוק ומעייף, מיקצוע רגיל ככל המיקצועות,"

ספיר קאופמן

תענוג להרוויח כסף בשתי ידיך

"סופר-וומן"

"המלכה" – כך מכנים אותה הקולנוע, והיא מתרגשת מחדש בכל מעם שמממאים לה.

נהדר לשמוע מחמאות כאלה. אני כבר בת 33, 15 שנה במיקצוע, ובמיקצוע הזה הגיל פועל רק לרעתנו. נהדר אחרי כל-כך הרבה שנים להיות עדיין למעלה, ולשמוע מחמאות!

היא החלה בקאריירה בגיל 18, השתתפה בתחרות מלכת-המים והכתה. הרמלאית הצעירה התחילה לדגמן ביגדיים והפכה במרוצת השנים לדוגמנית-הבית של גוטקס. מי שמרסמה במשך השנים עשרות ביגדיים, אינה יודעת לשחות. היא הופיעה בתצוגות נדירות בחוף-לארץ, אבל ישראל תמיד נשארה הבית.

אין היא מסבירה את ההצלחה המתמשכת! אני מאמינה שזה בגלל תכונות-אופי שהיו גורמות לי להצליח בכל מיקצוע – דיוק ואחריות. אני לוקחת דברים ברצינות, ולא מזלזלת. אני עומדת בכל ההתחייבות שלי, ואגשיהמיקצוע יודעים את זה. יש לי עקרונות נוקשים, שאני לא עוברת עליהם אף-פעם.

היא מספרת ששמרה על העקרונות הללו גם ברגעים קשים. ובאלה, מסתבר, היו לה הרבה. "היו לי המון מיקרים של עבודה קשה. אנשים ששמעו מה עשיתי לא האמינו לי.

"מה למשל? הצטלמתי לקטלוג ביגדיים בשלג, שכבתי 10 שעות על השלג לבושה בבגדיים.

"בשנה אחרת צילמתי קטלוג ביגדיים בים-המלח. במשך שבוע שלם עבדתי כל יום מ-5 לפנות בוקר ועד רדת החשיכה בחום אימים. בלילות נסעתי לתל-אביב לתצוגות שהתחייבתי עליהן מקודם.

"כולם קראו לי אז סופר-וומן. אני לא מאמינה ששנים אחרות היו מצליחות לעמוד בזה.

היא חושבת שיותר מכפי שהיא יפה היא נחמדה. "אלמלא הייתי נחמדה, לא הייתי מצליחה כל-כך הרבה זמן."

היא מודעת למופלאות העצומה שלה בקרב הקהל המגיע לתצוגות-האופנה. "התענוג הכי גדול שלי הוא כשהקהל משרר לי סימפאטיה, אני יודעת שאנשים באים לתצוגות כדי להתבדר, ואני משתדלת לגרום להם הנאה כמיטב יכולתי. אני יודעת שאנשים נהנים ורוצים לראות אותי בגודל טיבעי, ואני תמיד נחמדה בחזרה. אני מאוד אוהבת אנשים!"

היא עדיין לא יודעת מה תעשה אחרי שתמרש מהמיקצוע, אין לה אף כיוון כללי. אין היא חושבת על כך. "אני במיקצוע, ואשאר במיקצוע כל זמן שאראה טוב וידרשו אותי לתצוגות."

תמי בן-עמי
10. שנות בשלג בבגדיים

קארין דונסקי: "כמו שושנה דמארי"

לא רק ברמתה המיקצועית היא נאה. "הצלחתי לעשות מהדוגמנות בארץ מיקצוע מכובד, העומד ברמה של חוף-לארץ. בלא ספק קידמתי את המיקצוע."

כיום היא סלקטיבית בבחירת התצוגות שבהן היא נוטלת חלק. "אני לא אופיע מעל לכל בימה. בבימות יוס-העצמאות ובחלסודות לא יראו אותי. אני גם לא מסכימה להצטלם לכל מוצר, רק לפרוייקטים גדולים, וגם אז אני מקבלת כסף כהתאם. כמה! הרבה! אלפי דולארים!"

המחיר שקארין לוקחת לתצוגה יקר משל דוגמנית אחרת. בכל זאת אין יחס בין השכר הזה לשכר שאותו היתה מקבלת בחוף-לארץ. "דוגמנית ברמת החוף-לארץ היתה מיליונרית."

היומי, היא אומרת, הוא שקבע את מסלול חייה. "יפני עוזר ועשה חיים קלים יותר. אלמלא הייתי יפה, הייתי לומדת לימודים אקדמאיים. אילו הייתי מגיש מכוורת, הייתי בסח רופאה."

עולם-הרומא נאלץ לוותר על קארין. אולם עולם הפוליטיקה יתכן ויזכה בה. "אני חושבת על כיוון פוליטי. אני יכולה לתרום הרבה בענייני חינוך ותרבות. אני נורא איכפתית למה שקורה. מפרע לי שיש לנו ממשלה אימפוטנטית, לא מותרים בעיות, רק מדברים. אני מוחרת שבסוף קורה מה חורבן בית שלישי."

ועד שהיא תפתור את הבעיות הקיומיות של עם-ישראל, היא תופיע על המסלול. "זה לא נאמס לי. אני מרגישה תראפיה על הבימה. אוהבת את המגע עם הקהל, ומקווה שזה לא ייגמר!"

קארין דונסקי, עוסקת זה 25 שנה בדוגמנות. "בת כמה אני? בעוד שנתיים בת 29!" אין היא מוכנה לגלות את גילה.

"אין פירגון במיקצוע, ואני יודעת שאם אגלה את הגיל שלי, יקנאו בי."

גם מבלי שתגלה את גילה יש די סיבות לקנא ביפהיה הזוהרת.

קארין אינה אוהבת לדבר על הגיל. "רק בארץ עומדים עם ססומר ביד וסופרים את השנים. העובדה שבחרו בי בין חמש הדוגמניות הטובות ביותר בארץ רק מוכיחה שהגיל לא מפרע."

"מאוד מחמיא לי שבחרו בי. אני אישית בכלל לא מבינה את העניין הזה עם הגיל, למה שואלים אותי מתי אמסיק לדגמן? זה כאילו שישאלו את שתנה דמארי מתי היא תפסיק לשיר, מפני שהיא מבוגרת. אומרים לה את זה! השאלה הזו נורא אכזרית!"

לפני שמונה שנים החליטה קארין להפסיק לדגמן ביגדיים. "הגעתי למסקנה שזה לא מתאים לגיל שלי, וזה תחום ששייך לצעירות. מצד שני אני לא אודהה עם צעירה המדגמנת מרות."

"לכל גיל היומי שלו. מעם הייתי חתיכה צעירה. היום אני אשה בשלה."

קארין אינה מופתעת מהבחירה שלה. "בלי להשתחזן, אני חושבת שאני מיקצוענית מאוד. אני גם דורשת מעצמי הרבה מאוד. אצלי אין הבדל בין קהל של קריית-שמונה לבין קהל של חילסון. בכל תצוגה אני מרגישה חווית יצירה והתרגשות, יש לי הרגשה טובה כשאני יודעת שאנשים קונים את הבגד שאני מדגמנת. והעיקר, שאני נותנת להם שעה של הנאה ופורקן מהצרות."

עמית גל

קארין דונסקי
בעוד שנתיים בת 29

דורית ילינק: "עבודה, רק עבודה"

למרות ההצלחה בשמי הדוגמנות, שמה אינו מו"מיע לעולם בעיתונים. "אני יודעת שלא כולם מכירים אותי. אני משתדלת לשמור על פרופיל נמוך. יש לי בעל חמוד, שתי ילדות מקסימות ואני לא מעורה בחיים החברתיים של הדוגמניות. אני לא נמצאת במסיבות, בפתיחות ובסגירות. הדברים הללו לא מדברים אלי. אין לי כוח נמשי בשבילם. יש לי יחסים טובים עם כל הדוגמניות, אבל אני שומרת על מרחק, לא נכנסת לאינטרנט, החיים החברתיים הללו לא חסרים לי, אני מעדיפה להיות בבית, עם המשפחה."

הדוגמנות, לגביה, היא מיקצוע ככל המיקצועות. באה, עובדת, ותוצרת הביתה.

"לא מפתיע אותי שאנשי המיקצוע בחרו בי. אני מרגישה שאני טובה על המסלול. ההזמנות הרבות שאני מקבלת להופעות הן בשבילי הביקורת הטובה ביותר. מכיוון שיש לי משפחה ומחויבויות, אני לא מקבלת כל הצעת דוגמנות. היום יש שפע של תצוגות. במקום להזמין אמנ'אורח, מזמינים לכל מסיבה תצוגות אופנה."

הסטינגמה "יפה וטיפשה" אינה מפריעה לה. "מי שהמציאו את האמירה הזו הן המכוניות והטיפשות. קשה לאנשים לקבל בראדם עם כמה תכונות טובות ביחד."

דורית ילינק, יפהיפה בלונדית בת 29, שם אל-מוני יחסית לארבע הנבחרות האחרות. לפני 10 שנים, כשהייתה חיילת חיפאית, נבחרה כמלכת-היופי. "הייתי ילדה טובה-חיפה, לא חשבתי על קאריירה בתחום היופי. יום אחד הלכתי לאיזו חנות, היו שם יועצות-יופי ששיכנעו אותי ללכת לתחרות."

למרות שדורית קספה את התואר, היא נעלמה מעולם הדוגמנות מיד לאחר התחרות וחזרה לאלמוניות.

כל העולם הזה נראה לי אז רחוק ולא מוכר, הייתי בת-פרובינציה, ילדה טובה של אמא. כשהשתחררתי מהצבא התנהגתי כמו כל מוליזה טובה, נרשמתי לאוניברסיטה, התחתנתי וילדתי. על התחרות אני לא מצטערת, כל עוד מתייחסים אליה בפרופרציות הנכונות, ולא מאבדים את הראש, זה בסדר. אני חוזרת אחרי התחרות לקרקע."

הקרקע, במיקרה שלה, היא חיי-משפחה שלווים בחיפה. אחרי שילדה את בתה רצתה לצאת לעבוד, שכן חיפאי, מארגן תצוגות אופנה, שיכנע אותה לעלות על המסלול בתצוגות בחיפה, והיא התחילה לדגמן. מאז עברה לתל-אביב, ועד היום היא מדגמנת בהצלחה רבה.

"היא אחת מהדוגמניות היפות בארץ, והקהל מת עליה, מעידים אנשי-המיקצוע."

דורית ילינק פולניה סבית טובו

ליח. כראייה הם מביאים את סמדר גנוי, דוגמה לדוגמנית שאינה יפה, אבל סופר-מיקצועית, לטענתם.

"סמדר גנוי היא ממש מכווערת", אומרת אנאבל סמיר, "אך בכל זאת היא בין הדוגמניות הכריזכות שיש לנו בארץ. אלונה פרידמן, לעומת סמדר, היא יפהיפה מושלמת, אבל סמדר הרבה יותר סקסית, היא מלאת תשוקה, אש. עם מי היית מעדיף להיכנס למי? טה, עם סמדר או עם אלונה? עם סמדר, אני חושבת!"

אנאבל עושה הפרדה ברורה בין דוגמניות טובות לבין תחיתות ויפות. "יש בכל העולם דוגמניות צמרת מכווערות. יש דבר אחר הגורם לדוגמנית להיות טובה: המיקצועיות. לא משנה הגיל. לא משנה היופי. בשביל זה יש תחרות מלכת-יופי. שם בוחרים מי יפה. דוגמנית לא צריכה להיות יפה!"

הדוגמניות הטובות בארץ, לדעת אנאבל, שייכות לדרור הישן, קארין דוגי, סקי, תמי כרעמי, שרונה מארש, שלר מית אמיר, רוב הדוגמניות החדשות, לדעתה, הן רק יפות.

את עיקר השבחים היא חולקת לדוגמנית דורית ילינק. "יפהיפה אלוהית. היא צריכה להיות מיס-תבל. הכי יפה בארץ. גוף מושלם, פנים מושלמות. וחוזר מזה היא גם מיקצועית, עומדת מחוץ לתחרות."

גם חביבה פלאטו, מארגנת-תצוגות

(המשך מעמוד 25)

מלא. הנשאלים הרבים, כולם, ללא יוצא מן הכלל, הוכירו את שמה וחלקו לה שבחים ומחמאות איך-ספור. תמי כרעמי. "היא המלכה האמיתית!" אמרו עליה.

ציפי עצמון, מארגנת תצוגות אופנה: "היא האחת והיחידה, הכי מיקצור, הכי ממושקעת, מדייקת עד הפרט האחרון בכל דבר, נחמדה גם מאחורי הכימה. הגיל לא פועל לרעתה. להיפך, תמי אי-פעם לא תתבלה."

קארין דונסקי: "תמי יכולה לעלות על כל בימה בעולם ולהופיע שם ככוכב. היא דוגמנית ברמה בינלאומית! פנינה גולרשטיין, מארגנת-תצוגות: "היא הכי מיקצועית. הקהל בכל מקום אוהב אותה יותר מכל דוגמנית אחרת." יהודית נגר: "כשהיא עולה על הבימה, הקהל נותר פער-פה. היא הכי מרשימה. המחמאות והתשבחות נשפכות מהי. כיון, דבר נדיר בעולם הדוגמנות. בניגוד למה שנהוג לחשוב, היופי אינו הדבר החשוב ביותר אצל דוגמנית. אנשי-המיקצוע טוענים שדוגמנית כלל לא צריכה להיות יפה כרי להציג

סמדר גנוי: "כולן יפות, חוץ ממני"

למעמים, בתצוגות אופנה יוקרתיות, אני מביטה טיפני, מסתכלת בדוגמניות, ופית-אום אני תופסת את עצמי ואומרת, רגע, כולן פה נורא יפות, כולן, חוץ ממני, מה אני עושה פה בכלל? איך אני מעזה להיות דוגמנית? הרי זו ממש חוצפה מצידה!"

יפה או לא, כשהיא עולה על הבימה היא כובשת את הקהל. חיוך רחב, הליכה זקופה ומיקצועיות והופעה מלאה חן.

היא עצמה חושבת שהיא לא יפה. יש שחושבים אחרת. "נו, אני יודעת שאני לא יפהיפה-הגילוס, אבל יש לי אופי, אני פשוט משחקת על הבימה, למדתי ריקוד במשך שנים רבות, וזה עוזר לי ללכת נכון ולהיות טובה על הבימה."

העליה המטאורית של גנוי בשמי הדוגמנות אירעה בשנה האחרונה. לפני כן הייתה חיפאית אלמונית.

"מי חשב בכלל על דוגמנות? הייתי ילדה ינשונית ויורמית. רציתי להיות מורה להתעמלות."

אחרי נישואין כושלים עברה לגור בתל-אביב. בהצלחת חברים מחליטה לנסות להתקשר עם מארגני תצוגות-אופנה, ולהציע את עצמה. "בהתחלה טרקו לי הרבה-הרבה טלפונים" היא משחזרת בחיוך, חיוך של מי שעשתה את זה. "כדי להצליח בדוגמנות צריך איזה תואר של מלכת-יופי, קשרים, או יופי מהמם. לי לא היו הדברים הללו."

אבל בעזרת תכונות אחרות - אינטליגנציה, חביבות, ביטחון עצמי והרבה-הרבה רצון, היא הצליחה לפלס לעצמה דרך לצמרת. "זה לא היה קל."

עשיתי את זה בהמון עבודה קשה, נראה שאני יודעת לעשות לעצמי יחסי-ציבור טובים."

סמדר לא למדה מעולם את המיקצוע. "אני מאמינה שמיקצועיות היא דבר שנולדים איתו. אי אפשר ללמוד בקורסים. או שיש כשרון, או שאין. השנה שעברה הייתה בשבילי שנה מצויינת. הופעתי בהמון תצוגות, הצטלמתי הרבה. אני חושבת שאני עושה עבודה טובה, אבל עדיין זה מפתיע אותי בכל פעם כשאומרים לי את זה. מפתיע גם שמיתאום מזהים אותי ברחוב, אבל זה מאוד מחמיא."

היא מודה שלעיתים מפריע לה שסוגי-העבודה שלה מצריך התעסקות בעניינים חיצוניים בלבד. דברים שבחומרה. "כן, דוגמנות זה להתעסק בגוף, בבגדים, ביופי, בכסף, באינטריווים. כשמסתכלים על הדברים הללו ביחס לדברים האמיתיים של החיים, הם נראים קטנים ולא-חשובים. אבל אם יודעים לשמור על גבולות נכונים, ומחוץ לשעות-העבודה לקרוא, ללמוד, ולפתח את המחשבה, אין התנוונות שיכולת."

"בין הדוגמניות מדברים רק על הדברים היומיומיים. לא מפריע את המחשבה."

היא אומרת שהשורה התחתונה לכל מעשיה היא למשיבות הרבות שהיא מגיעה אליהן היא באה בשל חובה. "אני מרגישה שהן חלק מהעבודה. אלה יחסי-הציבור שלי. אני הולכת לאירועים הללו מפני שאני חייבת, ולא מפני שאני רוצה."

החיוך הרחב שהיא מפגינה במסיבות אלה, האם גם הוא חלק מהעבודה? "לא, החיוך הוא אמיתי, חיוך מפני שטוב לי בחיים."

סמדר גנוי
זו חוצפה מצידה

פהפיות. אנחנו יודעות איך הדוגמנית הזוהרת מתנהגת ונראית באמת, יור-עם איך היא בתור כן-אדם. לא תמיד מה שנראה על הבימה הוא נכון גם במציאות.

"השבוע יצא לי בפעם הראשונה לצפות בתצוגת-אופנה, כשאני יושבת בקהל ולא מופיעה. ממש נהנית. הדוגמניות שלנו הן באמת ברמה של חוץ-לארץ."

קארין דונסקי אומרת שבעיניה דוגמנית טובה היא זו היכולה לייצג את ישראל על כל בימה בעולם, ולעשות זאת בכבוד.

"דוגמנית צריכה להקרין אישיות חזקה, צריכה להיות מורה להתעמלות. דעת להעביר תחושות ומסרים באמצעות הבגד. מבט ריקני בעיניים לא ימכור בגד, וזה בעצם התפקיד של הדוגמנית, לעשות יחסי-ציבור לבגד. אסור לה לשמור תשומת-לב רבה מדי, כדי שלא לגנוב את ההצגה מהבגד. סטנסלבסקי אמר שאין תפקידים

מהגדרות בארץ, טוענת שיפוי הוא מרכיב משני בקביעת הצלחה של דוגמנית. "הדבר הראשון הוא מזל. יש הרבה יפות בארץ, אבל יש פחות מזל. חוץ מזה, דוגמנית צריכה להיות מפורסמת. קהל שבא לתצוגות רוצה לראות דוגמניות שהוא מכיר, שהוא קרא עליהן בעיתונים. דוגמנית בלתי-מוכרת, גם אם היא יפהיפה, הקהל אוהב אותה פחות. הנשים היושבות באולם והרואות את התצוגה מרבות ביניהן על הלאק של הדוגמניות, על הציפורניים של הרגליים, על הגוף, מותחות ביקורת, והדבר האחרון שהן מסתכלות עליו הוא הבגד. היחס אל הדוגמניות הוא כמו אל שחקני-קולנוע. פירסום חשוב לא-מחות מרמת-המישק."

יורית נגר גם היא: "דוגמניות המור פועות הרבה במדוריה-הרכילות נעשות פופולאריות. האמת היא, שלנו, אנשי-המיקצוע, קשה לקבוע מי הן הדוגמניות הטובות. אנחנו רואות זו את זו בכל יום, מאחורי הקלעים. זה לא כמו אני שים קשיות-המגינים פעם בשנה לרציגה, והרואים את הכנות וזהירות ור

הפישפשים באים

בצומת גלילות, בבניין הרבי-מכר, פתח בשבת הקרובה (23 באפריל) שוק-פישפשים ישראלי שיהיה קרוי "שוק בצומת".
מרע לא שם הקשור בפישפשים? מכיוון שבעבר פעלה חברה בשם זה והפעילה שוק ליד קיבוץ ניר-אליהו. השוק הצליח מיסחרית, ונסגר כיוון שפעל על קרקע חקלאית. אבל השם נשאר מוגן.

מכיוון שכך, החליט יוזם השוק, **ארי פילץ**, בנו של **אברהם פילץ**, בעל הרבי-מכר, לנסות שם אחר, בתיק וזה שהמזל לא ישתנה.
במקום יושברו 250 רוכנים בגורל 1.2 מ"ר על 2.4, בתוספת שטח בלא שולחן בגורל כפול. השוכר ישלם 150 שקל ליום.
עד כה הוזמנו כבר יותר מ-100 רוכנים, ונראה כי כולם ייחטפו עד

קבלן פילץ ואשתו
השם נשאר מוגן

הפתיחה.
הרוכנים הם לסוגי סחורה שונים, אבל לא למזון. במקום יפעלו גם בר למזון קל, דוכני-משקאות ותיאטרון-בובות, קוסם ולונה-פארק למשיכת הילדים.
השוק יפעל בקומת העמודים המ' קורה של הרבי-מכר, עד שתיסגר כולה ותהפוך אף היא לחלק מן הרבי-מכר. השטח המיסחרי הכולל של הרבי-מכר יהיה 15 אלף מ"ר. הקומה העליונה הוחכרה לתנובה, שתעביר לשם את "חירת-המחשב שלה ואת הנחלת רשת-ההיפרשוק. שטח הקומה: 5000 מ"ר.

בורסה

שיים לב למניות יס'המלח

מיפעלי יס'המלח השיגו בשנת 1987 רווח בלתי-רגיל. מחיר האשלג בשלם עליה, והם קיבלו בממוצע שנתי 76 דולר לטון, לעומת 60 בשנה קודמת. ייצוא של 2.1 מיליון טון לשנה זו נתן תוספת רווח נקי של 30 מיליון דולר. לאור הצלחה זו מטילים ספק בהודעות כי מנכ"ל המפעלים, **אריה שחר**, יעבור לנהל את קופת חולים. במיפעלי הכימיה התמנה תת-אלוף **עמנואל סקל** כמנכ"ל מיפעלי הפוספטים, במקום ד"ר **יקיר**, שעבר לנהל את מיפעלי-הרשנים. סקל הובא עלי-יד המנכ"ל החדש של חברת-הגג של מיפעלי הכימיה **כימיקלים ישראלי**, הלא הוא האלוף **חיים ארזי**. לסקל יחיו חיים קשים, כי מיפעלי-הפוספטים נמצאים בהפסדים.

פרקליט ויינר
ביטול השומה בשם "פיקאונטי"

רים לשקף את הפעילות הכלכלית של המיפעל וזיפו ואינם מיסמכי המיפעל. צערי מסיבה-הכנסה הושתתו על סיכומי חשבוניות של רכישות חומס לייצור במיפעל. אחרי שבסוף 1987

מכבסת הכספים של אלבין

ענת סרגוסטי, העולם הזה

גליה ומיקי אלבין
פיו-ריכוז לפעול בחשבון כראות-עין

מכספים אלה, כי מעולם לא הסתכלה בניירות ניהול-החשבון בנושאה. היא יכלה רק להתעלף כאשר נאמר לה כי בחשבון נעשו פעולות בארבעה מיליון דולר תוך כמה שנים.
מרע היה צריך אלבין לעשות פעולות אלה בחשבון של רסי, ואולי גם בחשבונות אחרים? אלבין חשש כי מסיבה-הכנסה יחייב אותו לשלם מס מלא על עיסקות ניירות-הערך שלו, שכן לאור היקף המיסחר שלו מוכרחים היו לראות בו סוחר-ניירות-ערך. ואילו עיסקות שעשה על שמות אחרים יכול היה להעלים ממסיבה-הכנסה. בצורה כזו היה לו מקור בלתי-רגילה של כספים כביכול-לבנים, שבהם יכול היה לע" שות שימוש כחפצו.
חקירות המיסטרה גילו גם כי חלק ניכר מהכספים הללו שימשו לרכישת מטבע זר, והועברו לחשבונות בנקים בשווייץ. מדובר בסכומים של מיליוני דולרים. כאשר הגיעו אל החשבונות הללו, התברר כי אלבין רוקנם תמיד והעביר את הכספים מהם ליעדים אחרים, שלא ניתן לאתר אותם. הם לא הועברו בהעברה בנקאית, אלא הוצאו במזומן, והמושך הפקידם או העבירם לחשבון אחר, בבנק אחר, וכך שבר את הרציפות.
קיימת אפשרות סבירה כי מה שקרה בתיק של רסי קרה בעוד מיקרים של קרובי-משפחה שלו, או אחרים טובים שנתנו בו את אמונם.
יש ברשימה עוד כמה אנשים, שעזמו שוחחתי, אישים ידועים, שטע" נו בתוקף כי נתנו את הכסף כנאמנות עיוורת לגאון הפיננסי.
נשואה אינה החברה היחידה שבה יש מיקרים כאלה.

"טלקאר" — לא למכירה

רמי אונגר החליט סופית שלא למכור את סוכנות טלקאר. המייבאת מכונות אוטוביאנקי ולאנציה. הוא

יבואן-מכונות אונגר
לא מוכר

גייס מילווה נוח באירופה, פתר את הבעיות הפיננסיות, נשאר עם הסוכנות ועם הבניין שבו היא שוכנת.
הוא הביא את אשתו, **יעל**, לנהל את המכירות, והוא יתרכז בהקמת תשתית-חלפים רצינית, והחזרת הפיאם הפז' לני, שאת הויכוח לייבאו קיבל.

רסי שחר היתה חברתו של מיקי אלבין במשך שנים רבות. השניים גם נרשמו לנישואין. בשלב כלשהו נסוג אלבין מכוונתו להינשא לה, ואחר-כך הכיר את **גליה**, שהפכה אשתו ואם ילדיו. אבל הוא שמר על יחסי קרבה וידידות עם הרסה.

כאשר נפרדו, קנה לה מכונת מיני-מינוור חדשה ובית באילת, וגם הבטיח לה להמשיך ולנהל את חשבון-ניירות-הערך שפתחה בתקופת החברות עימו בחברת נשואה, שהיתה בבעלותו ובי-שליטתו.
תחילה היה אלבין נוהג לטלפן אליה מדי כמה ימים, לאמר לה אילו הוראות עליה לתת לנושאה לביצוע בתיק ניירות-הערך שלה.
לרסי היו ידידים טובים, שלה ולא של אלבין, שעסקו בצורה אינטנסיבית בפעילות בבורסה. כאשר גילו הללו את ההסדר שעשה עימה אלבין, היו מטלפנים אליה ושואלים בתמימות מה מיקי אמר לה לעשות. רסי לא חשדה בכלום והיתה אומרת להם, והללו מיהרו לפעול על-סמך המידע שקיבלו. עברו כמה חודשים עד שאלבין גילה את המקור המדליף מידע פנימי על עיסקותיו. הוא בא אל רסי — כפי שסיפרה לי לפני שנים, וחזרה שוב בשבוע שעבר — ואמר לה כי מכיוון שהיא מדליפה על כוונותיו, עליה למסור לו ייעוץ-לפעול בחשבונה כראות-עין, וכך הוא יוכל לפעול בחשבון ללא ידיעתה. היא תוכל, בכל פעם שהיא זקוקה לכסף, להורות למנהל-ההתיק להעביר לה כסף, וזה הכל.

רסי הסכימה, וכך פעל ההסדר כמה שנים, גם בתקופת הקצאת-האופציות האמורה. החשבון, אגב, פתוח וקיים עד היום.
כאשר באו חקירי-המיסטרה אל רסי ושאלו אותה על פרשת האופציות, לא ידעה במה המדובר. הם הראו לה את הרשימה המפורסמת, שלפיה הוקצו לה אופציות בערך נקוב של 100 אלף שקלים. הם אמרו לה כי השווי של מה שקיבלה היה 40 אלף דולר, ויום לאחר ההקצאה נמכרו האופציות הללו ב-60 אלף דולר. היא הרוויחה, אם כן, תוך יום אחד 20 אלף דולר.
רסי נשבעה כי לא ראתה פרוטה

"אגד" ימכור את "דיהטסו"

האוצר לוחץ על חברת אוד למכור את סוכנות-המכונות דיהטסו ואת בית המישרדים ("הפירמידה") שקנתה מ-אישה-עסקים **רמי אונגר**. האוצר טר עז כי אינו מוכן לסכסך את אוד, כאשר יש לה נכסים שאינה זקוקה להם ל- צורכי התחבורה הציבורית.

בלושטיין מתחיל לבנות ב"ל"

הקבלן **שלום בלושטיין** מתחיל לבנות בשטח מעבר לירקון, שקנה ב- מיכרז מטעם קבלני תלאיבי. עתה הוא יקים על מגרש של רונם כ-2000 מטר למיסחר, ובשלב שני, בשטח סמוך, 100 חדרים למגורים. בלושטיין בונה עתה במרץ רב את

הישראלים באים לאמסטרדם

אמסטרדם היא הבונזה של הישראליים הרוצים לעשות כסף. במקום ניתן לקנות כוזל בתים ישנים, לשפצם ולמכרם או להשכירם.
בין הבאים למקום — **הקבלן דודי לוי** שנמלט מישראל, שנבחרתו תן בידי כונס-נכסים. הוא רכש בית-מלון של 47 חדרים, וכמה מיזמים באזור. ביכר-דאם. הוא פתח גם כמה מיסעדות.

מיכני הקוטג'ים שלו באילת, שנמכרו יפה מאוד. הוא הצליח גם בעסק אחר. הוא היה המשיק העיקרי (75%, שהם 180 אלף דולר) בסרט עבודה בעניים. השותף השני היה **יצחק קרל**, מנכ"ל חברת נ.נ. ישראל. הסרט גורף קופות, ובלושטיין ירוויח כסף טוב על ההשקעה.
תוצאת-לואי נוספת: קול וגיוברי עבודה בעניים. **נתן דטנר ואבי קישניר**, רכשו דירות בפריז וייקס שלו באילת.

צפיר גוטליב

מגש הכסף

כפוסט'קומוס*

ומטאפיסיקה

היונה בעת מעופה החופשי, כשהיא חותרת באוויר וחשה בהתנודות, משר ערת אולי כי תחוף טוב יותר בחלל הריק.

קאנט (א) אילו היה כנמצא מנתח-מוח, כלונדון או בוגיבר העילית, אשר בכוחו להרחיק או להפריד את ההווה הלאומית מה...אני" (self בלעז), ניתן היה, בלא-קושי, לאתר איך-ספור מיקרים רחופים הראויים עלות על שולחנו. כמה חבל שאין מומחה כזה, אין מקרר גרוש ב...אני" טריים, מוכנים להשתלה, פרט אולי לתא-הקפאה שבו נותרו כמה מהמאה ה-17.

עד שיימצא אותו מומחה (אשר מן הסתם יירע להגדיר מהו "אני" ומה המרחק, הנכון" החייב לשרור בינו לבין ההווה הלאומית) אפשר תמיד לנסות את כוחה של התרופה הסינית העממית והזולה, יחסית, הריפוי בדיקור: מה שמכונה בלעז: הרוקציה הפנומנולוגית. המדובר בניתוח כלא הרדמה, בלא השתלה ואשר יש בו בכל זאת משהו משכך ומרפא. תחת להמשיך ולפרט כיצד מאתרים ומקרים את גנגלינוני העצב אסתפק בהמחשת השיטה, מבלי להסבירה.

(ב) בגלריה הלאומית בלונדון תלויה תמונת המפורסמת של בוטיצ'לי, "נוס ומארס" (ראה תמונה). אם נעתיק בדימוינו את הציור מיסגרתו ונשתמש בו כמעין ערשה מסגרת (פילטר) לבחינתם של דברים אחרים, פעולה שהיא, דרך אגב, מומלצת לגבי כל יצירת-אמנות רצינית, מעין בחינה אופטומטריסטית, נוכל להמשיך במישק ולחציב מעברו השני של הציור/ערשה את מושג הכסף של נתן אלתרמן. לפתע ניווכח מרוע הזוג המיתי, זה של אלתרמן, "נוסף טללי נעורים", עיני עד בלי קץ. ומי שיש לו נטייה פרוידיאנית ניסוק מיד אנכית ויגלה סכך רגשות-אם פוסט-קומוטאליים (שאחרי המישקל) כלפי האם כמובן, אשר ליבה נקרע מרוב צער של גילוי-עריות. משום כך,

שיקבל כפשוטם את דברי הגביר הויקטוריאני שהתגאה באוזני ידידיו כי מאז נטל לעצמו פילגש צעירה עלו חייה-נישואיו שלו על דרך הישר והם כעת הרמוניים ומאושרים. אולם למי שעייף מההסבר הארטי-אנאטי (תאנאטוס — דחף המוות בהגותו של פרויד) אפשר להציע אינטרפרטציה אחרת לגמרי, בלא חילול הקודש הכרוך בהשוואת אלתרמן לבוטיצ'לי. הציור, "חילול-קודש" מהווה את המפתח. בעצם, מרוע הוא צץ בהקשר זה? מנקודת-מבט שונה, מהווה מושג הכסף שיכתוב של מעמד הרסיני. כאן נעוץ השורש, השורש העמוק, של תחושת החילול, כפי שיכתוב בהמשך. שלפנו, אם כן, את שקופית בוטיצ'לי

בוטיצ'לי: ונוס ומארס, "עייפים עד בלי קץ... ונוספים טללי נעורים"

והכנסנו במקומה את שמונת, פרק יט. לפני שתכוננו כפרטים נתרשם תחילה מהדימוי באווירה, שלו תרשם הפאנתו הסיגנוני-ארכאי של השיר. מהבחינה הטופוגרפית גם בשיר יש הר או מקום נישא: בנתיב יעלו הם. בשני המקומות מדובר בקו תיחום, או גבול: "גבולות עשנים" / "והגבלת את העם לאמור הקשור לכס עלות בהר" (שם, יב). האנאלוגיה נמשכת, אם כביטויים עוטה תג ואימה" / "ויזה... בהיות בוקר... ויחרד כל העם במחנה" כמובן, השפה ובעיקר הזמן המקראי נושאים את הווייה ואין צורך בהבאת מקבילות נוספות, אם כי ראוי אולי להוסיף כי הנערה הנזכרת, ממגד יאור, ואילו משה, כידוע, נותר "מגד" מעניינת לא פחות דחיקת רגליהם המלאה, חסרת הפשרות, של לוחות-האבן, המחולפים בלוח-הכסף, היותם את מקומם. אכן, זה נס ש...אין שני" לו! המיספר הוגי — נערה ונער — מרמז על כך לא פחות מעצם היותם "ירויים", ממש כמו לוחות הברית הכתובים משני עבריהם, מזה ומזה הם כתובים. דומני שהאיסור המפורש על העם: "השמרו לכם עלות בהר... לא תיגע בו כי סקול

בגלל רגשות האשם, נופל הזוג, "ירוי", לרגליה, כמעין כפרה. גילוי-עריות הוא כמובן כפול, משום שהנערה הנזכרת הם מעין אח ואחות (בהיעדר הבחנה ברורה כינייה) וניתן להמשיך ולדבר על לידה מהופכת, אשר בה הילדים הם המולידים את ההורים. הרי האווירה בשיר היא של חריר-לידה. הדברים נשמעים מופרכים, אם לא סוטים, אך מי שיעיין כמאמר שכתב אלתרמן כי 20 שנים מאוחר יותר, ב-1969 (ככ"א, כרך, עמ' 272-273), בשם זהות ומילחמה, יגלה כי רעיון זה ממש חותם את הדברים, אשר נכתבו בעיצומה של מלחמת-ההתשה. מי שיתרחק ויקרא את הרשימה הקצרה ההיא ימצא בה כמה וכמה צירופים שמקורם במושג הכסף. כגון "אין שני", אשר עוד אשוב אליו בהמשך. מסתבר, איפוא, כי השיר המיוחד הזה פעל, לא רק על כל אחד מאיתנו, אלא אף באלתרמן עצמו והסיוען ששירתו הפוליטית היתה משהו משני שאותו הצליח "לתעל", או "לנקו" (דן מירון, ידיעות אחרונות, טרה, 26.9.84) לשולי יצירתו האמיתית וברוך וו שירה או אף העשיר אותה (ראה גם: דן מירון, שם, ערבפסח תש"מ, 31.3.80), ישכנע רק את מי

* פוסט'קומוס: מה שאחרי המישקל.

מגש הכסף

יותר מכל שיר אחד הפך "מגש הכסף" של נתן אלתרמן לשירה הלאומי של מלחמת העצמאות. השיר הפולחני, המיתולוגי באווירתו, המבוסס על דברים שאמר חיים ויצמן, היה לדור תש"ח מה שחזון העצמות היבשות מתוך ספר יחזקאל ובסדה של יצחק למדן היו ליישוב הארץ-ישראלי שלפני קום המדינה, ודוקלם באינסוף עצרות-עם, חגיגות, ימי-זיכרון וכינוסים פוליטיים ומפלגתיים.

בשנים האחרונות קמו עוררים על השיר התמים לכאורה. דומה שתמיכה גיבורית לא-רומאנית זו המציגה נער ועזרה המזוהים עם מגש של כסף שהפך מניב-לשון לאבזר תיאטרוני, שוב אינה מופלגתית כבימים עברו. יש אפילו טוענים שהיא קהה וחסרת רגישות.

אחרים העלו את ריבוי הקליטאות הלוקחות ממחסן התמאורות והסטייריאטיזם של ספרות התקופה, כמו אותה שתיקה הרת-משמעות של הגיבורים העיינים, וכן גם את הזיקה של שיר-העזרה-העניין שבכאן לשירי האחרים של המשורר. כך הסמק אם אותם נער ועזרה ויבורי השיר חיים או מתים, ספק המותיר אותם במעין מצב-גיניים של מתיס-חיים או חיים-מתים המוכר לנו יפה משימחת עניים על אלתרמן. כך גם הדרמאטיזם היתר-המציגה המזוהה אומה העומדת, "עוטה תג ואימה" למול הסחר דווקא; וכך גם השימוש באוקסימורון האופייני אף הוא באלתרמן (אוקסימורון הוא "מינורה" מיטית המזוהה הפכים. כאן: תג ואימה, למשל).

צפיר גוטליב, במאמרו הפרובוקאטיבי, מציע שני הסברים לשיר. הראשון משתמש בכלים מסיכואנליטיים להסביר כי זוג הנערים נוס, "ירוי" לרגליה של האם-האומה, והוא "נוסף טללי נעורים" "נעניף עד בלי קץ", כמעשה כפרה על חטא גילוי-עריות שחטאו מי שמוצגים כאן במעין אח ואחות זרים בכל לבד ממינם.

מנקודת-מבט אחרת מפרש הכותב את השיר כשיכתוב של מעמד הרסיני, תוך שהוא מוצא יוקט מניינות בין האירוע הדתי, כפי שהוא מתואר בתנ"ך, לבין האירוע הלאומי החילוני שבכאן.

מה שיוצא מן המיקוח-השדק כאן אלתרמן, מטביע את החייל העמוס-לעיפה בקצף משיחי נואל" ומתכחש, לדעת הכותב, לחוויות ולזהויות האנושיות. את לוחם גל-המתי-השיחור וקורבנו מצג אלתרמן כאנדרטת-שיש בנוסה גיבורי ברית-המועצות, אנדרטה הכורעת תחת נטל "שכב" מטאפיסי פסבדו-דתי."

"יסקל או ירה יירה" עשוי לשכנע גם את הקורא המפתח. בעצם, מרוע הוא צץ בהקשר זה? מבלי משים כמעט, חשפנו סוג אחר של רגש-אשם או חילול-קודש שקשור או מוטבע בשירי הירוע של אלתרמן. שהרי השנים הם במפורש "לובשי חול"; על פי ההיגיון של פרשנות המקרא הם חייבים למות (כי ברגם המקורי שעל ה"שקופית" הם שייכים לעם והאיסור לחצות את הקו ולטפס בהר חל עליהם).

ראוי אולי לפרוש על אשרטט את שתי התמונות באופן תרשימי. מצד אחד הרסיני עשן ועליו, בראשו, משה עם הלוחות, לוחות האבן. סביבו קריתחום ומעברו העם. בסכמה השניה שנשרטט הדר מוקף בגבולות עשנים והאומה — להבדיל מהעם — ניצבת על פיסגתו. כלומר, אלתרמן הכניס את האומה פנימה והסית את העשן, שיש לו כאן משמעות מיוחדת כממצע-המחשה של נוכחות האל, לגבולות המדיניים.

לפנינו איפוא ביטוי מובהק של קידוש-החול, או חילון הקודש המסתמך על תעול בלתי-מודע של מיטען אסוציאטיבי רגשי ממעמד הרסיני אל אירוע הנתפש, לכאורה, כחילוני. ללהטוט הזה מקבילה ראציונאליזציה הגותית ומי שמתעניין בפרוגרמה האלתרמנית ימצא את עיקבותיה בשירים כגון "חצרו של קיבוץ", שבו משבח המשורר מה שהוא מכנה "רפואי הלכה פסוקה ליסודי יצרים ודקם הוב", כלומר רפואי החברה החדשה, החינוך המשותף ופירוק התא המישפחתי, אשר אינם גורעים כמובן מעצמת יפתים עתיקה.

אולם אני נכנס כאן לביצה טובענית שבה נעה אולי עדיין המטוטלת הכבדה של אלתרמן, מהצבת סימני-שאלה וזעירים ליד הוד-מעתה, "הממלכה", ועד מחיקתם, במחק הגדול של מי שהתחרט והורה על חטא, למחרת בבוקר.

את אלתרמן עצמו אסור, וגם אי-אפשר, למחוק, נוסח האנציקלופדיסטים של סטאלין. יחד עם זאת ראוי אולי לבחון מחדש כיצד ומרוע יחד, כפי שקבע דן מירון, בצדק, להיות: "משורר האומה הרישמי כמעט של מדינת ישראל בעידן יסודי... משורר שחווית הקיום הקולקטיבית של האומה נעשתה לעניין המרכזי ביצירתו (פוליטי, או לא פוליטי? — ז.ג.), ובהודמנויות אחרות נראה כאילו היה הוא מבטאה של אותה חוויה. מעין דבר של האומה כולה" (דברים שהושמעו בישיבה מיוחדת של ועדת-החינוך של הכנסת, שקיימה לרגל יום-השנה העשירי לפטירת המשורר, 11.3.80, והתפרסמו בידעות אחרונות, שם). אלתרמן המשיפע, "דבר האומה", אינו מי שגרם כי "שולמית של מחר בהדרה מתלבשת ואסור להביט דרך חור המעלול". והיינו, האיש המתנגד התנגדות טרקלינית-דלפקטיבית, חכמה לטעמי, לתפישותיו ה"כנעניות" של רטוש, אלא האיש שלא הסתפק בהצצה ועקר את הדלת כולה מצריה! שהרי מושג הכסף שלו הפך

במהירות מפתיעה למעין תבנית יציקה לאומית בעלת אופי פולחני-חונך מובהק. ההתכה של ארוס, יצר החיים, בתאנאטוס, יצר המוות, של המיתוס הדתי בחילוני, הפוליטיזציה של ההווה במין אירוע פסבדו-קוסמי, כמוהו כתהליך יציקה או איחוי של ה"אני" הישראלי הפוסטנציאלי בשיכבה עבה של לבה מעבצעת שבה הוא נעטף ואשר דרכה הוא אמור לבטא עצמו.

אין כאן האלהה של האומה, כפי שמפתה לחשוב, אלא של היחיד. אך זה שוב אינו היחיד של ברנר, היחיד שצלליתו מופיעה תמיד מתוך הקאמרה האופסקורה (חור החושך) של היצירה הגדולה, היחיד שהוא באמת מנגד. היחיד של אלתרמן עוטה שכפ"ץ מטאפיסי פסבדו-דתי. התום הבוסרי שלו מגויס לעד בפזזה של תיפקוד סתור. כלומר, האלהה הנה במקביל התכחות מלאה למהותו האנושית, לדרגת התפתחותו היחסית שבה נעוץ שורש הטראגיות שבמעמדו. בזוהת ומילחמה. אשר נכתב כאמור ב-1969, הוא כבר כתגור מלא. כעת יש לפנות אליו במלים: "... בני, בני — או אבי, אבי, רכב ישראל ופרשיו, רכב ישראל וסבליו העמוסים לעיפה."

במילים אחרות, המיתואציה, הבלייל המשונה של דמויות המתנ"ך (רוד, אבשלום, אליהו) אותו רק אלתרמן בקלחתו, מטביע את החייל העמוס-לעיפה בקצף משיחי נואל. על מנת לעמוד על ריקנותה של הזהות התפוחה, המלאכותית, המתכחשת בצעם לניסיונו ומהותו האנושית של החייל, די לקרוא את אחד מסיפורי המילחמה הקצרים של טולסטוי (על קרבות סבסופול במלחמת קרים) זו מראה נאמנה.

אם לנסח את כל זה באופן פרדוקסלי, רווקא אלתרמן שהעריך את "היהודי החדש", הישראלי, גול ממנו את ה"אני" שלו, את אוצר חוויותיו, חרדותיו, ניסיונו, את מה שמפכה בו בחשאי, כשעה שהציב מולו אנדרטה עשויה שיש נוסח "גיבורי ברית-המועצות". ממילא טושטש

נתן אלתרמן

מגש הכסף

"אין מדינה נתנת לעם על מגש של כסף" חיים ויצמן

...והארץ תשקט. עין שמים אודמת

תעמעם לאטה

על גבולות עשנים.

ואמה תעמד — קרועת לב אך נושמת...

לקבל את הנס

האחד אין שני...

היא לטקס תפון. היא תקום למול סהר

ועמדה, טרם-יום, עוטה תג ואימה.

— אז מנגד יצאו

נערה ונער

ואט-אט יצעדו הם אל מול האמה.

לובשי חל וחגור, וכבדי נעלים,

בנתיב יעלו הם

הלוד והחרש.

לא החליפו בגדם, לא מחו עוד במים

את עקבות יום-הפרך וליל קו-האש.

עפים עד בלי קץ, נזירים ממרגוע,

ונוספים טללי נעורים עבריים —

דם השנים יגשו,

ועמדו לבלי-נוע.

ואין אות אם חיים הם או אם ירויים.

אז תשאל האמה, שטופת דמע-וקסס.

ואמרה: מי אתם? והשנים, שוקטים,

יענו לה: אנחנו מגש הכסף

שעליו לך נתנה מדינת-היהודים.

כך יאמרו. ונפלו לרגלה עוטיפי-צל.

והשאר יספר בתולדות ישראל.

האתגר התרבותי והאמנותי הגדול: לא פרוגרמה פוליטית, או חברתית, אלא העמדת שיעור החול על ראשו וסניגוריו של היש חזרה, מהחברה אל האדם.

נעמי הרי"ר

אסתטיקה של אילוצים

במובן מסוים ניתן לראות בכיכר הלבנה של דני קרוון מקבילה לעירו האידאית של פייר דלהפראנס'סקה איש הרנסאנס המוקדם. אולם בעוד שבעיר האידאית של פייר דלהפראנס'סקה לא קיים שום פסל, הרי שדני קרוון של דני קרוון היא הפיסול בעצמו — פיסול נטו". אמנון ברזל.

באחרונה התקיים טקס חנוכת הכיכר הלבנה, יצירתו הפיסולית-הסביבתית של דני קרוון, והעיר תלאיב זכתה בעוד כיכר, אולי המרשימה ביותר. במקביל לחנוכת הכיכר בגן שעל-שם אדית וולפסון ברחוב דרך השלום פינת דרך הטייסים, נערך במסגרת תלאיב סימפוזיון בן יומיים בנושא הפיסול הסביבתי בנוף עירוני, סימפוזיון שאילו הזמנו אורחים מחו"ל. הובאו דוגמאות שונות לפיסול ציבורי בערים שונות בעולם: בגנים ציבוריים, בחיק הטבע המקיף את העיר, לאורך של אוטוסטרדות. ניסו לענות על שאלות כמו, מה מעסיק את הפסל העכשווי? מהו הכיוון הכללי של אמנות החזרה והעיר? האם פיסול ציבורי בנוף עירוני עשוי להצליח? לדעת אמנון ברזל אין הגוף העירוני מקום ראוי להצבת יצירות אמנות, והרעש האופייני לעיר גדולה אינו הולם מצב של התבוננות. ג'דהיר, לעומת זאת, הוא הרע במיעוט.

ואכן, אין זה מיקרה שקרוון בחר למקם את הפרויקט הענקי שלו דווקא בגן שבראש גיבעה (מתכנן הגן: אדריכל-הגן צבי דקל).

דני קרוון נולד בתלאיב בשנת 1930, ברחוב ורובל פינת רחוב מאה שערים דאז, היום רחוב הכובשים. אביו היה גנן במחלקת הגנים של העירייה. לא שלמד את המיקצוע בפקולטה לאגרונומיה בעיר אירופית כלשהי. הוא למד והשתלם תוך כדי עבודה, גן מעשי. בסופו של דבר נתמנה הגנן הראשי של עירו. אז עוד לא היו בגנים "אדריכל-גן" וקרוון-הגנן עיצב כמו גנן. נטיעותיו וגידוליו את מרבית הגנים שבעיר: גן העצמאות, גן-עקב, גן-מאיר, הגנים שעל שפת הירקון, וכן גנים קטנים יותר, כגון גן-הפיסגה בפי, גן-הסתדרות.

דיונות, פרסים, כדורים

בהיותו בן 4 שנים, זוכר קרוון כיצר העמיסה המיטפת את כל מיטלטליה על גבי עגלה רתומה לסוס ויצאה בדרך לביתה החדש ליד בית הב'סה, או גבולה המזרחי של העיר — הבית היה האחרון בשורת בתים קטנים אחרים של גננים... נסענו בעגלה לאורך רחוב המלך ג'ורג', עלינו ברחוב דיונון, שהיה אז עדיין דרך עפר, ונכנסנו לסימטת צבי שפירא, ושם ירדנו מהעגלה והתיישבנו..."

קצה העולם. עיירה קטנה על שפת הים התיכון. טבע. מדרב. דיונות לבנות אינסופיות. פרסים עד למרחק. קולות החיקה של משאבות המים, ושריקות הכדורים כזמן המאורעות. נוף ילדותו. שנים מאוחר יותר יהווה זה מרכיב חשוב בשפתו האמנותית של דני קרוון.

מאז פריצתו הגדולה של קרוון בבייגלה של נוציה, בשנת 1976, הוא עוסק בעיקר בפיסול סביבתי. המדובר בעבודות שביניהן מפריד רוח זמן ניכר. הרי הן תלויות בגורמים רבים כליכר: תחילה, הזמנה ואישור ההזמנה עליידי רשות ציבורית, אחר-כך מיפגשים אינספור עם מתכנני ערים ואישי ציבור, פוליטיקה, משא ומתן עם קבלנים וגיוס כספים. רק אחרי כל אלה יוצא הפרויקט, סוף-סוף, לדרך. ההקצבים העומדים לרשותו מספיקים, בדרך-כלל, בדוחק רב. עיד שקונה פסל מוכן של פסל ידוע, מדגיש קרוון, "משלמת" לעתים יותר מאשר תמורת עבודה שאני עובד עליה שבע שנים". העבודה על כיכר לבנה ארכה 10 שנים.

פיסול של אחר עידן הסטודיו

"אני יוצא בעבודתי מאופי המקום עצמו. המקום יוצר את הגירויים מהם צומח הפרויקט". אין לקרוון אובייקטים מוכנים-למכירה בסטודיו שלו. אין ציור שאפשר לתלות על הקיר. אין פסל שניתן להעמיד על כן בסלון, בין הכורסה למיזנון. בעבודתו הוא מתחיל מנקודת האפס. תחילה

מוצע לו האתר, המיקום. אין אצלו סדר עדיפויות של חומרים. עצם הרעיון אינו נראה בעיניו. הוא משתמש/מנצל כל חומר אפשרי: עץ, בטון, ברונזה, אלומיניום, ברזל, רשא, חורשת-עצים, שיינטעו במקום, חול, מים, רוח, קרני-שמש, קרני-לילה.

פיסול מודרני עשוי להיות אנכי ולהתרומם לגובה כמו דמויות המצביאים באנדרטאות שמשכבר. אבל הוא גם עשוי להיות אופקי, פיסול שניתן לדרוך עליו ולהלך עליו כמו בכביש או על גבי מידרכה. אסתטיקה-לשם-עצמה אינה מעניינת את קרוון, חניך המורשת הסוציאליסטית, כמו שאין לו, לדבריו, שום עניין במונומנטאליות. "אני לא חושב שמה שיותר גדול יותר טוב. אני מחפש את הדבר הנכון. כל דבר שלי מתייחס לממדי גוף האדם, הגודל האנושי. האדם הוא לכיכר נקודת-המוצא. האדם נקודת-ההשקפה שלו, נקודת-הראיה שלו. אני יוצר למען בני אדם."

אמנות בצל (או לאור) השקפה הומאניסטית.

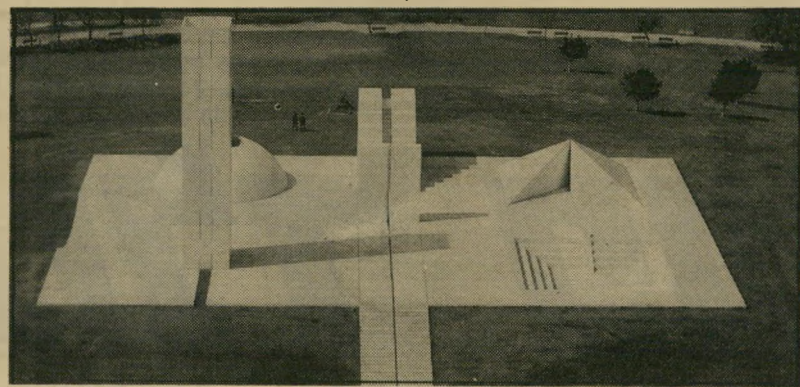
קבועים ומשתנים

הכיכר הלבנה שמרביתה של תלאיב משתרעת ממערב לה ואילו ממזרח לה נראים הרי-הודו, מבוססת על רכיבים (אלמנטים) בעלי אופי גיאומטרי מינימאליסטי, שאינם אטומים לגמרי. קובייה (אמפיתיאטרון), פירמידה (אחלה), מיגדל מלבני (נקודת-תצפית לעולים בו ו-עונג" לרוח מערבית), מיפסל מדרוג חצוי וחשוף (בעלייה — נקודת-תצפית, בירידה, מאחור, בריכת-מים בתוך חלל שקירותיו בטון וחוכית), כיפה חצויה אף היא (במרכזה עץ זית), שעון-שמש ומיפסל מדרוג המוביל לדרך סלולה במורד הגיבעה.

הכיכר כולה, על מיבניה, עשויה בטון לבן. מעצם ממדיה היא חייבה חלוקה ליחידות-מישנה מחולקות, בתורן, ליחידות-מישנה, כדי למנוע בקעים, סדקים ו"פיצוצים" מסיבות אקלימיות ופיסיקליות. האילוף הסכני הכתיב לקרוון את מסכת הקשרים והזיקות בין רכיביה השונים של העבודה, בינם לבין עצמם ובינם לבין "החוף". כך, כיוון שהריצפה אינה יכולה להיות מיקשה יצוקה אחת, הוא השתמש ברווחים או בשוליים ההכרחיים למעבר קרמים או קרדשא. כלומר, האילוצים הסכניים קבעו יותר מאשר קומפוזיציה כלשהי המוגדרת מראש. מכאן אמנותו של קרוון באסתטיקה הנובעת מתוך הצרכים הטכ-

רק שהזכירה לי את השנים היפות לפני מלחמת העולם השנייה שעשיתי באנגליה, אלא גם עסקה בסופר שהוא אחד החביבים עלי ביותר. גם-אני סבור שלא נס ליחו של מוהם ושהוא ראוי שכל ספריו, ולא רק ה"בסס סלרים" שבהם, יתורגמו לעברית.

רק בנקודה אחת נותרתי בלתי-משוכנע ואולי רק עדיין לא משוכנע. האם באמת נתכונן מוהם

דני קרוון: כיכר לבנה

בשם הספר, שנויות ושיכר, לכל מלא המשמעות, היפה כשלעצמה, שנתן דן מאקש לדחוס אל תוכו, ואולי יש לקרוא אותו כפשוטו.

א. לוינסון
נתן דן משיב: ייתכן מאוד שאתה צודק. אם ה"דו"ש" שלי מפריע להנאתך מן הספר, ותר עליה אלא שבמיקרה זה אין, לצערי, "כפשוטו". שהרי "פשוטם" של עוגיות ושיכר אלה אף הוא גיבולשן בסלנג האנגלי, שהוראתו "החיים הטובים", או, בסלנג שלנו, "פיף", כל מעמדי החיים. אם אתה רוצה להסתפק בכך — וזכותך. לי ככל זאת נרמה שלסומרסט מוהם יש כוונה נוספת בזיווגים אלה שהוא מצרף בשמות יצירותיו (ראה גם "הפרוטה והירח", למשל), והיא חיבור הפכים על דרך האירוניה. מובן שאין בהסבר שלי כדי לבטל את "פשוטו": כל הכיף שבעולם.

תרבות

נוכחות מצפונית

וויכוח לגיטימי

כפי שצפוי היה, מתחיל עתה, לא בלי התמה-מהות יתר, להישמע הקול השני במקלה-המוסר

סלמאן נאטור:

מה קרה למכונת של יוסקה בן-בורג'ילה

"זרקו אבן על המכונת של יוסקה בן-בורג'ילה."

כך נהגו לפתוח את מהדורת-החדשות. לא חשוב אם בבוקר או בכמעט חצות.

"כך נהגו" כי חדשות זה עניין של שיגרה, לא שחיקה ולא עיצוב של "הפאבליק אפייניו".

את הריאיון עם מקור בכיר במסכ"ל השאירו ליומן. ורק את רוני מילוא ציטטו מבין כל חברי הבית. לא חשוב מה שהוא אמר, כי העיקר נאמר בידיעה הבאה במהדורת-החדשות הפותחת צוהרי יום חמים ותמים. והתמונה שקישטה את דפי העיתונים הציבעוניים היא זו של מזכיר-המדינה קופץ אל מי הבריכה.

— מה קרה למכונת של יוסקה בן-בורג'ילה?

ילד עמד על אם הדרך, ועל ראשו כפיה אדומה, דגל של אומה שלמה, הקפיץ את כל המדינה ואת המוכיר אל תוך הבריכה הצלולה. לא סיימו את מהדורת-החדשות כי נותר מקום ליריעה אחרונה:

"שני צעירים נהרגו מידי חיילים. ונפצעו שלושה אחרים. כוחות מזוינים פתחו בחקירה וזכרי שלא ישוחררו בערבות עצמית, סגרו כוחותינו את השטח ואת המים והרסו רק חמישה בתים."

לא היה מקום לבורסה במהדורה הקצרה. גם לא לשביתה של המרדמים. כי כך נהגו לסיים את המהדורה.

לא היו בני-אדם שנשכו כלב, גם לא כל יום זה קורה, וממילא אין חדשות תחת השמש, כי כל מה שמתחדש תחת האש הוא נחלת השיגרה ורק השיגרה, ויבוא בעוד מהדורה.

ובפאבליק אפייניו" חושבים שזה לא כליכר נורא. מישוה אפילו טרח להגדיר את המצב בשתי מילים: זורקים ויורים, קמים וגופלים, וחורר חלילה.

על מה כוכים יפיי-הנפש? מה אתם תוחבים את האף? זה עוד נסכל, הרי עוד לא הגענו לצברה ושאתילה.

חס וחלילה!

תראה מה שקרה למכונת של יוסקה בן-בורג'ילה?

של סופרים, משוררים ואנשי-רוח; והתזמור של הנוכחות המצפונית בחברה הישראלית, על כל רבדיה, נעשה עשיר, אמיתי ומגוון. אמנם מדובר עדיין בחריגים, בקולות בודדים של יחידים, היוצאים נגד הזרם (ואין הם "יוצאים מהארון", כפי שהתבטאה נעמי שמר בצורה לא מוצלחת ב"דעות אחרונות"). אך קולות כשרים אלה צוברים תאוצה ומתגבשים, כאמור, לקול השני בוויכוח הציבורי המתנהל בארץ, וויכוח שבו נעלמות אט אט האופנות הספרותיות הפסבדופוליטיות ונחשפות תחתן עמדות-יסוד העולות ופורצות מתוך רבדים עמוקים יותר של הנפש.

לפני זמן-מה הציע חיים גורי בעיתון דבר "לקבא בשימצאל", לא לפני שהתאכזב, ואולי אף נואש מההכרעות המוסריות, מגילויי ההומאניזם ומתעצמות הנפש של העם היהודי: עמדה שהתחזקה אצלו נוכח הפירסום שבו זכה שירו הארסי, האנטי-ישראלי, של המשורר הפלסטיני מחמוד דרוויש.

בעבור זמן היה זה אהרן מגר אשר פירסם ב"ד" עות אחרונות מאמר פסקני ופשטני, תחת הכר: תרת: "נגד התאבדות", שבו התקשה, הוא עצמו, להבחין בין עצות מיקצועיות של מומחה לענייני שטחים לבין עמדה מוסרית של איש-רוח, וגלש, אגב כך, להרצאת דברים חפזה ובלתי שקולה.

ייתכן מייד, הוויכוח עצמו, זה המתנהל עתה בקרב אנשי-הרוח בארץ, בינם לבין עצמם, הוא וויכוח לגיטימי וחשוב, על כל הליל-היריעות שבו, אף אם פוליטיקאים המורגלים רק בדרכיהם שלהם, יפרשו זאת כבקיעים בשורות הסופרים והמשוררים, ואף אם "צידי בקיעים" ישתמשו ב"שללם" כדי לתקוע טריז, כדי להעמיק את הפער וכדי לנגח את מה שקרוי, לא בלי ציניות, מחנה השמאל. ציבור האינטלקטואלים בארץ איננו עדר של "אומרי הן" ואינו פועל לפי הוראות "המיפלה". זהו ציבור הפועל איש איש על-פי צרה-מצפון ומדרך עליידי ההכרה המוסרית, אף אם הרבר עומד בניגוד לקונסנטוס הלאומי וכרוך בהלקאה עצמית פומבית.

בדבריו של מגר, שבהם הוא מתריע מפני ההזדהות הריגשית וההכרתית עם התקוממות הערבים ומפני "המישנה הפטאלי של השמאל, שבו גדול כליכר חלקם של עיתונאים, סופרים, אמנים, אקדמאים..." נתגלו סתירות לא מטעות שאין זה הזמן והמקום לתארן. בין היתר הוא שואל: "אבל מה מציעה תנועת שלום עכשווי לגבי המצב הקונקרטי, הבעור?... האם אין זה כלל מחובתה — כמו מחובת עור תריסר תנועות (המשוך במעמד 30)

מחאה. נגד הכיכוש והריכוז — לאמר מה כן יש לעשות...?

ובכן, כאן, בשאלה זו, בתוכה קבור הכלב, זוהי שאלה מטעה שנשאלה שלא בזרז, אך בחיפזון ובלא שיקול הדעת, והיינו מצפים לה לא רק מפי אהרן מגד, אלא אף בבית-מדרשם של חיים גורי, חנוך ברטוב ודומיהם. מניסוח שאלה כגון זו קצרה הדרך אל מסקנות מוטעות, אל מבוך ואל מבוכה. זאת, כיוון ששום קבוצת-מחאה מבין אלה (וכשלושים) שהתארגנו עד היום, לא התיימרה לייעץ עצות מיקצועיות, או להביע דיעות של מומחים, או להניח על השולחן פיתרונות מוגמרים. לא, אין זה מחובתן לאמר מה כן יש לעשות, ואין זה מתפקידן. שום קבוצת אימהות, שום קבוצת תלמידי שמיניות בני 17, ואף קבוצת סופרים ואנשי-רוח אחת, לא התיימרה ליטול על עצמה את המיבצע ההנדסי המסוכן של פיתרון הסיכסוך הישראלי-ערבי על ההיבטים הטכניים, המדיניים והבין-לאומיים שבו. כולנו מייחלים ליום שבו תקום הממשלה ותעשה זאת בכוחות עצמה, ובעצה אחת עם אנשי-המקצוע שלה בתחומי הביטחון, הצבא והכלכלה. אם, חלילה, ייסגרו מקורות-המים בארץ, הרי שקבוצת-המחאה שיתארגנו, אף הן לא יהיו מורכבות כולן מאנשי-מקצוע. צוע בתחום המים, והאזרחים שיצטרפו אל ההתגייסויות הספונטאניות ימחו כנגד הצמא: כולם רוצים מים יהיה כתוב על השלטים בהפגנות. האם גם אז יקום אהרון מגד וישאל את השאלות הנ"ל? הן התכלית העליונה של תנועות-המחאה, אלה שהתארגנו על רקע האירועים בשטחים, היא למחות למחות כנגד העוול, למחות כנגד אי-הצדק, כנגד האלימות, כנגד שפיכות דמים של חפים מפשע וכנגד הוועיה כפי שזו באה לביטוי במציאות ימינו אלה. והמסר הוא מוסרי — לא הנרסי, לא מיקצועי, לא ניהולי ולא פורגראמטי.

אפשר שתנועות-המחאה אלה היו באמת "מסכנות את עצמם קיומנו הפיסי בארץ-ישראל", דבריו אהרן מגד, אילו התייחסה ממשלת ישראל אל הסיכסוך המדיני-המשמעותי בכיכר, בצעומות ובאמצעי-ההתקשרות, כאל עצות מיקצועיות, כאל חוות-ידעת של מומחים או כאל סעיפים מתוך חוזה שלום שיש לשימש כלשונם. כיוון שאין הדברים כך, וכיוון שהכל יודעים, כי לכשיפתחו הדיונים על פיתרון השלום, אם וכאשר יתקיימו, איש לא יתעניין בחוות דעתם ה"מיקצועיות" של אנשי-המחאה בארץ, אבל יתייחסו גם יתייחסו אל רוחם ואל עמידתם המוסרית — כיוון שכך, אל לו לאהרן מגד לראות במחאה הציבורית "סימפטום להתנוונות החוש הטיבעי של הגנה עצמית", כלשונם. אדרבה, אות של כוח היא. ואם עמדתו שלו התחזקה, כפי שהוא כותב, בעיקבות אותו שיר שינאה, מוטב לו שירגיע: לא לשלום עם דרוושים מהסוג הזה מייחלים כולנו, אלא עם דרוושים מסוג אחר. ואם מחמוד דרוויש המשרר יקצין את עמדותיו, ויבקש לממש הלכה למעשה את הנאמר בשירו, היינו, לגרשני מעל אדמת מולדת, ארץ-ישראל, הרי שלא אהסס לפגוש בו בשרה-הקרב ואף לירות בו.

שמעון צמרת ■

מבה ומשב

האנס ריכטר בישראל

הסופר המערבי-גרמני בן ה-80 האנס ורנר ריכטר, מי שירוע בעיקר כמייסד של "חבורה 47", מבקר בימים אלה בישראל. "חבורה 47" היתה יוזמתו ובת-טיפוחו. הרעיון היה לכנס אחת לשנה, בכל פעם במקום אחר בגרמניה, את טובי הסופרים והמשוררים בני הדור שלאחר המלחמה. כל מיפגש כזה נמשך 3 ימים, והמש"תתפים היו קוראים בו מיצירותיהם ושומעים את ביקורת חבריהם. בין משתתפי ה"חבורה" היינריך באל, גינתר גראס, זיגפריד לנץ, אינגבורג כמאן, מרטין ואלר ודור סופרים מפורסמים כיום.

דיאליזה עצמית עשה אשר במשך ארבע ואף חמש פעמים ביום. הוא חיטא את ידי, ניקה את אזור הבטן, לבש מסכה על פיו והחזיר לחורים שקית חדשה. מדי פעם התפתחו דלקות מסביב לחורים בבטן ואלה גרמו לו סבל כל יתואר.

השתיק את אמו ואמר: "אל תכתבי את שמות בית-החולים והרופא. שאלוהים יעניש אותם, ולא אנחנו". המישפחה פנתה לבית-החולים ב"ליוטון. בזמן הבריקות עוד היתה בהם תיקווה כי הכל חלום בלחות, כי היתה טעות, כי הילד בריא ואינו זקוק לדיאליזה. אבל התיקווה לא התגשמה. להיפך, בב"ליוטון חשבו שהמצב קשה מאוד. נאמר להם שתיפקוד הכליה עומד על 8% בלבד ואין מנוס מדיאליזה, אבל לא מכשיר-דיאליזה הדרוש טיפול בבית-החולים שלוש פעמים בשבוע, אלא מכשיר נייד שהחולה סוחב על גופו.

הראו לו שקית נוזלים בעלת תכולה של שני ליטר והסבירו לו שהנוזל יוחזר לגופו בעזרת צינור שיחובר לבטן, ישהה בגוף שש שעות, יבצע את פעולת הכליה ואז לאט-לאט, יתנקז שוב לתוך השקית שתהיה צמודה לגופו של אשר כל היום.

ארבע שקיות כאלה הוא צריך להחליף במשך יום, כל יום, כל שבוע, כל חודש. באותו שבוע עצרה מכונית מול ביתה של מישפחת ששון ופרקה ארבעים רבים. בארבעים היה מלאי של שקיות עם תמיסת ריאנול למשך חודש.

מנותק

מהחיים

אשר הפסיק לעבוד במספרה. הכ"ח חורה שאהב נעלמה. החברים התגייסו לצבא ובסופר-שבוע שכתו להזמין אותו למסיבות. בחור בן 18 מחובר לדיאליזה ומנותק מהחיים. "אחרי שמונה חודשים ראיתי שאני לא יכול יותר להמשיך, והתאבדות נראתה לי כפיתרון לא רע", אמר.

ההורים נבהלו ולקחו אותו לפסיכולוגית של בית-החולים ב"ליוטון. היא הרגיעה אותו ואז עלה, בפעם הראשונה, רעיון ההשתלה. אשר התלהב. הרופאים המליצו להשתמש בכליה של ברמישפחה.

ברגע הראשון נראה היה כאילו נמצא הפיתרון בהישג ידו, אבל, כשהלכו הביתה ועשו ספירת מלאי של המישפחה הסתבר שהאם חולת לב, האב סובל מלחץ-דם גבוה, האח הבכור חולה אסטמה, האחיות נשואה, אם לילד

נולד פנת"ם

באשר כמשך כל השנים היה איום. היחס היה מעליב, האחיות היו חסרות סבלנות, הרופא היה רע לב. אשר ונמצאת בהריון. מי שנותר היה האח הצעיר של אשר. התחילו לגשש מה דעתו על תרומת

עם אמו לורט ששון, שחיה וסבלה עם אשר במשך שבע שנים את כל ריגעי הפחד והסבל ויחד אותו קיוותה שיבוא יום ואלוהים יעזור. האלוהים הופיע בדמותו של הדוקטור שמואלי.

להתקף גרלו והמישפחה היתה בטוחה שהילד הולך ומבריא. גם אשר, שהפך בינתיים לנער, חשב כך. הוא התחיל לצאת לכילויים עם חברים, התאהב בבחורה ומצא עבודה במספרה של ג'קלין ליכטנשטיין בתל-אביב. הוא עבד כחופף ראשים והלקחות אהבו אותו. עדינותו ונימוסיו היו דבר מאוד בלתי רגיל בנוף הישראלי.

ואז, לפני שנתיים, כשהכל נראה בסדר, חלה אשר. לחץ-הדם שלו עלה באופן דראמטי, הוא נעשה צהוב וחלש.

הרופא אמר שמצבו הידרדר והוא זקוק לדיאליזה. באותה תקופה עברה מישיפתת ששון לגור בבית חדש ושכנה קרובה, שהיתה חולת כליות, היתה מחוברת למכונת-דיאליזה. מישפחת ששון הבינה במה דברים אמורים.

מספרת האם לורט: "כשאמר לי שמדובר בדיאליזה רציתי למות. שהי' לי שלי יכלה את החיים שלו ככה, כמו שהכנה שלי' בכיתי כל הלילה". גם אשר לא ישן באותו הלילה, ובבוקר למחרת הוא הודיע להוריו שהוא מסרב להיות מחובר למכשיר-דיאליזה שלוש פעמים בשבוע. "אתה תמות", אמרו לו ההורים. "בסדר, אז אני אמות", ענה אשר, בן ה-17 וחצי.

באותו הבוקר נולד הרעיון לנסות ולהתייעץ עם רופא אחר בבית-החולים אחר. מספרת האם: בית-החולים שטיפל

ל שנה ב"26 לפברואר תהיה חאפלה ענקית בבית מישפחת ששון באור-עקיבא. ב"26 לפברואר השנה, קיבל אשר, הכן השני של המישפחה את חייו במתנה. הוא נולד מחדש. אשר נולד בפעם הראשונה לפני כמעט 20 שנה ללורט ואלי ששון, זוג עולים חדשים שהתיישבו באור-עקיבא. עוד חמישה ילדים נולדו למישפחה וכולם גדלו בדירת שני חדרים והיו שמחים בחלקם.

באחת השמחות הללו, בפיקניק ש"ע שנה המישפחה, הרגיש אשר בן ה-13 רע מאוד. למחרת היום הוא נלקח לרופא, אבל הבריקות לא גילו דבר. אחרי 5 ימים, כשהתגלה שיש לו דם בשתן, חזר אשר לרופא. הרופא רשם לו אנטיביוטיקה, אך לא הסביר להורים ממה בריוק סובל הילד. ההורים, מצידם, לא דרשו לדעת פרטים נוספים. האנטיביוטיקה עזרה. הילד "כאילו" הבריא, אך לאחר כמה חודשים שוב הופיע דם בשתן, וחזרו תחושות החולשה וההרגשה הרעה. שוב חזר על עצמו הביקור אצל הרופא ושוב קיבל אשר אנטיביוטיקה. וחזר חלילה. אז גם נאמר להורים שאשר סובל כנראה ממשוה בכליות.

הטיפול האנטיביוטי הביא לשקט של כמה חודשים, הרווחים בין התקף

השתלת-כליות

השתלת-הכליות הראשונה נערכה בצרפת על-ידי רופא צרפתי בשנת 1903/4. הרופא לקח כליה אחת מאשה בריאה והעביר אותה לאשה חולה. שתי הנשים מתו. בעיקבות זאת נפסקו ההשתלות למשך 50 שנה.

ב-1959 ערך רופא אמריקאי קאי השתלת-כליות בארצות-הברית והחולה הבריאה. מאז מבצעים השתלות-כליה בכל העולם. בארץ נערכה השתלת הכליה הראשונה ב-1968 בידי הפרופסור דוד ארליך. תחש-תלה הצליחה ומאז נעשות גם בארץ השתלות-כליה.

מדוע רופאי אמריקאי ב-עניין השתלות-כליה, שראה אור ב-1983, משתבר שעד אז עמד אחוז-ההצלחה של השתלת-הכליה על 80%. מאז עברו כמה שנים ואחוזי ההצלחה אף גדלו. הרפואה ניצחה את הס-בע.

מדוע כליה?

שלוש התמקידים העיקריים של הכליות הם:
(1) הוצאת הפסולת מהגוף.
(2) יצירת השתן ומבאן גם איזון הנוזלים בגוף.
(3) איזון רמת לחצי-הדם.

כליה לאחיו, והאח הסכים מייד. אך אז נחרדה האם: "פחדתי שתחת ילד אחר חולה, יהיו לי שני ילדים חולים ואני אהיה אשמה. לא יכולתי להסכים לזה." רעיון התרומה של בן-משפחה ירד

מעל הפרק, ואשר סבל שוב ממצבי-ריוח איומים והרגיש שאפסו סיכוייו. אבל בבילוסון הרגיעו אותו והוריעו לו שהוא נרשם בתור להשתלה ובגלל גילו הצעיר הוא יקודם בתור. בינתיים

בטן חרושה שני החורים הקטנים יותר בביטנו של אשר הם החורנים שדרכם הוחדר הצינור הקבוע, שדרכו הוכנסה תמיסת הדיאליזה. התמיסה עשתה את פעולת הכליה ונפלטת שוב

המשיך אשר ללכת עם השקית הצמודה לגופו. לעיתים הוא סבל מזיהום בחור שבבטן ואף סבל מכאבים, אבל התיקוה עזרה לו להחזיק מעמד.

במישפחה הוחלט לבקש עזרה מהקדרי שים. לורט ואשר נסעו למצריים והש-תטחו על קיברו של הבאבאסאלי ומי-למלו תפילות. חודש אחרי שחזרו ממצריים, ב-25

לתוך השקית שאותה נשא עימו כל העת. את שקיות התמיסה היה עליו להחליף ארבע פעמים ביום, יום ביומו. הצלקת הארוכה שעל גופו היא צלקת הניתוח להשתלת כליה, שמנע ממנו סבל רב ואף הציל את חייו.

בפברואר ב-9.30 בבוקר צילצל הטלפון בבית מישפחת ששון. אשר ענה לטלפון. היה זה הרופא שלו שאמר: "בוא אני חושב שיש לנו כליה מתאימה בשבילך." אשר לא אמר מילה להוריו. הוא לקח מונית ונסע לבית-החולים. חיכו לו שם, ערכו בדיקות אחרונות, נתנו לו לחתום על טפסים והשכיבו אותו במיטה. "לא פחדתי בכלל. הרגשתי שימחה שאני הולך להציל את עצמי או לגמור עם הוועה הזאת." רק כששכב במיטה הירשה לצוות להוריע להוריו שהוא עומד לעבור את הניתוח.

מספרת האם: "קיבלתי את ההודעה והתחלתי לרעוד. צעקתי משימחה ובכיתי מפחד כל הדרך לבית-החולים. חשבתי מה אני אעשה אם הוא ימות בניתוח. טילפנתי לכל המישפחה ובי-קשתי שירליקו נרות בשביל הילד. פחדתי כל-כך. כשבאתי לבית-החולים הוא כבר היה בתוך חדרי-הניתוח ולא נתנו לי לראות אותו.

"ישבתי בחוץ עם בעלי ולא דיברנו. רק התפללנו כל הזמן. אחרי שלוש שעות יצא דוקטור שמואלי, שהוא הבן אדם הכי טוב בעולם, ואמר לנו שהניתוח הצליח. לא יכולתי להפסיק לבכות מרוב אושר. הדוקטור הציל את הילד שלי. נתן לי אותו במתנה. שאלוהים ישמור על שניהם."

ההחלמה היתה מהירה. אחרי שלושה שבועות חזר אשר הביתה עם צלקת נוספת על הבטן ועם תיקוה לחיים חדשים. "לא התעניינתי של מי הכליה. אמרו לי שהיא של בחור צעיר. לא שאלתי יותר שאלות, כדי לא להביך אף אחד. אני מודה למישפחה של הבחור הצעיר שנתנה לי חיים. אני עדיין נוסע לביקורת בבית-החולים ומקוה לחזור בקרוב לעבודה.

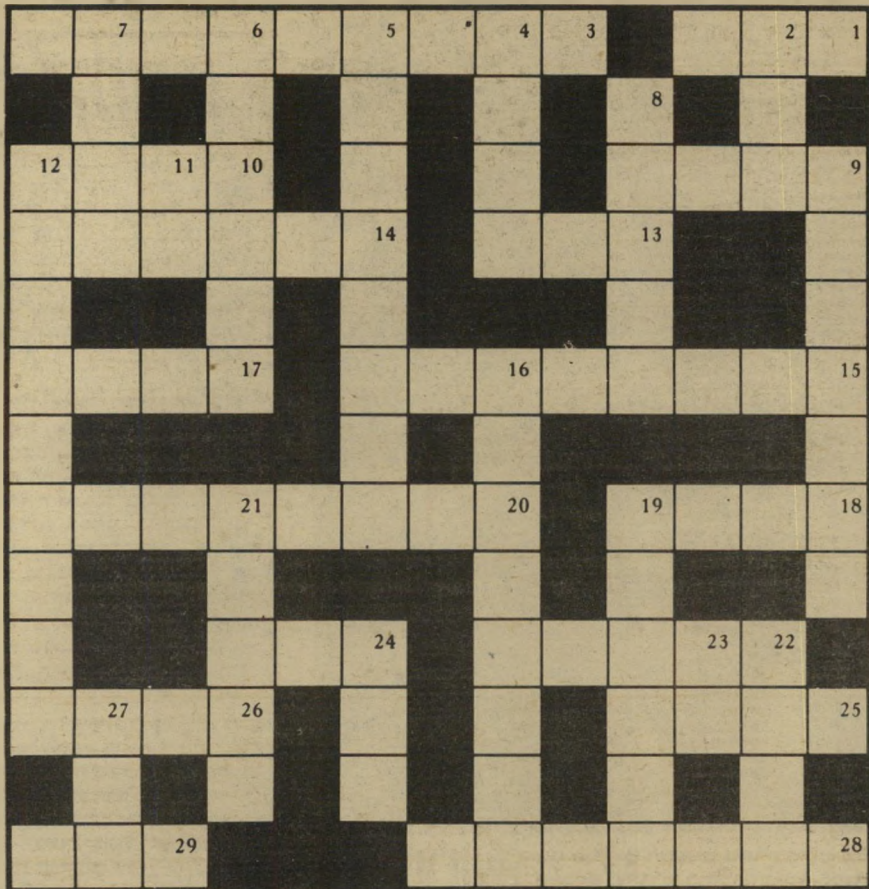
"הלקוחות שלי התגעגעו אלי. אני יודע, כי טילפנו אלי והתעניינו בי. אני חושב שאתחיל גם לצאת ולבלות כמו בחורים אחרים בני גילי. מקווה למצוא חברה — הרי עכשיו אני בריא. אבל יחד עם החזרה שלי לחיים נורמאליים אני אקדיש מאמצים ומרץ כדי לשכנע כמה שיותר אנשים להסכים לתרום אברים להשתלה במיקרה מוות. אני חושב שאני חייב את זה לאנשים שעוברים עכשיו את הוועה שאני עברתי."

דניאלה שמי
צילם: אלי דסה

חוכף המכורסמים כל כוכבי ישראל עברו חפיפה מ-החת לידיו של אשר. אשר מכיר את כולם. שחקנים, זמרים, אנשי-תיקשורת ואחרים. אשר מקווה לחזור ב-קרוב לעבודה במספרה. "הלקוחות שלי התגעגעו אלי. אני יודע, כי טיל-פנו אלי והתעניינו בי," הוא אומר. בתמונה מימין: אשר בעבודתו במס-פרת ג'קלין. בתמונה התחתונה: עם הזמר חיים משה שאותו הוא מעריץ.

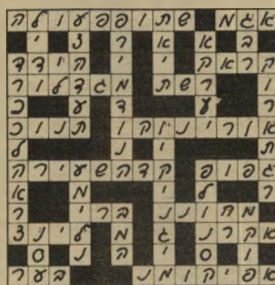

מאונך:

- (15) אף-על-פי שאינו במקומו, אין השימחה שורה במעונו (4,4):
 (17) הכניסו לו זוגה במזיד (4):
 (18) את דרכה החלה העיר בצרה (4):
 (20) זמנה יגיע! היו מתריעים באיום (4,4):
 (22) יש דרישה מחודשת ברבר צבע המדים, שהוא לא טוב (5):
 (24) ספור החוליה, איזה קטע! (3):
 (25) שרף למען ברית-אחים (4):
 (26) יש לקבוצ קו קבוע (4):
 (28) מה למדנו השנה ממישנת תש"ח? (4,3):
 (29) תשעה באב מקל עלינו (3):
- מאונך:
 (2) רומש ברכו לכנסת (3):
 (4) חייב להגיע אל היעד בשביל נעלם (4):
 (5) מה שטרומפלדור הראה לתוקפיו בעונג רב (5,3):
 (6) אורח שפוי בימים משכבר (6):
- (7) יגיעו בטרם יפול עלינו שחר (4):
 (8) מה שאנחנו הקמנו למען ילדינו (5):
 (9) רכשו שכונה בירושלים ונפלו קרבן לרמאויות (7):
 (11) בקושי בעל אחוזה (2):
 (12) בקשה ממגישת-החדשות ברדיו להשיב תשובה מיד דית (4,5):
 (16) נעמיד דרית-חמוצת המימן בראש דאגתנו — נאום קנ' טור (4,4):
 (19) מיסדר-ביתר היה בכריסניה (6):
 (21) ירקתי על חייל במדי צה"ל — התוודה בצער המתנחל (5):
 (22) פעמיים נכשל בחוק היסוד (4):
 (23) בעל האחוזה מ11 מאונך עומד על הראש, אבל במידה (2):
 (24) חבורת רחוב (3):
 (27) שלוש מאות יחידות בקנה אחד (3):

פתרון תשבצופן 2640

תאווה לעיניים והנאה לחושים

לפני 53 שנה נוסדה חברת פלפוט, אז מיפעל קטן לגלויות צבעוניות, בשני חדרים קטנים בשכונת מונטיפיורי שבשוליה המזרחיים של תל-אביב (מול הקרייה של היום). בשנת 1988 קבוצת פלפוט היא תשלובת של חברות העוסקות בעיצוב, ייצור ושיווק של כ-10 אלפים פריטים.

פלפוט מוניטין בינלאומי והיא משמשת אבן-שואבת לאמנים רבים, מהארץ ומח"ל, המעוניינים שיצירותיהם יופיעו בהדפסה האמנותית של פלפוט. חברה שרשמה לעצמה פרס-עיצוב בינלאומיים כמעט בכל תחומי ההדפסה, העיצוב והייצור.

הפריט האחרון שראה אור בהוצאת פלפוט הוא הגדה יפהפיה של פסח, בת 80 עמודים, שכולה תאווה לעיניים והנאת-חושים מקסימה, ואשר צוירה על-ידי היינץ זליג, הודפסה על נייר-קלף מעולה ושזורים בה ציורי ותחריטי הצבע המקסימים של זליג.

היינץ זליג הוא יליד גרמניה של ראשית המאה, שנודע בגין הציורים, הליטוגרפיות ואיורי-הספרים שלו. הוא השתתף בתערוכות רבות-מוניטין ברחבי עולם (גם בארץ) וערך תערוכות-יחיד בקנדה, שווייץ, גרמניה, ניר-יורק, שיקאגו וח'פה.

טרדי-כני
 השכרת רכב
Thrifty
 Car Rental
 ☎ (03) 283281-2

תן טרמפ לחייל

למניעת איידס בסקס: השתמש בבתולה. למניעת ציחוח בטלפון: במכשיר BUGALARM.
 אנו מספקים גם:
 * שירות לגילוי האוננות
 * מכשירים להקלטת שיחות
 * מזכירות אוטומטיות
רדיו דוקטור בע"מ
 ת"א, שלום עליכם 18, טל' 286444

העולם הזה מחירון מינויים

(בתוקף החל מ-14 אפריל 1988)

לחצי שנה	לשנה	מוני בארץ (כולל משלוח ומע"מ)
110 ש"ח	207 ש"ח	מוני בדואר-אוויר לאירופה (כולל משלוח ומע"מ)
135	256	מוני בדואר-אוויר לארצות-הברית. דרום-אפריקה. פנמה, תאילנד (כולל משלוח ומע"מ)
200	376	מוני לארגנטינה (כולל משלוח ומע"מ)
250	476	

איתן עמיחי הדברת מזיקים

בע"מ

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, עירפול מיוחד לארועים למניעת יתושים וחרקים מעופפים.

רמת-גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272, טל. 03-75-22-777

בשמירה על בריאותך ורכושך

1997 1778-1787

מרים
בניחני

מזל החודש:

שור

מה צפוי לשוורים

ב-1988?

1988 ממנקת את בני מזל שור ומפצה אותם על זמנים קשים שמהם סבלו בעבר הלא רחוק. אך יש לזכור שהטוב אינו מוחלט מאמלט לעולם, וגם בשנה שבה הכוכבים נמצאים במצב טוב, יש חודשים נוחים פחות. אך יחסית תהיה זו שנה טובה במיוחד לשוורים.

מה יקרה השנה לבני מזל שור?

כוכב יופיטר, שנקרא גם המיטיב הגדול, נכנס למזל שור ומאפשר לבני המזל ליהנות משפע של הזדמנויות חדשות. כוכב יופיטר קשור בהתפתחות, בהתקדמות ובהתמודדות עם האמת. לא תמיד קל לקבל את המציאות כפי שהיא ולהתכחש מטעויות ומאש-ליות.

כוכב יופיטר קשור בנסיעות לחו"ל, בלימודים, באהבות חדשות, בנישואין, בלידות ובהריונות וכן בהזדמנות לבצע שינויים בעבודה, ולעבור לתפקיד או למקום עבודה נעימים, יוקרתיים וטובים יותר. בשנים האחרונות סבלו בני מזל שור מבעיות כלכליות. גם בעיה זו תבוא על פיתרונה, אם כי

קיימת השנה תקופה נוחה פחות, שבה חוזר מצב הכוכבים לזמן קצר למצב שהיה בסוף 1987. את התקופה הנוחה פחות יחושו בעיקר מי שנולדו בסוף מזל שור.

כוכב פלוטו, שנמצא במזל עקרב כבר כמה שנים, משפיע בכל שנה על קבוצה אחרת במזל. במעברים הוא עלול לעזע ולגרור לשינויים דרמטיים ולעיתים אף לא צפויים. מעברים אלה מסמלים סיום פרק בחיים ותחילתו של פרק חדש וטוב יותר. לגבי מי שנולדו בין ה-30 באפריל ועד ה-6 במאי תהיה זו שנה גורלית מאוד.

שאר בני מזל שור יוכלו לנצל היטב את המצאותיו של כוכב יופיטר במזלם ולשפר מאוד את חייהם. הכוכבים סטורן ואוראנוס, שנכנסו למזל גדי בחודש פברואר השנה, יוצרים זווית חיובית כלפי מזל שור ומוסיפים כוח, ביטחון ויציבות לבני המזל. איך תראה, אם כך, התקופה שבין אפריל 1988 לאפריל 1989?

עבודה וקריירה

כאמור, מביא עימו כוכב יופיטר אפשרויות והזדמנויות חדשות. הבית בהורוסקופ שמיצג את העבודה (בית שש) מושפע אמנם מקרינה לא קלה של הכוכבים אוראנוס וסטורן, והדבר יכול לאלץ את השוורים לעבוד קשה, אולם הפעם יהיה פיצוי למאמץ. אפשרויות הקידום, שיפור התנאים, המעמד והעניין בעבודה הן רבות.

כספים

הכוכבים, שהציקו לבני מזל שור בשנים האחרונות ואשר מיקומם גרם לבני המזל בעיות כלכליות, החליפו מזל. המעבר ישפיע לטובה ומצבם הכספי של השוורים יהיה טוב יותר מבשנים עברו. מיוני עד נובמבר חוזרים כוכבים אלה למזל קשת, אולם הם ימצאו במעלות האחרונות של מזל קשת, דבר שיספיע על מי שנולדו בסוף מזל שור, ויגרמו לתקופה לא נוחה, אך מנובמבר תחלוף ההשפעה והמצב הכלכלי ישתפר.

בריאות

השנה יהיה נושא הבריאות בעייתי לבני המזל. למרות ששנה זו נחשבת לטובה יהיו תקופות שבהן יהיו בני מזל שור רגישים. השנה יסבלו בני המזל מבעיות של דרכי השתן או מהגרונן. לנשים בנות שור עלולות

ענייני כספים יעסיקו אותכם בתקופה הקרובה. האפשרות לשפר את מצבכם תלויה

לא מעט ברצונם הטוב של ידידיכם. אלה עשויים להשפיע בצורה משמעותית על העתיד הקרוב וכדאי שתהיו ערים לנקודה זו ותדאגו לכך שהם אכן יעשו למענכם פעולה שעבורם רם אינה מהווה מאמץ מיותר, ולכם היא תהיה משמעותית מאוד. בתחום הרומאנטי - זהו הזמן להיכרות חדשה. בעבודה - לא תהיה זו תקופה קלה.

יוס'ההולדת שלכם מקרוב והחודש הקרוב יהיה קל יותר מהקודם. הבריאות והחופש, ומצב הרוח יהיו אופטימי יותר.

הבעיות הכספיות, שהם ידעו אתכם באחרונה, מתחילות להסתדר. סיכסוך בגלל בעיות כספיות, ירושם להתחלף חשבוה, שכבנו אינכם יכולים להבין את משמעותה. אך צעד, שיעשה בעקבות אותו סיכסוך, יביא בהמשך השנה לפיתרון של בעיה שהייתה לכם בחשך 1987. פניעות והיכרות חדשות ייפכו את חג'הצמאות לשמח במיוחד.

בריאותכם אינה טובה. עליכם לנוח עד כמה שהזמן מאפשר לכם. כוח ההתנגדות שלכם אינו רב בתקופה האחרונה ואתם נוטים לחלות. בריאותם של קרובי-מישפחה גורלת מכם רב. ענייני כספים מטרדיים אתכם מאוד השנה, אולם המתנה נעימה בין ה-21 ל-23 בחודש, סכסוך קטן או ידיעה על אמשות לרוע הלישור המצב יהיה כלכלי ירוממו את מצב'הרוח. נסיעה לחו"ל עולה עכשיו על הפרק. מומלץ לצאת לחופש.

אין רב להתקופה האחרונה ואתם נוטים לחלות. בריאותם של קרובי-מישפחה גורלת מכם רב. ענייני כספים מטרדיים אתכם מאוד השנה, אולם המתנה נעימה בין ה-21 ל-23 בחודש, סכסוך קטן או ידיעה על אמשות לרוע הלישור המצב יהיה כלכלי ירוממו את מצב'הרוח. נסיעה לחו"ל עולה עכשיו על הפרק. מומלץ לצאת לחופש.

אין רב להתקופה האחרונה ואתם נוטים לחלות. בריאותם של קרובי-מישפחה גורלת מכם רב. ענייני כספים מטרדיים אתכם מאוד השנה, אולם המתנה נעימה בין ה-21 ל-23 בחודש, סכסוך קטן או ידיעה על אמשות לרוע הלישור המצב יהיה כלכלי ירוממו את מצב'הרוח. נסיעה לחו"ל עולה עכשיו על הפרק. מומלץ לצאת לחופש.

אין רב להתקופה האחרונה ואתם נוטים לחלות. בריאותם של קרובי-מישפחה גורלת מכם רב. ענייני כספים מטרדיים אתכם מאוד השנה, אולם המתנה נעימה בין ה-21 ל-23 בחודש, סכסוך קטן או ידיעה על אמשות לרוע הלישור המצב יהיה כלכלי ירוממו את מצב'הרוח. נסיעה לחו"ל עולה עכשיו על הפרק. מומלץ לצאת לחופש.

אין רב להתקופה האחרונה ואתם נוטים לחלות. בריאותם של קרובי-מישפחה גורלת מכם רב. ענייני כספים מטרדיים אתכם מאוד השנה, אולם המתנה נעימה בין ה-21 ל-23 בחודש, סכסוך קטן או ידיעה על אמשות לרוע הלישור המצב יהיה כלכלי ירוממו את מצב'הרוח. נסיעה לחו"ל עולה עכשיו על הפרק. מומלץ לצאת לחופש.

אין רב להתקופה האחרונה ואתם נוטים לחלות. בריאותם של קרובי-מישפחה גורלת מכם רב. ענייני כספים מטרדיים אתכם מאוד השנה, אולם המתנה נעימה בין ה-21 ל-23 בחודש, סכסוך קטן או ידיעה על אמשות לרוע הלישור המצב יהיה כלכלי ירוממו את מצב'הרוח. נסיעה לחו"ל עולה עכשיו על הפרק. מומלץ לצאת לחופש.

אין רב להתקופה האחרונה ואתם נוטים לחלות. בריאותם של קרובי-מישפחה גורלת מכם רב. ענייני כספים מטרדיים אתכם מאוד השנה, אולם המתנה נעימה בין ה-21 ל-23 בחודש, סכסוך קטן או ידיעה על אמשות לרוע הלישור המצב יהיה כלכלי ירוממו את מצב'הרוח. נסיעה לחו"ל עולה עכשיו על הפרק. מומלץ לצאת לחופש.

אין רב להתקופה האחרונה ואתם נוטים לחלות. בריאותם של קרובי-מישפחה גורלת מכם רב. ענייני כספים מטרדיים אתכם מאוד השנה, אולם המתנה נעימה בין ה-21 ל-23 בחודש, סכסוך קטן או ידיעה על אמשות לרוע הלישור המצב יהיה כלכלי ירוממו את מצב'הרוח. נסיעה לחו"ל עולה עכשיו על הפרק. מומלץ לצאת לחופש.

אין רב להתקופה האחרונה ואתם נוטים לחלות. בריאותם של קרובי-מישפחה גורלת מכם רב. ענייני כספים מטרדיים אתכם מאוד השנה, אולם המתנה נעימה בין ה-21 ל-23 בחודש, סכסוך קטן או ידיעה על אמשות לרוע הלישור המצב יהיה כלכלי ירוממו את מצב'הרוח. נסיעה לחו"ל עולה עכשיו על הפרק. מומלץ לצאת לחופש.

אין רב להתקופה האחרונה ואתם נוטים לחלות. בריאותם של קרובי-מישפחה גורלת מכם רב. ענייני כספים מטרדיים אתכם מאוד השנה, אולם המתנה נעימה בין ה-21 ל-23 בחודש, סכסוך קטן או ידיעה על אמשות לרוע הלישור המצב יהיה כלכלי ירוממו את מצב'הרוח. נסיעה לחו"ל עולה עכשיו על הפרק. מומלץ לצאת לחופש.

ומה נשכינו לביתו

בני מזל שור ידועים כאנשים שהאהבה והרומאנטיקה חשובים להם מאוד. שנה זו מאפשרת להם ליהנות משפע של אהבה, פרשיות רומאנטיות ופופולאריות בקרב בני המין השני. הרווקים והפנויים יוכלו למצוא לעצמם בני-זוג, שעזים יחלקו את חייהם ואף יוכלו להינשא. זוגות נשואים, שהקשר ביניהם מעורער, יגיעו למסקנה שאין טעם בקשר עקב ועל כן הם צפויים לפרידה. אך גם אם צעד כזה יכאיב בתחילה - הוא יביא בעקבותיו את השינוי הרצוי ופרשה חדשה וברירה יותר תחליף את זו המסובכת וחסרת התכלית.

זוגות נשואים, שחיהם מתנהלים כשור, רה, יוכלו לחשוב על הרחבת המיטתם. תקופה פחות נוחה תהיה בין מחצית מאי למחצית יולי. תהיה זו תקופה שתעמיד במבחן קשרים רבים ולא תקל על מי שקשריהם אינם יציבים דיים. יתכנו אף פרידות, אך, כאמור, קשרים, שלא יעמדו במבחן המציאות, עדיף שיסתיימו תחת שימשכו, ויגרמו סבל ועוגמת נפש.

הרע נד' עד ה-23 מצביעים על פתח רב ונטייה לריב ולהסתכסך עם בני הזוג ועם הסביבה. אל תמהרו לצאת בהאשמות, גם אם אתם צודקים. לא תצליחו לשכנע והאווירה מסביב תהיה קשה ובלתי נעימה. לכן חשוב שתהיו באיפוק וזהו מבליעים, ביקורים פתאומיים של ידידים, כי עקר מבין הסין השני, ומהשתתפות באירועים ציבוריים, ספורים, או בידור סמוך אחר, יביא להפתעות שישפיעו על חייכם. סכסוך כסף יעורר לכם למשך תוכנית חשובה ולהתעבר על הקשיים שנוצרו.

ענייני מגורים מעסיקים אתכם עכשיו. כסף, שישפיעו על חייכם, יעזרו לכם לשפץ, לשפר או אף למצוא מקום מגורים נוח יותר. בזמן האחרון סבלתם מבדידות. הבית, שבדרך כלל היה הזמה אדם, נותר ריק. עכשיו המצב עומד להשתנות. אתם נוטים להתרגש, להתפעל ולדבר בצורה פוגעת וישייה מדי. התקפנות החבוהה בכם יוצאת עכשיו בקלות ובלא שליטה. בתחום הרומאנטי אתם נהנים מעליה בפופולאריות.

הבריאות אינה טובה. חשוב שתשפלו בעצמכם ותבדו מה אינו כשורה. יתכן שילא יהיה קל לנלות את הבעיה אך חשוב לאתר אותה בזמן כדי לפונע סיכונים. בעבור זה יש פי שמנסה לצמצם את התקדמותם אולם סכסוך חדשים מוכים לבוא לעורכם. אפילו אם אינכם מכירים אותם היטב, מאוחר יותר הם עלולים להחיל לכם אכזבה, אולם ביתניים דווקא הם מחאיים להושים לכם סיוע ועידוד. בין הנושאים עליכם. כדאי לנהוג בחרת תקיפות ובהחלפות.

ענייני מגורים מעסיקים אתכם עכשיו. כסף, שישפיעו על חייכם, יעזרו לכם לשפץ, לשפר או אף למצוא מקום מגורים נוח יותר. בזמן האחרון סבלתם מבדידות. הבית, שבדרך כלל היה הזמה אדם, נותר ריק. עכשיו המצב עומד להשתנות. אתם נוטים להתרגש, להתפעל ולדבר בצורה פוגעת וישייה מדי. התקפנות החבוהה בכם יוצאת עכשיו בקלות ובלא שליטה. בתחום הרומאנטי אתם נהנים מעליה בפופולאריות.

הבריאות אינה טובה. חשוב שתשפלו בעצמכם ותבדו מה אינו כשורה. יתכן שילא יהיה קל לנלות את הבעיה אך חשוב לאתר אותה בזמן כדי לפונע סיכונים. בעבור זה יש פי שמנסה לצמצם את התקדמותם אולם סכסוך חדשים מוכים לבוא לעורכם. אפילו אם אינכם מכירים אותם היטב, מאוחר יותר הם עלולים להחיל לכם אכזבה, אולם ביתניים דווקא הם מחאיים להושים לכם סיוע ועידוד. בין הנושאים עליכם. כדאי לנהוג בחרת תקיפות ובהחלפות.

ענייני מגורים מעסיקים אתכם עכשיו. כסף, שישפיעו על חייכם, יעזרו לכם לשפץ, לשפר או אף למצוא מקום מגורים נוח יותר. בזמן האחרון סבלתם מבדידות. הבית, שבדרך כלל היה הזמה אדם, נותר ריק. עכשיו המצב עומד להשתנות. אתם נוטים להתרגש, להתפעל ולדבר בצורה פוגעת וישייה מדי. התקפנות החבוהה בכם יוצאת עכשיו בקלות ובלא שליטה. בתחום הרומאנטי אתם נהנים מעליה בפופולאריות.

הבריאות אינה טובה. חשוב שתשפלו בעצמכם ותבדו מה אינו כשורה. יתכן שילא יהיה קל לנלות את הבעיה אך חשוב לאתר אותה בזמן כדי לפונע סיכונים. בעבור זה יש פי שמנסה לצמצם את התקדמותם אולם סכסוך חדשים מוכים לבוא לעורכם. אפילו אם אינכם מכירים אותם היטב, מאוחר יותר הם עלולים להחיל לכם אכזבה, אולם ביתניים דווקא הם מחאיים להושים לכם סיוע ועידוד. בין הנושאים עליכם. כדאי לנהוג בחרת תקיפות ובהחלפות.

ענייני מגורים מעסיקים אתכם עכשיו. כסף, שישפיעו על חייכם, יעזרו לכם לשפץ, לשפר או אף למצוא מקום מגורים נוח יותר. בזמן האחרון סבלתם מבדידות. הבית, שבדרך כלל היה הזמה אדם, נותר ריק. עכשיו המצב עומד להשתנות. אתם נוטים להתרגש, להתפעל ולדבר בצורה פוגעת וישייה מדי. התקפנות החבוהה בכם יוצאת עכשיו בקלות ובלא שליטה. בתחום הרומאנטי אתם נהנים מעליה בפופולאריות.

הבריאות אינה טובה. חשוב שתשפלו בעצמכם ותבדו מה אינו כשורה. יתכן שילא יהיה קל לנלות את הבעיה אך חשוב לאתר אותה בזמן כדי לפונע סיכונים. בעבור זה יש פי שמנסה לצמצם את התקדמותם אולם סכסוך חדשים מוכים לבוא לעורכם. אפילו אם אינכם מכירים אותם היטב, מאוחר יותר הם עלולים להחיל לכם אכזבה, אולם ביתניים דווקא הם מחאיים להושים לכם סיוע ועידוד. בין הנושאים עליכם. כדאי לנהוג בחרת תקיפות ובהחלפות.

ענייני מגורים מעסיקים אתכם עכשיו. כסף, שישפיעו על חייכם, יעזרו לכם לשפץ, לשפר או אף למצוא מקום מגורים נוח יותר. בזמן האחרון סבלתם מבדידות. הבית, שבדרך כלל היה הזמה אדם, נותר ריק. עכשיו המצב עומד להשתנות. אתם נוטים להתרגש, להתפעל ולדבר בצורה פוגעת וישייה מדי. התקפנות החבוהה בכם יוצאת עכשיו בקלות ובלא שליטה. בתחום הרומאנטי אתם נהנים מעליה בפופולאריות.

הבריאות אינה טובה. חשוב שתשפלו בעצמכם ותבדו מה אינו כשורה. יתכן שילא יהיה קל לנלות את הבעיה אך חשוב לאתר אותה בזמן כדי לפונע סיכונים. בעבור זה יש פי שמנסה לצמצם את התקדמותם אולם סכסוך חדשים מוכים לבוא לעורכם. אפילו אם אינכם מכירים אותם היטב, מאוחר יותר הם עלולים להחיל לכם אכזבה, אולם ביתניים דווקא הם מחאיים להושים לכם סיוע ועידוד. בין הנושאים עליכם. כדאי לנהוג בחרת תקיפות ובהחלפות.

ענייני מגורים מעסיקים אתכם עכשיו. כסף, שישפיעו על חייכם, יעזרו לכם לשפץ, לשפר או אף למצוא מקום מגורים נוח יותר. בזמן האחרון סבלתם מבדידות. הבית, שבדרך כלל היה הזמה אדם, נותר ריק. עכשיו המצב עומד להשתנות. אתם נוטים להתרגש, להתפעל ולדבר בצורה פוגעת וישייה מדי. התקפנות החבוהה בכם יוצאת עכשיו בקלות ובלא שליטה. בתחום הרומאנטי אתם נהנים מעליה בפופולאריות.

הבריאות אינה טובה. חשוב שתשפלו בעצמכם ותבדו מה אינו כשורה. יתכן שילא יהיה קל לנלות את הבעיה אך חשוב לאתר אותה בזמן כדי לפונע סיכונים. בעבור זה יש פי שמנסה לצמצם את התקדמותם אולם סכסוך חדשים מוכים לבוא לעורכם. אפילו אם אינכם מכירים אותם היטב, מאוחר יותר הם עלולים להחיל לכם אכזבה, אולם ביתניים דווקא הם מחאיים להושים לכם סיוע ועידוד. בין הנושאים עליכם. כדאי לנהוג בחרת תקיפות ובהחלפות.

ענייני מגורים מעסיקים אתכם עכשיו. כסף, שישפיעו על חייכם, יעזרו לכם לשפץ, לשפר או אף למצוא מקום מגורים נוח יותר. בזמן האחרון סבלתם מבדידות. הבית, שבדרך כלל היה הזמה אדם, נותר ריק. עכשיו המצב עומד להשתנות. אתם נוטים להתרגש, להתפעל ולדבר בצורה פוגעת וישייה מדי. התקפנות החבוהה בכם יוצאת עכשיו בקלות ובלא שליטה. בתחום הרומאנטי אתם נהנים מעליה בפופולאריות.

הבריאות אינה טובה. חשוב שתשפלו בעצמכם ותבדו מה אינו כשורה. יתכן שילא יהיה קל לנלות את הבעיה אך חשוב לאתר אותה בזמן כדי לפונע סיכונים. בעבור זה יש פי שמנסה לצמצם את התקדמותם אולם סכסוך חדשים מוכים לבוא לעורכם. אפילו אם אינכם מכירים אותם היטב, מאוחר יותר הם עלולים להחיל לכם אכזבה, אולם ביתניים דווקא הם מחאיים להושים לכם סיוע ועידוד. בין הנושאים עליכם. כדאי לנהוג בחרת תקיפות ובהחלפות.

ענייני מגורים מעסיקים אתכם עכשיו. כסף, שישפיעו על חייכם, יעזרו לכם לשפץ, לשפר או אף למצוא מקום מגורים נוח יותר. בזמן האחרון סבלתם מבדידות. הבית, שבדרך כלל היה הזמה אדם, נותר ריק. עכשיו המצב עומד להשתנות. אתם נוטים להתרגש, להתפעל ולדבר בצורה פוגעת וישייה מדי. התקפנות החבוהה בכם יוצאת עכשיו בקלות ובלא שליטה. בתחום הרומאנטי אתם נהנים מעליה בפופולאריות.

להיות בעיות בתחום הגינקולוגי ועל כן כדאי שיגשו להיבדק במיקרה של תופעות שאינן מוכרות. תקופה רגישה יותר מבחינה בריאותית מתחילה במחצית יולי ומסתיימת בסביבות ה-21 בינואר 1989.

מגורים

מי שחושבים על שינוי, יוכלו ליהנות מהזדמנויות מפתיעות. תנאי המגורים יש-תפרו השנה. אפשר יהיה לרכוש, או לשכור דירה מרווחת יותר בסביבה טובה יותר. מי שחושבים לשפץ את ביתם, לרכוש מערכת ריהוט חדשה או לעבור לדירה גדולה יותר יהנו מתוצאות טובות מאלה שציפו להן.

נסיעות ולימודים

נסיעות לחו"ל, אשר בדרך-כלל אינן מאפיינות את בני מזל שור, עלולות על הפרק השנה. רבים מבני מזל שור, שבמשך רוב השנה מעדיפים להימצא במקומות שאלהם הם רגילים, יסיכמו לוותר על הנוחות וליהנות מנסיעה לשם טיול, או לצורך עבודה או השתלמות. זוהי שנה שבה יצליחו השוורים בלימודיהם, ורבים מביניהם יפנו לכיוון חדש ומעניין יותר.

ההרגשה הכללית אינה קלה. אינכם חשים טוב מסיבות רבות. בעבודה אתם מצליחים.

אתם יצירתיים יותר ומוצאים שפע של רעיונות, המעוררים הערכה מצד הסביבה. אולם בשורות מעציבות על-לוח להגיע. תצטרכו להיות עירניים ולהשגיח על הקרובים אליכם. ה-21 עד ה-23 עשויים להיות מסוכנים לילדים וכדאי לפקח עיניים. בתחום הרומאנטי צפויות הצלחות. קשרים חשובים מהעבר הרחוק מתעוררים מחדש.

אתם נחוצים במאבק פנימיים קשים. הרצון לבצע שינויים בעבודה דורש סכסוך לוחם על תוכניות אחרות הקשורות להתפתחותם או להתקדמותם בחיים. הסאבך חריף השכר בוע יורם לכם לראות את הדברים בפרספקטיבה נכונה יותר. שינוי בדיעה יהיה חזק. אפשרות חדשה נפתחת לפניכם והיא קשורה למקום העבודה. אינכם נחוצים במצב שבו אתם יכולים להחליט את התנאים ועל כן כדאי שתתפשרו ותוותרו על תוכניות, כדי לאפשר לכם תואר-עבודה מוכים יותר.

עבודה רבה ותוספת אחריות מוטלים עליכם. אל תעמיסו על עצמכם יותר ממה שאי-תם יכולים לשאת. אתם נס אתם מוכרים כאנשי שים חרוצים, אולם הבריאות עלולה להיפגע מחוסר שינה ועודף מאמץ. ענייני כספים משפיעים הרחק, אך בטר וזה הרחוק ייתפרו הבעיות המרכזיות ש-מעסיקות אתכם השנה. בין ה-21 עד ה-23 של מומלץ לקחת סיכונים. אירגון מחדש של משקיהבית יקל עליכם בתקופה הקרובה.

ענייני מגורים מעסיקים אתכם עכשיו. כסף, שישפיעו על חייכם, יעזרו לכם לשפץ, לשפר או אף למצוא מקום מגורים נוח יותר. בזמן האחרון סבלתם מבדידות. הבית, שבדרך כלל היה הזמה אדם, נותר ריק. עכשיו המצב עומד להשתנות. אתם נוטים להתרגש, להתפעל ולדבר בצורה פוגעת וישייה מדי. התקפנות החבוהה בכם יוצאת עכשיו בקלות ובלא שליטה. בתחום הרומאנטי אתם נהנים מעליה בפופולאריות.

הבריאות אינה טובה. חשוב שתשפלו בעצמכם ותבדו מה אינו כשורה. יתכן שילא יהיה קל לנלות את הבעיה אך חשוב לאתר אותה בזמן כדי לפונע סיכונים. בעבור זה יש פי שמנסה לצמצם את התקדמותם אולם סכסוך חדשים מוכים לבוא לעורכם. אפילו אם אינכם מכירים אותם היטב, מאוחר יותר הם עלולים להחיל לכם אכזבה, אולם ביתניים דווקא הם מחאיים להושים לכם סיוע ועידוד. בין הנושאים עליכם. כדאי לנהוג בחרת תקיפות ובהחלפות.

ענייני מגורים מעסיקים אתכם עכשיו. כסף, שישפיעו על חייכם, יעזרו לכם לשפץ, לשפר או אף למצוא מקום מגורים נוח יותר. בזמן האחרון סבלתם מבדידות. הבית, שבדרך כלל היה הזמה אדם, נותר ריק. עכשיו המצב עומד להשתנות. אתם נוטים להתרגש, להתפעל ולדבר בצורה פוגעת וישייה מדי. התקפנות החבוהה בכם יוצאת עכשיו בקלות ובלא שליטה. בתחום הרומאנטי אתם נהנים מעליה בפופולאריות.

הבריאות אינה טובה. חשוב שתשפלו בעצמכם ותבדו מה אינו כשורה. יתכן שילא יהיה קל לנלות את הבעיה אך חשוב לאתר אותה בזמן כדי לפונע סיכונים. בעבור זה יש פי שמנסה לצמצם את התקדמותם אולם סכסוך חדשים מוכים לבוא לעורכם. אפילו אם אינכם מכירים אותם היטב, מאוחר יותר הם עלולים להחיל לכם אכזבה, אולם ביתניים דווקא הם מחאיים להושים לכם סיוע ועידוד. בין הנושאים עליכם. כדאי לנהוג בחרת תקיפות ובהחלפות.

ענייני מגורים מעסיקים אתכם עכשיו. כסף, שישפיעו על חייכם, יעזרו לכם לשפץ, לשפר או אף למצוא מקום מגורים נוח יותר. בזמן האחרון סבלתם מבדידות. הבית, שבדרך כלל היה הזמה אדם, נותר ריק. עכשיו המצב עומד להשתנות. אתם נוטים להתרגש, להתפעל ולדבר בצורה פוגעת וישייה מדי. התקפנות החבוהה בכם יוצאת עכשיו בקלות ובלא שליטה. בתחום הרומאנטי אתם נהנים מעליה בפופולאריות.

הבריאות אינה טובה. חשוב שתשפלו בעצמכם ותבדו מה אינו כשורה. יתכן שילא יהיה קל לנלות את הבעיה אך חשוב לאתר אותה בזמן כדי לפונע סיכונים. בעבור זה יש פי שמנסה לצמצם את התקדמותם אולם סכסוך חדשים מוכים לבוא לעורכם. אפילו אם אינכם מכירים אותם היטב, מאוחר יותר הם עלולים להחיל לכם אכזבה, אולם ביתניים דווקא הם מחאיים להושים לכם סיוע ועידוד. בין הנושאים עליכם. כדאי לנהוג בחרת תקיפות ובהחלפות.

ענייני מגורים מעסיקים אתכם עכשיו. כסף, שישפיעו על חייכם, יעזרו לכם לשפץ, לשפר או אף למצוא מקום מגורים נוח יותר. בזמן האחרון סבלתם מבדידות. הבית, שבדרך כלל היה הזמה אדם, נותר ריק. עכשיו המצב עומד להשתנות. אתם נוטים להתרגש, להתפעל ולדבר בצורה פוגעת וישייה מדי. התקפנות החבוהה בכם יוצאת עכשיו בקלות ובלא שליטה. בתחום הרומאנטי אתם נהנים מעליה בפופולאריות.

הבריאות אינה טובה. חשוב שתשפלו בעצמכם ותבדו מה אינו כשורה. יתכן שילא יהיה קל לנלות את הבעיה אך חשוב לאתר אותה בזמן כדי לפונע סיכונים. בעבור זה יש פי שמנסה לצמצם את התקדמותם אולם סכסוך חדשים מוכים לבוא לעורכם. אפילו אם אינכם מכירים אותם היטב, מאוחר יותר הם עלולים להחיל לכם אכזבה, אולם ביתניים דווקא הם מחאיים להושים לכם סיוע ועידוד. בין הנושאים עליכם. כדאי לנהוג בחרת תקיפות ובהחלפות.

ענייני מגורים מעסיקים אתכם עכשיו. כסף, שישפיעו על חייכם, יעזרו לכם לשפץ, לשפר או אף למצוא מקום מגורים נוח יותר. בזמן האחרון סבלתם מבדידות. הבית, שבדרך כלל היה הזמה אדם, נותר ריק. עכשיו המצב עומד להשתנות. אתם נוטים להתרגש, להתפעל ולדבר בצורה פוגעת וישייה מדי. התקפנות החבוהה בכם יוצאת עכשיו בקלות ובלא שליטה. בתחום הרומאנטי אתם נהנים מעליה בפופולאריות.

הבריאות אינה טובה. חשוב שתשפלו בעצמכם ותבדו מה אינו כשורה. יתכן שילא יהיה קל לנלות את הבעיה אך חשוב לאתר אותה בזמן כדי לפונע סיכונים. בעבור זה יש פי שמנסה לצמצם את התקדמותם אולם סכסוך חדשים מוכים לבוא לעורכם. אפילו אם אינכם מכירים אותם היטב, מאוחר יותר הם עלולים להחיל לכם אכזבה, אולם ביתניים דווקא הם מחאיים להושים לכם סיוע ועידוד. בין הנושאים עליכם. כדאי לנהוג בחרת תקיפות ובהחלפות.

ענייני מגורים מעסיקים אתכם עכשיו. כסף, שישפיעו על חייכם, יעזרו לכם לשפץ, לשפר או אף למצוא מקום מגורים נוח יותר. בזמן האחרון סבלתם מבדידות. הבית, שבדרך כלל היה הזמה אדם, נותר ריק. עכשיו המצב עומד להשתנות. אתם נוטים להתרגש, להתפעל ולדבר בצורה פוגעת וישייה מדי. התקפנות החבוהה בכם יוצאת עכשיו בקלות ובלא שליטה. בתחום הרומאנטי אתם נהנים מעליה בפופולאריות.

הבריאות אינה טובה. חשוב שתשפלו בעצמכם ותבדו מה אינו כשורה. יתכן שילא יהיה קל לנלות את הבעיה אך חשוב לאתר אותה בזמן כדי לפונע סיכונים. בעבור זה יש פי שמנסה לצמצם את התקדמותם אולם סכסוך חדשים מוכים לבוא לעורכם. אפילו אם אינכם מכירים אותם היטב, מאוחר יותר הם עלולים להחיל לכם אכזבה, אולם ביתניים דווקא הם מחאיים להושים לכם סיוע ועידוד. בין הנושאים עליכם. כדאי לנהוג בחרת תקיפות ובהחלפות.

21 בפברואר - 22 באפריל

21 ביולי - 20 באוגוסט

21 במרץ - 20 באפריל

20 בינואר - 18 בפברואר

22 באוקטובר - 22 בנובמבר

קטנים, יש אנשים קטנים. ככה זה גם בדוגמנות.

הדוגמנות טוענות שצריך לעשות הפרדה בין הסוגים השונים של הדוגמנות. הפרדה זו אינה קיימת בארץ. תמי כרעמי: בחוץ לארץ, הדוגמנות מחולקות לשטחים שונים, והחלוקה יורדת לפרטים הכריזמטיים. יש דוגמנות יות מיוחדות לפרוות, ודוגמנות מיוחדות לבגדיים. לכל תחום הדוגמנות שלהן. בארץ כולן עושות את הכל. קארין דונסקי: בארץ כולן עושות את הכל, כי רק ככה אפשר להתפרנס. השוק פה אינו די גדול כדי שדוגמנות תוכל להרשות לעצמה להתעסק רק בתחום אחד.

אבל לא כל דוגמנות באמת טובה כהכל. הנה, סמיר קלצ'נסקי מצלמת נהדר, אבל על הבימה היא נראית ציף לונגית ומניאטורית. אף אחד לא ישים לב אליה על הבימה. בעת האחרונה יש בארץ ריבוי עצום של דוגמנות חרשות. בתיספור לדוג-

השבוע חגג ביל שפירא ב"נסיח". הוא בא מהכלא האמריקאי. בכלא חזר בתשובה ותיכנן בריחה.

בתמורה שיטתית הם נקבעים כאן. אסירי ציון ואסירי עולם, המחפשים בעת צרה את חסותה של מדינתם הנשכחת. השבוע הגיע מארצות-הברית אסיר עולם, ויליאם שפירא (62), שסיפורו מיסטריוזי ומזוה, שונה מכל האחרים.

אבי וילמן, העולם הזה

אסיר משוחרר

ומבנו המסומם. אנשים מסויימים ניצלו הזדמנויות וזו כדי לטפול עלי אשמה אכזרית. אני יודע שכל האסירים טוענים כי הם חפים מפשע. אני באמת חף מפשע, וכל מילה נוספת בנושא הזה תאלץ אותי לסיים את הראיון.

ביל, תמיד ידעתי בלב שלי, עמוק בפנים, שאתה חף מפשע, מתרפקת עליו אשה בשחורים במסיבה בבסיס. שפירא מחייך, נענה לחיבוקה הקולני. מילים כאלה חביבות על אסירים כדומים.

יהודי יחיד בכלא

13 שנים ישב שפירא בכלא. בתחילה בכלא רייפורד. המי כונה הסלע, בצפון מדינת פלורידה. שם כלואים האסירים המסוכנים. חמש שנים שהיית שם. 12 אנשים בתא אחד. לא עוברים. לא עוסקים בכל פעילות, חיים מאורחה לאורח. אחותי הידברת לבקר אותי. באו גם כמה ידידים ישראלים, כמו פקד אייזיק קילוס. הגיעו במפתיע, שמחתי לראותם. כלל לא התכוננתי. הן אני חף מפשע.

אחרי חמש שנים הועברתי לכלא אוונ-פארק במרכז פלורידה. זהו כלא נוח יותר. עבדתי בספריית-החוק, קיבלתי פעם בשבוע עיתון מישראל, התחלתי לקרוא בתנ"ך. חסיד חב"ד ביקרו אותי בחגים. הייתי היהודי היחיד בכלא. לאט-לאט הבנתי כי אני יהודי וכי עלי לשמור מיצוות. היום אני מניח תפילין, מתפלל, שומר על כשרות, חוגג את החגים.

השתדלתי להיות חזק. האסירים פחדו להתקרב אלי. ידעו שאין לי מה להפסיד. הסוהרים חששו שאברתי. ברקו אותי כל שעותיים, ובאמת תכננתי נסיון-בריחה. בשנה האחרונה הייתי עסוק בהכנת בקשה למישפט חוזר. עורך-הדין שלי, שהיה התובע במישפט דמיאניוק, עורר אותי. אם תרחיק בקשתי — אברח מהכלא, כך החלטתי.

ובינתיים, בלא ידיעתו של שפירא, שלח חרות לפיד בקשת חנינה למושל פלורידה. המושל נעתר לבקשה. זו הפעם הראשונה בתולדות ארצות-הברית שאסיר מועבר לשיקום בארץ אחרת זמן רב לפני תום תקופת מאסרו. כשנים הבאות יהיה שפירא בקיבוץ סאסא, יחלוב את הפרות, יאכל בתור האוכל המשותף, יחפש לו אשה מתאימה. חילל ותיק שכל מילחמותיו תמו.

שרה ליבוביץ

סלביטו ומאריין היו שותפיו של די ווייט בעסקי הסירות. במהרה התברר לי כי מאריין סיפר לשוטרים כי הוא וסלביטו רצחו את די ווייט במישרי, היכו אותו במוט קשה וכבר ואני הוא זה שתכננתי את הרצח. כך אמר מאריין לחוקרי-המיסטר.

הגופה לא נמצאה מעולם. מאריין הוכרז כערי-מדינה, נענש ב-10 שנות מאסר, יצא לחופשי אחרי ארבע שנים. סלביטו כבר באשמה. הוא נידון למוות וזכה בהמתקת העונש. כעת הוא כלוא במאסר-עולם. אני נידונתי למאסר עולם.

בבתיאחת נהרס כל עולמי. את כל רכושי מברתי כדי לממן את המישפט. נותרתי חסר-כל. מי שהרוויחה הרבה כסף היא אשתו של די ווייט. רכושו עבר לרשותה והיא נשארה אלמנה עשירה ומאושרת.

פעמים רבות חשבתי מדוע קרה לי דווקא מה שקרה. אני יודע את התשובה, אך לעולם לא אסגיר את הסוד.

בבתיאחת משתנה הבעת-פניו של שפירא. הוא כועס. קרה לי מיקרה איום. די ווייט ברח מאשתו הבוגדנית

מיסטר. העסק גדל, מצאתי שותף ורדתי את שובי לארץ, הוא אומר.

אשמת רצח

יש מדינה שנים אחר-כך קרה המיקרה. מזור. משונה. מיסטר. לשותף שלי, די ווייט, היו עסקים רבים מלבד המישרד לתיווך מיסטר. הוא היה בעליהן של רשתות-חנינות לכלי-מלאכה, סירות להשכרה ומשירות. הוא גם היה פושע שרימה אנשים באיטלי. בנו הגדול עישן סמים ואשתו התרועעה עם כושים. טיפוס מפוקפק. אלא שאני לא ידעתי דבר על כך. בשבילי הוא היה די ווייט. שותף הגון וישר.

יום אחד, בתחילת פברואר 1975, די ווייט נעלם. כבוקר עבר במישרד, כערב לא שב הביתה. אשתו התקשרה למישרד, אמרה שהיא דואגת, חוששת שקרה לו משהו רע.

שבועיים אחר-כך עצרה אותי המישרד. האשימו אותי ואת מייק סלביטו ולארי מאריין ברצח די ווייט.

אבי וילמן, העולם הזה

משוחרר ביל שפירא

אעבוד ברפת של סאסא ואחפש אשה שתינשא לי

איש קטן וצנום, עיניו רכות ומבטו קשה. חייל עתיר-קרבנות, כמעט שכיר חרב. בהיותו בן 18 התגייס למארינס. לחם ביפאנים באוקיינוס השקט. כשנגמר המלחמה הדיא עלה לארץ.

כאן חיכו לו הקרבות המהוללים של חטיבה 7. במלחמת-העצמאות השתתף בכיבוש הגליל. כבשנו כפרים ערביים כמעט מדי לילה, הוא אומר בגאווה של מי שמתחמם עדיין באש המלחמה. זמן מועט אחרי המלחמה מיהר לחזור לארצות-הברית. המארינס קר או לי. מילחמת-קוריאה עמדה בפתח, וביל שפירא חייב היה לקחת בה חלק.

והוא לקח. חייל קרבי שנשא בתואר: סייע ימי. נוחת בחוף האייבי שעות ספורות לפני תחילת הקרב. מרחרח פה ושם, בורק, מכין את החוף לקראת פלישה. כשאולה גם מילחמת-קוריאה חזר ביל שפירא לארץ.

עמוס בן-גוריון ביקש ממני שאת גייס למישרד. הייתי צעיר לתפקידים מיוחדים. נסעתי בלילות לאורך כבישי הצפון. שימשתי כעין פיתיון לפראיון. הם ירו עלי, רצו להרוג אותי, אלא שמכונתי הייתה משוריינת. ואני, מיד אחרי שגיליתי את מקור האש, יריתי לעברם. כך הרגתי כמה וכמה מהם.

מאוחר יותר ישמש הכישרון הזה שלו ככלי-נשק נגדו. אלא שאז, בשלהי שנות ה-50, היה זה רק מקור לגאווה. שפירא ירה, והיה בין מקימי מישמר הגבול והמעבדות הבליטיות של המישרד. 12 שנים שירת במישרד. בנפשי אני חייל, הוא אומר. לא נשאתי אשה ואין לי ילדים. מי שמסתכן יום ולילה אינו פנוי להקים מישפחה. עכשיו, אחרי המלחמות, הסכנות ובתיאסוהר, הוא רוצה להתחתן.

משה, תמצא לי אשה טובה, הוא מבקש מחברו, במסיבה שערכו לו חבריו בכסית. כמה עשרות ותיקי המישרד אוכלים גרגירי-חומס וסלט תפוחי-ארמה מתובל במיונז, מחבקים את ביל ונשבעים באוונז כי כל אותן שנים התגעגעו אליו.

ב-1967, כמה חודשים לפני המלחמה, נסע ביל לפלורידה. את חפציו הפקיד בבתי חבריו. אחותו היחידה חלתה. אחד מדודיו נפטר והותיר אחריו ירושה נכבדה. אטפל באחותי ובירושה ומיד אחר-כך אחזור, הבטיח.

וכמו שקורה אצל רבים, גם שהותו של ביל שפירא באמריקה התארכה והתארכה. פתחתי מישרד לתיווך

דוגמנית קלצ'נסקי מצלמת טוב

מנות, המבטיחים לבאות בשעריהם עתיד וזהר, נפתחים בקצב מדהים. הריבוי הזה, טוענים אנשי-המיקצוץ, גורם לירידה ברמה. ירידה הולכת ומתמשכת.

חביבה פלאטו: בכל יום נוספים עוד ועוד מארגניות-צוגות ודוגמניות חדשות. הן עושות חאלטורות רבות במודע-דוגלילה ובמקומות מפוקפקים, הרמה שלהן נמוכה וירודה.

קארין דונסקי: גם כשאוכלים קור יאר בכל יום, זה נאמס. ריבוי החאלטור רות הורס את המיקצוץ. בשל הריבוי הזה, יורד המחיר שמבקשות הדוגמניות. גם דוגמניות-הצמי רת נאלצות להשתתף בתחרות ולהוריד מחירים.

חמש הדוגמניות שבחרו אנשי המיקצוץ כסובות ביותר, מצליחות להתמודד עם הקשיים האובייקטיביים, ולהיות טובות ומיקצועיות בכל תצוגה שבה הן נוסלות חלק. דוגמניות ברמתן בחוץ לארץ, אמרו כולם, מרוויחות הון. בארץ הן מרוויחות את הכסף בזיעה, בעבודה קשה ומאמצת.

דוגמניות נוספות שהוזכרו פעמים רבות במישאל הן אנאבל טמיר, רונית ויגלר, עירית אלטמן, אילנה שושן, מאריקה דהיינג, סימונה גוזמן, רונית יודקביץ וביאטריס גייר.

רומאן, כרידה, הריון ומילחמה

בקריית יקודש תל-אביב נפוצו שמועות שהעיר תונאית תמר אבידור ובעלה, אישה-טלוויזיה עמוס אטינגר נפרדים, כי היא מנהלת רומאן סוער עם גבר עשיר וגרוש. כמו תמיד, אני כורקט סיפור כזה לפני פירסומי, והבדיקה הטובה ביותר היא לעשות איזה דרינג-דרינג צעיר לבי עלת-השימחה.

"הלן, שלום תמר אבידור."
"שלום וברכה. מי זאת?"
"המרחלת."
"ומה שאלתך?"

"האם זה נכון שיש לך רומאן סוער, ובעיקר בוחני את עוזבת את עמוס אטינגר?"
"רק זה? ולא שמעת שאני בהריון מהשגריר האמריקאי? אני מתפלאה עליך!"
אני מאוד מקווה שלאשתו של השגריר האמריקאי יש חשד-הומור לפחות כמו לתמר אבידור, ולא תהיה מזה תקרית דיפלומטית, שבטיקבותיה נר אלץ לצאת למלחמה בידידתנו הטובה ביותר.

תמר אבידור
חושיה-הומור של אשת השגריר

מצאה אבא בעל ניסיון

זוכרים את הזמרת היפה רותי בך-אברהם? תחילה היא הייתה אחת מחמשת הבנות של סקס-טה ואחר-כך, כשהתפרקה הלהקה, הצטרפה, ביחד עם חברתה פנינה בריק, לשני בחורים, וכיחד

רותי בך-אברהם ופנינה בריק
היו דיבורים על חתונה

הם הקימו את להקת ארבע לב אדום. רותי ופנינה היו היחידות מבנות-להקת סקס-טה שלא נישאו ולא נולדו להם ילדים. ולכן בין הופעה אחת לשניה הם הלכו לכר את חברותיהן, ולראות איד נראים התינוקות שלהן. לרותי, כנראה, בא החשק פתאום, ואמנם לפני שנה נולד לה ילד. שם האב מעולם לא פורסם, כי מצבו המיטשפתי לא הירשה זאת. אך האב הבטיח את אהבתו ועוד אי-אלה הבטחות, שאחר כך לא כליך קיומו. רותי התחילה לגרל את עידו בעצמה, אבל התחילה לקוות לאיזה אביר חדש שיזניח בחייה ויקח על עצמו את תפקיד הבעל שלה והאב של עידו. לפני שלושה חודשים הגיע האביר. שמו רפי גלור, גרוש בן 48, אב לשתי בנות בוגרות ומני גן בתי-הספר הפילהרמונית. החרשות האחרונות הן שהרומאן רציני מאוד, וכבר היו דיבורים על חתונה.

רחל מרחלת על כל העולם

אישור על עמוד שלם

לפני חודשים ספרתי לכם על הידידות בין הזמרת אתי צבר, המתגוררת בניר-יוק, ובין השרכנית הלנה עמרם, ידידות שהניבה שירוק בין הזמרת לקבלן ג'ון קריסונה, שהסתיים בחתונה. לעומת זאת לא סיפרתי לכם על האיום שקר בלתי מהומרת, שנשלח טלפונית באמצעות חבר רים משותפים, ובו אני מוזהרת שלא לפרסם את הסיפור, בתוספת הערה קטנה שיש לה כעת הרבה כסף לנהל מלחמה נגד העיתון.

אתי צבר
הרבה כסף לנהל מלחמה

החתונה ה-7000

החתונה ה-7000
החתן ג'ון קריסונה, קבלן אמיד ממוניסטי.

לא הבנתי בריוק למה היא מתכוונת, ומה בריוק הבעיה שלה, ולמה היא כליך מעוניינת שהסיפור לא יצא לאור. התשובה הגיעה אלי בימים אלה. קניתי את אחד העיתונים היוצאים בסוף שבוע, וכשעיר לעלתי במוסף המצורף לעיתון נתקלתי במודעת-פירסומת על עמוד שלם (שזה בטח עלה הון תועפות).

דור אחר לגמרי...

העיתונאית הוותיקה חיה יוסף מעל הסיפור קנתה לעצמה מכונת חרשה. עוד לפני שהספיק להסתכל בה היטב וליהנות ממנה, נסעה העיתונאית לעבודה והחתונה את המכונת והחצוצה במיגרש שלידי היכנס התרבות. בדרך חזרה למכונת ביקשה מירידתה, גם היא עיתונאית, לבוא איתה למגרש-החגיגה ולראות את המכונת החדשה והיפה. שתי הנשים ניגשו למכונת, חיה יוסף כמעט התעלפה. לאורך המכונת הייתה שריטה גדולה. עיניה התמלאו דמעות, ורק כקושי הצליחה לראות שעל השימשה מדבק פתק. חיה ניגבה את דמעותיה, לקחה את הפתק בידה וקראה: "אני גורא מצטערת על השריטה שגרמתי למכונתך. אנא התקשר לי למס' סלפון... וכמוכן אשלם עבור תיקון הגוף." חיה יוסף נרגעה קצת, הלכה הביתה והתקשרה עם המיספר שבפתק. מעבר לקו הייתה אשה מאוד נחמדה, שהתנצלה אלף פעמים ואמרה שבנוסף לנזק היא תשלם, כמוכן, גם עבור כל המוניות שתתיק יוסף בזמן שהמכונת תהיה בתיקון. שתי הנשים המשיכו לדבר, ואז הסתבר שהגברת השגועה היא אורנה מקלף, אלמנתו של הרמטכ"ל השלישי של מדינת-ישראל, מרדכי מקלף. גם הסתבר שהגברת מקלף היא קרואת חתיקה של עלי הסיפור, ובמשך שנים היא מאוד רצתה לפגוש את העיתונאית חיה יוסף. השבוע הן נפגשו. אני מאמינה שעל כסף לא ידובר שם, אלא על מכרים משותפים, על שנים שעברו ועל 1001 נושאים ששתי חברות מדברות עליהם. אמנתי לכם שזה דור אחר.

אהבה ביבוא

מסתבר שהמחסור בגברים הולך וגרל בארץ, אבל חלק מהנשים מצאו פיתרון טוב. הן יוצרות קשרים עם גברים תוצרת-חוץ. על שתיים כאלה שמעתי בימים האחרונים. האחת היא היחצנית מיכל שדות, המוכרת היטב לבליינים של הכרז הגרול כאחת האוהבת לבלות עד השעות הקטנות של הלילה, במסיבות ובחגיגות, ופתאום היא נעלמה, ואף אחד לא ראה

מיכל שדות
הצטרפתיה שלה השתפרה

אותה ולא שמע עליה זה חודש וחצי. או האמת היא ששרות בת ה-33 מאוהבת בארי ברטי בן ה-40, מנהל רשת מועדוני הים-התיכון בישראל, רווק מבוקש המחלק ומנו בין הווילה שלו בהרצליה-פיתוח ואתרי-הנופש של המועדון ברחבי המרחב. מאז שהם ביחד הצר פתית שלה השתפרה פלאים, והיא מאוד מאושרת שרת. השניה היא הדוגמנית הצעירה ויני נחמה בת

פיוטה של גברת לבטוב: מזכירה נאמנה

מה עשתה ביקשה ממזכירתה שתלפון למישרדו, ותשאיר שם הודעה למה ככה? כי כשהיא הייתה בעצבים, היא נשבעה שלעולם לא תחזיג עוד למישרדו, היא חזרה אשת-עקובות. בקיצור: המזכירה הנאמנה השאירה במישרדו הודעה מפורטת ביותר: שכל ההודעות התקבלו, והוא-אין יכול להתקשר עם הגברת שהוא השאיר לה את ההודעות. אחרי 10 דקות טלפנה המזכירה שוב למישרדו וביקשה לדעת אם הוא קיבל את ההודעה. כן, ענתה לה בחינה הפקידה במישרדו, "זה נשמע לי דחוק, או טלפנתי אליו הביתה. הוא לא היה, אז הכתבתי את כל ההודעה לאשתו..." או תשבו איד היה העולם בראה אלמלא היו המזכירות כליך נאמנותו

אני לא אגלה לכם על מי הסיפור הבא. חוץ מזה שהיא חברה חרשה שלי, מפורסמת ומצלחת. היא תחילה לפתח דף חדש, ולסדר לעצמה את החיים. או היא בתנה כל מיני קשרים, וחלק מהם אף ניתק. פרט לקשר אחד חשוב וקשה, שאת סיכו לא הצליחה לברר, מסיבות סבניות. היא קוראת לזה "סיפור קשור". או המון אנשים שאלו אותי מה קורה לה, ועם מי. הדיבוקי לה שמת של חשוכים, והיא הסתגרה. היא סידרה שאי-אפשר יהיה להגיע אליה בטלפון (חוץ ממני) או בדרכים אחרות, והחתנה בקשות להתראיין על הצלחתה האחרונה. בסוף השבוע סיפרה לי שהוא (הקשר הקשה שהביא לה עצבים) מחפש ומחפש אותה והיא, הגברת, אינה מגיבה ואני, לבטוב, אמרתי לה: "תחזירי צילצול!"

הצעקה האחרונה: עור חדש ב־4000 דולר

האופנה החדשה בעיר היא להסתגר למשך שמונה ימים במלון תל-אביבי מחומש-כוכבים, כשהפנים מקומטים, להתמרח בתמיסה כימית, הכוללת גם מרכיבים טיבעיים, לסבול קצת אי נוחות וצריכה, לאכול אוכל נוזלי בלבד, בעזרת קשית, לדבר מעט מאוד, בלי להזין כמעט את השפתניים, ולהכות, בהרבה סבלנות.

התוצאה הסופית, כך מספרים לי, היא עור רענן, חלק, בוחש, צעיר ב־10 שנים (בערך) מהעור הקשיש, שהתקלף ונעלם, יחד עם הקמטים, שיש לכל הקליניסיות, והכתמים, שיש לחלק מהן.

בין מי שיכלו לפרוש מעבודתן לשמונה ימים ולשלם ב־4000 דולר עבור הטיפול הזה, הנקרא "ניו-לוק", היו כבר כמה נשים ידועות, שופיין ורעננותן מאוד חשובים להן. היתה אז "עסקים יפה", שאני לא יודעת מה היה לה להפיש שם, בגילה החד. היו כמה המגדרות בלשות "חברה, היתה אותה מענף-הקולנוע, היתה אשת קבלן ידוע, והיתה גם עיתונאית, שאיתה אני בהחלט מסכימה שהיה מקום לשי מוצים.

שאלתי את המקלף, ר"ר משה אולשבעסקי, כמה זמן מחזיק התענוג הזה, העור חסר-הקמטים, ושמעתי שמדובר ב־7 עד 15 שנה, תלוי במצב ההתחלתי של העור, ובגיל ובקוץ כמה גורמים. כיוון שכמיה מעורבת בעצין, רציתי לדעת אם אין בטיפול הזה נזק כלשהו, בהווה או בעתיד. ודוקטור אמר שאין כל נזק. אילו היה, הוא לא היה מקלף את האמא הפרטית שלו, בלומה, שהיא בת 72, (פולנית טובה ורוצה להיראות טוב, כהגדרתו) ואכן יש לה עכשיו הרבה נחת, גם מפה שהיא רואה בראי, וגם מהידיעה שהבן המוצלח שלה עשה לה את זה.

נעמי ומשה גיאת
עבודה למען הציבור — בבית-אבות

זמר במדנזיה

אם צייק (שלמה להט) וגנדי (רחבעם זאבי) יתקשרו בארבעת החודשים הקרובים עם בית-האבות ברמת-אפל, ויבקשו לדבר עם האמהות שלהם, יש סיכויים טובים שהטלפונים, אשר יעביר את השיחות, הוא משה גיאת, מהפופר לאריים שבין זמרי המיזרח.

גיאת מעדיף לשיר לתוך המיקרופון, לא לדבר לתוך השפופרת ולהעביר שיחות במשך חמש שעות ביום, אבל, מה לעשות, אין לו ברירה. עונש זה עונש. ואם כבר לעשות "עבודה ציבורית", יותר טוב לשבת במרכזיה של בית-האבות הזה, שהוא בין היתר בארץ (3000 שקל בחודש), וללחוץ על כפתורים, מאשר לעמוד בשמש הלוהטת ולהגיק טוריה.

גיאת, שהסתבר קצת עם מסיה-הכנסה, נרדף ל־קנס של 15 אלף שקל וה"עבודה-למען-הציבור" הזאת, בבית-האבות, לא, אין לו מושג איך עובדים במרכזיה. ילמדו אותו. חוץ מזה, הוא אומר, הוא ישמח להכיר את תושבי המוסד ולשוחח איתם, כי "אפשר להתחיל מקנים".

לאמא של צייק ולאמא של גנדי יש בוודאי הרבה מה לספר.

סטריפטיז על הבימה

אילו היו פותחים את המסך, בטעות, זמן קצר לפני תחילת ההצגה, היו רואים את גדי יגיל עומד על הבימה, ועושה פעולות שאמן, בדרך-

גדי יגיל
ענן סינריות בחדרה-הלכשה

כלל, נוהג לעשות בחדר-ההלכשה שלו: מתפשט ומתלבש.

פיצצת סירחון בדואר

זוכרים את הקטע על ורדינה כהן, ששלחה לפאריס חבילה של ממתקים מעופשים, כמתנת יום-הולדת לחבר הטוב שלה, דרור מושלום? שני הזמרים, שהתיידדו כאשר שרו קולות-דקע

לא, הוא לא עשה הסבה מיקצועית לסטריפטיו. מה שקורה מאחורי-הקלעים של המופע המוסר לבידוח לאומי, הצגתם של גדי יגיל ומוטי גלעדי, זה הרבה עשן, כלומר, חדרה-הלכשה, האמור להיות משותף לשני הכרזים, מתמלא די מהר בעשן-סיגריות, עקב פעילות מוגברת של גלעדי, מנהלת ההצגה, האורגניסט של המופע ועוד כמה אנשים.

יגיל פשוט לא רוצה שבגדיו יהיו תלויים שם, בעשן, והוא תולה אותם על הבימה. ולכן הסטריפטיו על הבימה. חסרה רק מוסיקת-רקע. כמו שגדי אמר לי: "אם אני תולה את הבגדים קרוב למוטי, אני דומה אחריכך לסיגריה מהלכת".

והתנועעו ליד ומאחורי ירדנה ארזי במשך תקופה ארוכה, אוהבים להפתיע זה את זה במתנות מוזרות.

משולם, שלא נרגע הרבה זמן מהריח ומה תולעים שטיילו בשקולר, חיכה בסבלנות לנקמה. והרגע הגיע. ורדינה חגגה לא-מוזמן יום הולדת, וסמוך לאותו יום היא קיבלה פתק

ורדינה כהן, מטי ושרית פרי
הסרתם לנו את הסניף

מהדואר, לבוא לקחת חבילה. היא לא הודתה לבוא, וכעבור 10 ימים קיבלה התראה אחרונה. היא הגיעה לסניף-הדואר שליד ביתה בגיב עתיים. החבילה לא נמצאה. היא כבר היתה כמעט בחוץ, כאשר הפקיד צעק אחריה: "מצאנו, אולי זה שלך". הוא כיוון אותה לחצר, ושם, ליד העץ, חיכתה לה חבילה. היא פתחה אותה, וגילתה שם גבינת קאסמבר ישנה ומגעילה, פצצת-סירחון ממש.

הפקידים צעקו עליה: "איך את לא מתביישת? מה שולחים לך? הסרתם לנו את הסניף? רצינו לצאת לחופש בגלל זה?"

ורדינה רצתה לזרוק את החבילה לפח ולברוח משם. אבל הם לא הירשו לה לגעת בפח שלהם. "תסתלקי מפה", הם אמרו לה, "יתר עם החבילה שלך".

השומר ונערת-הליווי

הסכימו להנעים את זמנו בחינם. על האחרונה, בכל אופן, הוא לא הצליח לעבוד.

לפני שלושה חודשים, בשעה 2 אחרי חצות, הצליחה המלווה לברוח מן החור. היא צילצלה למיטתה. תוך דקות אחדות הגיעו שתי נידות. אני לא יודעת אם השוטרים הכירו את הקולגה שלהם. בכל מקרה, הם מיהרו לעצור אותה.

למחרת הוא קיבל הודעה מן המלון: אתה מפורסר. קצין-ביטחון הוא כבר לא, אבל שוטר — גרא שרדין כן. מישו שעבר איתו במלון ישב לא-מוזמן בכיתו, וצפה בטלוויזיה. היה שם איזה אירוע, היתה נוכחות מיטרתית. בין השוטרים הוא ויהא את מי שהיה חברי-לעבודה.

הוא היה שומר, שהשלים את המשכורת המיטרתית בעבודה נוספת, כקצין-ביטחון בבית-מלון תל-אביבי. לא מהמפוארים ביותר, אבל גם לא מהעלובים ביותר.

שנה וחצי הוא עבד שם, והכל נראה בסדר גמור. רק גרא. למעשה, לשוטר הזה היו, כך התברר אחריכך, נטיות קרימינאליות למדי. הוא נהג לצלצל לטוכנות ולנערות-ליווי, אחת מני רבות הפועלות בעיר, ולהזמין מישהו שתנעים לו את הזמן.

התסריט היה בערך כך: השוטרה-הביטחונית היה נכנס עם הבחורה לאחר מתדריה-מלון, ואומר לה משהו כמו: או שאת שוכנת איתי, בחינם, או שאני מתלונן עליך במיטרה. לא ברור לכמה בחורות הוא עשה את התרגיל הזה, וכמה נערות-ליווי

מונולוג של גלי עטרי

לא הרגשתי בחסרונן של אבא. אני לא יודעת מה הפסדתי. זה מפריע לי קצת, כשמישהו מנפנף "אבא שלי פה ואבא שלי שם..." או אני אומרת לעצמי: "אוף, אילו היה לי אבא..." אבל אני סתגלנית כזאת. כבר תיארתי את אבא שלי? לא אמרתי שהוא היה גבוה? — גובה 1.90. לכן, אולי, אני אוהבת גבוהים. לא דיברתי עליו שנים, לא בכוונה. נדמה לי שזאת הפעם הראשונה שאני מדברת עליו בפומבי.

נשים. אין לי ירידים-גברים. אני לא מאמינה בידירות בין גבר לבין אשה. מניסיוני, זה לא הוכיח את עצמו. יש לי מישהו שאיתו היה לי רומאן, ונותרנו חברים. אבל אני לא יכולה להבין גבר ואשה שלא הגיעו למיצוי היחסים ביניהם. זה לא נראה. אבל הם שאנחנו מחליטות על ידידות, אבל הם רוצים יותר! אז אנחנו יכולות לשחק עם זה כמה זמן. אבל כמה זמן? את מאמינה בניווט מערכות-יחסים? אני מקנאת במי שמסוגל. אין לי כוח

השיר במאי, כנראה הייתי בשלה לזה, נעשיתי פתוחה יותר, נשית. הרברים בחיי הפרטיים קרו רק אחר-כך. נראה שהייתי בשלה לסיפור שהתחיל יותר מאוחר. מה פירוש, בשלה? אני מרגישה יותר בשלות, יותר רומאנטית. האם קודם לכן הרגשתי כילדה? עדיין אני מרגישה כילדה, אבל בשלה: בשלה להיפתח עוד יותר. אני אוהבת את עצמי היום הרבה יותר מאשר פעם. אם ככה, אז אני

רק אתמול ררכי היתה ברורה לי / לכאורה משלתי בחיי / מישהו צחק עלי / מישהו אולי משתעשע על חשבונות / מישהו צחק עלי ושלח אותך אלי / איך זה הפכת על פיו את עולמי. רק אתמול החופש כה קסם לי / לכאורה היכרתי את עצמי / לא יודעת את נפשי / זוהר אנושי בא, הציפני עד היסודות / לא יודעת את נפשי, כי ליכי כבר לא חופשי / ככה נשביתי, למה להורות. רק אתמול, מתי, מתי היה זה / את

"אם אתה שלי, למה רק חלקי?"

זמרה גלי עטרי
אני לא מאמינה בידירות בין גבר ואשה"

אבא שלי היה חזן. שמעתי עליו הרבה סיפורים. עד היום אני שומעת מיונה (יונה עטרי, אחותה הבכירה). אנשים מספרים לי שכאשר היה שר — הוא היה גורם לאנשים לבכות, כמו שאני גורמת להם כיום, ובוכה בעצמי. הוא גם היה, כמוני, שובב. אמא שלי היתה רצינית בבית. אולי כאמת אני רומה לו.

למתח בהתחלה, אין לי כוח להשקיע ולקוות שזמן... אני דווקא מקנאת במי שמסוגלות לקיים יחסים ידידותיים בלבד עם גברים, אבל אני חשדנית. גבר חדש המכיר אותי יודע קודם כל: "גלי עטרי, זמרת, מפורסמת..." או מראש אני לא נותנת לזה צ'אנס. בהחלט, יכול להיות, שאני מפסידה, אבל אחרת — זה מלחיץ אותי.

אמא: "היא באמת סללה נבישים"

טיפוס רומינגטי, מאויר: היא התאלמנה בגיל 38. נשארה עם שבעה ילדים.

אבא: "אין לו חקיד בחי!"

אבא נפטר, כשהייתי בת 4. הוא נפטר ממחלה. אין לו תפקיד בחיי.

יהיה לי ילד. אילו הייתי נשואה ומי בוססת, או בוודאי הייתי רוצה. אומרים שחלק מלהתאהב זה לרצות פתאום בילד. אז אולי אני לא מאוהבת. לעשות ילד משיקולים אחרים? מה, בלי הסכמת ברהווג שלי? אני לא הייתי יכולה לרמות אותו ככה. אני בעד יחסים כנים!

חברים: "אין לי ידידים גברים!"

פעם היו לי פחות חברים. נשיתי יותר להסתגרות. האם אהבתי להיות עם עצמי? זה די תירוץ. כן, ביישנות, מעצורים. בגלל כל אלה נעשה לי נוח לבר. העניין החברתי היה פחות חשוב לי.

כיום למדתי להקיף את עצמי בחוג אנשים שנעים לי בחברתם. זה בא מן כפנים, השינוי הזה. החוג החברתי שלי כולל בעיקר

חושבת שאם יש בי משהו טוב — גם אם כיום זה נראה לי סיפור קשה — שווה לי להוציא זאת החוצה. איזו מין אשה אני? אשה קטנה. אני מפונקת קצת, אוהבת שמחבקים אותי ומפנקים אותי. אני צריכה שיסוככו עלי. דווקא יש לי מכרות שגם נשענות על החזק שבי, מטלפנות לי להתייעץ, לבכות. אני דווקא מרגישה קצת "כר".

ביחסי גבר-אשה הייתי רוצה שיסוככו כו עלי, אבל הייתי רוצה להעניק גם המון ביטחון עצמי לגבר שלי. לא יודעת, הכל כרגע נראה לי מבובל, קשה. תפסת אותי ביום עצוב. חוץ מזה: אני מאוד שובבה, ילדרית, משתוללת, קופצנית, עירנית. כאמת נוצרה לי תרמית עצובה, ככרה. אין לי מושג איך. ילד? אני לא יודעת אם יש בי ערגה לילד. אני בחורה על הקרקע. כשביל ילד, אני צריכה מיסגרת, בן-זוג לחיים. אין לי כל רקע המאפשר לי כרגע ש-

הזמן, בקושי, אוהה / אם אתה הוא גורלי, אם אתה שלי, / למה רק חלקי? קח את כולי / אם אתה הוא גורלי, אם צילך שואף צילי / קח לא רק חלקי, קח את כולי!

את השיר הזה הקלטתי עוד בחורש מאי. אני לא מפתחת שהוא חושף אותי. נכון שזה סיפור פרטי שלי, אבל להרבה נשים קרה שהגיע גבר ובילבל להן ככה את החיים.

אני דווקא שמחה שנשים רבות מודעות אתי. ואם יודעים שיש לי סיפור קשה עכשיו, אז מה? ליהודית רביץ יש שיר נהדר על מה שקורה לה כשבתות ובחנים, שיר משיגע. אז כמה אנשים בקהל באמת יודעים אם זה נכון לגבי חיי הפרטיים? אני משוכנעת שיותר מ-90% — לא! זה לא מסתיר אותי, חשיפת פרטים על חיי. אם אני רוצה להוציא את גלי החוצה — אז אי-אפשר במסגרת. אם יוצא חלק כזה — אז יוצא. אם זה גורר רכילות? כשהקלטתי את

האהבה הסודית של גלי עטרי

קטנה, ממש אבודה בתוך המיטה הגדולה. היא שידרה חזון מצוקה, הנמשכת כבר כמה חודשים, ממש שיועץ ליעוץ. מה יהיה הסוף? יש פער ענקי בין עטרי, הכוכבת המוכנה להיאבק ולסבול למען הצלחה מיקצועית, והמבינה שגורלה בידיה, לבין גלי הקטנה, הנפוצה, החושבת שהסיפור שלה הוא הכי קשה בעולם, בכלל! היא אמרה שאין לי מושג עד כמה הוא קשה, עד כמה זה מסובך, אני בכלל לא מסוגלת לשער מה עובר עליה, ואיך הפילו עליה מין תיק שכזה. אחר-כך סיפרה שאת השירים החושפניים ביותר בתקליט הקליטה בחודש מאי, לפני שהייתה הסתבכו, והגיעה למחשבה המדהימה שאולי, בכל זאת, היה לה עצמה חלק ועוד בהתפתחות חייה, אולי היא "הזמינה" את התיק. יש משהו מתוך בהתלבטות העכשווית של גלי. היא מצליחה לנגוע בנשמה. היא הרבה יותר מאשר יפה.

כשעזבה את חדר, אחרי כמה שעות שכללו גם שיחת-נפש פרטית, נשארה מוטרת. אחרי כמה ימים אמרה לי בטלפון: "נו, איך יצא? לא משהו, האז הייתי עצובה... אולי אני לא צריכה בעצם את כל זה! את כל החשיפה הזאת! למה שיחשסו לי בנשמה?"

שיריה האחרונים של גלי עטרי, שקצרו הצלחה רבה (תקליט פלטינה), עוררו רכילות וליחשוש שים ברדיוס רחב ביותר.

התקליט מיקד את תשומת-הלב על הקורה בחייה הפרטיים של הזמרת. הן מילות השירים, הן הביצוע מעורר-הכאב נרמו לתהיות: מה עובר על הזמרת? יש בשיריה האחרונים רמזים לרוב לסיפור מסובך עם גבר נשוי, סיפור בשלבי הראשונים.

הנשוי בחייה של עטרי אינו "בעל שם" ולא מהאורחים הקבועים בטורי-הרכילות. הוא סתם גבר מאוהב ונאהב, העומד לפני מרשתי-דרכים: עליו להחליט לכאן או לכאן.

אם הסיפור מסובך וקשה עבורו, הוא מסובך מי כמה לגבי הכוכבת, ששמה נכרך בעבר בגברים מושכים ביותר: החל ברוברט דה-נירו, דרך רפי שאולי ועד בכלל.

התנהלותה המבולבלת, הממוחזרת, של עטרי, ומיטשפים כמו "הסיפור הזה חזק ממני..." עוררו בי סקרנות לתהות עד כמה קטנה האשה מאחורי הכוכבת הגדולה.

גלי נשבעה על מיטתה בגינס, ועלי-התעמלות וסוודר ענקי, והיתה רחוקה מתדמית הזמרת הזוהרת, האשה הבטוחה, שגברים נופלים לרגליה ומזכירים לפרק למענה מישפחה. היא נראתה

עם אחיותיה יונה ורשה (1981)

עם ידידות באילת (1977)

כשאבא שלי היה שור, הוא גרם לאנשים לבכות — בדיוק כמו שאני עושה כיום

את עצמי... כלי סייגים! אני רוצה להיות בן-אדם מאושר! בשנה הבאה, בוודאי, אהיה יותר מאושרת. מהיכן אני יודעת? אני בטוחה: אני הרי בקרעליה. כל הזמן אני צוברת יותר ויותר ביטחון עצמי.

עחי: "כחאום יוחר גברים נמשכים אלי..."

פחד מויקנה? אין לי פחד מרברים שיקרו. אני לא רוצה לבזבז את החיים שלי על רברים שממילא יקרו. אני יכולה רק לקוות שתהיה לי ויקנה יפה ולהבטיח את עתיד הכלכלי. אני עוברת על עצמי, לקבל את עצמי כמו שאני.

איך אראה בעוד שנה מהיום? איך אני מרמינת את עצמי? את חיי הפרטים? צריך שניים כדי לרקוד טנגו. את חושבת שזה כן תלוי רק בי? באמת, אני רואה פתאום מה אני עושה לנשים, לגברים. מה אני עושה להם? פתאום אני קולטת שאנשים מסתכלים בי, פתאום יותר גברים נמי שכים אלי, או שזה היה גם קודם לכן, ואני רואה את זה עכשיו יותר מאשר בעבר. אני מקרינה יותר קומוניקציה, יותר רכות. זה מוצאין בעיני, מאוד.

— רע. זה תלוי כמה שאני לובשת. יש בגדים המוציאים את האישיות שלי באופן פנטסטי. האם אני טיפוס המביט הרבה במר? אה, כן, הרבה. אני לא טיפוס המסתכל במשך שעות במראה, אבל אני נתקלת בה הרבה.

אוכי: "אני מקנאת בנשים שלא עושות חשבון!"

התכונה האטרקטיבית ביותר שלי היא שאני אשה מקשיבה. אני מאוד מכבדת ריעה של מישו אחר, גם אם אני לא מסכימה עם זה.

תכונה פחות חיובית — אני צריכה יותר להעז: להיפתח! להשתחרר! אבל בטח אגיע למשהו שזה אני. לא אוכל מעבר לזה. אני מקנאת בנשים שלא עושות חשבון, שיש להן ביטחון כזה. הייתי רוצה להיות יותר החלטית. ספונטניות? בעיקרון, אני לא אדם ספונטני. אני בעצם מקורקעת, אבל אני עלולה להפתיע. חלום? הוא למצות את הפוטנציאל הטמון בי. הכל קשור זה בזה. גולדנר להיות מאושרים, בעצם. אם אצליח להגשים

של שתיקה. ניסיתי לצאת מהמתקן תקות, לצאת מהסטריאוטיפ. זה כמעט בלתיאפשרי. לולא הייתי זמרת? היה מעניין אותי ללמוד. כשלמדתי בתיכון, לא קלטתי מה שלמדתי. כיום זה היה הרבה יותר מרתק אותי. תיכון — זאת תקופה מאוד מחורבנת בשביל ללמוד.

בגלל הוויכוח הזנחתי את הציון. התחלתי לצייר בבית-הספר. אני מצייר רת מאוד-מאוד מרדיוק. לא, לא משר-בסת. אוהבת לצייר בעיקר נשים. לא למדתי זאת מעולם.

הייתי רוצה ללמוד ציור, גם אם טרולוגיה — אני מרותקת לזה, אבל אני לא יודעת את שעת-הלידה ה' מרדיוק שלי. אבא שלי אומרת, בכל פעם, שעה אחרת. פעם אמרה לי: "יכול להיות שאת צעירה בשנה..."

הייתי רוצה ללמוד את כל התחום הזה של מיסטיקה. היסטוריה יהודית מאוד מעניינת אותי. היתה לי תקופה, לפני שנתיים, ששנה שלמה הייתי בשואה. כל סדרות-הטלוויזיה על נושא זה, כתבי קצטניק וכו'. אמנות — אין לי מושג כאמנות. אני לא יודעת לנתח מיקצועי ציורים. אין לי כלים להעריך מוסיקה קלאסית. אני, כנראה, מפסידה.

אמונות: "הקוראת בקפה נקבה בשמו הפרטי"

קוראת בקפה אחת ניבאה לי, לפני כמה חודשים, שאפגוש במישו כשם מסויים. היא נקבה בשמו הפרטי. לא הבנתי אז על מה היא מדברת. שמו לא אמר לי כלום, אבל היא התעקשה שאפגוש בו חודשיים אחרי הביקור אצלה.

באמת, אחרי חודשיים וארבעה ימים פגשתי במישו כשם כזה. חזרתי אליה והיא אמרה לי: "זה סיפורי-חיים!" עכשיו זה נראה לי מסובך מדי. עכשיו אני לא חושבת שזה "סיפורי-חיים". אולי זה אפילו יסתיים.

הוכחה חיצונית: "אני טיפוס שומבי" הרבה במראה."

הופעה חיצונית? אני מרכיבה מיש-קפיראיה מגיל 6. אני קיצר-זרואי. לערב יש לי מישקפיים העושים אותי מאוד סופיסטיקייט. ליום יש לי משקפיים כהים. עדשות? רק להופעות בטלוויזיה. האם מזהים אותי ברחוב? או דווקא אומרים לי: "את הרבה יותר יפה, יותר צעירה, מאשר בטלוויזיה..."

האם אני חושבת שאני יפה? את האמת? אני חושבת שאני חגיגית, בעיקרון. אני חושבת שאני מהחינניות. לפעמים אני נראית טוב, לפעמים

למה הכל בדרך הקשה? למה היה צריך לקחת לי 10 שנים כדי להשיג הכרה? לא, אני לא מתלוננת. להיפך — אני גאה בכך שיש לי כוח-סבל, לכן, גם כשאני מצטננת, כשהמכונית מתקלקלת — אני מקבלת את זה בסדר, כאילו זה חלק מהעניין.

איך יכול היה להיות קלי למשל, בקאריירה? למה הייתי צריכה לעשות כל-כך הרבה תקליטים, כדי להגיע לתקליט-פלטינה? מזל שאני יכולה לרבר על זה מנקודת-גובה. תארי לעצמך שלא הייתי מגיעה! הייתי יושבת כאן כמו וקנה ומגרינת: "מה? כתי זה יקרה?" לפני אמצע ספטמבר (אלבומה שלפני-האחרון, שקצר הצלחה), עשיתי ארבעה אלבומים שלא הצליחו. אני לא מרובת על ההשקעה הכספית, אלא על האנרגיה והמרץ.

ניסיתי לחפש את עצמי. זה נשמע נרוש, אבל ניסיתי להגיע לאנשים, ולא הגעתי. היו לי קטעים של ייאוש. יש קטעים כשהסיפוק הוא כל-כך גדול שאני מרגישה שאני נשטפת ממש, והיו לי קטעים כשאילתי את עצמי. מה אני עושה פה בכלל?"

רגע של אושר? זה קורה לי אחרי משהו שעשיתי, ופשוט הרגשתי שנהייתי עד הסוף. כשרע לי — או רע לי, וכשטוב לי — אז אני פוחדת פחד מוות שזה ייגמר. אני לא מכנה את עצמי "טיפוס דכאוני". אני מאוד על הקרקע — אחראית, דייקנית, מציאותית.

רגעיי-איש? בוודאי שהיו רגעים כאלה, למשל בהופעה שבה התעצבנתי מכל דבר.

אני עוברת על עצמי. אני מקפידה שלא לצאת באמצע הופעה של מישו. יש בזה משהו נורא מעליב. אבל למדתי של את לזה להשפיע בהופעה. יש הופעות שבהן אני מרגישה שהכול עובד נגדי. אני מנסה לחשל עצמי כל הזמן, אבל הסאונד יכול להיות חרא, המיקרופון יכול להיות רפוק, מישו מהקהל יכול לקום ולצאת... אז אני מתמוטטת ואומרת לעצמי: "איזה מיקצוע בחרת לעצמך? למה כל החיים את צריכה להתגבר? למה כל החיים את צריכה לחשל את עצמך?"

קטע של שכירה ממש? היה, אבל לא עד כדי יישום במציאות, לא עד כדי כך שחשבת על מיקצוע אחר.

ציור: "אוהבת לצייר בעיקר נשים..."

מה זה להיות זמרת, במישפט אחר? יש תהילה נעימה, יש חשיפה בצריח לאינדיבידואל, יש מצבים של סיפוק קיצוני ושל ההיפך הקיצוני. במילה אחת: מר-תק! מסוכן!

אמא שלי תמיד אומרת: "זמרת — זה לא מיקצוע!" אני לא מפחדת ש'ההצלחה תיגמר', כי אני עלולה לעשות מחר גם תאונת-דרכים. כמו שההצלחה יכולה להיגמר, גם אין גבול להצלחה בתקופה של. אחרי האירועים "נשארתי בחיים". היתה לי תקופה נורא קשה

אמא החזיקה אותנו חוק: עוברת שאיש מאיתנו לא פשע ולא הירדרר. היא עברה קשה מחוץ לבית. לא היה כסף בבית. היא שלחה אותי למוסד הרס. שכרה-לימוד חודשי היה שם 360 לירות. אמא הרוויחה 400 לירות בחודש בלבד.

היו לנו גירויים. לא היה לנו כסף לקנות גלילה. אמא הנהיגה מישמעת, חינוך.

מצחיק. היא לא מבינה שהיא לא מפורסמת, או תמיד היא שואלת אותי: "למה כל עושים עלי חיים שבכארה? אחרי כל מה שאני עשיתי בשביל המדינה..."

היא באמת סללה כבישים, בלי צחוק, פיסית. היו צריכים להיות לי אחים נוספים — תאומים. היא עברה בכבישים עד החודש התשיעי, וילדה אותם מתים.

כן, אמא שלי מודאגת מזה שאינני מתחתנת. פעם הציקה לי יותר, אבל

גלי בתקופה "המתוקה" הללויה

למדה שזה לא יעזור. כיום היא שולחת לי מדי פעם תזכורת.

קאריירה: "הכל קרה בדרך הקשה..."

אני בת מזל גדי. אומרים שלגדיים הכל הולך בדרך הקשה. כל מה שהגעתי אלי בא בדרך הקשה. אני תמיד שואלת את עצמי — לא, לא מתמררת, אפילו משלימה עם זה

הו, סולו!

סולו יורמן
נורא

מי שמחפש אחרי תגורם ל-שינוי שחל בזמרים כמו גלי עטרי או אריק סיני, חייב לפגוש באמרגנס סולו יורמן. בעצם הייתי צריכה להתחיל כך: סולו יורמן, גבר המשדר סכס עד כדי פראות, נכנס לי חדרי, ביקש ממני לקום ושאל באיזה מרחק נוח לי לשוחח עימו בעמידה. אחרי-כך התחיל, תוך כדי דיבור, להתקרב ולהתקרב ולהתקרב... מביך. שם המישתק: מודעות. יש לכך שמות נוספים: חיפוש אחרי האני, הגשמה עצמית, מיצוי הפוטנציאל וכד'. שם התרגיל: הכר את עצמך — האם אתה טיפוס סגור, פתוח, ניינוח בי יחסית-אנוש.

אחרי כמה דקות, שקע יורמן בכורסה. אחרי-כך ירה: "איזה מין אשה את?" הוא הסביר שלא נורא להיכשל. שאם אין מנשים שוב ושוב — אין סיכוי להצלחה. שאין זה נורא להיחשף. הכל נשמע כל-כך פשוט.

זה המחיש לי את ה"טיפול" שעוברים כוכבים, והבהיר לי את השינוי הכולל שחל באריק סיני ובגלי עטרי. שניהם שוחחו על בצרות, בשלות, הדרך הנכונה להתפתחות. אין לי מושג אם יורמן הוא חגורו שלהם, או שהם פשוט הגיעו אליו כשעברו תהליך כלשהו. הסמכותיות שלו, על כל פנים, מדבקת.

"גלי עטרי", הודיע לי, "התפתחה עד ל-60%. אחרים נותנים לה 70% לדעת, יש לה עוד 40%".

40% בדרך לפתיחות, למודעות, לשלווה, לאישר. הבדיחה היא שגם עטרי וגם סיני נראו לי עצובים בתוך כל חגיגת-הנפש הזאת.

בכל זאת, אריק סיני חזר לכותרות, גלי עטרי היא סיפור-הצלחה גדול, וכך גם סולו יורמן. ועם הצלחה אין מתוכננים.

פרשת אלישבע חוזרת!

אלישבע ציזים הפכה פילגשו של משה דיין כדי לעזור לאחיה (מימין) במישפט פלילי. עכשיו הסתבך שוב בפלילים, ואלישבע איננה

הביטחון מחזר אחריה. כאשר נודע לדיין כי מוצא מישפחה של אמה מינה, הומין עובד הכת שטרודל וינאי.

הרומאן המפתיע בין שרהביטחון והתופרת הקטנה התפתח לסיפור אהבה של שנתיים. בתקופה זו נהג דיין להיפגש עם אלישבע במקומות שונים ולשוחח בחברתה על ענייני ביטחון סוריים בכל מקום שבהם נפגשו.

הפגישה האינטימית הראשונה בין השניים, נערכה בחדר מספר 319 במלון דן, שם התגורר דיין לעיתים. למרות שבאותה תקופה היה לו רומאן קבוע עם רחל כורסרבינוביץ, שאותה נשא לאשה אחרי גירושיו מאשתו רות, לא משך דיין את ידו מהסיפור עם אלישבע.

דיין עמד בדיבורו, והפגיש את אלישבע ואת אמה עם היועץ המישי פטי. בפגישות אחרות ניסו השניים

לדיין את כתובתה ומיספרההטלפון שלה. היא ניסתה לטלפן לשמגר, מיד, כדי לספר על הפנייתו של דיין, אבל לא הצליחה להשיג אותו.

למחרת בבוקר נמסר לאלישבע כי בעת שנעדרה מביתה, צילצל אליה פעמים מיספר גבר שאמר כי שמו משה דיין. עוד לפני שהספיקה אלישבע לקלוט את הדברים צילצל הטלפון שנית. דיין אמר לה כי הוא רוצה לפגוש אותה מיד, בכל מקום שבו תהיה מוכנה לפגשו. כאשר שאלה אלישבע מה הבהילות הסביר לה כי שקל את בעייתה והחליט לסייע לה אישית, ולפנות אל שמגר בעצמו.

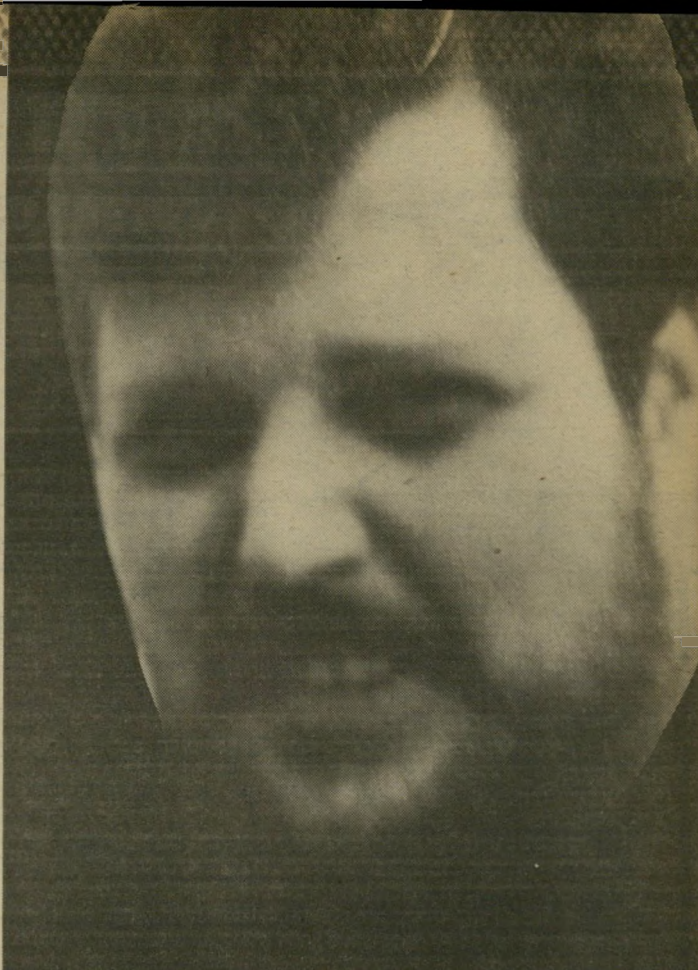
עבר פלילי חדיש

הפגישה השנייה בין השניים נערכה במסעדה במלון ירדן.

לנסוע לארצות-הברית, כדי להיפגש עם אביו, הרכס (חיים) קאהן, שהיה קצין בציהסוחר של מדינת-ישראל ואחרי גירושיו מאמו של משה עזב את הארץ והשתקע בארצות-הברית. האב שלח למשה כרטיס-טיסה, אבל האם השתמשה בכרטיס כאמצעי לחץ, כדי להוציא כספים נוספים מהאב.

כאשר עמד משה לנסוע לחו"ל הוא השכיר את הדירה שבה התגורר, וקיבל מהשוכר דמי-קדימה בהמחאה בנקאית. אולם השוכר התחרט ומשה סירב להחזיר לו את דמי-קדימה ששילם. הוא ביצע תיקון קטן בתאריך והשתמש בו כדי לקנות מיוזורה לנסיעה. הצ'ק חזר, מוכר המזורה בא אל אמו של משה, פרצה מהומה והמיטרה הועקה. משה נעצר שוב.

האם והאחות חששו כי מישפט נוסף יגרום להפעלת עונש המאסר המותנה של שישה חודשים שהיה עדיין תלוי

הקורבן היה לשווא

לשכנע את שמגר שלא להגיש את התיק נגד האב, בגלל נסיבותיו המידיות, אבל שמגר לא השתכנע. הוא

בנוכחותה של אלישבע טילפן דיין לשמגר, אך נאמר לו כי זה אינו נמצא בכית. אז כבר הבחינה אלישבע כי שר-

ועומר, והן ידעו כי הדבר ימנע את נסיעתו של האב מישראל. השניים הפעילו כל קשר שהיה להן ואת כל תושבות כדי למצוא לאב מוצא מהתסבכות שאליה נקלע. משהו אמר להן כי משה דיין הוא בעל השפעה על היועץ-המישפטי, והפניה אליו היתה מיפלט של יאוש.

יתכן, שכמו במקרה של קליאר פטרה, אילו היה אפה של אלישבע ארוך יותר או עיניה קטנות יותר, לא היה קורה כל מה שקרה, אבל אלישבע היתה צעירה מצודרת, בעלת גוף סכסי, עיני שוק חומות, ושיער שחור כעורב. היא גם נראתה צעירה בהרבה מגילה ומשה דיין נמשך אליה.

כאשר שמעה אלישבע כי שר הביטחון מציע לבקרה מיד, הסבירה לו כי הדבר לא יהיה נוח, מכיוון שהיא מדברת מחנות-השמלות של אמה, ובואו יבד את הלוקחות. דיין לא נרתע, והציע לפגוש את אלישבע במסעדת מלון ירדן, שבה נהג לאכול צהריים באותה תקופה. ממה פתאום אתה רוצה לפגוש אותי? שאלה אל-י שבע בתמימות, ודיין ענה: כי יש לך קול מעניין מאוד.

הפגישה בין השניים נערכה כבר בצהרי אחרון יום. אלישבע הגיעה למישי פטי, אבל מרוב התרגשות שכחה כנראה את סימני-ההיכר הבולט ביותר של דיין, הרטיה השחורה, והיא היתה צריכה להיעזר במלצר כדי לזהות את שרהביטחון. הוא הקשיב לה בסבלנות ואמר כי הוא מוכן לטלפן לשמגר בו במקום.

אולם, משום מה, לא התקיימה שיחת-הטלפון מן המלון, ודיין הומין את הצעירה להצטרף אליו למסיבת-קוקטייל במלון דן. למרות סירובה, נתן לה דיין מעטפה ובה ציין את מיספר חדרו במלון — 319. על המעטפה נרשם גם שמו של היועץ המישפטי, בכתיב בלתי מזהה: מר מאיר שמגר, עו"ד.

אלישבע לקחה את המעטפה ומסרה

אם יוכל לבוא אליה מיד, כדי לטפל אישית בבקרייה שהציקה לה.

גניבת בקבוקי-חלב

אלישבע היתה מוכנה לעשות הרבה עבור אחיה, משה, שהיה צעיר ממנה בשלוש שנים. השניים גדלו כתנאים קשים עם אדם אלפרידה, שניהלה את חנות-השמלות בדיונגוף. מכיוון שכמעט מעולם לא היה אב במישפחה אבל-סרשל-צ'יויס-קאהן, היו הקשרים בין האם ובין שני הילדים חזקים במיוחד.

ב-1968: היה משה (פריץ) קאהן בן 20, וכבר בעל עבר פלילי עשיר. בכית-

הספר התקשה מאוד בלימודים ונשאר כמה כיתות. תחילה נתפס בגניבת בקבוקי-חלב ואחר-כך נעצר על גניפת שמשות. עד גיל 18 נזקפו כבר לחובותיו תישעה תיקים פליליים.

זמן קצר אחרי מלחמת ששת-הימים הואשם משה בקבלת דבר במרמה ובמשיכת צ'ק ללא כיסוי. את הצ'ק נתן או הצעיר לבעל חנות-ספרים, תמורת סחורה שקיבל למכירה. סכום הצ'ק היה 360 ל"י, סכום פועז גם באותם ימים. הוא הורשע ונידון לשישה חודשי-מאסר על-תנאי למשך שנתיים. מיד אחרי סיום מישפטו עמד משה

פסק-הדין שהרשיע את משה (פריץ) קאהן בעבירה של ניסיון לקבל דבר במרמה וכן בעבירה של שבוטת-שקר, לא הגיע מעולם לכות-רות העיתונים. הרשעה שיגרתית זו, שהרשיע השופט דויד בראופיר את משה קאהן, לא עניינה איש. רק מי שגילה כי משה קאהן הוא אחיה החורג של אלישבע ציזים, ידע כי הוא עומד לפני סיפור ארוך.

עוד לפני שאסי וקרוליין דיין הסעיר רו את המרינה בסיפורי-מיטה סנס-ציוניים מעל דפי העיתונות, עשה זאת משה דיין בפרשת-אהבים סודית, שהושוותה בזמנו לפרשת פרופימו. במרכזה של פרשה זו, שכונתה פרשת אלישבע, עמדה אלישבע ציזים, צעיר-רה שחרחרת, בעלת סלון לשמלות אלפי ברחוב ריונגוף.

בתאריך לא ברור בשלהי 1968, צילצל הטלפון במישרן-הביטחון בתל-אביב. קול של אשה שלא הזדהתה ביקש לדבר עם שרהביטחון ראון. נראה כי המרכונות היו רגילות להעביר לשרהביטחון שיחות נשיות לא-מוזהות כאלה, והן לא הופתעו. הצעירה שמעה מהעבר השני את קולו המפורסם של גיבורי-ישראל ששאל אותה במה יוכל לעזור לה.

הצעירה הסבירה כי אחיה הסתבך בפרשה פלילית והיא זקוקה לפתק משרד-הביטחון אל מי שהיה אז היועץ המישפטי-לממשלה, היום נשיא בית-המשפט-העליון, מאיר שמגר. הצעירה הסבירה כי שמעה שלדיין יש השפעה על היועץ המישפטי, והיא מבקשת שיוסדר לה ראיון איתו.

בחורה בת 22 זקוקה להרבה חוצפה כדי להתקשר לשרהביטחון, שלא הכיר אותה ולא שמע עליה מעולם, ולבקש ממנו טובה אישית. במיוחד כשהוא נמצא בעיצומה של מלחמת-התשה, שהעסיקה אז את המדינה. אבל הימורה של אלישבע הצליח. שר הביטחון לא סרק בפניה את הטלפון ולא התחמק בצורה אלגנטית. הוא שאל

אלישבע ואמה
האם נוהג להקליט שיחות-טלפון

התצלום ההיסטורי: דיין ופרס בבנם רפ"י, אלישבע ציזיס (בעלת העגילים) ואמה בשורה הראשונה
שתי נשים אלמוניות בין גדולי האומה

ביקש לפגוש את האח עצמו. נראה כי הפגישה לא היתה מוצלחת, כי שמגר החליט להמשיך בתביעה.
רק בשלב מאוחר יותר, כאשר נדע רכה עיסקת טיעון עם הפרקליטות ומשה קאהן הודה באשמה תמורת אי הפעלת המאסר על-תנאי נגדו, אישר שמגר את העסקה. בעיקבות הנסיבות המיוחדות בחיק ודו"ח של קצין מביח, יצא האח הצעיר גם ממישפטו השני בלא עונש של מאסר בפועל.
מיד לאחר סיום מישפטו עזב האח הצעיר את הארץ ונסע לבקר את אביו. הוא שהה בחו"ל שנים רבות. חלק מהזמן היה בארצות-הברית וחלק בגרמניה. לדבריו של משה קאהן לפני בית-הדין בתיבת-האב, בתביעה אור-חית שהוא מנהל בימים אלה, עקב אובדן מכולה ותוכנה, נפטר אביו בארצות-הברית בספטמבר 1978.
כיום משה קאהן הוא גבר בן 40, גבהיקומה וחטון, וזקן שחור מעט את פניו. כאשר נחקר על-ידי עורכי-הדין של הנתבעים במישפט, סיפר משה דברים מעניינים על עברו. הוא אמר כי חזר לישראל ב-1978 אחרי שהייה של 10 שנים בחו"ל. בידיו רכונן ישראלי ודרכון גרמני. לדבריו, הוא עובד בישראל כנהג בחברת-נסיעות קדמוס. הוא בעליה של מכונית אולדסמוביל משנת 1981, אשר לטענתו משועבדת לחברת קדמוס.
יש לו טלפון ברכב והוא מתגורר בוויולה מפוארת בהרצליה. כאשר נשאל על עסקיו בחו"ל לא היו לו תשובות מספקות. בחו"ל-ארץ היו לו עסקים, כל מיני עסקים. עסקתי במיסחר, לא היתה לי חנות ולא היה לי מישור. כהנזכר עסקתי במיסחר כמו מכוניות וכל מיני דברים. קניתי ומכרתי מכוניות, גם רכישות וגם חרשות ועסקתי עוד בכל מיני דברים. השופטת הרסה בן-עיתו התעקשה

היססה כמה דקות ואחר-כך סירבה לצאת.
לפעמים, כאשר היתה רות בחו"ל, הוזמנה אלישבע הביתה. פעם אחת, למרות שחשבו כי הבית ריק, מצאו בו את העוזרת שהכירה להם כוס קפה.
ביוני 1969, כאשר דיין היה בשיא הצלחתו, נערך כנס בסניף. חברי רפ"י כינסו אז את כל גדולי האומה ואת תומכיו של משה דיין במפא"י. מטרת הכנס היתה לדחות את דיין לפילוג ולהקמת מפלגה עצמאית. מנהיגי רפ"י קיבלו מקומות כבוד בשורה הראשונה. ישב שם דויד בן-גוריון, שהיה אז חבר-כנסת עצמאי, גר יעקובי, שהיה עוזרו של דיין, אהוד אבראל ורבים אחרים.

אשתו של דיין, רות, ובנו אסי, ישבו באולם, בשורה אחורית. אבל בשורה הראשונה, בין גדולי האומה, ישבו שתי נשים אלמוניות שאיש לא הכירן. היו אלה אלישבע ואמה. למרות שלא היה להן מושג בחיים הציבוריים נשארו בכנס עד סופו. דיין נמנע לשוחח איתן בכנס, מפחד הצלמים הרבים שנכחו במקום.
אבל השמועות והרכילות עברו מפה לאוזן. בלא ידיעתה של אלישבע, החלה אמה להקליט את שיחותיה עם שרה-ביטחון. לאם, אשה בעלת ניסיון חיים, היו כנראה תוכניות לעתיד.

עברה של האם אלפרידה ברשל, היה לוטה בערפל. מעטים ידעו מה שמה האמיתי, מהם תולדות חייה ומיהם אבות ילדיה. כאשר החל העולם הזה לפרסם את הסקופ הגדול שכונה אז "פרשת אלישבע" לא היה ברור עדיין מיהו אביה של אהודת שרה-ביטחון. תחקיר יסודי שערך השבועון הביא לסקופ נוסף — אביה של אהודת-של שרה-ביטחון היה מלצר ערבי מעיראק. וכך סופר אז בעולם הזה (16.2.72): "הסיפור נראה לקוח מסר פורי אלף לילה ולילה. גם בלא מעורבותו של שרה-ביטחון בתוכו, הוא מגולל דרמה אנושית מרתקת ומוע זעת, המאפיינת בצורה סימלית את גורל תושבי מדינה זו".

תעודת-לידה חדשה

אלפרידה, אמה של אלישבע, ש-שימשה רמות-מפתח בפרשה, על-תה ב-1938 כהיותה בת 26 מינה, ביחד עם אמה, גולדה. שם בתוליה היה ציפורה אלס. כאשר עלתה לישראל היתה כבר נשואה לגבר בשם אלפרד צ'זיס, סוחר, שהיה מבוגר ממנה בשנה אחת. הנישואין הללו התפרקו בינאר

קאהן בעבירה דומה. ב-1 באפריל 1979 ייבא לארץ מכולה מהונגיקונג ובה חפצים שונים. המכולה הגיעה לנמל-אילת והנאשם שיחרר אותה, ושלם עבור תכולתה מיסים בגובה 87180 ל"י.
שלושה חודשים אחר כך חתם הנאשם על תצהיר כוזב לפני עורך-דין, שבו הצהיר במירמה כי 15 קרטונים

הרומאן של אלישבע עם דיין שהתחיל בגלל אחיה, נמשך בערך שנתיים, עד מאי 1970. דיין היה מאהב נמרץ ומתמיד שנחון בלהיטות של צעיר בגיל העשרה. הוא היה מנצל כל הזדמנות כדי לפגוש בה. לפעמים בא כעצמו בליווית שומרי-דאשו ואסף אותה מביתה, ולפעמים שלח את מכונית השרד שלו.

במשך תקופה מסוימת נערכו הפגישות כמעט מידי יום. לפעמים גם כי ימים שבהם נערכו ישיבות-ממשלה ארוכות ומיגעות. דיין היה מבקש את סליחת חבריו ויוצא להפסקה קצרה. בעוד חבריו חושבים כי ניצל את ההפסקה לעיסקי-מדינה רחופים היה דיין מסוגל לעלות על מסוק, לנחות בתל-אביב לפגישה קצרה עם אלישבע, ולחזור לישיבת הממשלה.

להיטותו של דיין לאהובתו הצעירה היתה כה גדולה עד שביום-הולדתה של אלישבע, ב-30 ביולי 1969, ערך לה מסיבת יום-הולדת במלון אויה. לכבוד האירוע נסגר כל איזור המלון והוקף שומרים. כמתנת יום-הולדת נתן דיין לאלישבע את תמונתו החתומה. אלישבע היתה נדיבה יותר במתנותיה. פעם העניקה לו חפצי-זהב שבהם שוי בצד המונטה, ובמקרה אחר נתנה לו במתנה מעיל עור.

באחד מימי-הולדתו שלחה לו אלישבע זר-פרחים בשווי של 90 ל"י, סכום גדול מאוד עבור זר-פרחים באותה תקופה. דיין ציין לפניו מידיו פעם בפעם כי הוא גא בגילה הצעיר. הוא טען כי היא מבגרת את עצמה ואינה בת 22 כפי שהיא טוענת, אלא בת 16 בלבד. אלישבע נאלצה להראות לו את תעודת-הזהות שלה.

קיסמו של דיין פעל גם על התופרת הקטנה. אחרי תקופת אהבים קצרה הכריזה אלישבע לפני חברותיה כי היא מאוהבת בדיין. היא התחילה לקוות כי הוא יתגרש מאשתו וישא אותה לאשה. לדבריה אמר לה דיין כי רות מסרבת לתת לו גט וכי אם היא עצמה תיפגש איתה תצליח אולי לשכנעה לכך.

יום אחד הגיעה מזכירתה של רות דיין, מיקי, לחנות-השמלות אנפי. שבה עבדה אלישבע. היא אמרה כי רות דיין מחכה במכונית בחוץ ומבקשת מאלרי שבע לצאת לשוחח אתה. המאהבת

הודה לבסוף כי אמנם ב-16 למרס 1979 נעצר בנמל-התעופה בן-גוריון כשעבר במסלול הירוק מבלי לשלם מכס על סחורות החייבות מכס.
הוא טען כי מדובר היה בכמה טבעות. "לא היה מיטען גדול של טבעות", אמר, "היו אולי 4-5 טבעות והיו עוד מוצרים". רק אחרי שעורך-הדין הציג לפניו את המיסמכים, שעל-י

היה עורך-הדין

דיין בימי הפרשה
פנישות, כמעט מידי יום

ששיחרר, לא הגיעו כלל ארצה, וביקש החזר מיסים בסך 74220 ל"י. בנובמבר אותה שנה נערך חיפוש בביתו של קאהן ושם נמצאו כל הפריטים שהוא טען כי נעלמו. במאי 1981, כמעמד סניגורו דאז, עורך-הדין אמנון ויכרני, הודה הנאשם באשמות והורשע על-פי הודאתו.

עיסקי-מדינה דחופים

תבן כי דווקא כוונותיהן הטובות של אמו ואחותו, שעזרו לו בנערותו, הן שהביאו את משה קאהן להמשך

הם חתם כאשר שילם בזמנו את הכופר במכס, התברר כי מדובר היה ב-112 טבעות ולא ב-45 בלבד.
בתביעה, המתנהלת כיום בבית-הדין המחוזי בתל-אביב, מדובר על מכולה שהובאה על-ידי קאהן מגרמניה, ושבה היו סחורות יקרות שננטשו על-ידו לדבריו, בגלל נזק ומכיוון שלא קיבל את הפטור מהמכס שלו היה זכאי כאזרח חוזר.

אבל עורכי-הדין של הנתבעים הר-דיעו כי ינסו להוכיח בבית-הדין מישפט כי תביעות כאלה הן שיטה אצל התובע. שלם כך הביאו לפני בית-הדין מישפט פסקדין משנת 1981, שבו הורשע

לשמוע מפיו פירוש מדויק של עסקיו בחו"ל וקיבלה את התשובה: "אני יליד הארץ, אני נמצא בגרמניה מ-1966 או 1967. אינני מוכן לפרט מה עשיתי בגרמניה במשך 10-11 שנים שהייתי שם". גם על פירט עסקיו בישראל מאז חזרתו בשנת 1978 אמר רק: "היו לי כמה עבודות, אני לא זוכר כמה עסקתי".

חקירותיהם של עורכי-הדין של הנתבעים העלו שלל רב. הם לא הגיעו אמנם עד להרשעות הילדות של אחיה של אלישבע, אבל הצליחו לגלות עבר פלילי חדש יותר, מאז חזר לארץ. משה קאהן התפתל על דוכן-העדים, אבל

(המשך סעמוד 41)

1945, כאשר בני הוג נפרדו בגט פטורין ברכונות בירושלים.

ביום גירושיה היתה אלפרידה צ'וים (32) בחודש השלישי להריונה. כעבור שישה חודשים, ב-30 ביולי 1945, נולדה בתה אליזבת ורודלפינה בבית החולים אסותא בתל-אביב. במישכצות בתער דת-הלידה המידעויות לפרטים על האב לא נאמר דבר. המישכצות נשארו ריקות. אבל נתינתה של הבת, כנתינתה של האם, נרשמו בתעודת-הלידה כעיראקיות.

15 שנה לא התעוררה שאלת נתינותה העיראקית של אליזבע. ביל-רותה של אליזבת שנקראה בעברית אליזבע, עברה אמה כמוכרת-סיגירות בקפה וונה בתל-אביב. זה היה אז אחד המרכזים החברתיים של העיר העברית, וותיקי תל-אביב זוכרים את האשה הבולגריה שהתהלכה בין השולחנות כאשר רוכן סיגירות קטן תלוי על צווארה.

אלפרידה נישאה ב-1947 שנית, לימאי הרברט חיים קאהן, וילדה לו בן כעבור שנה. כאשר רשמה אלפרידה את לידה במישור-הרישום של מדינת ישראל, רשמה גם את בתה, אליזבת בת השלוש, כבתו של קאהן. כאשר מלאו לאליזבע 15 שנה, והיא סיימה את בית-הספר היסודי בלפון, שם למד גם אחיה, נזקקה לראשונה לתעודת-הלידה שלה לצורך רישום לבית-ספר תיכון. אז החליטה אמה להוציא לה תעודת-לידה חדשה ולתקן בה פרטים בלתי רצויים. ב-1959 פנתה לבית-המישפט וביקשה לתקן את התעודה,

לארצות-הברית משם שלה, אחרי 4 שנים, את הגט לאלפרידה. קאהן נשא בארבע אשה שניה, נוצרית, וטען כי גם הוא עצמו אינו יהודי מכיוון שאמו היתה קתולית.

עקב נטישת אביו, היתה ילדותו של משה קשה מאוד. אמו התפרנסה בקושי ותמכה בשני הילדים הקטנים שנותרו עימה. כאשר החלה לעבור כתופרת, חלתה בשחפת. משה עצמו חלה בגיל צעיר בדלקת קרום-המוח. לאחר שעזב את הארץ נסע לאביו בארצות-הברית ניתק עצמו משה מאמו ואחותו. עד היום הוא אינו מודה בפה מלא כי הוא אחיה של אליזבע, מפרשת אליזבע המפורסמת. הוא לא שמר על קשר עם אלפרידה ואליזבע שעזבו את הארץ והתגוררו בשווייץ. שמועות אומרות כי האם נפטרה בשווייץ.

אביו, שכנראה לא הסתדר איתו כל-כך, נפטר ב-1978 ולא השאיר לו פרוטה. אבל אי אפשר להתכחש לשורשים. כאשר שלח משה מכולה לישראל ב-1978 מגרמניה, הוא ציין כתובת של אדם בשם מיקי אבנס. בבית-המישפט ציין כי זהו דודו. שם בפליה של אמו, כפי שהוא רשום במימסם התושבים, הוא ציפורה אבנס, ומיקי הוא אחיה. פרשת אליזבע הסתיימה בכך שריין נטש את האותה הצעירה בפטאומיות, ב-1970. היא ניסתה להיאבק בגורל וכתבה לו מיכתב-פרירה ילדותי. היא התקשרה לאנשים שונים כדי לברר מה קרה והסתבר לה כי רחל גילתה את יחסיו של ריין עם אליזבע ודרשה ממנו לנתקם. האהובה הצעירה, שהיתה פגועה עד עימקי

**RESTAURANT
HOTEL YARDEN**
430, BEN-YEHUDA ST.
TEL-AVIV

**מסעדת
מלון ירדן**
רח' בן-יהודה 430
תל-אביב

טלפון 233769

קאהן וילדיו

319

אליזבע וילדיה

ההפניה של ריין

סר מאיר שמנון, עורך

נפשה מבגידתו של המאהב המבוגר ממנה ב-30 שנה, התקשרה בהיסטריה לרות ריין וצעקה עליה: "את יודעת שבעלך בוגד בי?" רחל הקטנית הלכה לסלוקה-שמר לות של אליזבע, ביקשה לקנות ממנה חולצה והציעה בה ארוכות. כעבור זמן קצר הודיע פרקליט אליזבע כי שרייבניטחון אינו רוצה לראותה יותר. ריין נימק את הפרידה בכך שהתגלה לו כי נהגו להקליט את שיחותיה הטלפוניות עימה.

אליזבע פנתה לעורכי-דין אחרים, כדי שייצגו אותה בתביעה על הפרת הבטחת נישואין נגד משה ריין, עורכר דין אחרים סירבו. לבסוף הגיע הורדה לסל, פרקליטה של אליזבע, להסדר עם עורכר-הדין יהושע רוטנשטיין, פרקליט של ריין. אליזבע קיבלה סכום של 10 אלפים לירות בשלושה תשלומים והתחייבה לשמור את הפרט שהסדר. אולם ברגע שקיבלה את התשלום האחרון, ב-5 בדצמבר 1971, החלה לתכנן את פירסום הפרשה. בינואר 1972 התפוצצה הפרשה מעל דפי העולם הזה ואחר-כך מכרה אליזבע את סיפורה גם לשמן הגרמני. מאז נעלמה מהעין הציבורית ורק אחיה נותר אחריה.

אילנה אלון

* למאיר שמנון, או הפרקים ה-צבא הראשי, כיום נשיא בית-המשפט העליון.

אבירג'יהאד

(המשך סעמוד 9)

שרשיה זה יוביל למשאוותן בדרך משלתי.

כמישור האחר נמשך. המאבק המוויני, מתוך אמונה שכלעדי לא יהיה ניתן להביא את ישראל להירבבות על פיתרון, שיכלול את הקמתה של מדינה פלסטינית בגדה ובצפון.

אבירג'יהאד היה דמות מרכזית בשני המישורים גם יחד, וסימל את הגישה הכפולה.

כמפקד הכוחות, ניצח על הפיגועים בארץ (אך על הפיגועים בחו"ל, שעליהם היה מופקד אבירג'יהאד, כראש שירות-הביטחון של פת"ח).

מעטים ידעו כי היה לאבירג'יהאד גם תפקיד שני. יחד עם אברמאון, קיבל על עצמו את אירגון המגעים עם כוחות-השלום הישראליים. כאשר נפתחו מגעים אלה — תחילה, ב-1974, בין סעי חמאמי ואורי אבנרי — עמד אבירג'יהאד בשקט מאחוריהם. כפי שגילה חמאמי כבר אז לכרשיחו, הוא היה שליחו של ערפאת, ופעל תחת חסותם של אבירג'יהאד ואברמאון.

כאשר הוחלף חמאמי בתפקידו זה על-ידי עיצאם אל-סרסאוי, והמגעים התרחבו והתנהלו עם המועצה הישראליה למסן שלום ישראל-פלסטיני (שכללה אז את מתי פלד, לובה אליאב, מאיר פעיל, יעקוב ארנון, יוסי אמיתי, עמוס קינן ואחרים) נשאר אבירג'יהאד, מאחורי הקלעים, כבעל-החלטות עליהם.

מבירות לטריפולי

שרי-הביטחון של פת"ח, היה אבירג'יהאד ממנה על ההיערכות והלחימה של הכוחות הפלסטיניים במלחמת-הלבנון.

כמו כל העולם, ידעה הנהגת אש"ף מראש כי איראלי שרון מתכנן פלישה ללבנון. הכוחות הבלתי-סדירים של המינימדינה הפלסטינית בדרום-לבנון לא יכלו לקוות לעמוד בפני פלישה כזאת. הם יכלו רק לעצור אותה במשך כמה ימים, ולאפשר את הפיכת ביירות למצודה פלסטינית.

מבחינה צבאית הוכיח אבירג'יהאד את יכולתו. המיצעד של שרון לביירות, שהיה צריך להסתיים תוך 24 עד 48 שעות, נמשך יותר משבוע. אבירג'יהאד חסם את התקדמות צה"ל בצידון במשך כמה ימים גורר לים.

שרון הצליח לנתק את ביירות המערבית ולהטיל עליה מצור רק אחרי הפיסקת-האש עם הצבא הסורי, שהפיק את הפלסטינים.

הגנת ביירות, שנמשכה 81 יום, הפכה לאפוס פלסטיני. הרוח החיה היתה, כמובן, ערפאת עצמו. אך אבירג'יהאד ניצח על המערכה הצבאית. תודות לו הצליחו הכוחות הפלסטיניים להתגונן מבלייור בכבוד, על ריגוליהם ונשקם, מבלי להישמר ומבלי ליפול בשבי. בכך סוכלה מטרתו של שרון. אש"ף לא חוסל אלא פתח פרק חדש במאבקו.

יתכן כי הישג גדול עוד יותר השיג אבירג'יהאד כעבור שנה, כטריפולי ש בצפון לבנון.

הפעם עלה הצבא הסורי בעצמו על הכוחות הפלסטיניים. בעזרת סוכנם הפלסטיני הוותיק, אחמר ג'ביל, הם הטילו מצור על מחנות-הפליטים, שבי הם התבצרו כוחות פת"ח. על המערכה ניצח אבירג'יהאד.

הוא סיכל את תוכניות הסורים בשור מבריקה של החלטות טאקטיות נכונות. הוא פנה מחנה אחרי מחנה, וריכוז בסופו של דבר את כוחותיו בעיר טריפולי. הצבא הסורי, כמו צה"ל לפניו, לא העז להסתכן בקרב-רחוב מרים, שבהם היה השריון מאבד את יעילותו. כמו צה"ל לפניו, נאלץ הצבא הסורי להסכים בחריקת-שיניים לפינוי הכוחות הפלסטיניים הבלתי-מונצחים.

בטריפולי למד העולם להכיר בסעם הראשונה את אבירג'יהאד האיש. הוא הופיע כמעט מדי יום בטלויזיה. הופעתו השקטה והבוטחת, מול פני איריב שעתה עליו פי כמה, עשתה רושם עז.

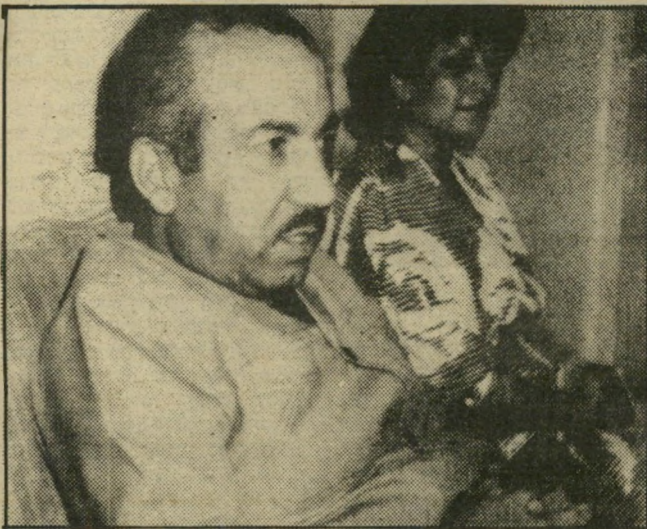
כניגוד לערפאת, שהופעותיו בטל-וויזיה אינן מתקבלות תמיד באהדה במערב, הוכיח אבירג'יהאד את עצמו גם כדמות תיקשורתית.

היחסים בין ערפאת ואבירג'יהאד התחשלו כטריפולי עוד יותר. כאשר עמרה טבעת-הכיתור להיסגר סביב כיירות, סירב ערפאת להסתלק והפך גיבור לאומי. כאשר נסגרה הטבעת סביב טריפולי, שהה ערפאת באירופה. בדרך שעדיין לא התגלתה, הצליח להתגנב אל תוך העיר הנצורה ועמד לצד אבירג'יהאד בכל ימי הקרב והמצור. גם אינטימאר הגיעה לטריפולי כדי להילחם לצד בעלה.

בעיתונות המערבית הוגדר צאלח (אבירג'יהאד) חלף בדרך כלל כסגנו של ערפאת. אך יודע-דבר ידעו כי האיש מס' 2 אינו אלא אבירג'יהאד.

מנהיגות חדשה, צעירה, המעורה בש"טחים הכבושים. אין ספק שמנהיגות זו תתפוס בהדרגה את מקומה בצמרת אש"ף ותשנה אותה עד ללא-הכר. הפיכת אבירג'יהאד לקרש-מעונה, חלל ההתקוממות, תחזק את הקשר בין האינתיפאדה ובין צמרת אש"ף. האגדה שהופצה בהצלחה רבה על-ידי ה"עמולה הישראלית, כאילו ראשי-אש"ף הם חבורה של בליינים בינלאומיים, הנהנים מן החיים כבתי-מלון מפוארים בעודם שולחים אחרים למות, מתה יחד עם אבירג'יהאד.

האמת היא שאבירג'יהאד ומישפחתו היו בני-בלייכית, נעים וגרים. הוא נאץ לץ לנטוש את ביתו כדמשק כאשר היה הקרע הגדול, עבר לירדן, גורש משם אחרי ביטול הסכם חוסייד-ערפאת ונ"הרג בדירה שכורה, שעליה שילם שכר-

אינתיפאד ואבירג'יהאד בעמאן (1986) אדם בלי בית

יריה של שלושה חודשים מראש. בעיני הנער בעוק, המסכן את חייו בהפגנה, אבירג'יהאד ימשש עתה כדוג-מה. כמו תמיד במיקרים כאלה, הריגת המנהיג תדרבן את ההתקוממות, תר-חוף צעירים נוספים לוורעותיה ותגביר את ההתלהבות והשינאה.

יתכן שמותו יביא גם לסיומו של פרק בתולדות המאבק הפלסטיני.

אין זה מיקרה שמעשהו החשוב הא-חרון של אבירג'יהאד היה שיגור חר-ליית-הפיגוע לגנב, פרשה שהסתיימה בקציר-הדמים של האוטובוס ליד דימר נה.

על רקע האינתיפאדה, היתה פעולה זו אנאכרוניזם. היא הויקה להתקוממות והביאה לאובדן חלק מן האהדה שצברה בעולם. היתה זאת פעולה שנבעה מה-אינרציה רבת-השנים של "המאבק המ-וויני", שיטה שאבד עליה הכלל. יתכן שעם חילופי-המשמרות בעיקבות ה-התנשקות, תיקרב גם שיטה זו, והמאבק יעבור סופית אל תוך השטחים הכ-בושים.

יש הסבורים כי כוונת ההתנשקות היתה בריוק הפוכה: לגרור את אש"ף שוב למערכה עקובה-דמם נגד יעדים ישראליים ברחבי העולם. אך נראה כי אש"ף לא התפתה לכך. התגובות הרא-שונות של אש"ף על ההתנשקות קראו להגברת ההתקוממות בשטחים הכ-בושים, לא לחידוש הטרור.

ביום שנודע על הריגת אבירג'יהאד, נהרגו 15 צעירים ועצירות בהפגנות של זעם ואבל. יותר מן ההלוויה עצמה, היתה שפכות-דמים זו ביטוי להזדהות העם הפלסטיני על מנהיגו זה.

הנער מרמלה שחשב את אחותו במיצעד-ההזדהות לרמא ללה, הצעיר מעזה שהקים את המחנות הראשונה לביצוע פיגועים בישראל, האיש שהש-רתה בייסוד סות"ח ושנדרש על-ידי שירות-הביטחון של ד-צי תריסר מדינות ערביות, מארגן ההגנה של ביירות, האיש שהיה מושקף על ה"התקוממות בשטחים הכבושים, סימל בחייו ובמותו את גורל העם הפלסטיני ב-53 השנים האחרונות.

סמל התקופה

בתוך המחנה הפלסטיני, לא היו לאבירג'יהאד אויבים אישיים. אך לי יותר מכל מנהיג פלסטיני אחר, היה מקובל אשית על הפליגים השונים.

לכן, כאשר החלו המאמצים לאחד מחדש את אש"ף ולקרב את אירגוני-הם של ג'רג' חשש, נאקף הווחות, המוס-למים והקומוניסטים אל חוזה המרכזי, היה זה אבירג'יהאד שמילא את תפקיד המתווך, הנושא והגותן. הצלחת המא-מצ נרשמה לזכותו.

עוד לפני האינתיפאדה, נוצרה אח-רות זו בצמרת אש"ף, לא מעט בעיק-בות הניסיון הישעי בלבנון להשמיד את מחנות-הפליטים. האינתיפאדה הביאה לחיסול האחרות הזאת גם בשטח.

במשך זמן רב, היה אבירג'יהאד מעין שר לענייני השטחים הכבושים. הוא היה מופקד על הקשרים בין אש"ף ובין הפלסטינים בפנים. חשיבותו של תפי-קיד זה גברה, כמובן, עם פרוץ ההתק-ר ממות.

עובדה זו יכלה לעורר את התיקונה כי מותו יביא לדעיכת ההתקוממות. וזהו טעות גמור-רה.

האינתיפאדה באה מכפנים, ואינה זקוקה להנהגה מכתח. היא העלתה

מאה חמש עשרה מילים על ברווז אחד

北京烤鴨

材料 鴨 1 隻 6 斤 滾開水 1 杯

八角 3 朵 五香粉 1 小匙 糖 1 杯

制法

鴨洗淨拭乾水份把五香粉放入

鴨肚內月滾開水燙淋鴨身多次把

八角糖汁澆淋在鴨身上盡量淋勻

鴨皮將器打結鴨頸然後吊在通風

處乾 6 小時月烤箱以 180° 烘烤 1 小時

即可取出

בתל אביב יש למעלה מ-30 מסעדות סיניות, אבל "ברווז הזהב" יש רק אחד. בתפריט שלנו תמצא כמאה מנות מעניינות, אבל המנה המעניינת ביותר היא "הברווז הפקיני". אנחנו עושים אותו בדרך הנכונה: לאט לאט. איך נהנים מברווז פקין? או שמכינים אותו בבית לפי ההוראות המדוייקות שבמודעה, או שמרימים את הטלפון 03-491-873 ומזמינים מקום. אגב: את הברווז הפקיני חייבים להזמין לפחות 24 שעות מראש, לשולחן של לא פחות מארבעה איש. להשתמע.

העיתון

האהבה

הסודית

של

גלי

עטרי

לפני 15 שנה התגלתה פרשת־האהבים של משה דיין. עכשיו

„פרשת אלישבע” חוזרת

